తాళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 4

అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్త

కీ॥ శే॥ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

1998

ప్రథమ ముద్రణ : 1986
ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

ప్రతులు : 2,000

ప్రచురణ :
శ్రీ, M.K.R. వినాయక్, I.A.S.
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

ముద్రణ :
త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
14/264, ఈడేపల్లి
మచిలీపట్నం - 1
ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాథరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రథమతః తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి, ప్రపత్తి, దేహాత్మైశ విచారాదులను తెలిపే అధ్యాత్మసంకీర్తనలు; జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ॥ శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంతో తాళ్లపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978సం॥ నుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్లపాక అన్నమయ్య, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రింపబడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీ కలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యుమానిటీస్ & ఎక్స్టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాష్‌గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph.D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

తేది : 10-2-98

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

సంపుటాలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయ బడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిల ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలో మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరక ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటి ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాల ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

శ్రీ

పీఠిక

ఈ పదునొకటవ సంపుటముతో అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మ సంకీర్తనల ముద్రణము ముగిసినది. కీ. శే. శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు అన్నమాచార్యుల రచనలని ప్రత్యేకముగా గుర్తించిన అధ్యాత్మసంకీర్తనల రేకులు 1 మొదలు 391 వఱకును గలవానిలోని సంకీర్తనలన్నియు 'తాళ్ళపాకవారి గేయరచనములు' 5, 6, 7, 8, 9, 10,11 సంపుటములుగా శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్యపరిశోధనసంస్థ ప్రకటించినట్లైనది. మొత్తము ప్రకటనకు లభించిన అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనలు 2209. వీనిలో కొంచెము తక్కువగా అన్నియు సాధారణ తామ్రపట్టములలోనివే. ఈ రేకులకు సా. రే. అను గుర్తుంచితిని.

ఇవిగాక శ్రీ తాళపత్రములరీతిని సుమారు 21/2 అంగుళముల వెడల్పును 33 అంగుళముల పొడవునుగల నిడురేకులు 120 గలవు. ని. రే.లలో చెక్కించుటకు పూర్వము ఈ రీతిగా రేకులు చేయించి చెక్కింపనుపక్రమించి వానిపలుచఁదనమును నిడుపును అనుకూలముగా తోఁపనికారణముచేఁ గాఁబోలు, అంతటితో వదలి, చేతికనువై లావైన సా. రేకులలో మొదటినుండి మరల పాటలను చెక్కించినట్లు తోఁచుచున్నది. మరియు నిడురేకుల వ్రాఁతగూడ అందముతక్కువ. వ్రాసినవారి భాషావ్యుత్పత్తియు సామాన్యము. నలుగురైదుగురు లేఖకుల కైవాడము స్పష్టముగానున్నది. కొన్ని రేకులలో మాత్రము కడపట " అన్నమాచార్యుల సంకీర్తనలు ౧౦. మంగళమహా శ్రీశ్రీశ్రీఁ జేయును. శ్రీతిరుమలయ్యగారి ఆనతిని అన్నమరాజు తిమ్మయ్య వ్రాసెను. " ఇట్లు లేఖకుని పేరుగలదు. (చూ. ని-రే. ౫)తక్కిన యేరకపు రేకులందుగాని వ్రాసిన వారిపేరు గానరాదు. సా - రే.లలో లేని అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనలు 77 ని-రే.లలో లభించినవి. ఈ సంపుటమున అవి రెండవభాగముగా చేర్పఁబడినవి. నేఁటికిని దక్షిణదేశమందలి హరి భజన సంప్రదాయమున ' తోడయ మంగళం' అనఁబడు తొలిపాటలలో నొక్కటిగా సర్వత్ర వ్యాప్తిలోనున్న 'నారాయణతే నమో నమో' అను సంకీర్తన మనకీనిడురేకులలోనే దొరకినది. * రాగముమాత్రము మారినది. రేకులో దీనిది పాడిరాగము. వ్యవహారములో ఇప్పుడిది మధ్యమావతి. ఇదిగాక ఇందలి వ్రాఁత అంత వ్యుత్పన్నముగాకున్నను సా. రే.లలోని యెన్నోపాఠ సందేహములిందు తీరినవి.

---

* దీనినే కడపటి చరణమున 'పురందర విఠలతే నమో నమో' అని మార్చి పురందర దాసరాయల పదముగా కర్ణాటకులు కొందఱు వాడుచున్నారు !

మరియు అహోబల నరసింహస్వామి దేవళమున లభించిన పెద్ద రేకులు 35. ఇవి 27 అంగుళముల పొడవును 16 అంగుళముల వెడల్పును గలవి. ఇవి ఐదైదురేకులు గుదిగా ఒకలావైన కడియములో చేర్చి యుంచఁబడినవి. పె. రే. అని వీని గుర్తు. సా. రే. లలోని సంకీర్తనలే ఇందును పునరుక్తములు. అందలి వ్రాఁత తప్పులెన్నో ఇందు సవరింపఁబడినవి. అక్షరములజాతి యదే. కనుక సా-రే, పె-రే.ల వ్రాఁత ఒక్కవ్యక్తి చేతిమీఁదుగానో లేక ఒక లేఖన సంప్రదాయమునకు చేరిన గురుశిష్యులచేతనో నడిచినదని యూహింప వచ్చును. ఈ రెండు విధముల రేకులను ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించి రెండుమార్లు పాటలను చెక్కించు వ్యయప్రయాసములివియని యూహించుట కష్టము. దీని యుద్దేశముగూడ దురూహమే. ఈ పె-రే. లు ఎన్నియుండినవో తెలియదు. మనకు దొరికినవి 35 మాత్రమే. అందు అన్నమాచార్యుల, తిరుమలాచార్యుల అధ్యాత్మ శృంగారసంకీర్తనలు వేరుపరచి యియ్యఁబడినవి. పె-రే. లు సా-రే. లకు అనువాదములే కనుక పాఠభేదములు ప్రాయశః ఇందు లభింపవు.

ఇదిగాక తంజావూరి సరస్వతీమహలు భండారమునందలి P. 465 సంఖ్యగల తాటాకులప్రతి ‘ శ్రీవేంకటేశ్వర విన్నపాలు’ అనుదానికి ప్రతివ్రాయించి తెప్పించఁబడినది. అందు 90 సంకీర్తనలు వేంకటేశాంకితములు కలవు కాని యిందులో అన్నమాచార్యులవేవో ఇతరులవేవో తెలపఁబడలేదు. రేకులలోని అన్నమాచార్యుల కృతులు కొన్ని ఇందుగలవు. పాఠ వివేకమునకు ఇదియు కొంత తోడుపడినది.

వీనికి తోడు తిరుపతివాసులైన శ్రీ తాళ్ళపాక వేంకటశేషాచార్యులయింటి వ్రాఁత ప్రతి యొకటి వారి దయతో లభించినది. (S.V.O.6609) ఇందు శృంగారాధ్యాత్మరచనలు 275 కలవు. కాని ఇందును కర్తలపేర్లు తెలియవు. మరియు తరువాతి పదకవుల రచనలును ఇందు కలిసినట్లున్నది. కొన్ని పాదముల సవరణల కిదియు నుపకరించినది.

వీని నన్నిటిని పరస్పరము సంప్రతించుపనికై కొంతకాలము పట్టినది. ఇది గాక 1936లో తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థానము వారు ప్రచురించిన 'The works o Thallapaka poets, Vol. II' అను దానిలోని అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తన ముద్రణము చాల అసడ్డగా జరిగినది. పైని రేకులను వ్రాఁతప్రతులను పరిశీలించి సరియైన పాఠములతో వానిని మరల ప్రచురించుట అత్యావశ్యకమనిపించినది. అట్లుచేసి సవరించిన 173 అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనలు ఈ సంపుటమున 3-వ భాగముగ

ప్రకటింపఁబడినవి. ఇట్లు చేయుటకు ఈ ప్రాచ్యపరిశోధనాలయాధ్యక్షులు శ్రీ పరవస్తు రామానుజస్వామి ఎం.ఏ. గారు దయతో నా కనుమతినిచ్చిరి. వారికి నా ధన్యవాదములు.

ఈ కారణముచేత ఈ సంపుటము కొంత విలంబముతో వెలువడవలసి వచ్చినది. ఈ కార్యములో మొదటి కొన్ని దినములు మాత్రము శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యుల తోడు నాకు లభించినది. దానికై వారికి నేను కృతజ్ఞత ఇందు తెల్పుకొనుచున్నాను. తరువాత ఏకాంగిగానే నేనీపని నిర్వహింపవలసితిని. ఇదిగూడ విలంబహేతువైనది.

12-వ సంపుటమునుండి అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు ప్రకటింపఁబడును. ఆ సంపుటము గూడ ఇంతలో ముద్రణకెక్కుస్థితిలో నున్నది. స్వరపరచిన 'తాళ్ళపాకపాటలు' రెండవసంపుటమును త్వరలో ప్రకటింపఁబడుటకు సిద్ధమయినది.

శ్రీ తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థానముల ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరుగారగు శ్రీ చెలికాని అన్నారావు బి.ఏ. గారు ఈ సంకీర్తనల ప్రకటనకై, వ్యాప్తికై చూపుచున్న అపారమైన యుత్సాహమునకు తగినంత త్వరగా పని జరుపు శక్తి శ్రీనివాసుఁడు నా కనుగ్రహించినచో కొంతయైనను వారి దయాఋణమును తీర్చుకోవలెననుటయే నా యాశంస.

శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్యవిద్యా
పరిశోధనాలయము, తిరుపతి.

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ,
సంగీతవాఙ్మయ పరిశోధకుఁడు.

30-3-55

శ్రీః

పీఠిక

ఈ పదవ సంపుటమున శ్రీఅన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనల ఱేకులలో 3 వది మొదలు 350 వ దాని వఱకును గల సంకీర్తనలు అనుక్రమముగా ప్రకటింపఁబడిన ఎప్పటివలెనే శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యుల కైంకర్యమిందు చాలా కలదు.

ఈ సంపుటమునఁగూడ అన్నమాచార్యుల రచన కాఁజాలని 'హరియవతార అతఁడితఁడు' అను పాట (192 వ సంకీర్తన) ఎట్లో రేకులో చొచ్చుకొని యు ప్రకటింపఁబడినది. 'ఉన్నాఁడు వైకుంఠము' అను మాట యొక్కటే చాలు దీనియన్యకర్తృకత్వమును తెలుపుటకు.

'ఓహో రాకాసులాల' (295) అను పదము 2వ సంపుటములోని 146వ సంకీర్తనమే. క చిల్లరపాఠభేదములు మాత్రమందుఁ గలవు. కాని ముఖ్యమైన భేదము రెంటిరాగము సంబంధించినది. ఇందలిది 'శోకవరాళి'లో, అందలిది 'గౌళ'లో నున్నది. * రాగభేదము ఆకాలమందే యెట్లు, ఏల యేర్పడెనో దురూహము. అన్నమాచార్యులే సంకీర్తనను వేఱువేఱుకాలములందు వేఱురాగములందు పాడెనో, లేక తరు అనుయాయులు వ్యుత్పత్తికొలఁది రుచికొలఁది రాగము మార్చిరో, చెప్పఁజాలము. ! సంగీతకళయందిట్టి మార్పులు సహజములు, దుర్నిరోధములు గూడ.

శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్యవిద్యా
పరిశోధనాలయము, తిరుపతి.
18-10-52.

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర

---

* ఇట్లే అన్నమాచార్య సంకీర్తనల రెండవ సంపుటమున 'బౌళి' రాగమునను్న 'వెన్న తొంగిలినాఁటి' అను (౨౬ వ) సంకీర్తనమే 6 వ సంపుటమున చిఱుమార్పులతో ' రాగమున నున్నది.

శుభమస్తు

శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు

స్వస్తి. శ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన పదారుయేండ్లకు తిరువేంగళనాథుండు ప్రత్యక్షమైతేను అది మొదలుగాను శాలివాహనశక వరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బ ౧౨ నిరుధానకు (నిరోధానకు ? తిరోధానానకు) తిరువేంగళనాథుని మీఁదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపము చేసిన అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు.

301- రేకు రామక్రియ

ఎక్కడికంసుఁడు యిఁక నెక్కడిభూభారము
చికు్కవాప జనియించె శ్రీకృష్ణుఁడు ॥పల్లవి॥

అదివో చంద్రోదయ మదివో రోహిణిపొద్దు
అదన శ్రీకృష్ణుఁ డందె నవతారము
గదయు శంఖచక్రాలుగలనాలుగుచేతుల
నెదిరించియున్నాఁడు ఇదివో బాలుఁడు ॥ఎక్క॥

వసుదేవుఁడల్ల వాఁడే వరుస దేవకి యదే
కొసరేబ్రహ్మాదులకొండాట మదే
పొసఁగఁ బొత్తులమీఁదఁ బురుఁటింటిలోపల
శిసువై మహిమ చూపె శ్రీకృష్ణుఁడు ॥ఎక్క॥

పరంజ్యోతిరూప మిదె పాండవుల బ్రదికించె
అరిది కౌరవులసంహారమూ నిదె
హరికర్ష్యము లీరో జయంతి పండుగ సేయరో
కెరలి శ్రీవేంకటాద్రికృష్ణుఁ డితఁడు ॥ఎక్క॥ 1

దేసాళం

నాకు నాకే సిగ్గయ్యీని నన్ను జూచుకొంటేను
చేకొని నీవే మన్నించఁ జెయ్యెగ్గేఁగాని ॥పల్లవి॥

సేయరానిపాపములు సేసివచ్చి యేనోర
నాయెడ నిన్ను వరములడిగేను
కాయముతో నింద్రియకింకరుఁడనై యేమని
చేయార నీబంటనని చెప్పుకొనేను ॥నాకు॥

వేగిలేచి సంసారవిధులకే వొడిగట్టి
యేగతిఁ గొసరి నీపై ౦నేఁట వేసేము
ఆగడపు బంగారుకాతుమనేన (య?)మ్ముకొని
భోగపుమోక్షము నెట్టు వొందించు మనేము ॥నాకు॥

కలుపుట్టుగుబదుకు కాంతలకు వెచ్చపెట్టి
వలసి నేఁడెట్టు నీవార మయ్యేము
నెలవై శ్రీవేంకటేశ నీవే కరుణించితివి
బలిమిసేసి నీ కెట్టు భారము వేసేము ॥నాకు॥ 2

శంకరాభరణం

అచ్యుతుశరణమే అన్నిటికిని గురి
హెచ్చుకుందు మరి యెంచఁగనేది ॥పల్లవి॥

---

౦ ఏఁట= (ప్రకరణమునుబట్టి) నెపము, నిందగా తోచుచున్నది.

యోనిజనకమగు యొడ లిది
యే నెల వైనా నేఁటి కులము
తానును మలమూత్రపుఁ జెలమ
నానాచారము నడచీనా ॥అచ్చు॥

పాపపుణ్యముల బదుకిది
యేపొద్దు మోక్షం బెటువలె దొరకు
దీపనబాధల దినములివి
చూపట్టి వెదకఁగ సుఖ మిందేది ॥అచ్చు॥

మరిగినతెరువల మనసుయిది
సరవినెన్న విజ్ఞానంబేది
యిరవుగ శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడే
వెరవని కంటే వెలితిఁక నేది ॥అచ్చు॥ 3

బౌళి

నిజమో కల్లో నిమిషములోననె
భజించువారలభాగ్యముకొలఁది ॥పల్లవి॥

వొకఁడు కనుదెరచి వున్నది జగమను
వొకఁడు కన్నుమూశొగి లేదనును
సకలము నిట్లనె సర్వేశ్వరుఁడును
వెకలినరులు భావించినకొలఁది ॥నిజ॥

కడుపు నిండొకఁడు లోకము దనిసె నను
కడుపు వెలితైనఁ గడమను నొక్కఁడు
తడవిన నిట్లనే దైవమిందరికి
వెడగునరులు భావించినకొలఁది ॥నిజ॥

ముదిసి యొకఁడనును మోక్షము చేర్పని
తుదఁ[1]బుట్టొకఁడది దూరమనును
యెదుటనే శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డిట్లనే
వెదకి నరులుభావించినకొలఁది ॥నిజ॥ 4

వసంతవరాళి

ఏమందు మిందుకు నెఱఁగినదే తొల్లి
శ్రీమాధవుఁడ నీవు సేసినదే తొల్లి ॥పల్లవి॥

వొక మానఁ జేఁదూ వొక మానఁ దీపూ
కకిపికలై రెండూఁ గలవే తొల్లి
వొకనికజ్ఞానము వొకనికి జ్ఞానము
సకలానఁ గలుగుట సహజమే తొల్లి ॥ఏమం॥

పగలు వెలుఁగు పైపై రాత్రి చీఁకటి
నిగిడి లోకములను నిజమే తొల్లి
మొగి సురలకు మేలు ముంచి దైత్యులకుఁ గీడు
తగిలి నొసలివ్రాఁత తప్పదిది తొల్లి ॥ఏమం॥

వెన్నెలలు చంద్రునందు వెడ యెండ సూర్యునందు
కన్నుల లోకమువారు గన్నదే తొల్లి
యెన్నఁగ శ్రీవేంకటేశ యేలినవాఁడవు నీవు
వున్నవారు నీకింద నున్నవారు తొల్లి ॥ఏమం॥ 5

లలిత

ఆతఁ డితఁడా వెన్న లంతట దొంగిలినాఁడు
యేతులకు మద్దులు రెండిలఁ దోసినాఁడు ॥పల్లవి॥

---

[1] బుట్టి + ఒకఁడు. [2] 'యండ' రేకు

యీతఁడా దేవకిగన్నయింద్రనీలమాణికము
[1]పూతకిచన్ను దాగి పొదలినాఁడు
యీతఁడా వసుదేవునియింటిలో నిధానము
చేతనే కంసునిఁ బుట్టచెండుసేసినాఁడు ॥ఆత॥

మేటియైనగొంతిదేవిమేనల్లుఁ డీతఁడా
కోటికిఁ బడెగెగాను కొండ యెత్తెను
పాటించి పెంచేయశోదపాలి భాగ్య మీతఁడా
వాటమై గొల్లెతలను వలపించినాఁడు ॥ఆత॥

ముగురువేలుపులకు మూలభూతి యీతఁడా
జిగి నావులఁ బేయలఁ జేరి కాచెను
మిగుల శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదిదైవ మితఁడా
తగి రామకృష్ణావతార మందె నిప్పుడు ॥ఆత॥ 6

302- రేకు శుద్ధవసంతం

పనిగొనువారలభాగ్య మిది
వెనకముందరికి వివేక మొకటే ॥పల్లవి॥

బలు పుణ్యములకుఁ బాపములకు గురి
కలియుగ మొకటే కలది
చెలఁగి సేయుటకు సేయించుటకును
తలఁపూ నొకటే తనలోఁ గలది ॥పని॥

మోదపు భోగము మోక్షమునకు గురి
యీదేహ మొకటే యెత్తినది
గోదిలి కడుఁ గుంగుటకు నెక్కుటకు
యీదెస [2]విజ్ఞానమిదియే కలది ॥పని॥

---

[1] 'బూతకి' రేకు. [2] 'విజ్ఞానమే కలది' పూ.ము.పా.

ఆర్మిలిదుఃఖము నతిసుఖములకు గురి
కర్మం బొకటే కలది
కూర్మి శ్రీవేంకటగురుదైవముఁ గను-
ధర్మమున కతనిదాస్యమే కలది ॥పని॥ 7

మంగళకౌశిక

ఇందరు నీకొక్కసరి యెక్కువ తక్కువ లేదు
చెంది నీసుద్దులు యేమిచిత్రమో కాని ॥పల్లవి॥

నీనామ ముచ్చరించి నెరవేరె నొక్క మౌని
నీ నామము వినక నెరవేరె నొకఁడు
పూని నిన్ను నుతియించి భోగియాయ నొకఁడు
మోనమున నిన్ను దిట్టి మోక్షమందె నొకఁడు ॥ఇంద॥

మతిలో నిన్ను దలఁచి మహిమందె నొకయోగి
తతి నిన్ను దలఁచకే తగిలె నిన్నొకఁడు
అతిభక్తిఁ బని సేసి అధికుఁడాయ నొకఁడు
సతతముఁ బనిగొని సఖుఁడాయ నొకఁడు ॥ఇంద॥

కాఁగిటి సుఖములిచ్చి కలసిరి గొందరు
ఆఁగి నిన్ను వెంటఁదిప్పి ఆవులు మేలందెను
దాఁగక శ్రీవేంకటేశ దగ్గరైన దవ్వయిన
మాఁగి నిన్ను దలపోసేమనసే గుఱుతు ॥ఇంద॥ 8

ముఖారి

గరిమతో వెరపేల కమలాక్షు దాసులకు
పరమపద మొక్కటే ఫలమింతే కాక ॥పల్లవి॥

పాపమెంత పుణ్యమెంత ప్రపన్నాధికారులకు
దాఁప నవి నిమిషమాత్రములేకాక
లోపలేడ వెలియాడ లోకులకింతేకాక
మోపినదంతా యేకముఖమేకాక ॥గరి॥

రాతిరేది పగలేది రమించు సాత్వికులకు
యీతల నింతా వెలుఁగింతేకాక
ఘాతలఁ గర్మాకర్మగతులు యీసంది వింతే
పోతరించి యెక్కనెక్కఁ బొడవేకాక ॥గరి॥

చింతలేల సిలుగేల శ్రీవేంకటేశ్వరుని
వంతుల నమ్మినయట్టి వైష్ణవులకు
జంతువుల పురుఁడులు జడులకింతేకాక
వింతవింతసుద్దులేల విభవమేకాక ॥గరి॥ 9

గుండక్రియ

అనాది జీవుఁ డన్నియుఁ గన్నవే
వినోదమిందలి విరతే వలయు ॥పల్లవి॥

వెలిఁ దోఁచిన యీ విశ్వంబెల్లా
కలసిన మనోగతములివి
పలు విషయేంద్రియభావములెల్లా
వెలయఁ దా ననుభవించినవే ॥అనా॥

సహజపు వర్ణాశ్రమము లివెల్లా
యిహమునఁ దా ధరియించినవే
బహువేదశాస్త్రపఠన లివెల్లా
వహి కెక్కఁగఁ దా వచియించినవే ॥అనా॥

దినదినసంసారతిమిరంబెల్లా
ఘనముగఁ దను మున్ను గప్పినవే (దే?)
అనయము శ్రీవేంకటాధిపుఁ డాత్మకు
ననిచి తొల్లి కల నాయకుఁడే ॥అనా॥ 10

సామంతం

ఇతర మేదియు లేదు యెఱఁగ మింతేకాని
రతికెక్కేపనులెల్లా రామచంద్రుఁడే పో ॥పల్లవి॥

ధనమై చేరేవాఁడు దైవమై కాచేవాఁడు
మనసులోఁ దలఁచేటిమాధవుఁడే
మునుకొన్నగ్రామములై ముందరనుండేవాఁడు
కొననాలుకమీఁదటిగోవిందుఁడే పో ॥ఇత॥

తల్లియై పెంచేవాఁడు తండ్రియై పుట్టించేవాఁడు
వెల్లవిరిఁ దాఁ గొలిచే విష్ణుమూరితి
ఇల్లాలై సుఖమిచ్చి యెంచఁ బుత్రులైనవాఁడు
చెల్లుబడిఁ దా మొక్కేటిచేతిపై శ్రీహరియే ॥ఇత॥

దేహమై వుండేటివాఁడు దినభోగమైనవాఁడు
యీహల శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడొక్కఁడే
మోహాచారమైనవాఁడు మోక్షమై నిలిచేవాఁడు
సాహసించి నమ్మఁగలసర్వేశుఁ డితఁడే ॥ఇత॥ 11

భవుళి

విడిచితి మనరాదు అవి మరి విడువమనఁగరాదు
అడరిన శ్రీహరి అనుమతికొలఁదే ॥పల్లవి॥

పెంచినఁ బెరుగును పెను యింద్రియములు
కొంచము సేసినఁ గుందును
పంచిన దిందును పాపముఁ బుణ్యము
యెంచఁగ నీశ్వరుఁ డిచ్చినకొలఁదే ॥విడి॥

తెలిసినఁ దేటగు తిరమగుమనసిది
కలఁచిన లోలోఁ గలఁగును
తొలఁచిన దిందునె దుఃఖము సుఖమును
యిల నంతర్యామిచ్చినకొలఁదే ॥విడి॥

చేసినఁ జెలఁగును చేఁతల కర్మము
పాసినఁ బాయును బంధముతో
ఆసల శ్రీవేంకటాధీశుఁ డిందుకు
యీసరిఁ గర్తతఁడిచ్చినకొలఁదే ॥విడి॥ 12

303 - రేకు శంకరాభరణం

అతఁ డేమిసేసినా మాకదే గురి
మతిలో నాతఁడుండఁగా మాయలు మా కేఁటికి ॥పల్లవి॥

ఆసలకెల్లా గురి హరి యొక్కఁడేకాని
వేసరక కన్నవారి వేఁడనోపను(ము?)
చేసేటిసేఁతకు గురి శ్రీవిభుఁడేకాని
వాసి దప్పి హీనులసేవలు సేయ నోపము ॥అతఁడేమి॥

ముచ్చటకెల్లా గురి మురహరుఁడేకాని
చెచ్చెర నెవ్వరికైనాఁ జెప్పనోపము
నిచ్చలు మాఁబ్రదుకెల్లా నీలవర్ణునికేకాని
రచ్చల దుష్టులతోడిరాఁపులకు నోపము ॥అతఁడేమి॥

పరమునిహమునకు పరమాత్ముఁడే గురి
పరులకధీనమైనబాఁతి యేఁటికి
సిరులకెల్లా గురి శ్రీవేంకటేశుఁడేకాని
అరపిరికితనపుటలమట లేదు ॥అతఁడేమి॥

దేశాక్షి

ఎన్నఁడుఁ జెడనియీావు లిచ్చీని మాధవుఁడు
పన్నినయాస లితనిపైపై నిలుపవో ॥పల్లవి॥

కొననాలుకా హరిగుణములే నుడుగవో
మనసా అతని దివ్యమహిమెంచవో
తనువా శ్రీపతితీర్థదాహమే కోరవో
యెనలేనిఅడియాస లేఁటికి నీ కిఁకను ॥ఎన్నఁ॥

వీనులాలా యేపొద్దు విష్ణుకథలే వినరో
ఆనినచేతు లితనికంది మొక్కరో
కానుక చూపులాల కమలాక్షుఁ జూడరో
యీనేటి పాపాలబారి నేల పడేవిఁ(రిఁ?)కను ॥ఎన్నఁ॥

నలిఁ బాదాలాల హరినగరికే నడవరో
కలభక్తి యాతనిపై ఘటియించవో
చలమా శ్రీవేంకటేశుసంగతినే వుండవో
యెలయింపుఁగోరికల కేల పారే విఁకను ॥ఎన్నఁడు॥

సామంతం

కొసరి కొసరి యిఁకఁ గోరఁగనేఁటికి
అసురవైరి శరణనుటే చాలు

సంతతభోగము జననబంధములు
జంతురాసులకు సహజము
వంతురక్షకత్వము కరుణ భువి
నంతర్యామికి నది సహజము ॥కొస॥

కలకాలంబును గామముఁ గ్రోధము
చలమును బ్రాణుల సహజము
సులభత్వంబును సొరిది వదాన్యత
అల లక్ష్మీపతికది సహజము ॥కొస॥

వుడుగనికర్మము లొడలోముటలును
జడులము మాకిది సహజము
యెడయక శ్రీవేంకటేశ నీకు మము
నడరి కాచుటే అది సహజము ॥కొస॥ 15

శుద్ధవసంతం

ఇహపరసాధన మిది యొకటే
సహజపుమురారిసంకీర్తన నొకటే ॥పల్లవి॥

భవసాగరములఁ బాపెడిది తేప
భువి నజ్ఞానముపులివాకట్టిది
జవళి నాశాపాశములకుఁ గొడువలి
నవనీతచోరునామం బొకటే ॥ఇహ॥

చింతాతిమిరముఁ [౧] జెరిచేటి సూర్యుఁడు
అంతట [౨] దరిద్రహతపు నిధానము
వింతమరణభయ వినాశమంత్రము
మంతుకు హరినామంబిది యొకటే ॥ఇహ॥

---

[౧] 'జెరిచెటి', పూ.ము.పా. [౨] 'దరిద్ర'శబ్దము భావప్రధానము 'దారిద్ర్యముచేత హత్యమైన దానికి' అని అర్థము: 'హత' శబ్దమును సామాన్య నపుంసకంగా స్వీకరింపవలెను.

మించుదుఃఖములమృతసంజీవని
అంచలఁ బంచేంద్రియముల కంకుశము
యెంచగఁ శ్రీవేంకటేశుదాసులకు
బంచిన పాళ్ల (బరగినదొకటే ॥ఇహ॥

సాళంగనాట

ఏమని పొగడుదు నిట్టి నీగుణము
యీ మహిమకుఁ బ్రతి యితరులు గలరా ॥పల్లవి

నిండెను జగముల నీ ప్రతాపములు
చెండిన బాణునిచేతులతో
కొండలంతలై కుప్పలువడియెను
వండఁదరగు రావణుతలలయి (లు?) ॥ఏమ॥

పూడెనుజలధులు పొరిఁ గోపించిన
తోడ బ్రహ్మాండము తూఁటాయ
చూడఁ బాతాళము చొచ్చె బలీంద్రుఁడు
కూడిన కౌరవకులములు నడఁగె ॥ఏమ॥

యెత్తితివి జగము లీరేడు నొకపరి
యిత్తల నభయం బిచ్చితివి
హత్తిన శ్రీవేంకటాధిప నీకృప
నిత్తెమాయ నీనిజదాసులకు ॥ఏమ॥

దేసాళం

నీకు నీవే వలసితే నీవు నన్నుఁ గాచుకొమ్ము
నాకు వసగానివెల్ల నన్నుఁ బాసీనయ్యా ॥పల్లః

పాపమూల మటు తొల్లి పైకొన్నదేహము
పాపము సేయకుండితే పక్కున నేల మాను
కోపమే కూడుగఁగుడిచిన యీబుద్ధి
కోపము విడువుమంటే గుణమేల మాను ॥నీకు॥

అప్పు దీర్చ వచ్చినట్టి ఆయపు సంసారము
అప్పు దీర్చుకోకుమంటే నది యేమిటికి మాను
తప్పు వేయవచ్చి నన్నుఁ దగిలె నీ కర్మములు
తప్పులు వేయక సారెఁ దా మేల మాను ॥నీకు॥

పంచమహాపాతకాలే పట్టుకొనేయింద్రియాలు
పంచమహాపాతకాలే(ల?) బారిఁ దోయ కేల మాను
అంచెల శ్రీవేంకటేశ ఆత్మలో నీవుండఁగాను
పొంచి నీ కరుణ నన్నుఁ బొదుగ కేల మాను ॥నీకు॥ 18

304 - రేకు లలిత

భావించువారలపాలిభాగ్య మితఁ
డావలనీవల నంతర్యామి ॥పల్లవి॥

యీశ్వరేశ్వరుఁడు యితఁడు దివిజులకు
శాశ్వతమూరితి జగములకు
విశ్వాత్మకుఁ డీ వివిధజీవులకు
ఐశ్వర్యము మా యంతర్యామి ॥భావిం॥

నిత్యుఁ డితఁ డొకఁడె నెరిఁ గాలములకు
సత్యం బితఁడు చదువులకు
ప్రత్యక్షం బిదె భక్తకోటికిని
అత్యంతము మా యంతర్యామి ॥భావిం॥

గుణి నిర్గుణితఁడు గురుమునిజనులకు
ప్రణవము వేదాంతపంక్తులకు
ప్రణుతి శ్రీవేంకటపతి లోకులకితఁ
డణురేణుపూర్ణుఁ డంతర్యామి ॥భావిం॥

సాళంగనాట

జగములెల్లా నీడేరె జయ వెట్టి రిందరును
తగ నేఁడు కృష్ణావతారమాయ నిదివో ॥పల్లవి॥

[1]అచ్చితుఁడు జనించె నద్దమరేతిరికాడ
ముచ్చిమి రాకాసులు ముట్టుపడిరి
పచ్చిగాను లోకులాల పండుగ సేయరో నేఁడు
అచ్చపుఁ గృష్ణావతారమాయ నిదివో ॥జగ॥

గోవిందుఁడు జనియించె గోకులష్టమిదే నేఁడు
కావరపు కంసుని గర్వమణఁగె
భావించి ప్రజలాల పారణ సేయరో నేఁడు
ఆవేళఁ గృష్ణావతారమాయ నిదివో ॥జగ॥

అనంతుఁడు శ్రీవేంకటాద్రీశుఁడు జనియించె
ఘనశిశుపాలాదులు [2]గతమైరి
తనివంది జనులాల ధర్మాన బ్రతుకరో
అనుగుఁ గృష్ణావతారమాయ నిదివో ॥జగ॥ 2(

మాళవి

పారిరి దానవులెల్లా పంచబంగాళమైరి
తూరిరి గొందులెల్లాను తుత్తుమురై విరిగి ॥పల్లవి॥

---

[1] 'అచ్యుతుఁడు' పూ.ము.పా. ప్రాసభంగము

[2] 'హతులైరి'కి వ్యావహారికము 'హతమైరి'కాగా, దాని సాదృశ్యముతో 'గతమైరి' సిద్ధించినట్ల

గరుడధ్వజునిదండు గదలె రాకాసులపై
అరదము దోలవో చయ్యన దారకా
ధరయెల్లఁ గుమ్మెలై పాతాళ మదే కానవచ్చె
తురగములఁ దోలవో దుమ్ములు రేఁగను ॥పారి॥

దనుజాంతకునిసేన దగ్గరి నడవఁజొచ్చె
చొనిపి రొప్పవో తేరు సుమంతుఁడా
గునిసి దిగ్గజములు గొబ్బున మొగ్గతిలెను
కినిసి పగ్గములు బిగించవో పయిపైన ॥పారి॥

శ్రీవేంకటేశుబలము చిమ్మిరేఁగి మించఁజొచ్చె
[1]సేవించలమేల్మంగను సేనాపతీ
దేవతలు మొక్కి రదే దిక్కులు సాధ్యములాయ
తావుకు మరలించవో తానకముగాను ॥పారి॥ 21

లలిత

ఘనుఁ డాతఁడే మముఁ గాచుఁగాక హరి
అనిశము నే మిఁక నతనికె శరణు ॥పల్లవి॥

యెవ్వనినాభిని యీ బ్రహ్మాదులు
యెవ్వఁడు రక్షకుఁ డిన్నిటికి
యెవ్వనిమూలము యీ సచరాచర-
మవ్వలనివ్వల నతనికే శరణు ॥ఘనుఁ॥

పురుషోత్తముఁడని పొగడి రెవ్వరిని
కరి నెవ్వఁడు గక్కనఁ గాచె
ధర యెవ్వఁడెత్తెదనుజులఁ బొరిగొనె
అరుదుగ మే మిఁక నతనికె శరణు ॥ఘనుఁ॥

[1] సేవించి+అలమేల్మంగను - ఈ క్త్వార్థమును హేత్వర్థమున ప్రయోగించినట్లున్నది

శ్రీసతి యెవ్వని(జేరి వురమునను
భాసిల్లె నెవ్వా(డు పరమంబై
దాసులకొరకై తగు శ్రీవేంకట
మాస చూపె నితఁ డతనికె శరణు ॥ఘను(॥ 22

మంగళకౌశిక

ఔలే నే నొకపనికి నవుదు నీకును
కూళలలో నెంచి చూడ గురి యవుదును ॥పల్లవి॥

పసురమువంటివా(డ పాపపుబందెలు దెత్తు
శిసువువంటివా(డ సిగ్గు నెగ్గు నెర(గ
వసుధలో రాయివంటివా(డను దయదల(చ
యెస(గ న న్నేరీతి నీ వేలితివి దై వమా ॥ఔలే॥

మా(కువంటివా(డ నే మతి లేదు; పుచ్చిన-
పో(కవంటివా(డ నెప్పుడు కొరగాను
రో(కలివంటివా(డ రోటిలోనిపోట్లకు
యే(కట న న్నెటువలె నేలితివి దైవమా ॥ఔలే॥

పాముపంటివా(డ నే పట్టినవారి(గరతు
గామువంటివా(డ లోకమువారి(బీడింతు
నేమపు శ్రీవేంకటేశ నీవు నన్ను బంటంటా-
నేమిటికి(గృపతోడ నేలితివి దైవమా ॥ఔలే॥ 23

వరాళి

దేహముతోడిది లంకె తీరదిది హరిమాయ
సాహసపుజీవులకు సహజమెప్పుడును ॥పల్లవి॥

నెట్టనఁ బెక్కిండ్లవిందు నిండుకొన్నయాఁకలి
వొట్టి నిచ్చకల్యాణి కామోద్రేకము
కట్టినవోడదూలము కాయపుసంసారము
దట్టమైనప్రాణులకుఁ దనివేడదయ్యా ॥దేహ॥

పొద్దొకబైరూపము పొదలేటి యీవయసు
తిద్దుబడిగుట్టము హత్తినగుణము
వొద్దనుండినట్టినీడ వుడివోనియట్టినిద్ర
అద్దుకొని వుండుఁగాక అదియేల మానును ॥దేహ॥

పచ్చిగరికెకాలము ౦ప్రపంచములో బ్రదుకు
తచ్చి చూచెటి సూత్రము తన జ్ఞానము
అచ్చపు శ్రీవేంకటేశుఁ డాత్మలో నిధానము
యిచ్చ నెరుఁగుకొంటేనే యిహమే పరము ॥దేహ॥ 24

305- రేకు రామక్రియ

భావించరో వేదములు పలికేటి వునికి
జీవులు బ్రహ్మానందముఁజెందేటి వునికి ॥పల్లవి॥

నిచ్చలు నిద్దురలకు నెలవైనవునికి
యిచ్చలఁ గలలు గన నిరవైనవునికి
కుచ్చిన నిట్టూర్పులకొన దాఁకేవునికి
తచ్చిన మాటలధ్వనిదాఁకేటివునికి ॥భావిం॥

మునుకొన్నచూపులకు మొదలైనవునికి
అనిశము కతలెల్ల నాలకించేవునికి
వెనుకొన్న చవులెల్లా వెలవెట్టేవునికి
గునిసి మేల్కనుటకు గురియైనవునికి ॥భావిం॥

---

౦ 'ప్రపంచముకో బ్రదుకు' రేకు

వావిరి నింద్రియపరవశమందేవునికి
కైవశమై పదియారుకళలుండేవునికి
చావకుండా నమృతము జాలువారేవునికి
శ్రీవేంకటేశుపాదాలు చింతించేవునికి ॥భావిం॥ 25

దేవగాంధారి

అమరాంగన లదె యాడేరు
ప్రమదంబున నదె పాడేరు ॥పల్లవి॥

గరుడవాహనుఁడు కనకరథముపై
యిరువుగ వీధుల నేఁగీని
సురలును మునులును సొంపుగ మోఁకులు
తెరలిచి తెరలిచి తీసేరు ॥అమ॥

యిలధరుఁడదివో యింద్రరథముపై
కెలయుచు దిక్కులు గెలిచీని
బలు శేషాదులు బ్రహ్మశివాదులు
చెలఁగి సేవలటు సేసేరు ॥అమ॥

అలమేల్మంగతో నటు శ్రీవేంకట
నిలయుఁ డరదమున నెగడీని
నలుగడ ముక్తులు నారదాదులును
పొలుపు మిగులఁ గడుఁ బొగడేరు ॥అమ॥ 26

దేసాళం

అడుకులు చక్కిలాలు ఆనవాలు నురుగులు
వడపప్పు మొదలుగా వాముల కొలఁదులు ॥పల్లవి॥

దేవకి కొడుకుఁగన్న దినమిది శ్రీజయంతి
భావించ మన కన్నులపండుగులాయ
దేవునిఁ బూజించితిమి తేరో నైవేద్యాలు
కైవసమై కృష్ణునికి గంపల కొలఁదులు ॥అడు॥

వసుదేవుఁ డెత్తెను శ్రావణబహుళాష్టమిని
పసగాఁ దొట్లె నూఁచి పాడఁగలిగె
సిసువితనికి మొక్కి చేసేము జాగరాలు
కొసరరో వరములు కోట్లకొలఁదులు ॥అడు॥

బలభద్రుతమ్ముఁ డాయ పతి యలమేల్మంగకు
నెలమితో మనకెల్ల నేలికాయ
తలఁచి శ్రీవేంకటాద్రిఁ దానే యవతారమందె
అల సంతోషమందరో అబ్బినకొలఁదులు ॥అడు॥ 27

ముఖారి

ఏ బలిమి నమ్మి వెరపెరఁగరు దేహులాల
గాబువలెఁ బెరిగేరు కాలము మీచుట్టమా ॥పల్లవి॥

చెలరేఁగి దానములు సేసినట్టిబలిమో
అలరి కర్మము సేసినట్టిబలిమో
చలపట్టి తపము లాచరించినబలిమో
కొలఁదిలేక సురలఁగొలిచినబలిమో ॥ఏబ॥

ధీరత సుజ్ఞానము దెలిసినబలిమో
కోరక విరక్తిగైకొన్నబలిమో
శూరత లోకానకెల్లఁ జుట్టమైనబలిమో
వూరకే బ్రహ్మకల్పములుండేటట్టిబలిమో ॥ఏబ॥

పరగ శ్రీపతినామపఠనముబలిమో
హరిదాసుల శరణన్నట్టిబలిమో
సిరుల శ్రీ వేంకటేశు సేవచేసినబలిమో
గురుభక్తితోడ నెక్కువయైనబలిమో ॥ఏబ॥ 28

నారాయణి

అనాది జగమున కౌభళము
అనేకాద్భుతం బౌభళము ॥పల్లవి॥

హరినివాస మీ యౌభళము
అరిది పరమపద మౌభళము
అరిదైత్యాంతక మౌభళము
హరముఖసేవిత మౌభళము ॥అనా॥

అమలరమాకర మౌభళము
అమితమునీంద్రం బౌభళము
అమరవందితం బౌభళము
అమరెఁ బుణ్యముల నౌభళము ॥అనా॥

అగరాజంబీ యౌభళము
అగణితతీర్థం బౌభళము
తగు శ్రీవేంకటధామవిహారం-
బగు శుభాంచితం బౌభళము ॥అనా॥ 29

మాళవిగౌళ

విచారించుకొనేవారి వివేకాల కొలఁదులు
పచారించి వున్నవెల్ల భావనమాత్రములు ॥పల్లవి॥

జగములన్ని నీశరీరమేకనక
తగు వైకుంఠాలే వుండేతావులెల్లాను
పొగరు స్వర్గ నరకభూములనేలోకాలెల్ల
పగటున తమలోనిభావనమాత్రములు ॥విచా॥

అన్ని పదార్థాలు నీయందే పుట్టివచ్చెఁగాన
తిన్నని నీప్రసాదాలే దినభోగాలు
వన్నెల నిష్టానిష్ట వస్తుభేదము లెల్లాను
పన్నుకొన్న యటువంటి భావనమాత్రములు ॥విచా॥

అంతరాత్మవు శ్రీవేంకటాధిప నీవేకాన
చెంతల నీ కైంకర్యాలే చేఁతలెల్లాను
వింతలైన సంసారవిహారములెల్లాను
బంతినే నానావిధ భావనమాత్రములు ॥విచా॥ 30

306 రేకు బౌళి

ఎత్తరే ఆరతులు యియ్యరేకానుకలు
యిత్తల నేఁగివచ్చీని యిందిరానాథుఁడు ॥పల్లవి॥

గరుడధ్వజపు తేరు కనకమయపు తేరు
సిరులతో వేదములచేరుల తేరు
సురలు మునులుఁ బట్టి సొంపుతోడఁ దియ్యఁగాను
యిరవుగ నేఁగివచ్చీ నిందిరానాథుఁడు ॥ఎత్త॥

జీవకోట్లున్న తేరు శేషుఁడే రూపైన తేరు
వేవేలు సింగారముల వెలయు తేరు
మూవరుస నిత్యులును ముక్తులును గొలువఁగా
యీవల నేఁగివచ్చీ నిందిరానాథుఁడు

పంచభూతముల తేరు బ్రహ్మాండమైన తేరు
మించిన శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదటి తేరు
కొంచక యలమేల్మంగఁ గూడి వచ్చీ నదె తేరు
యెంచరాని మహిమల నిందిరానాథుఁడు ॥ఎత్తు॥

నాట

కదిరినృసింహుఁడు కంభమున వెడలె
విదితముగా సేవించరో మునులు ॥పల్లవి

ఫాలలోచనము భయదోగ్రముఖము
జ్వాలామయ కేసరములును
కాలరౌద్రసంఘటితదంతములు
హేలాగతి ధరియించుక నిలిచె ॥కది॥

ముడివడు బొమ్మలు ముంచిన పూర్పులు
గడగడనదరెటి కటములును
నిడుదనాలికెయు నిక్కుఁగర్ణములు-
నడియాలపురూపై తా వెలసె ॥కది॥

సకలాయుధములు సహస్రభుజములు
వికటనఖంబులు వెసఁ బూని
వెకలియగుచు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడె
ప్రకటపుదుష్టుల భంజించె నిదివో ॥కది॥ 3

దేసాళం

చదివి బతుకరో సర్వజనులు మీరు
కదిసి నారాయణాష్టాక్షర మిదియే

సాదించి మున్ను శుకుఁడు చదివినట్టిచదువు
వేదవ్యాసులు చదివినచదువు
ఆదికాలపువైష్ణవులందరినోటిచదువు
గాదిలినారాయణాష్టాక్షర మిదియే ॥చది॥

సతతము మునులెల్ల చదివినట్టిచదువు
వెతదీర బ్రహ్మ చదివినచదువు
జతనమై ప్రహ్లాదుఁడు చదివినట్టిచదువు
గతిగా నారాయణాష్టాక్షర మిదియే ॥చది॥

చలపట్టి దేవతలు చదివినట్టిచదువు
వెలయ విప్రులు చదివేటిచదువు
పలుమారు శ్రీవేంకటపతినామమై భువిఁ
గలుగు నారాయణాష్టాక్షర మిదియే ॥చది॥ 33

భైరవి

శరణ మాతనికే సర్వభావాల
యిరవై మమ్ము రక్షించ నీశ్వరుఁడే యెఱుఁగు ॥పల్లవి॥

వచ్చిన త్రోవెఱఁగము వడిఁ బూర్వకాలమందు
చొచ్చేటి త్రోవెఱఁగము సోదించి మీఁద
కుచ్చిన కర్మములతో గుదియై వేలుకాడేము
హెచ్చి మా బ్రదుకుఁదోవ యీశ్వరుఁడే యెరుఁగు ॥శర॥

నన్ను నేనే యెఱఁగను నానాచందములను
అన్నిటా నాలోనున్నహరిఁ గానను
కన్నులఁ జూచుచు మంచి కాయములో నున్నవాఁడ
యెన్నఁగ నాజ్ఞానము యీశ్వరుఁడే యెరుఁగు ॥శర॥

మొదలు దెలియను ముంచి కొన దెలియను
చదువుచునున్నవాఁడ సర్వవేదాలు
హృదయములోనుండి యిటు నన్ను గావఁగ
యిదివో శ్రీవేంకటాద్రియీశ్వరుఁడే యెఱుఁగు ॥శర॥ 34

పాడి

అప్పుఁడైనహరి యెక్కె నదివో తేరు
యిప్పుడు తిరువీధుల నేఁగీ తేరు ॥పల్లవి॥

సముద్రాలమీఁదఁ దోలె సర్వేశ్వరుఁడు తేరు
భ్రమయ జరాసంధుపైఁ బరపెఁ దేరు
తిమురుచు రుక్మకుపైఁ దిరుగఁ దోలెఁ దేరు
ప్రమదాన సృగాలునిపైఁ దోలెఁ దేరు ॥అప్పు॥

కమ్మి యక్రూరుఁడు దేఁగా కంసునిపై నెక్కెఁ దేరు
బమ్మరపో [1]దంతవక్త్రుపైఁ దోలెఁ దేరు.
దుమ్ములుగా సాల్వునిపై దొడ్డగాఁ దోలినతేరు
దొమ్మి రుక్మిణిపెండ్లికిఁ దోలినట్టితేరు ॥అప్పు॥

మీఱి [2]హంసడిచికులమీఁదఁ దోలినట్టితేరు
తూఱి సంధిమాటలకుఁ దోలినతేరు
[3]ఆఱడి శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగఁ గూడి
చూఱలుగొన నెక్కెను శోభనపుతేరు ॥అప్పు॥ 35

గౌళ

మొదలివేల్పు మా మొఱ యాలించవె
యెదుటఁ గావు మము నిదివో దేవా ॥పల్లవి॥

---

[1] 'దంతవక్రు' రేకు. [2] 'హంసడిభకుల' కావచ్చు. [3] 'ఆరడి' పూ.ము.పా. ప్రాసభంగము

ధరపైఁ దపసులతపములు చెరిచెను
నిరతపుణ్యముల నీరుసేసె నదె
పరకామినులను భంగపెట్టె నదె
హిరణ్యకశిపుఁ డిదివో దేవా ॥మొద॥

మునులజడ లవిగో మోఁపులకొలఁదులు
ఇనచంద్రాదుల నెక్కువగెలిచెను
చనవరియింద్రునిస్వర్గము చేకొనె
యెనగొని హిరణ్యుఁ డిదివో దేవా ॥మొద॥

పలుదిక్పాలులఁ బారఁగఁ దోలెను
బలిమినే [1]ప్రహ్లాదుఁ బరచీని
యెలమిని శ్రీవేంకటేశ నీవలన
యిలఁ గశిపుఁడు చెడె నిదివో దేవా ॥మొద॥ 36

307 - రేకు సామంతం

మేలెల్ల నొక్కటే [2]మించుతీలూ నొకటే
తాలిమితో ఫలియించు తలఁపూ నొకటే ॥పల్లవి॥

ఆఁకలి గడు హెచ్చితే నన్నము రుచి గోరును
జోకఁ బాపము హెచ్చితే సుకృతము గోరును
పైకొని యవివేకికిఁ బాపమైనా నుపకారి
ఆకడ మూర్ఖునకుఁ బుణ్యమైనా బంధకమే ॥మేలె॥

యెందు నెండఁబడ్డఁగాని ఇంపునీడఁ గోరఁడు
కందువ సంసారియైనఁగాని మోక్షము గోరఁడు
చందపు యోగికి సంసారమైనా నుపకారి
కందువబద్ధున కదే కట్టినట్టి కట్లు ॥మేలె॥

[1] 'ప్రంహ్లాదు' రేకు. [2] 'మించుతిలూ' రేకు

కలయఁ జీఁకటియైతేఁగాని దీప మిడుకోఁడు
ఇల నజ్ఞుఁడైనఁగాని యెరుక వెదకఁడు
తలఁచి శ్రీవేంకటేశుదాసుని కింతా జయమే
బలిమిఁ జంచలునికి [1] బహాళ దుఃఖములే ॥మేలె॥ 3

లలిత

ఇదియే సులభం బిందరికి
కదియఁగ వసమా కరుణనే కాక ॥పల్లవి॥

నగధరుండు పన్నగశయనుఁడు భూ-
గగనాంతరిక్షగాత్రుఁడు
అగణితుఁడితని నరసి తెలియఁగాఁ
[2] దగు నా కనెడిది దాస్యమే కాక ॥ఇది॥

కమలజజనకుఁడు కామునిజనకుఁడు
కమలాసతిపతి ఘనగుణుఁడు
విమలుఁడీహరి వెదకి కానఁగను
అమరునా శరణాగతిఁగాక ॥ఇది॥

దేవుఁడు త్రిగుణాతీతుఁ డనంతుఁడు
కైవల్యమొసఁగుఘనుఁడు
శ్రీవేంకటపతి జీవాంతరాత్ముఁడు
భావించవసమా భక్తినె కాక ॥ఇది॥ 38

ధన్నాసి

హరి నీవు మాలోన నడు(డఁ?)గు టరదుగాక
శరణని నీకు నే జయ మందుటరుదా ॥పల్లవి॥

---

[1] 'బహాళ' పూ.ము.పా. [2] 'దగునా కనెడిది దాస్యమే కాక' పూ.ము.పా. ఈ విభజనతో అర్థము సుగమగును.

పాపపుణ్యాలంపటమైనది మేను
కూపపు యోనులఁ గుంగేటిది మేను
దీపనాగ్నిగలదిష్టము యీమేను
మోపు మోచిన నేము ములిగేది యరుదా ॥హరి॥

పొలసి పొద్దొకచాయఁ బొరలేటిమనసు
కొలఁదిలేని యాసఁ గుదురైనమనసు
మలసి సంసారమేమరిగినమనసు
కలనేము, తిమ్మటలు గైకొనేది యరుదా ॥హరి॥

పెనచి యింద్రియములఁ బేఁడినభవము
పనివడి చింతలకే పాలైనభవము
యెనలేని శ్రీవేంకటేశ నీకే శరణని
మనెఁ గాన యిఁక మీఁద మంచిదౌటరుదా ॥హరి॥ 39

గుండక్రియ

కోటికిఁ బడగయెత్తి కొంకనేల
యీటులేని పదమెక్కి యిఁకనేల చింత ॥పల్లవి॥

పెట్టినది నొసలను పెద్ద పెద్ద తిరుమణి
కట్టినది మొలఁ జిన్నకోపీనము
పట్టినది శ్రీహరిపాదపద్మమూలము
యెట్టయినా మాకు మేలే యిఁకనేల చింత ॥కోటి॥

చిక్కి నా లోనైనది శ్రీవైష్ణవధర్మము
తొక్కినది భవముల తుదిపదము
యెక్కినది హరిభక్తి యిది పట్టపేనుఁగ
యెక్కువ కెక్కువే కాక యిఁక నేల చింత ॥కోటి॥

చిత్తములోనిండినది శ్రీపతిరూపము
హత్తినది వైరాగ్య మాత్మధనము
యెత్తలఁజూచిన మాకు నిదివో శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెత్తి మముఁ గావఁగాను యిఁక నేల చింత ॥కోటి॥

దేవగాంధారి

ఓహో వొడలుమాని (మా వొడలు నీ?) వోపికె గడుమేలు
యీహల నీవుపకారమేమని నుతింతు ॥పల్లవి॥

పుట్టినచోటంటినా అది భూతములనెలవు
నెట్టన మూసిన మేను నిఖిల హేయమయము
యిట్టి నా యాతుమలోన హరి యెట్టుంటివి నీవు
అట్టె నీ చేఁతలు దలఁచి అరుదయ్యీ నాకు ॥ఓహో॥

మించుల [1] మనసంటిమా అది మిగులఁ జంచలంబు
పంచల నా సంపదలు పాపపుణ్య [2] విధులు
యెంచఁగా యిటువంటి నన్ను యెట్టు ధరియించితి
నించిన నీ చేఁతలు విని నివ్వెరగయ్యీని ॥ఓహో॥

పాయ మిది యంటిమా పంచేంద్రియముల వశము
ఆయము నా కంటిమా అది అయిదు భూతముల మొరఁగు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యీడా యెట్టేలితి నన్ను
మాయల నీశరణంబిందుకే మనసయ్యీ నాకు ॥ఓహో॥

శుద్ధవసంతం

విత్తొకటి వెట్టఁగా వేరొకటి మొలచునా
యెత్తి హరి నీవు నను నీడేర్తుగాక ॥పల్లవి

[1] 'మనసంటమా' రేకు. [2] 'విధులు' పూ.ము.పా.

మోహబాంధవములకు మూలంబు తనువు
వూహాపోహలకు వునికి యీ తనువు
దాహమున కాఁకటికి తగులు యీ తనువు
యీహ వైరాగ్య మిందెట్టు గలుగు ॥విత్తొ॥

పంచేంద్రియములకు పాదు యీ తనువు
చంచలపుటాసలకు జంట యీ తనువు
అంచె దుర్గుణములకు నాకరము తనువు
యెంచి చూడ వివేక మిందెట్టు నిలుచు ॥విత్తొ॥

యిహలోకసుఖములకు హేతువీ తనువు
బహుపుణ్యపాపాలకు ఫలము యీ తనువు
యిహమునకు శ్రీవేంకటేశ నీదాస్యమున
విహరించెఁ దనువు యిఁక వెఱపేల కలుగు ॥విత్తొ॥ 42

308 - రేకు లలిత

హీనాధికము లింక నేడ నున్నవో కాని
ఆనిన దాస్యము పొత్తు అందరికి నొకటే ॥పల్లవి॥

నానావర్ణములవారు నరహరిఁ దలఁచేటి-
ఆనామమంత్రజప మది యొకటే
పూని యాతనిఁ గొలిచి భువి నేజాతైనాను
మోనమునఁబొందేటిమోక్షమూ నొకటే ॥హీనా॥

వెనకకు ముందరికి విష్ణుకింకరులకెల్ల
పనివడి కైకొనేటి భక్తియొక్కటే
వునికి నాదేవుఁడు వొకఁడే అంతర్యామి
మనెడివైష్ణవకులమతమెల్లా నొకటే ॥హీనా॥

భేదాభేదము లేదు పెక్కు మరఁగులు లేవు
ఆదినంత్యములను ముక్తాత్మ లొక్కటే
శ్రీదేవుఁ డై నట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరుని-
యాదరానఁ బొందుశరణాగతియు నొకటే ॥హే॥

గౌళ

హరి నీవాఁడనే కానా ఆదికాలమున నేను
గరిమ నీ మాయలోనే కలగంటిఁగాక ॥పల్ల॥

యీమేనే కాదా హేయమెల్లా మోచినది
ఆమీఁదఁ బుణ్యతీర్థము లాడీఁగాక
కామించి యీరెంటిసంగాతంబు నేఁ జేసి
గామిడినై యెందువాఁడాఁ గానైతిఁగాక ॥హ॥

చిత్త మిదేకాదా చింతించెఁ బాపాలు దొల్లి
పొత్తుల పుణ్యాలు దలపోసీఁగాక
రిత్తకు రిత్తయి యీరెంటి నడుమను జిక్కి
కత్తరపుఁరొంపిలోనికంబ మైతిఁగాక ॥హ॥

యీ నాలుకే కాదా యిందరినిఁ బొగడేది
తానకపువేదములు తడవీఁగాక
వూనిన శ్రీవేంకటేశ వొంటి నీకు శరణని
తోనే యా రెండుఁ గడచి తుద కెక్కేఁగాక ॥హ॥

వరాళి

యజ్ఞమూర్తి యజ్ఞకర్త యజ్ఞభోక్త విన్నిటాను
యజ్ఞాదిఫలరూప మిటు నీవై వుండవే ॥పల్ల॥

పరికించ జీవులకు ప్రాణమవైన నీకు
నిరతిఁ బ్రాణప్రతిష్ఠ నేము సేసేమా
మరిగి మా పూజలంది మమ్ముఁగాచెడికొరకు
హరి నీమూర్తి ప్రాణ మావహించవే ॥యజ్ఞ॥

జగతికి నీపాదజలమే సంప్రోక్షణ
జిగి నీకు సంప్రోక్షణ సేయువారమా
పగటున నన్ను నేఁడు పావనము సేయుటకు
అగు పుణ్యతీర్థముల అభిషేకమందవే ॥యజ్ఞ॥

వేదములు దెచ్చిన శ్రీవేంకటేశ నేము నీకు
వేదమంత్రముల పూజావిధి సేసేమా
యీదెస నీదాసులమయిన మమ్ముఁ గాచుటకు
వేదమూర్తివై యిందే విచ్చేసి వుండవే ॥యజ్ఞ॥ 45

సౌరాష్ట్రం

నేము సేసేయందు మారు నీవే చేకొంటివి
నేమపు నాపూజలెల్లా నీకు నెక్కెనయ్యా ॥పల్లవి॥

పాలజలనిధిలోనఁ బవ్వళించినదియేపో
వాలిన నీకు జలాధివాసము
కోలు ముందై బ్రహ్మయజ్ఞ కుండములాహుతి గొని
వోలినుండే అది నీకు హోమము ॥నేము॥

అడన 'నాపోనారాయణుఁడ' వయిన నీకు
అదియపో మంత్రకలశాభిషేకము
మొదల నంతర్యామిమూర్తివయిన నీకు
పదవిమీర నదియే ప్రాణప్రతిష్ఠ ॥నేము॥

అక్కున శ్రీవేంకటాద్రి నలమేలుమంగఁ గూడి
వొక్కటై వుండినదే నిత్యోత్సవము
లెక్కలేని వరములు లీలతో మా కిచ్చితివి
యిక్కడ నేపొద్దు మాయింట నుండవయ్య ॥నేము॥

శ్రీరాగం

ఎందుఁ గాఁపురము సేతు నేది నిజ మేది గల్ల
ముందర నొక్కదినమే మూఁడు గాలములు ॥పల్లవి॥

తనుభోగముల నివే తగ నొక లోకము
మనసులో తలపోఁత మరి యొక్క లోకము
యెనసిన కలలోని దిది యొక్క లోకము
మునుపు వెనకలివే మూఁడు లోకములు ॥ఎందుఁ॥

పంచభూతములచేతిబంధ మొక్కదేహము
యెంచఁగ నూరుపుగాలి యిది యొక్కదేహము
కొంచక త్రిగుణములగురి సూక్ష్మదేహము
ముంచె నిదె వొకటిలో మూఁడుదేహములు ॥ఎందుఁ॥

జీవునిలోపలివాఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడు
తావై వెలినున్నవాఁడు తా నొక్కఁడే
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదఁ జెలఁగినాతఁ డీతఁడే
మూవంకల మముఁ గాచె మొక్కితి మాతనికి ॥ఎందుఁ॥

లలిత

బ్రహ్మాదులకు నిదే పరచింత
బ్రహ్మఁ గన్న తండ్రియైన పరమాత్మచింత ॥పల్లవి॥

మూఁడు లోకములకెల్లా మొదలిచింత
మేడెపుఁ గర్మములకు మీఁదిచింత
తోడ జనించిననాటి తొల్లిటిచింత
వోడక మాకుఁ గలిగె నొక్కటే చింత ॥బ్రహ్మ॥

అంగములోవెదకేటి యానందచింత
నింగివలెఁ బొడచూపే నిర్మలచింత
కుంగేటి భోగములకుఁ గొనచింత
వుంగిటఁగలిగె మాకు నోహో యీచింత ॥బ్రహ్మ॥

కింది మీఁదు నేకమైన కేవలచింత
సంది లేక నిజమైన సహజచింత
కందువ శ్రీవేంకటేశుఁ గన్నచింత
యిందునే మాకుఁ గలిగె నితఁడే చింత ॥బ్రహ్మ॥ 48

309 - రేకు ముఖారి

ఆదిమూలమే మాకు నంగరక్ష
శ్రీదేవుఁడే మాకు జీవరక్ష ॥పల్లవి॥

భూమిదేవిపతియైనపురుషోత్తముఁడె మాకు
భూమిపై నేడ నుండినా భూమిరక్ష
ఆమనిజలధిశాయిఅయిన దేవుఁడే మాకు
సామీప్యమందున్న జలరక్ష ॥ఆది॥

మోయుచు నగ్నిలో యజ్ఞమూర్తియైన దేవుఁడే
ఆయములు దాఁకకుండా నగ్నిరక్ష
వాయుసుతు నేలినట్టి వనజనాభుఁడే మాకు
వాయువందుఁ గందకుండా వాయురక్ష ॥ఆది॥

పాదమాకసమునకుఁ బారఁజాఁచే విష్ణువే
గాదిలియై మాకు నాకాశరక్ష
సాదించి శ్రీవేంకటాద్రి సర్వేశ్వరుఁడే మాకు
సాదరము మీరినట్టి సర్వరక్షా ॥ఆది॥

దేశాక్షి

ఎంచి సేయుపను లిఁక లేవు
కొంచక యాతనిఁ గొలుచుటే కలది ॥పల్లవి॥

తప్పదు కర్మము తా నెందున్నా
చెప్పఁగ దీనికిఁ జింతేలా
అప్పుఁడు తొల్లే అనుమతించె నివి
తప్పక యాతనిఁ దలఁచుటే కలది ॥ఎంచి॥

ఆయము నన్నమునందొక లంకె
వేయిట దీనికి వెతలేలా
కాయములో హరి గలఁడంతరాత్మ
యీయెడఁ దను నుతియించుటే కలది ॥ఎంచి॥

వెలిని లోన శ్రీవేంకటేశుఁడే
తెలియని మతి సందియమేలా
యిలలో మనముల నేలె నాతఁడే
సలిగె మనకతని శరణమే కలది ॥ఎంచి॥

దేవగాంధారి

అన్నివిధములుఁ దానై యాతుమలో మరి వీఁడే
పన్నిన యీ పరమాత్మభావనే మా బ్రదుకు ॥పల్లవి॥

గోపాలకృష్ణునిచూపే కోరిన పనులపాఁడి
గోపికావల్లభుకృపే కూర్మివనిత
శ్రీపతిదయే మాకుఁజేరే ధనధాన్యములు
చేపట్టినబ్రహ్మతండ్రిచిత్తమే మాపుత్రులు ॥అన్ని॥

జలధిశాయికరుణే సర్వరత్నములసొమ్ము
అల పీతాంబరువాత్సల్యమే వస్త్రములు
మలయు గరుడధ్వజుమన్ననే వాహనములు
యిల నచ్యుతనామమే యిదే మాకాయుష్యము ॥అన్ని॥

అమృతమథనుమహిమదె మా గాదెల కొల్చు
విమతదైత్యారి యావేశమే భయహరము
అమర శ్రీవేంకటేశునడుగులే మాకు నిండ్లు
తమితో నాతనిదేవే తల్లియుఁ దండ్రియును ॥అన్ని॥ 51

సామంతం

[1] తిమ్మరెడ్డి మాకునిచ్చె దిష్టమైనపొలము
బొమ్మరెడ్డి కప్పగించి పోదిసేసెఁ బొలము ॥పల్లవి॥

నిండినట్టిమడుగులనీరువంకపొలము
కొండలుమోఁచినపెద్దగొబ్బరపుఁబొలము
అండనే పొలమురాజులుండేటిపొలము
చెండివేసి మాకులెల్లా సెలగినపొలము ॥తిమ్మ॥

---

[1] ఇందు దశావతార సమన్వయము కలదు.

ఆసపడి వరదానమడిగినపాలము
బాసలతోఁ గడు నెఱ్ఱుపట్టమైనపాలము
రాసికెక్కేమునులకు రచ్చైనపాలము
వేసరక నాఁగేట వేగిలైన పాలము ॥తిమ్మ॥

మంచి గురుతైన రావిమానిచేనిపాలము
వంచిన గుబ్బుముఁ దోలే వయ్యాళిపాలము
యెంచఁగ శ్రీవేంకటేశు నిరవైనపాలము
పంచుకొని లోకులెల్లా బ్రదికేటిపాలము ॥తిమ్మ॥ 52

గుండక్రియ

నే నేమి సేయుదును నిన్నుఁ బో [?] వివేకము (?)
శ్రీనాథుమహిమలు చిమ్మి రేఁచఁగాను ॥పల్లవి॥

జీవుఁడేమి సేయును; చిత్తము వసముగాక
యీవల నావలఁ బరువెత్తఁగాను
చేవల నా చిత్తమేమి సేయు; నందులోనన్న-
శ్రీవల్లభునిమాయ చిమ్మిరేఁచఁగాను ॥నేనే॥

దేహ మేమిసేయును; దేహములోపలనున్న-
దాహపుటాసలు వెట్టి దవ్వఁగాను
యీహల నాయాసలును యేమిసేయు; నన్నిటికి
శ్రీహరి యానాజ్ఞ లిటు చిమ్మిరేఁచఁగాను ॥నేనే॥

పుట్టు గేమిసేయును; పురాకృతము వెంటఁ
గట్టిన బంధములై కలఁచఁగాను
గుట్టుతో శ్రీవేంకటేశుఁ గొలువఁగా నన్నతఁడు
మట్టుమీరఁ బదవిచ్చి మన్నించఁగాను ॥నేనే॥ 53

[?] 'వివేకము' కావచ్చు

లలిత

సిరిమగఁడే మొగసిరిరక్ష
మరుగురుఁడే మా మర్మపురక్ష ॥పల్లవి॥

పులుగు నెక్కినవాఁడే పులుగుదోషపురక్ష
బలు బాలుఁడైనవాఁడే బాలగ్రహరక్ష
మొలచి పిన్నై మిన్నుముట్టఁబెరిగినవాఁడే
తొలఁగఁ దోసేటి ముట్టుదోషపురక్ష ॥సిరి॥

[1] బూతకిఁ జంపినవాఁడే బూతకి వాకట్టురక్ష
పాతాళానఁ గూర్మమైనపతి గుంతదోషరక్ష
ఘాతఁగ్గరుణాకరుఁడై కరుణాదృష్టివాఁడే
మా తరతరము [2] ద్రిష్టిమంత్రపురక్ష ॥సిరి॥

పాముపైఁబండేటివాఁడే పాములవాకట్టు రక్ష
సేమపుసర్వజీవాత్మ జీవరక్ష
నేమపు శ్రీవేంకటాద్రినిలయుఁడైయున్నవాఁడే
యేమిటాను మా పురుఁటియింటిరక్ష ॥సిరి॥ 54

310 - రేకు మాళవిగౌళ

నానావర్ణములనడగొండవలెను
దానవారి తేరదె తగ తిరువీధుల ॥పల్లవి॥

కదలె కదలె నదె గరుడధ్వజునితేరు
అదె మిన్నుమోచిననీలాద్రివలెను
యెదిరె నెదిరె నదె యిందిరాధిపునితేరు
కదిసి చుక్కలుమోచే కనకాద్రివలెను ॥నానా॥

---

[1] 'పూతన'యే వ్యవహారములో 'పూతకి'గా, 'బూతకి'గాకూడ వాకొనబడినది. 'బూ(పూ?)తకి' పూ.ము.పా. [2] 'ద్రిష్ట'రేకు

తిరిగె తిరిగె నదె దేవదేవునితేరు
అరుదైన ఘనమందరాద్రివలెను
పరువులిడీ నదె పట్టపు శ్రీపతితేరు
విరివిఁ గ్రై లాసపు వెండికొండవలెను ॥నానా॥

దగ్గరె దగ్గరె నదె దైవశిఖామణితేరు
అగ్గలపు శ్రీవేంకటాద్రివలెను
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగఁ గూడె
తగ్గులేని మొత్తపు దొంతరకొండవలెను ॥నానా॥ 55

శ్రీరాగం

కాకున్న మాపాటు కడమున్నదా
నీ కృపవంకనే నిలిచితిఁగాక ॥పల్లవి॥

యీ నాలికేకాదా యిందరి నిందించినది
శ్రీనిధి నిన్నుఁ బొగడి చెలఁగెఁగాక
నానాపాపములు విన్న నా వీనులే కావా
దానవారి నీ కథల ధన్యమాయఁగాక ॥కాకు॥

యీ మేనేకాదా హేయపుటింతులఁ గూడె
నీ ముద్రలు ధరియించి నిక్కెఁగాక
యీ మనసేకాదా యిన్నిటిపైఁ బారినది
కామించి నిన్నుఁ దలఁచి కట్టువడెఁగాక ॥కాకు॥

యీ పుట్టుగేకాదా హీనాధికములఁ బొందె
వోపి నీ దాస్యము చేరి వొప్పెఁగాక
యేపున శ్రీవేంకటేశ యిన్నినేరములు నాకుఁ
బాపఁగా నే నిన్ను నమ్మి బ్రదికితిఁగాక ॥కాకు॥ 56

దేసాళం

నేనే పో ఘనుఁడను నీకంటెను
దానవారి నీవు నాకు దైవమవుగాన ॥పల్లవి॥

నేరుపున నాకైతే నీ దిక్కు గలదుగాని
చేరి నీ కావల దిక్కు చెప్పి చూపఁగలదా
ఆరయ నీవైతే నాకు నాధారము గలవు ౧ గా(ని?)
౨ నూ(వూ?)రకే నీ కాధారము వున్నదా యెక్కడను ॥నేనే॥

నిన్నుఁ గొల్చిన సలిగె నేఁడు నాఁకు గద్దుగాని
సన్నుతి నీకు నొకరి సలిగున్నదా
పెన్నిధి నిన్నుఁ దలఁచే పేరు నాకుఁ గద్దుగాని
వున్నదా నీకుఁ దలఁచ నొకరి పేరైనను ॥నేనే॥

యీవులెల్ల నాకైతే నియ్యఁగలవు గాక
ఆవల నీకీవులియ్య నన్యులున్నారా
శ్రీవేంకటేశ నాకు జీవాంతరాత్మవు నీవు
భావించ నంతరాత్మ యప్పటి నీకు నున్నదా ॥నేనే॥ 57

గుండక్రియ

కాయము నాదే అట కర్తను నే నట నా-
చాయకవి రావు నన్నే జరసీఁగాని ॥పల్లవి॥

తలఁచినట్టుండదు తలఁపు నాదైనాను
కులికి నన్నే పనిగొనీఁగాని
నిలిపినయట్టుండవు నేఁడు నా మాటలే నాకు
పొలసి నన్నే కడు బొంకించీఁగాని ॥కాయ॥

౧, ౨ ప్రయోగము వ్యావహారికముగా తప్పుకాదు. కాని సంగీతనిధులైన కీర్తిశేషులు రాళ్లపల్లివారి సవరణలను అట్లనే వుంచితిని

కలిమి లేమెరఁగదు కాయము నాదైనాను
కొలఁదికి నేమైనాఁ గోరీఁగాని
యిల నాయంకెకు రావు యింద్రియములు నావైనా
కలసి నా మర్మములే కాఁడిపారీఁగాని ॥కాయ॥

పంపు నాకుఁ జేయదు భవమిది నాదైనా
తెంపున కర్మవీధులఁ దిప్పీఁగాని
యింపుల శ్రీవేంకటేశ యిది ° యరాజికమాయ
పంపున నీ కిదె మొఱ ప్రతిపాలించఁగదే ॥కాయ॥ 58

గుండక్రియ

అతఁడు లక్ష్మీకాంతుఁ డన్నియు నొసఁగుఁగాక
యితరుల వేఁడుకొంటే నేమి గలదు ॥పల్లవి॥

మోదముతో నొకమానిమొదలఁ బోసిన నీరు
పాదుకొని కొనకెక్కి ఫలించుఁగాక
ఆదిమూలమగుహరి నాతుమ సేవించక
యే దైవములఁగన్నా నేమి సెలవు ॥అత॥

తల్లి భుజించినవెల్లా తగు గర్భముశిశువు-
కెల్లగాఁగఁ బరిణామ మిచ్చుఁగాక
వుల్లములోపలిహరి కొసగనిపూజలెల్లా
వెల్లిఁ జింతపంటివలె వృథా వృథా ॥అత॥

వోలి నెంత జారిపడ్డా నూరకే యెవ్వరికైనా
నేలే యాధారమై నిలుచుఁగాక
తాలిమి శ్రీవేంకటేశుఁదలఁచక తలఁచినా
పాలించ నాతఁడేకాక పరులకు వశమా ॥అత॥ 59

° సంస్కృతమును గూడ చాల స్థలములలో వ్యావహారికముగ వాడినాడు.

బౌళి

గోనెలె కొత్తలు కోడెలెప్పటివి
నానినలోహము నయమయ్యీనా ॥పల్లవి॥

మున్నిటిజగమే మున్నిటిలోకమె
యెన్నఁగ బుట్టుగులివె వేరు
నన్ను నెవ్వ రున్నతి బోధించిన
నిన్న నేటనే నేనెటిఁగేనా ॥గోనె॥

చిత్తము నాఁటిదే చింతలు నాఁటివే
యిత్తల భోగములివె వేరు
°సత్తగు శాస్త్రము చాయ చూపినా
కొత్తగ నే నిఁక గుణినయ్యేనా ॥గోనె॥

జీవాంతరాత్ముఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడే
యీవల భావనలివె వేరు
ధావతి కర్మము తప్పఁ దీసినా
దైవము గావక తలఁగీనా ॥గోనె॥ 60

311 - రేకు శుద్ధవసంతం

జాలు దింటా మలిగండ్లాఁడి రాసిగా నేరేము
తేలుచు శ్రీహరి నీవే దిక్కొటగాక ॥పల్లవి॥

ఆసలేల మానుఁ దన ఆఁకలి లో నుండఁగాను
బేసబెల్లి దేహముతోఁ బెరుగుఁగాక
గాసి బంధమేలఁమానుఁ గాముఁడు లో నుండఁగాను
వేసట సంసారమై వెన్నడించుఁగాక ॥జాలు॥

° 'సత్య' శబ్ద భవము కావచ్చు. అర్థమూ అదే.

ధావతులేఁటికి మానుఁ దనుభోగాలుండఁగాను
మోవరాని చింతలతో ములుగుఁగాక
కావరములేల మాను కంతలమేనుండఁగాను
తోవ చేసుకొని వెళ్లఁదోయుచుండుఁగాక ॥జాలి॥

వొక్కచిత్తమేలయౌను వూర్పుగాలి విసరఁగా
చిక్కి గుణత్రయముచేఁ జెదరుఁగాక
నిక్కి శ్రీవేంకటపతి నీకు నేనే శరణంటి
గక్కన నీజీవమును గరుణింతుగాక ॥జాలి॥ 61

మాళవిగౌళ

పొందగు"నాత్మాపుత్రనామ"మను-
చందపువేదమె సరి నిలిపితివి ॥పల్లవి॥

పుత్రుఁడు మరుఁడట పుత్రుఁడు బ్రహ్మట నీ-
పుత్రపౌత్రులే భువినెల్లా
పుత్రకామేష్టిని బొడమితి దశరథ-
పుత్రుఁడవై యిది పొగడఁగ నరులు ॥పొంద॥

మనుమఁడు రుద్రుఁడు మనుమఁడు వశిష్టు
మనుమని మనుమలే మహి యెల్లా
మనుమఁడవై యదితిమాన్యగర్భమున
జననమందితివి జగమున కరుదు ॥పొంద॥

యిదె నీగోత్రంబీచరాచరం-
బెదుట మెరసె నిదె యిహమెల్లా
కదిసిటు శ్రీవేంకటగోత్రంబున
నుదయించి మెరసితో హరి నీవు ॥పొంద॥ 62

శుద్ధవసంతం

ఏమి సేయువాఁడ నివి విరసమొకటొకటి
తామసంబొకవంక తత్వమొకవంక ॥పల్లవి॥

యితరోపాయరాహిత్యుండు గాఁడేని
అతిశయంబగు మోక్ష మది యబ్బదు
సతతోద్యోగానుచరితుండు గాఁడేని
వితతసంసారసుఖవిధి నడవదు ॥ఏమి॥

వివిధేంద్రియ విషయవిముఖుఁడు గాఁడేని
యివల వైష్ణవధర్మమిది యబ్బదు
అవిరళంబగు దేహానుసరణములేక
భవమాత్రమున సుకృతఫలమబ్బదు ॥ఏమి॥

పరమానందసంపన్నుండు గాఁడేని
చరమవిజ్ఞాననిశ్చలుఁడు గాఁడు
యిరవయిన శ్రీవేంకటేశ యిటువలె నీవు
కరుణించకున్న దుర్గతులచే భ్రమసీ ॥ఏమి॥ 63

ముఖారి

ఇన్నియుఁ జదువనేల యింతా వెదకనేల
కన్ను దెరచుటొకటి కనుమూయుటొకటే ॥పల్లవి॥

వలెననే దొకమాఁట వలదనే దొకమాఁట
సిలుగులీ రెంటికిని చిత్తమే గురి
వలెనంటే బంధము వలదంటే మోక్షము
తెలిసే విజ్ఞానులకు తెరువిది యొకటే ॥ఇన్ని॥

పుట్టెడిదొకటే పోయెడిదొకటే
తిట్టమై యీ రెంటికిని దేహమే గురి
పుట్టుట సంశయము పోవుట నిశ్చయము
వొట్టిన విజ్ఞానులకు నుపమిది యొకటే ॥ఇన్ని॥

పరమమనేదొక్కటే ప్రపంచమొక్కటే
సిరుల నీ రెంటికిని జీవుఁడే గురి
యిరవై శ్రీవేంకటేశుఁ డిహపరములకర్త
శరణాగతులకెల్ల సతమీతఁ డొకఁడే ॥ఇన్ని॥ 64

దేసాళం

తక్కిన చదువులొల్ల తప్ప నొల్లా
చక్కఁగ శ్రీహరి నీశరణే చాలు ॥పల్లవి॥

మోపులు మోవఁగనొల్ల ములుగఁగ నేనొల్ల
తీపు నంజనొల్ల చేఁదు దినఁగనొల్ల
పాపపుణ్యా లవి యొల్ల భవమునఁ బుట్టనొల్ల
శ్రీపతినే నిరతము చింతించుటే చాలు ॥తక్కి॥

వడిగాఁ బరువులొల్ల వగరింపనేనొల్ల
వెడఁగుఁజీఁకటి యొల్ల వెలుఁగూనొల్ల
యిడుమల వేఁడనొల్ల యెక్కువ భోగములొల్ల
తడయక హరి నీదాస్యమే చాలు ॥తక్కి॥

అట్టె పథ్యములొల్ల అవుషధము గొననొల్ల
మట్టులేని మణుఁగొల్ల మైల గానొల్ల
యిట్టె శ్రీవేంకటేశు నిరవుగ సేవించి
చుట్టుకొన్న యానందసుఖమే చాలు ॥తక్కి॥ 65

రామక్రియ

ముందే తొలఁగవలె మోసపోక సంగమెల్ల
కందువఁ బోయిననీళ్లు కట్ట గట్టవచ్చునా ॥పల్లవి॥

అనలముఁబొడగంటే నండనున్నమిడుతలు
పనిలేకున్నా నందుఁ బడకుండీనా
పొనిఁగి చెలులఁగంటే పురుషులచూపులెల్లా-
ననిశము నందుమీఁద నంటఁబారకుండునా ॥ముందే॥

గాలపుటెఱ్ఱలఁగంటే కమ్మి నీటిలో మీలు
[౧]జాలి నాపసలఁ జిక్కి చావకుండీనా
ఆలరిబంగారుగంటే నందరిమనసులూను
పోలిమి నాపసఁ జిక్కి పుంగుడు గాకుండునా ॥ముందే॥

చేరి ముత్యపుఁజిప్పల చినుకులునినిచితే
మేరతేటముత్యములై మించకుండీనా
ధారుణి శ్రీవేంకటేశుదాసులసంగతి నుంటే
పోరచి నే జీవులైనఁ బుణ్యులుగాకుందురా ॥ముందే॥ 66

312 - రేకు దేశాక్షి

నిరంతరంబును నీమాయే పరం-
పరములాయ పాపవే నీమాయ ॥పల్లవి॥

మును తల్లిగర్భమున ముంచెను నీమాయ
వెనక జనించినట్టే వెలసె నీమాయ
అనుగు కౌమారబాల్యయవ్వనములు నీమాయ
జనులకు దాఁటరానిజలధి నీమాయ ॥నిర॥

---

[౧] జాలి = ఆశ

ఆస నీమాయ అంగము నీమాయ
యీసునఁ గామక్రోధము లివి నీమాయ
వాసుల సంసారమున వలఁబెట్టీ నీమాయ
గాసిఁబడి యిఁక నెట్టు గడచే నీమాయ ॥నిర॥

యెదురెల్ల నీమాయ యిహమెల్ల నీమాయ
పొదలి స్వర్గనరకభోగము (నీ?) మాయ
అదన శ్రీవేంకటేశ అంతరాత్మవు నీవె
యిదె నీకే శరణంటి నిఁకనేలమాయ ॥నిర॥

లలిత

ఏతపములు నేల యేదానములు నేల
శ్రీతరుణీపతినిత్యసేవే జన్మఫలము ॥పల్లవి

దేహపుటింద్రియముల దేహమందే యణఁచుటే
దేహముతోనే తాను దేవుఁడౌట
సోహలను వెలిఁ జూచేచూపు లోనుచూచుటే
ఆహా దేవతలఁ దనందే తాఁ గనుట ॥ఏత॥

వెలి నిట్టూరుపుగాలి వెళ్ళకుండా నాఁగుటే
కులికి తపోధనము గూడపెట్టుట
తలఁపు తనందే తగ లయముసేయుటే
లలిఁ బాపబంధముల లయముసేయుట ॥ఏత॥

వెనక సంసారమందు విషయవిముక్తుఁడౌటే
మునుపనే తా జీవన్ముక్తుఁడౌట
పనివి శ్రీవేంకటేశుపదములు శరణంటే
అనువైన దివ్యపదమప్పుడే తా నందుట ॥ఏత॥

గుండక్రియ

పంతపుటాసలు బండ్ల రాఁగా
దొంతుల యలమటఁ దొలఁగేనా ॥పల్లవి॥

మును దీపనాగ్ని మోఁచిన దేహిని
అనిశముఁ గ్రోధాగ్ని నణఁచేనా
మనసిజుకతమున మహి జన్మించితి
విను మరునాజ్ఞకు వెలి యయ్యేనా ॥పంత॥

సటలోభపు సంసారము చొచ్చితి
ఘటన విడుము డిఁకఁ గలిగీనా
నటించు చపలపునాలుక గల నే
మటమాయపు చవి మానేనా ॥పంత॥

పాపపుణ్యముల భవముల జీవిని
తోపడ కర్మము దొబ్బేనా
యేపున శ్రీవేంకటేశ్వరుశరణమే
పైపయి భజించి బ్రదికితిఁగాక ॥పంత॥ 69

బౌళి

తెలియుట యెన్నఁడు దేహి తనంతట
తెలియఁగ హరి నీదిక్కే కలది ॥పల్లవి॥

రాపుగ రేపేమూత్రపురీషంబులు
ఆపై నాఁకటియలమటలు
కైపుగ నింతటఁ గామవికారము
మాపు నిద్దురలమంపులె కలది ॥తెలి॥

కొన్నాళ్లు బాల్యము కొన్నాళ్లు కౌమార-
మన్నిటఁ గొన్నాళ్లు [○]యౌవ్వనము
పన్నిన ముదిమియుఁ బైపైఁ గొన్నాళ్లు
వున్నతి నంతట నుడుగుట కలది ॥తెలి॥

జంతువులకు యీ సరవులు నీవే
పొంతలఁ గల్పించి పొదిపితివి
యింతట శ్రీవేంకటేశ్వర నీకృప
చింతించి కావవే చేకొని నన్ను ॥తెలి॥ 70

బౌళిరామక్రియ

ఇదివో శ్రుతిమూల మెదుటనే వున్నది
సదరముగా హరి చాటీ నదివో ॥పల్లవి॥

యెనసి పుణ్యముసేసి యే లోకమెక్కిన
మనికై భూమియందు మగుడఁ బొడముటే
పొనిగి "యా బ్రహ్మభువనా లోకాః
పునరావృత్తి" యనెఁ బురుషోత్తముఁడు ॥ఇది॥

తటుకున శ్రీహరి తన్నునే కొలిచిన
పటుగతితో మోక్షపదము సులభమనె
ఘటన " మాముపేత్యతు కౌంతేయ" మహిని
నటనఁ "బునర్జన్మ న విద్యతే" ॥ఇది॥

యిన్నిటా శ్రీ వేంకటేశ్వరు సేవె
పన్నినగతి నిహపరసాధన మదే
మన్నించి యాతఁడే " మన్మనా భవ" యని
అన్నిటా నందరి కానతిచ్చెఁగాన ॥ఇది॥ 71

[○] 'యౌవనము' కావచ్చు

ధన్నాసి

[1]అందులకు నందులకు హరిసేసినలంకే
కందువసంసారమందే కలదు మోక్షము గాన(క?) ॥పల్లవి॥

దేహ మెన్నాళ్లు దిరిగె భూమిమీఁద
దాహపులంపటములతగు లన్నాళ్లు
వూహించి విసుగవద్దు వొల్లనన్నఁ బోవవి
శ్రీహరి నందే తలఁచి చెలఁగఁగవలెఁగాన(క?) ॥అందు॥

దీపనమెన్నాళ్లు మేనఁ దిరమై మెలఁగుచుండు
తాపపుటాసలమీఁదితగు లన్నాళ్లు
పైపైఁ గోపించరాదు పాయుమన్నఁ బాయ వవి
శ్రీపతి నందే తలఁచి చెలఁగఁగవలెగాన(క?) ॥అందు॥

యెఱుక యెన్నాళ్లు మతి నెనసి పాయకయుండె
తఱమేయింద్రియములతగు లన్నాళ్లే
వొఱలి బంధించవద్దు వున్నతి శ్రీవేంకటేశు-
మఱఁగు చొచ్చి మఱచి మట్టుపడవలెఁగాన(క?) ॥అందు॥ 72

313 - రేకు పాడి

తొల్లి కలవే ఇవియు తొల్లి తానుఁ గలఁడే
కల్లయునుఁ గాదు ఇది కడు నిజము గాదు ॥పల్లవి॥

కనుదెరచినంతనే కలుగు నీ జగము
కనుమూసినంతనే కడుశూన్యమౌను
కనురెప్ప మరఁగుననె కలిమియును లేమియును
తన మనోభావనలఁ దగిలి తోఁచీని ॥తొల్లి॥

[1] ఈ పాటలో పల్లవి కడపట ప్రతి చరణము కడపట వున్న 'గాన' లోని 'న'కారమునకు బదులు 'క' కారము సూచించినారు పూర్వ పరిష్కర్తలు. 'గాక' అంటే సంభావన. 'గాన' హేతువాదికము.

తలఁచినంతనె యెంతదవ్వయినఁ గాన్పించు
తలఁపు మరచినమతికి దట్టమౌఁ దమము
పొలసి మతిమరఁగునను పుట్టుటలుఁ బోవుటలు
పలుచంచలవికారభావ మీ గుణము ॥తొల్లి॥

ముందు దాఁ గలిగితే మూఁడు లోకములుఁ గల-
వెందుఁ దా లేకుంటే నేమియును లేదు
అంది శ్రీవేంకటేశుఁ డాత్మలోనను వీఁడె
కందువల నితనిసంకల్ప మీపనులు ॥తొల్లి॥ 73

శ్రీరాగం

చదివితిఁ దొల్లి కొంత చదివే నింకాఁ గొంత
యెదిరి నన్నెఱఁగను యెంతైన నయ్యో ॥పల్లవి॥

వొరుల దూషింతుఁగాని వొకమారైన నా-
దురితకర్మములను దూషించను
పరుల నవ్వుదుఁగాని పలుయోనికూపముల
నరకపునామేను నవ్వుకోను ॥చది॥

లోకులఁ గోపింతుఁగాని లోని కామాదులనేటి-
కాకరిశత్రులమీఁదఁ గడుఁ గోపించ
ఆకడ బుద్దులు చెప్పి అన్యుల బోధింతుఁగాని
తేకువ నాలోని హరిఁ దెలుసుకోలేను ॥చది॥

యితరులదుర్గుణము లెంచి యెంచి రోతుఁగాని
మతిలో నా యాసలు మానలేను
గతిగా శ్రీవేంకటేశుఁ గని బ్రదికితిఁగాని
తతి నిన్నాళ్లదాఁకా దలపోయ లేను ॥చది॥ 74

బౌళి

ఉన్న దిందునే వొక్క విచారము
కన్నది గానువు ఘనపుణ్యులకు ॥పల్లవి॥

అగపడి పవిత్ర మపవిత్రంబును
జగమొక్కటనే జరగెడిని
పగటున నిది నా భావవికారమొ
జగదీశ్వరునిరచననేరుపులో ॥ఉన్న॥

అలరినజ్ఞానము నజ్ఞానంబును
తలఁ పొక్కటనే తగిలెడిని
చలమున నిది నా సహజపు గుణమో
పెలుచగు శ్రీహరి పెరరేఁపనలో ॥ఉన్న॥

దాహపు నాలో ధర్మ మధర్మము
దేహ మొక్కటనె తిరిగెడిని
శ్రీహరి నాయాత్మ చేరిన ఫలమో
యీహల శ్రీవేంకటేశ్వరు కరుణో ॥ఉన్న॥ 75

గుజ్జరి

ఇహమే పరము మరి యింతా నీ మయముగాన
సహజపుసంసారమే మోక్షము సరుసవిరక్తికి నెడ మేదయ్యా ॥పల్లవి॥

నీయందే బ్రహ్మ మరి నీయందే రుద్రుఁడు
నీయందే సచరాచరమును నీయందే యీజగము
చాయలనే యెడనెడ నే నేమిచూచినా సర్వము నీధ్యానమేకాక
యీయెడ నీయర్థములో నితరంబిది యీఁగాదన నెడమేదయ్యా ॥ఇహ॥

నీ చేఁతలే రాత్రులుఁబగళ్లు నీ చేఁతలే కాలత్రయము
నీ చేఁతలే సర్వజంతువులనిశ్చలచైతన్యములు
చేచేత నే చేసినవెల్లా శ్రీపతి నీయాజ్ఞావిధులే
యేచాయలఁ బుణ్యపాపములకును యెంచఁగ ఁబంచఁగ నెడమేదయ్యా ॥ఇహ

నీ శరణాగతి యొక్కటి గలిగిన నిజము గల్లలకు వెఱపేలా
ఆశల నీవంతర్యామివిగన అందిన దేహమె వైకుంఠము
రాసికినెక్కినశ్రీవేంకటగిరిరమణుఁడ నీ వుపదేశమిది
యీాశ పరాత్పర తనిసితి మిందే యిఁక నొకటి గోర నెడ మేదయ్యా 76

శుద్ధవసంతం

హరి "సర్వపాపేభ్యో అహం త్వా" యనె
గరిమ నా వాక్యమే ప్రమాణమైనట్టిగతి యొక్కటే నాకు ॥పల్లవి॥

యిన్నిజన్మములఁ బుట్టి యేఁ జేసినపాపములు-యిఁక
నన్నిజన్మములఁబుట్టి అట్టె పుణ్యములు సేసి అవి పాపుకోఁగలనా
పన్నినదొంతులపైఁ బడ నొక్క గుదియపెట్టు
వున్నతి మోఁదినయట్టు హరిశరణాగతి యదియొక్కటే నాకు ॥హరి॥

యింతగాల మింద్రియముల నిట్టె సాఁగినతలఁపు - యిఁక
నంతగాలము చిత్త మాఁగి [1] యాఁగి నే నది దిప్పుకోఁ గలనా
చెంతఁ బంటెఁడుపాలలో నొక చల్లబొట్టు చేమిరివెట్టినట్టు
అంతటికిని శ్రీహరి శరణాగతి యది యొక్కటే నాకు ॥హరి॥

పలుశాస్త్రములు చూచి బహుదేవతలఁ గొలిచి పఱచైనయీదేహము
పలుసందేహములను వచ్చినతెరువునను పాపుకో నేఁ గలనా
యిల నంధకారపుటింటిలో నొకదీప మెత్తి మెఱసినట్టు
వొలసి శ్రీవేంకటపతిశరణాగతి వొకటే గతి నాకు ॥హరి॥ 77

[1] 'యాఁగి' ఈ పదము పూర్వముద్రణలో జారిపోయినది.

314 - రేకు లలిత

నిత్యసుఖానంద మిదె నీ దాస్యము
సత్యములేనిసుఖాలు చాలుఁ జాలు నయ్యా ॥పల్లవి॥

కన్ను చూపులసుఖము కడు నీచక్కనిరూపె
యెన్నఁగ వీనులసుఖమిదె నీపేరు
పన్ని నాలుకసుఖము [౧] పాదపు నీతులసి
వున్న సుఖముల తెరు వొడఁబడమయ్యా ॥నిత్య॥

తనువుతోడిసుఖము తగు నీకైంకర్యము
మనసులోసుఖము నీ మంచిధ్యానము
పనివి యూర్పుసుఖము పాదపద్మమువాసన
యెనయనిపెరసుఖ మేమి సేసేనయ్యా ॥నిత్య॥

పుట్టుగు కెల్లసుఖము పొల్లులేనినీభక్తి
తొట్టి కాళ్లసుఖము పాతురలాడుట
జట్టి శ్రీవేంకటేశ మాచనవోలిచెన్నుఁడవై
వొట్టుకొని మమ్మేలితివోహో మేలయ్యా ॥నిత్య॥ 78

మంగళకౌశిక

జీవములు దవ్వవోయ చీమలునుఁ బుట్టచొచ్చె
వేవేలయిన నిది విడువనయ్యా ॥పల్లవి॥

చింతలిన్నియుఁ బాసె చిత్తమింతట రోసె
యెంత లే దీయాసలు యిఁకనేలయ్యా
అంతలో గురునిగంటి హరికే శరణంటి
దొంతులభవములాల తొలఁగరో ॥జీవ॥

---

[౧] 'నీ పాదపు తులసి' అనుట సహజము.

గక్కనఁ గడుపు నిండె కన్నుఁ దనిసె నిదె
యెక్కడిపలురుచులు యిఁకనేలయ్యా
చిక్కె విజ్ఞానము నేఁడె ౧ జిహ్వ నారాయణుఁగూడె
వుక్కనఁ బాపములాల వుడుగరో ॥జీవ॥

జీవుఁడు పావనమాయ దేవుఁడే జీవనమాయ
యీవలి యావని(లి?) కర్మమిఁక నేలయ్యా
శ్రీవేంకటేశు భక్తిఁ జేరి శరణంటి నేను
భావపుబంధములాల పారరో ॥జీవ॥ 79

తోడి

ఇంతే యింతే యింకా నెంత చూచినా
చింతలఁ జిగురులెక్కి చేఁగదేరినట్లు ॥పల్లవి॥

వుల్లములో నెంచనెంచ నుద్యోగములే ౨పెక్కు
పొల్లకట్టు దంచదంచఁ బోగులైనట్టు
బల్లిదుని హరినాత్మ భావించుటొకటే
ముల్ల(ల్లు?) ముంటఁ దీసి సుఖమున నుండినట్లు ॥ఇంతే॥

ఆనినసంసారమున నలయికలే పెక్కు
చానిపిఁ జవి వేఁడితేఁ జప్పనైనట్టు
పూని హరిఁ జేతులారాఁ బూజించుటొకటే
నూనె గొలిచి కుంచము నుసికిలినట్లు(?) ॥ఇంతే॥

వెనకఁ దలఁచుకొంటే విజ్ఞానములే పెక్కు
తినఁ దిన వేమెల్లాఁ దీపైనట్టు
చనవై శ్రీవేంకటేశుశరణనుటొక్కటే
పనివడి చెఱకునఁ బండువండినట్లు ॥ఇంతే॥ 80

౧ 'జింహ్వ' రేకు ౨ 'పిక్కు' రేకు

నారాయణి

హరిశరణాగతి యాతుమది
సరుస నిదియపో సతమయ్యేడిది ॥పల్లవి॥

దినదినరుచులివి దేహమువి
చెనకేటికోరిక చిత్తముది
యెనసేటికాంతలు యింద్రియంబులవి
పనివి యాత్మకివి పనిలేదయ్యా ॥హరి॥

పదరేటికోపము పావ(ప?)ముది
అదనఁ గాలములు అనాదివి
నిదుర తమోగుణనిలయముది
యెదుట నాత్మకివి యెరవెరవయ్యా ॥హరి॥

కాయపు జననము కర్మముది
మాయలంపటము మమతలది
యేయెడ శ్రీవేంకటేశుఁ డితనికృప
పాయనియాత్మకుఁ బ్రమాణమయ్యా ॥హరి॥ 81

దేశాక్షి

ఎదిరికి మాకును యెక్కుడుతక్కువ లివి
పదిలపుజ్ఞానముచేఁ బవిత్రమాయ ॥పల్లవి॥

మహిఁ బొడమినవెల్లా మంచివే యందులోఁ
దహతహ దేహమే తగనిది
[○] యిహములో తృణములుయెండినా యోగ్యములాయ
బహి నిర్జీవపుమేను పనికిరాదాయ ॥ఎది॥

[○] 'యేహము' రేకు

పుడమిఁ జల్లినవెల్ల పురుషార్థపదములే
కడుపున నిడుకొంటేఁ గానివి
గుడికొని యితరపు గోమయమే శుద్ధి యాయ
అడరి మానుషధర్మ మతిహేయమాయ ॥ఎది॥

హరిసేవ గురుసేవ నాత్మజ్ఞానమున కెక్కె
○ పొరలింపుఁగర్మమే పుణ్యమంటెకే(?)
అరిది శ్రీవేంకటేశుఁడంతరాత్మకుఁ డితని
శరణనుటే సర్వసాధనమాయ ॥ఎది॥ 82

దేసాళం

గుల్ల గుల్లే రాయి రాయే గురి యెంతవేసినాను
అల్లనాఁడే అడియాస లవియేల విడుతు ॥పల్లవి॥

మహిలోన రోగములు మాన మందు గద్దుగాక
సహజగుణము మాన్పఁజాలుమందు గలదా
బహుబంధములు నీవే పాపితే నేమోకాని
అహరహమును నేనే అవియేల విడుతు ॥గుల్ల॥

తనరూపమద్దములో తగఁ జూడవచ్చుఁగాక
మనసు దా నద్దములో మరి చూడవచ్చునా
దినచంచలము నీవే తీర్చితేనేమో కాని
అనుఁగుసంశయము నేనదియేల విడుతు ॥గుల్ల॥

నాలుకచే రుచులెల్ల నంజి చూడవచ్చుఁగాక
జాలిఁబడ్డకన్నులచేఁ జవి గానవచ్చునా
యేలి శ్రీవేంకటేశ నీవిట్టే కాతువుగాక
వేళ జీవుఁడను నా విధమేల విడుతు ॥గుల్ల॥ 83

○ "పొరలింపుఁగర్మ మేపుణ్యమంటెరే (మందెరే)" అని కావచ్చునేమో!

5 - రేకు సామంతం

పట్టినవ్రతమే పంతము హరితో
గుట్టున శరణని కొంకఁగఁదగవా ॥పల్లవి॥

అవ్వల రోసినయన్నము గుడిచిన
నెవ్వరు నవ్వరు యిఁకనేలా
రవ్వగ నొల్లక రాజసము విడిచి
దవ్వులఁ జేకొనఁదగవా మనకు ॥పట్టి॥

విడిచినభూతము వెస మరలించిన
యెడయనియేహిత విఁకనేలా
యిడుమలఁ బిలుచుచు నిచ్చిన నొల్లక
అడుగఁ బోయితే నమరునె మనకు ॥పట్టి॥

శ్రీవేంకటపతిసేవవారమై
యీవిధిఁ బరులసే విఁకనేలా
కై వస మీతఁడు కంటి మితనికృప
యీవల నావల నెదురా మనకు ॥పట్టి॥ 84

సాళంగనాట

ఎక్కడ నెదురు లేక యీరేడులోకములందు
వొక్కఁడేనిలిచెనమ్మ వుగ్రహనుమంతుఁడు ॥పల్లవి॥

పెట్టినజంగదండ పిడికిటిమొలచేయి
అట్టె వలచేయెత్తినయాయితము
తొట్టిన పెంజెమటలు తోడనె బుసకొట్టులు
వుట్టిపడీఁ జూడరమ్మ వుగ్రహనుమంతుఁడు ॥ఎక్క॥

నిక్కినకర్ణములు నింగిమోచినబొమ్మలు
చక్కశిరసుపైఁ బారఁజూచినతోఁక
చుక్కలు మొలపూసలు సూదులవాఁడిరోమాలు
వుక్కుమీరెఁ జూడరమ్మ వుగ్రహనుమంతుఁడు ॥ఎక్క॥

పుట్టుఁగౌపీనము మహాద్భుతయజ్ఞోపవీతము
గుట్టుచూపనికనకకుండలములు
పట్టపు శ్రీవేంకటేశుబంటయి ప్రతాపమెల్ల
వొట్టీ విజనగరపువుగ్రహనుమంతుఁడు ॥ఎక్క॥ 85

శంకరాభరణం

పరమవైష్ణవులభాగ్యం బిదివో
నిరతివారలకె నే మొక్కెదను ॥పల్లవి॥

తలఁచ రొకప్పుడు ధరణి భోగములు
తలఁచ రితరమతదైవముల
తలఁతు రొకటి హరిదాసులదాస్యము
తలఁపు మోక్షములతగులమి(మొ?) గాన ॥పర॥

కోరరు బ్రహ్మాదిగురుతరపదములు
కోరరు మేరువుకొనసుఖము
కోరుదురు తదియ్యకోట్లసంగము
కోరిక భక్తితోఁ గూఁడీగాన ॥పర॥

వొల్లరు కర్మము [1] లొల్లరు పుణ్యము-
[2] లొల్లరహంకార మొకపరియు
వుల్లము శ్రీవేంకటోత్తము శరణని
యెల్లెందుఁ దుదిపద మెక్కిరిగాన ॥పర॥ 86

---

[1] 'లొలరు' రేకు. [2] 'లొలర' రేకు

ముఖారి

ఇందులోనఁ గలసుఖ మింతే చాలు మాకు
నిందు వెలియైనసిరు లేమియు నొల్లము ॥పల్లవి॥

ఆదిదేవు నచ్యుతు సర్వాంతరాత్మకుని
వేదవేద్యుఁ గమలాక్షు విశ్వపూర్ణుని
శ్రీదేవు హరి నాశ్రితపారిజాతుని
ఆదిగొని శరణంటి మన్యము నేమొల్లము ॥ఇందు॥

పరమాత్ముఁ బరిపూర్ణు భవరోగవైద్యుని
మురహరు గోవిందు ముకుందుని
హరిఁ బుండరీకాక్షు ననంతు నభవుని
పరగ నుతించితిమి పరుల నేమొల్లము ॥ఇందు॥

అనుపమగుణదేహు నణురేణు పరిపూర్ణు
ఘనుఁ జిరంతనుని కలిభంజను
దనుజాంతకుని సర్వధరు శ్రీవేంకటపతిఁ
గని కొలిచితిమి యేగతులు నేమొల్లము ॥ఇందు॥ 8

వరాళి

హరికే మొఱవెట్టు టంతేకాక
గరిమ వేరొకటను గతి గానవచ్చునా ॥పల్లవి॥

పాపపుణ్యాలంపటాలఁ బరగినజీవునికి-
నోపనవచ్చునా వొడలిమోపు
ᵔ కోపపు శాంతము(?) చేతఁ గొట్టువడ్డప్రాణికి
తాపపు కర్మపువెట్టి తప్పించుకోవచ్చునా ॥హరి॥

ᵔ 'కోపము' కావచ్చు

ఆఁకటినీరువట్టుల కగపడ్డదేహికి
తోఁకసంసారపుటాజ్ఞ తోయవచ్చునా
సోఁకుసుఖదుఃఖములఁ జొచ్చినజంతువునకు
మూఁకలలోకపులగ్గములఁ బాయవచ్చునా ॥హరి॥

సారె రాత్రిఁ బగటాను చచ్చిపుట్టేజంతువుకు
[1] భారపుటాసల లోనఁ బాయవచ్చునా
యీరీతి శ్రీవేంకటేశు నిటు శరణన్నఁగాక
ధారుణిఁ [2] బంచబాణము దప్పుకొనవచ్చునా ॥హరి॥ 88

బౌళి

అడ్డములేనినాలిక నాడుదురుగాక భూమి
దొడ్డవాఁ డేమిసేసినా దోస మందు నేది ॥పల్లవి॥

ఆతుమలో మదనుఁడవయ్యేవాఁడవు నీవే
ఆతల నాలిమగఁడుననేవారలు నీవే
ఘాతల పరాంగనఁ గలసితివని నిన్ను
తోతో మునుల కిఁక దూరఁ జోటేదయ్యా ॥అడ్డ॥

దేహములోపలనున్నదీపనాగ్నియు నీవే
దాహము నాఁకలి నీవే తగురుచులెల్ల నీవే
ఆహా శబరియెంగి లారగించితనుమాట
సోహల నిందించి నవ్వఁ జోటిందు నేది ॥అడ్డ॥

పుట్టుగులోపలనున్నభోగము[3]లన్నియు నీవే
ఇట్టె ఆచారములు హీనాధికములు నీవే
గుట్టున శ్రీవేంకటేశ గొల్లఁడవై పుట్టినందు-
కుట్టిపడి యెవ్వరికి నూహించఁజోటేది ॥అడ్డ॥ 89

[1] 'భారపుటాసలు'కావచ్చు. [2] 'పంచబాణుని'కావచ్చు. [3] 'లనియు' రేకు

316 - రేకు గుజ్జరి

"సర్వం విష్ణుమయం" బనుభావము సత్యం సత్యం బిన్నిటను
సర్వేశ్వరుఁడే పొందేటివస్తువు శరణాగతియే వుపాయము ॥పల్లవి॥

తాననియెడిబుద్ధి దైవంబందు నునిచి
తానే తనమతి మరచిన సుఖతత్వానందమిది
మేననియెడిబుద్ధి యీమేదిని ప్రకృతియందు
ఆనింపుచుఁ దా మమతలు విడిచిన నాత్మజ్ఞానంబు ॥సర్వం॥

పొరలి జగమనేబుద్ధి మాయపై నునిచి
పరగినయింద్రియముల గెలిచినదే పరమపుయోగంబు
పొరిఁ గర్మపుబుద్ధి పుట్టువుపై నునిచి
వెరవునఁ బాపముఁ బుణ్యము విడుచుట వివేకమగుదుదిపదము॥సర్వం॥

వెలిఁ దోఁచినబుద్ధి వేగమే లోనునిచి
చలమున చంచల ముడిగియుండుటే సమాధిలక్షణము
పలుభావపుబుద్ధి భక్తి వొకట నునిచి
యెలమి శ్రీవేంకటపతిఁ గలయుటే యిది తుర్యావస్థ ॥సర్వం॥ 90

లలిత

తలఁపులోనివెలితే దైవమువెలితా
కలగినఇదియే కారణము ॥పల్లవి॥

యెదిటి యాసలకు నెడసి తొలఁగుటే
తుద నరకములకుఁ దొలఁగుట
వదలక ఇంద్రియవర్గము గెలుచుటే
పదపడి తనపాపముల గెలుచుట ॥తల॥

మగటిమి సంసారమాయ దాఁటుటే
తగుభవవారిధి దాఁటుట
జగములోపలను శాంతిగలుగుటే
అగణితమోక్షమునందుఁ బొందుట ॥తల॥

మహి ఇంతా హరిమయముగఁ గనుటే
విహితపుజ్ఞానము వెసఁ గనుట
ఇహమున శ్రీవేంకటేశు శరణనుటే
సహజపుజన్మము సఫలం బనుట ॥తల॥ 91

రామక్రియ

మరుగుచుఁ జేసీ మానదుద్యోగము
నరహరి నీకృపే నాగతి గలది ॥పల్లవి॥

అనుపమమైనభయంబున నరకము
వినియెదఁగాని వెరచి విడువను
మనియెడిజీవులమరణభవంబులు
కనియెదఁగాని కలంగదు మనసు ॥మరు॥

రాసులమలమూత్రపుసోదన లిటు
[1] సేసీఁగాని చీ యనదు తనువు
ఆసలనర్థపుటార్జనయలపుల
వేసరుదుఁగాని విరతి నిలుపను ॥మరు॥

నిరతముఁ దలఁపఁగ నిదురయుఁ దెలివియు
తొరలీఁగాని తొరలనీదు గుణము
యిరవగు శ్రీవేంకటేశ్వర నీవే
పరమాత్మవు ననుఁ బాలించఁగదే ॥మరు॥ 92

---

[1] 'సేసీ' రేకు. ప్రాసభంగము

సాళంగనాట

వెలినుండు లోనుండు విశ్వ మింతటనుండు
జలజాక్షుశరణమే సాధనము సుండీ ॥పల్లవి॥

మిక్కిలిఁజేసేపాపమే మీఁద నరకమై తోఁచు
నిక్కి తానే అద్వ(ద్ద?)ములోనీదై (డై ?)నట్లు
వొక్కట మొదలులేక వుంటేఁ గొనాలేదు
గుక్కకిహపరములు కోరినంతే సుండీ ॥వెలి॥

మహిఁ దొల్లి చూచినూరే మతిలోనఁ దోఁచీని
గహనపు కాఁపురమే కలయైనట్లు
సహజమై పుట్టులేక చావులే దెవ్వరికి
విహితసుఖదుఃఖములు వేఁడినంతే సుండీ ॥వెలి॥

యెండగాసేబయటనే యెక్కువవెన్నెల గాసీ
దిండురేయిఁబగలొక్కదినమైనట్లు
నిండుజీవుఁడు లేకుంటే నిక్కపుదేవుఁడు [1] లేఁడు
అండ శ్రీవేంకటేశుఁడే అంతరాత్మ సుండీ ॥వెలి॥ 93

పాడి

పుట్టుభోగులము నేము భువి హరిదాసులము
నట్టనడిమిదొరలు నాకియ్యవలెనా ॥పల్లవి॥

పల్లకీలు నందలాలు పడివాగెతేజీలు
వెల్లవిరి మహాలక్ష్మీవిలాసములు
తల్లి యాకె [2] మ(గ)నినే దైవమని కొలిచేము
వొల్లఁగే మా కేసిరులు వొరు లియ్యవలెనా ॥పుట్టు॥

---

[1] 'లేఁడు' రేకు. [2] 'మనినే' రేకు

గ్రామములు రత్నములు గజముఖ్యవస్తువులు
ఆమనిభూకాంతకు నంగభేదాలు
భామిని యాకెమగని ప్రాణధారి లెంకలము
వోమి మాకాతఁడే యిచ్చీ వొరులియ్యవలెనా ॥పుట్టు॥

పసగలపదవులు బ్రహ్మనిర్మితములు
వెస బ్రహ్మతండ్రి శ్రీవేంకటేశుఁడు
యెసఁగి యాతఁడే మమ్ము నేలి ఇన్నియు నిచ్చె
వొసగిన మాసొమ్ములు వొరులియ్యవలెనా ॥పుట్టు॥ 94

రామక్రియ

దైవమ నీవే దయదలఁచుట గా-
కావలఁ బ్రాణికి యా (నా?) సేదయ్యా ॥పల్లవి॥

ఆస వొకటి యెంతయినాఁ దనియదు
వాసి యొకటి తనవంతులు మానదు
యీసొకటి శాంతమెరఁగని దిదె
మోసపుదేహికి ముక్తి యేదయ్యా ॥దైవ॥

పాపమొకటి భవబంధముఁ బాపదు
దీపనమొక్కటి ధీరత యొల్లదు
చూపొక టింద్రియసుఖముల గెలువదు
యేపునఁ బ్రాణికి యెఱుకేదయ్యా ॥దైవ॥

పాయమొకటి చాపలములు మానదు
కాయమొకటి తనకర్మము విడువదు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ్వర నీసేవ
సేయని యాత (త్మ?)కు సెలవేదయ్యా ॥దైవ॥ 95

317 - రేకు మలహరి

కటకట యీమాయ ౧ గడచుట యెట్లో
ఘటనలహరికృప గలిగినఁగాక ॥పల్లవి॥

యిరవగుజీవుల కెంతగలిగినా
పరధనకాంతలే బలుప్రియము
ధరఁ గర్మపుఁజేఁతలలోనెల్లా
సొరిదిఁ బాపమే సులభము ॥కట॥

నానారుచులు యనంతము గలిగిన
కానిపదార్థమె కడుఁ దీపు
పానినచదువులపఠన లుండఁగా
మాననిదుర్భాషమాఁటలే హితవు ॥కట॥

యెదలో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడుండఁగ
౨ సదరపుదివిజులు చవులయిరి
అదనను శ్రీగురుయానతి గలుగఁగ
పొదిగొని యివి తలపోయఁగ వలసె ॥కట॥ 96

దేవగాంధారి

ఆహో నమో నమో ఆదిపురుష నీకు
యీహల నే నెంతవాఁడ నెట్టు గాచితివి ॥పల్లవి॥

లోకాలోకములు లోననించుకొన్ననీవు
యీకడ నాయాత్మలోన నెట్టణఁగితి
ఆకడ వేదములకు నగోచరమైననీవు
వాకుచే నీనామములు(ల?) వడి నెట్టణఁగితి ॥ఆహో॥

---

౧ 'గడమట' రేకు. ౨ సదరపు దివిజులు = సాధారణ దేవతలు

అన్నిటా బ్రహ్మాదులయజ్ఞభోక్తవైన నీవు
అన్నపానములివి యెట్టారగించితి
సన్నుతి పూర్ణుఁడవైజనియించిననీవు
వున్నతి నాపుట్టుగులో వొకచో నెట్టుంటివి ॥ఆహా॥

దేవతలచే పూజ తివిరికొనిననీవు
యీవల నాచే పూజ యెట్టు గొంటివి
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద సిరితోఁగూడిననీవు
యీవిధి నాయింట నీవు యెట్టు నిలిచితివి ॥ఆహా॥ 97

బౌళి

నీవే నీదాసులని నిను గంటిఁ గంటిని
ఆవలనీవే అంతర్యామివిగాన ॥పల్లవి॥

నీదాసులశిరసులే నీదివ్యశిరసులు
నీదాసులపాదములే నీదివ్యపాదములు
నీదాసులకన్నులే నీ దివ్యనేత్రములు
నీదాసులరూపమే నీ విశ్వరూపము ॥నీవే॥

నీకింకరులగుణాలే నీదివ్యగుణములు
నీకింకరులున్నచోటే నీకు నిత్యవై కుంఠము
నీకింకరులసేవ నీవు మెచ్చునిజసేవ
నీకింకరులకూటమే నీకు సర్వాంగములు ॥నీవే॥

యిందరిలో శ్రీవేంకటేశ నీవే పో యంటే
అంది తల్లిముట్టై యుంటే నంటవచ్చునా
యెందు నజ్ఞానపు ముట్టు యెడసినాత్మలుగాన
నిందలేని నీదాసులే నీపని సేవింతును ॥నీవే॥ 98

ధన్నాసి

ఆయంబిది తెలియంగల దీయాత్మజ్ఞానంబు
మాయలు యీకాలము కర్మము మాధవునాధీనము ॥పల్లవి॥

దేహమునకు నీడ తిరిగినయటువలెనే[○]
శ్రీహరికిని కళావిధమై జీవుఁడటు దిరుగు
దేహమునకుఁ గలచైతన్యము తెగి నీడకు లేదు
శ్రీహరికిని గలస్వతంత్రము జీవునికి లేదు ॥ఆయం॥

కలలోపలఁగలసుఖము ఘనసంతోషము కొరకే
యిలలోపలఁగలిగినసుఖము ఇది సంతోషము కొరకే
కలలోపలివి జీవునిసంకల్పనలిన్నియును
ఇలలోపలిప్రపంచ మింతయు నీశ్వరుసంకల్పము ॥ఆయం॥

చెదరని [ు] బాహ్యపువిషయములు జీవునిపాలిటివి
పదిలంబగు అంతరంగమే పరమపువైకుంఠము
అదనెరిఁగి కాలగాలమున ఆతుమ శ్రీవేంకటపతికి
పొదిగి యాతనికి శరణని కొలిచిన పొందగు ముక్తికి యిది గీలు॥ఆయం॥99

పాడి

పాపపుణ్యములపక్వ మిదెరఁగను
నాపాలిటిహరి నమో నమో ॥పల్లవి॥

మానసవాచక మరి కర్మంబుల
తానకముగ నీదాసుఁడను
పూని త్రిసంధ్యల భోగభోగ్యముల
నానాగతులను నమో నమో ॥పాప॥

[○] ఇక్కడ పాదము చివరుండవలసిన నిలుగీత లేదు. [ు] 'బాంహ్య' రేకు

వలనుగ జా(గస్వ (త్స్వ?) ప్నసుషుప్తుల
యిలలో నీకేని హితభటుఁడ
వెలుపల లోపల వేళావేళల
నలినాక్ష నీకే నమో నమో ॥పాప॥

పుట్టకతొలుతను పుట్టినమీఁదట
అట్టే నీశరణాగతుఁడ
గట్టిగ శ్రీవేంకటపతి నీకృప
నట్టనడుమైతి నమో నమో ॥పాప॥ 100

రామక్రియ

ఇందరిపై భిన్నభక్తులేఁటికి మా కిఁక
అందరిలో అంతరాత్మ యాతనిరూపే ॥పల్లవి॥

తల్లియై యుండేవాఁడు తగ నితనిరూపే
యెల్లగాఁ దండ్రైనవాఁడు నితనిరూపే
యిల్లాలై సుఖమిచ్చు నితనిమహిమరూపే
వెల్లవిరిఁ దనయు లీవిష్ణునిరూపే ॥ఇంద॥

గ్రామదేశకులములు ఘనుఁ డితనిరూపే
కామించునర్థ మీతఁడై కలుగు నీరూపే
దీమసాన నిహపరద్రిష్టము లితనిరూపే
యేమేర దాతయు దైవ మీతనిరూపే ॥ఇంద॥

కాలము నితనిరూపే కర్మము నితనిరూపే
యేలి యాచార్యుఁడు చెప్పే దితనిరూపే
శ్రీలలనాపతి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడే
పాలించఁగాఁ గంటి నే నీపరమాత్ముమరూపే ॥ఇంద॥ 101

318 - రేకు గుండక్రియ

ఏపను లెవ్వరికిఁగల దెంత యంతేకాని
శ్రీపతియాణా(నా?)జ్ఞలు మీఁఱగ చింతింపఁగఁ దరమా ॥పల్లవి॥

సులభంబున సుఖియించుటఁబోలదు సొంపుగ భిక్షాన్నముతోడ
పలు లంపటములఁబడి [1] ఘడియించేటి బహుధన మిదియేల
తొలుతే జంతువులకు వ్రాసెను తొడఁగి నుదుట బ్రహ్మ
కలది దైవికములఁ గడచెదమని కడుబడలెదరేలో నరులు ॥ఏప॥

పాపము సేయకమానుటఁబోలదు పరమశాంతితోను
కోపముమానక బహుపుణ్యంబులు కోట్లు చేసినను
దీపింపఁగ వేదశాస్త్రములు తెలిపెడి యర్థ మిదే
క్రైపుగ నిది దెలియక జీవులు కడుబడలెదరేలో నరులు ॥ఏప॥

సహజము జగమున యీపనులెల్లను జరగుచు నుండుట స్వభావము
గహనము ప్రాణులకే పనులవు ననఁ గాదన కర్తవ్య [2] మింతేది
యిహమేల శ్రీవేంకటేశ్వరునమ్మినయీతనిశరణాగతులు
మహిలోఁ జాతురు నవ్వుదు రిటువలె మానరేటికో నరులు ॥ఏప॥ 102

భవుళి

నీకంటే నితరము మరి లేదు నేనెవ్వరితో భాషింతు
"యేకో నారాణుఁడవు నీ"వని యెన్నుచు నున్నవి వేదములు ॥పల్లవి॥

యెక్కడచూచిన నీరూపంబులే యెవ్వరిఁజూచినఁ దోఁచీని
వెక్కసముగ నీమహిమ యనంతము విశ్వాత్మకుఁడవుగాన
నిక్కి యెవ్వరిని బేర్కొని పిలిచిన నీనామములై తోఁచీని
వక్కణించఁగా సకలశబ్దములవాచ్యుఁడవటుగాన ॥నీకం॥

[1] 'గడియించేటి' కావచ్చు. [2] 'మిందేది' కావచ్చు

యేపనిచేసిన నీపనులే అవి యివ్వలనవ్వలఁ దోఁచీని
పాపపుణ్యమని తోఁచదు నీవే పరచైతన్యమవటుగాన
దాపుగ మతిలో నేమి దలఁచినా ధ్యానము నీదైతోఁచీని
లోపల వెలుపల నిండుకవుండెడిలోకపూర్ణుఁడవుగాన ॥నీకం॥

యీ యర్థమునకు నే ననువాఁడను యెక్కడ నున్నాఁడ నీలోనే
కాయధారినై యేర్పడి నీలోఁగాక చరించితి యిన్నాళ్లు
యీ యపరాధము యెంచకుమీ నను యిందునె పో నీశరణంటి
పాయను నిన్నిఁక శ్రీవేంకటపతి పరబ్రహమవుఅటుగాన ॥నీకం॥ 103

సామంతం

అచ్చుతుఁడనియెడి నామముగలిగినయట్టి నీవెకాక
కుచ్చి నీకు నేశరణని కొలిచితి గురుతుగఁ గావఁగదే ॥పల్లవి॥

అణురూపగుమశకములోపల నణఁగిన నీకంటే
గుణించి యెంచి చూచినను కొంచె మింక నేది
ప్రణుతింపంగ బ్రహ్మాండకోట్లు భరియించునీకంటే
గణనకు నెక్కుఁడు నీవేకాక ఘన మిఁక నేది ॥అచ్చు॥

దాకొని జగములు పుట్టించుబ్రహ్మకు తండ్రివి నీవే
కైకొని చదువులఁ దెలిసిచూడ రక్షకులిఁక మరి వేరీ
యేకోదకముగ వటపత్రమున యీఁదేటినీకంటే
దీకొనిపలికినకాలంబుల కొనదేవుఁడు మఱి వేఁడీ ॥అచ్చు॥

శ్రీవేంకటమున వరములొసఁగేటి శ్రీపతి నీకంటే
తావునఁ గన్నులఁజూడఁగఁ బ్రత్యక్షదైవము మరివేఁడీ
వేవేలకు వైకుంఠవిభుఁడవై వెలసిన నీకంటే
భావించి చూచిన నంతరంగమునఁ బరోక్షదైవము మరివేఁడీ ॥అచ్చు॥104

దేవగాంధారి

హరి నే నిన్నిందులకుఁగా దర్చించి కోరెడిది
గరిమల నా యంతరంగమున నినుఁ గానఁగ నడిగెదను ॥పల్లవి॥

మునుపే యీజగమెల్లా నీవు మొలవఁగఁ బెట్టినది
వెనుకొని నేను నీవాఁడనే యని విన్నవించనేల
నినుపై యీజీవరాసులన్నియు నీరక్షణలోనివి
కనుఁగొని నన్నును రక్షించుమని మరి కమ్మరఁ జెప్పఁగనేల ॥హరి॥

యిహమునఁ గర్మాధీనంబయి సిరులియ్యఁగ నిను నింకా
మహిలో నివి యవి నాకు నిమ్మనుచు మరి యడుగఁగనేల
సహజపుఁ దల్లియుఁ దండ్రియు బంధులు సంతతి నీవై యుండఁగను
విహితముగా నిను నక్కడ నిక్కడ వెదకఁగ మరి యేల ॥హరి॥

శ్రీవేంకటపతి వరములొసంగుచు చేరువ నీవై యుండఁగను
ఆవల నీవల నితరదేవతలయాసలఁ బడనేల
దైవశిఖామణి వాదిమూరితివి తగిన స్వతంత్రుఁడవు
యేవిధులు నే నెఱఁగను నీవే యింతాఁ జుమ్మీ దాఁచఁగ నేల ॥హరి॥105

319 - రేకు **సామంతం**

పరమాత్మ నాజాడ భావించ నిట్టిది; [౧] నీవు
నిరుహేతుకాన నాకు [౨] నీవు బుద్ధియ్యఁగదె ॥పల్లవి॥

అపరాధములు పెక్కు లటు నాయందున్నఁగాని
వుపమఁ బుణ్యముత్రోవ లూహించలేను
విపరీతపాపములు వేవేలు సేసినఁగాని
చపలగర్వము మాని శరణనలేను ॥పర॥

౧, ౨ ఇట్టి పునరుక్తి. ఇట్టి పునరుక్తు లక్కడక్కడ గలవు.

పలులంపటాలఁ బడి బడలినఁగాని, నాకు
పలవి నిన్నుఁ దలఁచేభక్తి లేదు
పులుసు నంజినఁగాని భూమిలో మిక్కిలి తీపు
తలపోయ నోటికి నితవు గానరాదు ॥పర॥

వేవేలు నేరాలు సేసి వెరపు పుట్టినఁగాని
శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁ జేరదు మతి
వావిరి లోకపుమాయవలలఁ జిక్కినఁగాని
వేవేగ వెడలి ముక్తి వెదకఁడు జీవుఁడు ॥పర॥ 106

గుజ్జరి

శ్రీపతి నీసేవ చిత్తము గోరదు
పాపములవెంటనే పారీనయ్యా ॥పల్లవి॥

తెగనికర్మము దేహములు గోరు
వగలయీపీఁగ వ్రణాలు గోరు
నగుచుఁ దొల్లింటి నా పూర్వకర్మములు
పొగరుభోగములే పొందించెనయ్యా ॥శ్రీప॥

పాకిరివయసు సంసారము గోరు
చీకురువాయులు జీడిమాను గోరు
దీకొని [1] నాతోడి తీరనింద్రియములు
కైకొని మర్మములు గలఁచీనయ్యా ॥శ్రీప॥

[2] వేదవిజ్ఞానము విరతియే కోరు
నీదాసుఁడైతేనే నీశరణు గోరు
యీదెస శ్రీవేంకటేశ నీవు నాలో
పొదైయుండి నన్ను బ్రదికించే న(వ?)య్యా ॥శ్రీప॥ 107

---

[1] 'నాతోడ'కు బదులు 'నాతోడి'. ఈ వాఙ్మయమున ఇట్టి ప్రయోగము లక్కడక్కడ గలవు. [2] 'వేద' రేకు

లలిత

అతనిభజియించరో ఆతుమలాల శ్రీ-
పతి యితనికరుణే ఫలమింతేకాని ॥పల్లవి॥

సంగమే భంగమే(ము?) సుండి సకలవిరక్తులాల
వెంగలివిష(య)ములే విషము సుండి
అంగపుబంధువులెల్ల అంటుబంధములు సుండి
సంగతి హరి యొకఁడే సతమింతేకాని ॥అత॥

మోహమే దాహముసుండి మోక్షోపాయకులాల
సాహసపంసారమే విస్సారముసుండి
దేహము గొన్నాళ్ళకు పందేహమై తోఁచుసుండి
శ్రీహరిసేవొక్కటే వచ్చినదింతేకాని ॥అత॥

కోపమే తాపముసుండి కోరనిసాత్వికులాల
రూపులేవిభోగమెల్ల రుణముసుండి
కైపుసేసి యిన్నిటాను గడచి శ్రీవేంకటేశు-
నోపి శరణని మనేదొక్కటేసుండి ॥అత॥ 108

మాళవి

ఆతఁడేపో మాయేలిక ఆతఁడే జగన్మాల-
మాతఁడే శ్రీవేంకటాద్రియందుమీఁదిదైవము ॥పల్లవి॥

కమలవాసినియైవకాంతఁ బెండ్లాడినాఁ(నవాఁ?)డు
కమలములో బిడ్డఁ గన్నవాఁడు
కమలాప్తునిలోనఁ గలిగి మెరయువాఁడు
కమలనాభుఁడేపో కలుగుమాదైవము ॥ఆతఁ॥

జలధి బంధించి లంక సంహరించినవాఁడు
జలధిచొచ్చినదైత్యుఁ జంపినవాఁడు
జలధిసుతునకు వరుస బావైనవాఁడు
జలధిశయనుఁడేపో చక్కని మాదైవము ॥ఆత॥

కొండ గొడుగుగనెత్తి గోవులఁగాచినవాఁడు
కొండవంటి రాకాసిఁ గొట్టినవాఁడు
కొండలకు నెక్కుడైనగురుతు శ్రీవేంకటాద్రి-
కొండరూపు దానేపో కోరిన మాదైవము ॥ఆత॥ 109

నాట

వొద్దునీవు నాకెదురా వోరి కంసుఁడా
కొద్దిగాదు పెనఁగఁగ గోవిందుతోఁ గంసుఁడా ॥పల్లవి॥

పెరిగీ రేపల్లె నదె బిరుదునీవె(వై?)రి వాఁడే
వొరసి నన్నేలపట్టే వోరికంసుఁడా
విరసాన వెరవను విష్ణునిమాయను నీ-
గొరబైనవెడబుద్ధి గొలుపదు వోరా ॥వొద్దు॥

వెదకీ నీవైరి వాఁడె వీరదానవుల నదె
వుదుటు నాతోనేల వోరి కంసుఁడా
[1] చిదుమనా నిన్నిపుడే సెలవీఁడుగా కతఁడు
పెదవులచేటింతే పేదవానికోపము ॥వొద్దు॥

వెన్నలుఁ బాలారగించి వెసఁవాఁడె సత్యగూడ -
మున్నవాఁడు, నిమ్ముగెల్వ నోరి కంసుఁడా
వెన్నుఁడు శ్రీవేంకటాద్రివిభుఁడు లోకులఁగాచె -
నన్నిటాఁ గృష్ణావతార మందఁబట్టి నేఁడు ॥వొద్దు॥ 110

[1] 'చిదుమనా' రేకు

సామంతం

ఈతఁడే ద్రిష్టవరము లియ్యఁగాఁగాఁక
ఆతలీతలిసుద్దు లవి నమ్మఁగలమా ॥పల్లవి॥

హరిరూ పెరుఁగుదుమా అరసి ఇంతకతొల్లి
సొరిది శ్రీవేంకటేశుఁ జూచికాక
గురుమంత్రము నేర్తుమా గోవిందుఁ డితనినామ
మురుటై లోకాలనెల్ల నుండఁగాగాక ॥ఈత॥

వైకుంఠ మెరుఁగుదుమా వర్ణించి ఇంతకతొల్లి
దీకొని శ్రీవేంకటాద్రిఁ దిరిగికాక
యేకడ దేవతల నేమెందునైనాఁ గంటిమా
చేకొని హరిదాసులఁ జేరి మొక్కేకాక ॥ఈత॥

పుట్టు నేఁ గంటినా పొంచి శ్రీవేంకటపతి
వొట్టి నాయంతరాత్మై యుండఁగాఁగాక
కొట్టఁగొనపర మేడ కొంచెపుదేహి నేనేడ
అట్టె యాతనికి శరణని కొలిచికాక ॥ఈత॥ 111

320 - రేకు శుద్ధవసంతం

హరి నీవే సకలలోకారాధ్యుఁడవుగాక
ధర నీకు శరణంటీ తలఁపిదే చాలును ॥పల్లవి॥

కింద నేఁ జేసినయట్టి కీడు నీవు వాపఁగాను
అందుమీఁదు నడిగేదా అది చాలక
పొంది పుట్టించేటి బ్రహ్మ పుత్రుఁడు నీకైవుండఁగ
ఇందరిని గొలిచేదా యెంత కూళతనము ॥హరి॥

దీకొని నాలో నీవు దిక్కై వుండఁగాను
నాకొకస్వతంత్రమా నాఁడు(?) చాలక
కైకొని లోకములు నీకడుపులో నుండఁగాను
నీకంటేఁ బరు లున్నారా నేరమింతేకాక ॥హరి॥

ఇహపరముసిరులు ఇన్నియు నీవియ్యఁగాను
సహజాన నుండవొద్దా చాలదా యింత
విహితమైన శ్రీవేంకటేశ వొక్కండవే
బహళమై వుండఁగాను బంటనంటగాక ॥హరి॥ 112

గుండక్రియ

జ్ఞానము నెఱఁగము అజ్ఞానము నెఱఁగము
శ్రీనాయకుఁడ నీసేవకుఁడ నేను ॥పల్లవి॥

అరుతఁగట్టినతాళి యవె వనమాలికలు
సరుసమోఁచినడాగు శంఖచక్రములు
వరుస నొసల గురివ్రాసినది తిరుమణి
ఇర వెరిఁగితి మిఁక నెపుడై నఁ గావుము ॥జ్ఞాన॥

పళ్ళెము ప్రసాద మింతే పసగా నా రుచు లివె
పి(పె?)ల్లు నేఁ బొగడేవి నీబిరుదులు
యెల్లపుడుఁ బూజించేది ఇది నీరూపుపతిమ
కల్ల లే దిందుల నీవు గన్నదింతే కానుపు ॥జ్ఞాన॥

నిక్కము నేఁ జొచ్చినది నీలెంకతనము
చక్కనాజీవనము నీ శరణాగతి
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ యెదలో నున్నాఁడ విదె
చిక్కినదేమియు లేదు చిత్తమింతే ఇఁకను ॥జ్ఞాన॥ 113

పాళంగవాట

నిన్ను నీవే తెలుసుకో నిరుహేతుకబంధుఁడ-
వన్నిటాఁ బరతంత్రుఁడ నంతేపో నేను ॥పల్లవి॥

యేమి గూడీ నేఁ గర్మ మిలపైఁ జేయఁగ నీకు
యేమి మానె నేఁగర్మ మిటు మానఁగ
[1] భూమినీవాటక మేల పూర్ణ కాముఁడవు నీవు
కామించి కాతువుగాక కరుణానిలయ ॥నిన్ను॥

యెంత గూడపెట్టితి నే నిలమీఁదఁ బుట్టఁగాను
యెంత వష్టి నే జనించ కిట్టుండగా
వింతగుయీయాయుక్తులెల్ల [2] వృథావాదము లింతే
సంతతము నమఁ గావు సర్వేశ్వరా ॥నిన్ను॥

యెవ్వరు విన్నవించేరు ఇటు నాదెస నీకు
యెవ్వరు వద్దనేరు నీ విలఁ గావఁగా
రవ్వల శ్రీవేంకటేశ రక్షింతువుగాక
అవ్వల నివ్వల శరణాగతరక్షకుఁడా ॥నిన్ను॥ 114

బౌళి

కనియెడి దిదియే వినియెడి దిదియే కడలఁ జదివెడి దిదియుపో
వినువునీరై సర్వజగముల నిలిచె శ్రీహరిమాయ ॥పల్లవి॥

తలఁపు నొక్కటే తాను నొక్కఁడే దైవ మొక్కఁడే పో
కలిసి పెక్కుముఖంబులై లోకంబు దోఁచెనేవి
తెలియఁ జిల్లులకడవలోపలిదీపమువలెనే
అలరి వెలిఁగెడి చూడఁజూడఁగ హరిప్రపంచపుమాయ ॥కని॥

[1] 'భూమిన్+ఈ నాటకమేల' [2] 'ప్రిథా' రేకు

దేహ మొక్కటే జీవుఁ డొక్కఁడే దినము నొక్కటేపో
మోహ°జాగ్రత్స్వప్ననిద్రలు మొనపె(సె?) భేదములై
వూహఁ బెక్కులయద్దముల చంద్రోదయమువలెను
సాహసంబున భ్రమలఁబెట్టెడి చదల నిదె హరిమాయ ॥కని॥

గురువు నొక్కఁడే మంత్ర మొక్కటే కొలువు నొక్కటేపో
అరయ భక్తియ వేరు వేరై యలరుచున్న దిదే
గరిమ శ్రీవేంకటగిరీశ్వరుకల్పితమువలెనే
వెరసి వారికి వారికే ఇది వింతవో హరిమాయ ॥కని॥ 115

పాడి

సచరాచర మిదె సర్వేశ్వరుఁడే
పచరించి యితని భావింపు మనసా ॥పల్లవి॥

కదలెటి¯దంతయు కమలారమణుని-
సదరపుసత్యపుచైతన్యమే
నిదిరించెటియీనిశ్చేష్టజగమును
వుదుటున నాతఁడు వుండేసహజమే ॥సచ॥

కలిగివుండివదె కల దింతయు హరి-
నలుగడఁ బరిపూర్ణపుగుణమే
మలసి లేనిదియు మహిమల నాతని-
నిలుకడగలిగిననిర్గుణమే ॥సచ॥

జీవరాసులగు సృష్టియింతయును
శ్రీవేంకటపతిచిత్తంబే
కైవల్యమె లోకపు టిహముఁ బరము
భావించనేర్చినపరమవిదులకు ॥సచ॥ 116

° 'జాగ్రస్వప్న' రేకు. ¯ 'దెంతయు' రేకు

సామంతం

అందుల కిదె ప్రతియౌషధము
ఇందిరాపతికి నెక్కినచింత ॥పల్లవి॥

పంచబాణములబాసట మంటిన-
చంచలమౌ నిశ్చలమనసు
పంచబాణగురుపాదము దలఁచిన
కంచుఁజంచలము గక్కన మాను ॥అందు॥

కనకపుటాసలగరళం బంటిన
ననిచినవిజ్ఞానము చెదరు
కనకగర్భు నటు గన్నతండ్రిపై
మనసిడితే నిర్మలమౌ గుణము ॥అందు॥

మునుకొనిమొదలను మొలచినససికిని
పనివడి కొననే ఫలియించు
అనయము శ్రీవేంకటాధిపుకృపగల -
జను[illegible] పరము సఫలంబు ॥అందు॥ 117

321 - రేకు సాళంగం

వెన్న చేతఁబట్టి నేయి వెదకినట్టు
యెన్నఁగ నీవుండఁగాను యెక్కడో చూచేను ॥పల్లవి॥

కన్నులు మిన్నులు దాఁకీ కాయ మీఁద వున్నఁ(ండ?)గానే
తిన్నని వీనులు మెట్టీ దిక్కులనెల్ల
యిన్నిటికొడయఁడవై యిందిరేశ నీవు నాలో
నున్నరూపు గానలేను వూహించి ఇపుడు ॥వెన్న॥

కాయము పాయము గీరీ కాల మీాడ నుండఁగానే
ఆయపుమనసు ముంచీ నన్నిటియందు
యేయెడ నాలోనున్న యీశ్వర నీ నిలయము
పాయకుండఁ గోరలేనుపాయము నాకెట్టిదో ॥వెన్న॥

ఇహమే పరము గోరీ యీాడ నిట్టె వుండఁగాను
మహిలో శ్రీవేంకటేశమహిమెట్టిదో
అహరహమును నీ వంతర్యామివై
సహజమై యుండఁ గంటి ఛాలు నిఁక నాకు ॥వెన్న॥ 118

లలిత

నేఁడుగాక దొరనైతి నేను నారాయణుఁ గొల్చి
పోఁడిమి నాచార్యునిబోధవంకను ॥పల్లవి॥

దీన°వృత్తి నేఁ దిరుగని చోటేది
నానాచంచలము నా మనసు
పూని నేఁగొననిభువిలోనిరుచు లేవి
హీనజన్మములెత్తిన దీమేను ॥నేఁడు॥

చేరి నేఁ జేచేతఁ జేయనిపాప మేది
ధారుణి మోపైనసంసారమునను
ఆరయ మున్ను నేనాడనికల్లలేవి
సారెకు నుదురపోషణమునకు ॥నేఁడు॥

సూటిదప్పక నేఁ జూడని చూపేది
చేటులేనిచిరకాలజీవుఁడనే
చాటువ శ్రీవేంకటేశు శరణుచొరకతొల్లి
బూటకము లెన్ని లేవు పొలయదు కాలము(?) ॥నేఁడు॥ 119

° ౖవ్రిత్తి రేకు

దేసాళం

అన్నిటా నిట్టే కాని యగపడదు
అన్నమదమునఁ [1] జిత్త మగపడదు. ||పల్లవి||

సొలసి సంసారములో సుఖముఁ బొందేనంటే
అలమటలేకాని యగపడదు
పలుచదుపుఖవంకఁ బరము గనేనంటే
అల సంశయమేకాని యగపడదు ||అన్ని||

వెడదేహము మోఁచి విరతిఁ బొందేనంటే
అడియాసలేకాని యగపడదు
సడిఁ గోపమే యుండఁగ శాంతిఁ బొందేనంటే
అడవిఁబడుటేకాని యగపడదు ||అన్ని||

నేరిచి నీ మాయలోన నిజభక్తి గనేనంటే
ఆరీతి నాఅడేకానియగపడదు
మేరతో శ్రీవేంకటేశ మించి నీకే శరణంటే
ఆరి తేరి కర్మబంధ మగపడదు ||అన్ని|| 120

బౌళి

చదివి చదివి వట్టిజాలిఁబడు టింతేకాక
యెదుట నిన్ను గానఁగ నితరులవశమా ||పల్లవి||

ఆకాశముపొడవు ఆకాశమేయెరుఁగు
ఆకడ జలధిలోఁతు ఆ [2] జలధే యెరుఁగు
శ్రీకాంతుఁడ నీ ఘనము చేరి నీవే యెరుఁగుదు-
వీకడ నింతంతన నితరుల వశమా ||చది||

---

[1] జిత్తము రేకు. [2] 'జలడే' రేకు

నదులయిసుకలెల్ల నదులే యెరుఁగును
కదిలి గాలియిరవు గాలికే తెలుసు
అదన నాత్మగుణము లంతరాత్మ నీవెరుగు-
దిదియదియనిచెప్ప నితరులవశమా ॥చది॥

శ్రీవేంకటేశ యిన్నిచింతలకు మొదలు
యీవల నీ శరణంటే యిటు నీవే యెరిగింతు
దైవమా నీ కల్పనలు తగ నీవే యెరుఁగుదు-
వీవల నౌఁగాదన నితరుల వశమా ॥చది॥ 121

శ్రీరాగం

ప్రత్యక్షమే మాకుఁ బ్రమాణము
సత్యరూప జోలిదవ్వి జాలిఁబడ నోపము ॥పల్లవి॥

కన్నవా రెవ్వరు నిన్ను కన్నులయెదుటను
పన్ని నీదాసులు చూచేభావమువలె
విన్నవా రెవ్వరు నీవిభవపుమాటలు
అన్నిటా నాచార్యుని యానతివలె ॥ప్రత్య॥

తొడఁగి నీ ప్రసాదము దొరకినవా రెవ్వరు
జడియు నీ దాసుల ప్రసాదమువలె
కడు నీ పాదతీర్థము కడగన్నవా రెవ్వరు
బడి బడి నీ భక్తపాదజలమువలె ॥ప్రత్య॥

యేచి పరంధామమున కేఁగినవా రెవ్వరు
చాచిన నీ దాసుల సన్నిధివలె
చూచితి శ్రీవేంకటేశ సొంపుల నీ మహిమెల్ల
తాచిన నీ దాసానుదాసులయందే ॥ప్రత్య॥ 12

దేవగాంధారి

తెలిసినవారెల్లా దేవునిఁ జేరి బదికి-
రిల నిదెరఁగనిది యేఁటిదోకాక ॥పల్లవి॥

కరుణానిలయుఁడట కరుణకు వెలితా
వెరవుతో నేఁ గొల్వనివెలితిగాక
నరహరి ఇతఁడట నరులఁ గాచుటరుదా
శరణననివెలితి జనములదిగాక ॥తెలి॥

వెస లక్ష్మీపతియట వితరణములేదా
పసఁదన్నేకోరనిమాపాపముగాక
యెసఁగు భక్తవత్సలుఁడింట వెంట నుండఁడా
ససువై మొక్కనివెల్తి జగములదిగాక ॥తెలి॥

శ్రీవేంకటేశుఁ డట చిత్తములో లేఁడా
భావించి నమ్మినది మాభాగ్యముగాక
వావాత నింతటివాఁడు వరములీలేఁడా
వోవలఁగొలగొనేదేవోటికింతేకాక(?) ॥తెలి॥ 123

322 - రేకు నారాయణి

అన్నిటిపై నున్నట్లు హరిపై నుండదు మతి
కన్నులఁ బ్రహ్లాదువలె కనుఁగొను టరుదా ॥పల్లవి॥

పులుగు నర్చిం చొకఁడు [1]పూఁచెనాగతమెరిఁగి
వెలసి ఘనుఁడనంటా విఱ్ఱవీఁగీని
జలజాక్షుపాదములు సారె నర్చించేటివారు
ఇలలోనఁ బరమార్థ మెరుఁగుటయరుదా ॥అన్ని॥

---

[1] 'పూఁచి+అనాగతము' రేకు

మానివోడ నమ్మొకఁడు మహాజలధి దాఁటి
నానార్థములు గూర్చి నటియించీని
శ్రీనాథుపాదములు చేకొనినమ్మినవాఁడు
పూని భవవార్ధి దాఁటి పుణ్యమందు టరుదా ॥అన్ని॥

దీపమువట్టి యొకఁడు తెగనిచీఁకటిఁ బాసి
చూపులనిన్నిటిఁ గని సుఖమందీని
చేపట్టి [1]పరంజ్యోతిశ్రీవేంకటేశుభక్తుఁ-
డోపి ముక్తి కడగని వున్నతుఁడౌ టరుదా ॥అన్ని॥ 124

గుండక్రియ

హరి పరతత్వంబగుటకు గురి యిది
నరుల మితఁడె యని నమ్మితిమిదివో ॥పల్లవి॥

కవగూడిన భూకాంతుఁ దలఁచిపో
దివి వెలుఁగందిరి దేవతలు
జవమున రఘుపతి శరణని మని రిదె
భువి విభీషణాదిపుణ్యులు ॥హరి॥

శ్రీతరుణీపతిసేవనే చెలఁగిరి
పాతాళాధిపబలిముఖులు
భాతిగ వైకుంఠుభక్తినే బ్రదికిరి
ఘాతల ననంతగరుడాదులు ॥హరి॥

శ్రీవేంకటపతిచింతనే పొదలిరి
సోవ ముక్తిగలశుకాదులు
వావిరి నీతనివరముల వెలసెను
తోవలఁ [2]బరుషసందోహములు ॥హరి॥ 125

---

[1] 'పరంజ్యోతియగు శ్రీవేంకటేశుడు, వేంకటేశుని భక్తుడు' అని విగ్రహము. [2] 'ఖరుష' రేకు.

లలిత

కావఁగ (క?) నీకే పోదు కరుణానిధివిగాన
దేవ నీ బంట్లము మా తెరు వేఁటి తెరువు ॥పల్లవి॥

బండుబండై వూరఁగలపనులెల్లాఁ జేసేము
యెండా (డా?) తా నీడౌతా నెఱఁగము
కొండలరాయఁడ మమ్ముఁ గోరి పుట్టించఁగా నీవు
బెండువంటివారము మా బిగు వేఁటిబిగువు ॥కావ॥

దీనుఁడనై (లమై?) యాసలనే దిక్కులెల్లాఁ దిరిగేము
కాని దెందో మంచి దెందో కానము
శ్రీనాథ నీవు మాకు జీవమయి వుండఁగాను
మానువంటి వారము మా మనసేటి మనసు ॥కావ॥

బొందితోడఁ బుట్టితిమి భోగించేమేమైనా
యెందుకా (కౌ?) తా నేడకౌతా నెఱఁగము
యిందును శ్రీవేంకటేశ యిహముఁ బరము నీవే
చెంది నీ దాసులము మా చేఁత యేఁటిచేఁత ॥కావ॥ 126

పాడి

కామధేనువు దేవకల్పితము భువిలోన
వోముచును భోగించ యుక్తివలెఁగాని ॥పల్లవి॥

తలఁచినట్లనౌ దైవము వ్రాసినవ్రాఁత
పలికినట్లనౌ పలుమంత్రజపములు
నిలిపినట్లనౌ నిర్మలచిత్తముకీలు
నెలవునఁ బనిగొన నేర్పువలెఁగాని ॥కామ॥

యిమ్మనినట్ల నిచ్చు నేచినకర్మఫలము
కమ్మన్నట్లనౌ ఘనతపములశక్తి
తెమ్మనినయట్లఁ దెచ్చు ద్రిష్టము యక్షిణీవిద్య
చిమ్ములను దనకంత చింతవలెఁగాని - ॥కామ॥

వునిచినట్లనుండు నొక్కడే దేహగుణము
యెనలేని శ్రీవేంకటేశ్వరుమాయ లివి
పెనచిన యూహమేపో బీజము వుద్యోగులకు
తనివి నలమేల్మంగదయ వలెఁగాని ॥కామ॥ 12

శ్రీరాగం

గోవింద నీవన్నిటిలోఁ గూడితేఁ జాలుఁగాని
యీవల సంసారమైన (నా?) యిది ధ్రువపట్టమే ॥పల్లవి॥

తలఁపులోపల నీవు దగ్గరితేనే చాలు
కలలోని కాఁపురముఁ గైవల్యమే
బెళకునాలుకకు నీపేరు వచ్చితేఁజాలు
పలికినవన్నియు పరమవేదములే ॥గోవిం॥

తొడరి నీపూజ చేత దొరకితేనే చాలు
పడుచులబొమ్మరిండ్లు బ్రహ్మలోకమే
కడలేనినీభక్తి గలిగితేనే చాలు
కడజన్మమయినా నిక్కపువిప్రకులమే ॥గోవిం॥

కాయముపై నీముద్ర గానవచ్చితేనే చాలు
పాయపు రతిసుఖము పరతత్వమే
యేయెడ శ్రీవేంకటేశ యిటు నీకే శరణంటి
పోయిన నా పాపమెల్లాఁ బుణ్యకర్మమే ॥గోవిం॥

సామంతం

దివమట రాతిరట తీరుచున్నదా
కవగూడఁ బాయఁ గాక కాణాచి ⁰వున్నదా ॥పల్లవి॥

మానుషజన్మమట మలమూత్రదేహమట
సోనల హేయమేకాక శుద్ధి వున్నదా
మానసికోరికలట మాయలసంసారమట
దీనవృత్తేకాక యిందుఁ దేజమున్నదా ॥దివ॥

చంచలపుఁజిత్తమట సకలేంద్రియములట
పొంచిన పాపమేకాక పుణ్యమున్నదా
సంచితపుఁగర్మమట జనన లయములట
ముంచినతీదీపేకాక మోదమున్నదా ॥దివ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడట జీవుఁడనేనట యిందు
దైవపుదాస్యమే కా కితరమున్నదా
యీవలనావలనట యిహముఁబరమునట
కైవశములాయఁగాక కడమున్నదా ॥దివ॥ 129

323 - రేకు **భూపాళం**

రాతిరెల్ల సతులతో రతుల నలసెనేమో
రీతిగాదు హరి నెచ్చరికెసేయరే ॥పల్లవి॥

పైపైఁ బొద్దువొడచి పంకజములు విరిసె
గోపగోవిందుని మేలుకొనుమనరే
దీపములు దెల్లఁబారె తిమిరమింతయు జారె
శ్రీపురుషోత్తమునిఁ జేయంటి లెమ్మనరే ॥రాతి॥

⁰ 'వున్నదా' రేకు

కలువలు ముకుళించీ కలవింక లెలుగించీ
నెలఁతలు దేవదేవు నిద్రదెల్పరే
జలనిధి పొంగణఁగె చాయల చుక్కలుమాసె
వలరాచగురు నుప్పవడముగమ్మనరే ॥రాతి॥

జీవులు మేలుకొనిరి చెంగలించెఁ దరువులు
భావించి యచ్యుతు నిట్టె పలికించరే
కావి రింతయు విరిసె కడుసంధ్యకుఁ బొద్దాయ
శ్రీవేంకటేశుని విచ్చేయుమనరే ॥రాతి॥ 1

బౌళి

పుట్టెడి దింతా బూటకంబులే
గట్టి మాయ హరిఁ గానఁగ నీదు ॥పల్లవి॥

ముక్కున నున్నది ముందటఁబ్రాణము
యెక్కడ నమ్మే దిఁకఁ దనువు
చుక్కలు మోఁచీఁ జూపులెదుటనే
నెక్కొను మతికిని నిలుకడ యేది ॥పుట్టె॥

నాలుక నున్నవి నానారుచులును
వేళావేళకు వెరవేది
తోలున నున్నది దొరకొని బ్రతుకిది
కాలంబెటువలెఁ గడపేది ॥పుట్టె॥

ఆతుమనున్నది యఖిలజ్ఞానము
ఘాతల నెటువలెఁ గనియేది
శ్రీతరుణీపతి శ్రీవేంకటపతి
యాతనిఁగొలిచితి మడ్డంబేది ॥పుట్టె॥ 131

సాళంగనాట

ఉమ్మడికర్మములాల వుండఁ జోటు మీకు లేదు
యిమ్ముల నెందైనాఁ బోరో యివి లేనిచోటికి ॥పల్లవి॥

పెట్టినది నుదుటను పెరుమాళ్ల లాంఛనము
దట్టమై భుజములందు దైవశిఖామణిముద్ర
నెట్టన నాలుకమీఁద నీలవర్ణునామమిదె
అట్టె హరిదాసులకంటునా పాపములు ॥ఉమ్మ॥

మనసునఁ దలఁచేది మాధవుని పాదములు
దినముఁ గడుపునించేది హరిప్రసాదము
తనువుపైఁ దులసిపద్మాక్షమాలికలు
చెనకి హరిదాసులఁ జేరునా బంధములు ॥ఉమ్మ॥

సంతతముఁ జేసేది సదాచార్యసేవ
అంతరంగమున శరణాగతులసంగ మిదే
యింతటాను శ్రీవేంకటేశుఁడు మమ్మేలినాఁడు
అంతటా హరిదాసుల నందునా అజ్ఞానము ॥ఉమ్మ॥ 132

శ్రీరాగం

ఇలువేల్పితఁడే ఇందరికిని మరి
పలువేల్పులతో పని యిఁకనేలా ॥పల్లవి॥

కమలారమణునికరుణేకాదా
అమరులుగొనియెడియమృతము
అమితపుశ్రీహరి యాధారముగాదా (గద?)
నెమకేటిప్రాణులు నిలిచినభూమి ॥ఇలు॥

దనుజాంతకుబొడ్డుతామెర కాదా
జననకారణము సర్వమునకు
మనికైహరిసతిమహిమే కాదా
నినుపై భువిలో నిండినసిరులు ॥ఇలు॥

యితనికొడుకు రచనింతాఁగాదా
సతులపతులసంసారరతి
గతి శ్రీవేంకటపతిలోకమె వు -
న్నతివైకుంఠపునగరపుముక్తి ॥ఇలు॥ 133

భవుళి

పురుషుఁడే యధముఁడు పొంచి యెందుఁ దగులక
పురుషోత్తమునికంటే పుణ్యుఁడవు నపుడే ॥పల్లవి॥

పురుషజంతువులెల్ల పొంచి యాఁడుజంతువుల
తరవాయిగొని వెంటఁ దగులుఁగాని
ధర నాఁడుజంతువులు తగ పురుషజంతువుల
యిరవు వెదకఁబోవు యిది యెట్టిమాయో ॥పురు॥

సొరెకు నర్థమునకు జనులెల్ల దాసులై
కోరి వెదకుచు దిరుగుదురు గాని
చేరువ యర్థములెల్ల జీవులకు దాసులై
యారీతి వెదకవు యిది యెట్టిమాయో ॥పురు॥

లోకమునడవ డిది లోనుగాక యిందుకెల్లా
యేకచిత్తమున నుంటే యెక్కుడుగాని
దాకొని శ్రీవేంకటేశుదాసుఁడైనవానికిని
యేకముగఁ బంపుసేసు నేమిమాయోకాని ॥పురు॥ 134

మలహరి

మఱి విచారించఁబోతే మంచముకిందే నూయి
మెఱయఁగ హరిఁ గొల్చి మించరో ప్రజలు ॥పల్లవి॥

యేల మాను దేహమెప్పటి తనగుణము
యేల మాను మనసెడలేనియాసలు
ఊలు దింటా మలిగం డ్లేఱఁగనేల హరి మన-
పాలఁ బెట్టుక కొలిచి బ్రతుకరో ప్రజలు ॥మఱి॥

పొమ్మంటే నేల పోవు పూర్వకర్మములు
పొమ్మంటే నేల పోవు పొంచిన యింద్రియములు
కుమ్మరావమునఁ జెంబు కోరి వెదకనేల
పమ్మని శ్రీపతిఁ గొల్చి బదుకరో ప్రజలు ॥మఱి॥

భోగించకేల పోవుఁ బుట్టిన జన్మఫలము
లోఁగుచుఁ బిండికూరలోన నలుపెంచనేల
వేగిరమేఁటికి శ్రీవేంకటేశుమాయ లివి
బాగుగ నాతనిఁగొల్చి బదుకరో ప్రజలు ॥మఱి॥ 135

324 - రేకు భవుళి

కటకట నేమూ కర్తలము గాము
ఘటన శ్రీపతి నీవే కావఁగదవయ్యా ॥పల్లవి॥

పుడమిఁ బుట్టితిమి బుద్ధి నెరిఁగితిమి
కడుపే చెరువవుత గానమయ్యా
వొడలు మోఁచితిమి వున్నతిఁ బెరిగితిమి
వెడఁ జిల్లులఁ గారేది విడిపించ లేమయ్యా ॥కట॥

నిన్న నిద్రించితిమి నేఁడే మేలుకొంటిమి
తిన్న వెల్లఁ[1] దీరినటే తెలియమయ్యా
కన్నులఁ జూచితిమి కమ్మర మూసితిమి
వున్నచో నుండదు మతి పూరట లేదయ్యా ॥కట॥

సరిఁ జదివితిమి శాస్త్రముఁ జూచితిమి
గురుఁడే రక్షకుఁడౌత గురుతౌనయ్యా
నిరతి శ్రీవేంకటేశ నిన్నే నమ్మితిమి
పరదైవములతోడిపని మాకు లేదయ్యా ॥కట॥ 136

దేశాక్షి

ఇందే వున్నది కానమెందో వెదకితిమి
కందర్పగురుభక్తి గంటిమి నే మిదివో ॥పల్లవి॥

కోటికోటివేదములకొనయర్థము
సాటివేదములలోని సకలార్థము
సూటిగా గురుఁడు మాకుఁ జూపినర్థము
గాటపు మనసు దవ్వి కనుఁగొంటి మిదివో ॥ఇందే॥

పరమయోగీంద్రులుపట్టినయర్థము
సురలు మునులు నెంచిచూచినర్థము
సరి మూఁడులోకములఁజాటినర్థము
గరిమ నీదేహమెత్తి కంటిమి మే మిదివో ॥ఇందే॥

పలుశరణాగతులపాలియర్థము
మలయుచుండేటితిరుమంత్రార్థము
నిలిచి శ్రీవేంకటాద్రి నిండినర్థము
కలసి విజ్ఞానవీధిఁ గనుఁగొంటిమయ్యా ॥ఇందే॥ 137

[1] 'దీరినట్టె' వుండవచ్చు

ధన్నాసి

తొల్లిటివారువెట్టినతోవ యిది
బల్లిదులై యిందునే బదుకుటే మేలు ॥పల్లవి॥

కలఁడు సర్వేశ్వరుఁడొక్కఁడు దిక్కందరికిని
సులభుఁడు శరణముచొచ్చితేఁ గాచు నతఁడు
బలుతపములు చేసి పాట్లఁ బడ నోప మని (ము?)
బలువుఁడాతని నమ్మి బ్రదుకుటే మేలు ॥తొల్లి॥

వున్నాఁడు మనసులోనే వొక్కచో వెదకవద్దు
ఇన్నిటాఁ దలఁచుకొంటే నిచ్చు నిహముఁ బరము
కన్నచోట్ల వెదకి కడు నలయనోపము
పన్నుగ నితనిఁ గొల్చి బ్రదుకుటే మేలు ॥తొల్లి॥

శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చేరి నిలుచున్నవాఁడు
సేవించినయంతలోనే చేకొని యేలు నీతఁడు
దేవతలఁ బ్రార్థించి తెలియఁగ నేరము
భావించితని నుతించి బ్రదుకుటే మేలు ॥తొల్లి॥ 138

సాళంగనాట

శ్రావణబహుళాష్టమి జయంతి నేఁడు
సేవించరో నరులాల శ్రీకృష్ణుఁడితఁడు ॥పల్లవి॥

భావింప వసుదేవునిపాలిటిభాగ్యదేవత
దేవకిగనినయట్టిదివ్యరత్నము
చేవమీర సురలరక్షించేకల్పతరువు
యీవేళ జన్మించినాఁడు యిదె కృష్ణుఁడు ॥శ్రావ॥

హరవిరంచాదులకు నాదిమూలకారణము
పరమమునులతపఃఫలసారము
గరుడోరగేంద్రులకుఁ గలిగిన నిధానము
యిరవుగా నుదయించె నిదె కృష్ణుఁడు ॥శ్రావ॥

బలు యోగీశ్వరులబ్రహ్మానందము
చెలఁగుభాగవతులచింతామణి
అలమేల్మంగకుఁ బతి యట్టె శ్రీవేంకటాద్రి-
నిలపై జన్మించినాఁడు యిదె కృష్ణుఁడు ॥శ్రావ॥ 139

రామక్రియ

[1] వెల (ర?) సె నహోబలాన విదారణసింహము
సురల నరుల దయఁ జూచీని వీఁడివో ॥పల్లవి॥

సరి వలకేలను చక్రము పీఁటగాఁ బెట్టి
గరిమ నొకచేత శంఖము వట్టి
హిరణ్యకసిపుని నిరుచేతులాఁ జించి
అరిదిఁ బేగులు జందేలవే వేసుకొనెను ॥వెల॥

ఘనమైన కోరలతో కహకహ నవ్వుకొంటా
దనుజా [2] ముంద రొకచేతనుఁ బట్టి
పెనఁగకుండా రొమ్ము పెడచేతుల నడిచి
నినుపు వంకరగోళ్ల నెత్తురు చిమ్మీని ॥వెల॥

అంతటఁ [3] బ్రహ్లాదుని నటు దయఁజూచి లక్ష్మీ-
కాంతఁ దొడపై నిడుక కడు శాంతుఁడై
చింత దీర గరుడాద్రి శ్రీవేంకటాద్రిని
పంతము మెరసి నిల్చి ప్రతాపించీని ॥వెల॥ 140

---

[1] ప్రాస భంగము. [2] 'ముంద లొకచేతను' కావచ్చు. [3] 'బ్రంహ్లాదు' రేకు

శంకరాభరణం

ఆతఁడా యీతఁడు పెద్ద హనుమంతుఁడు
చేతులారా నక్షునిఁ జెండివేసినాఁడట ॥పల్లవి॥

తొలుత రాముని గాంచి తోడనే సుగ్రీవుని
కొలువఁ బెట్టి యాతనికొమ్మ నిప్పించి
జలనిధి దాఁటి లంక సాధించి చొచ్చి సీతకు-
నలర నుంగర మిచ్చె నతిసాహసమున ॥ఆత॥

సీతాదేవి యానవాలు శ్రీరామునికి నిచ్చి
నీతి విభీషణుని మన్నించఁజేసి
చేతులనే పోట్లాడి చెండివేసి రాక్షసుల
ఘాతల సంజీవికొండ గక్కనఁ దాఁ దెచ్చెను ॥ఆత॥

గక్కన రావణుఁ గొట్టి కాంతను రామునిఁ గూర్చి
అక్కడ నయోధ్యఁ బట్ట మటుగట్టి
నిక్కి కలశాపురిని నిండి శ్రీవేంకటాద్రిని
వుక్కుమీరి హరిఁగొల్చి వున్నాఁడు వేడుకల ॥ఆత॥ 141

325 - రేకు వరాళి

ఎవ్వరివాఁడాఁగాను యేమందు నిందుకు
నవ్వుచు నాలోనిహరి నన్నుఁ గావవే ॥పల్లవి॥

కోపులరాజులనెల్ల కొలిచి కొన్నాళ్లు మేను
చూపుడుఁబూఁట వెట్టితి సొగిసి నేను
యేపున సంసారమున ఇదిగాక కమ్మటాను
దాపుగ తొర్లుఁబూఁట తగిలించుకొంటిని ॥ఎవ్వ॥

మొదలఁ గర్మములకు మోసపోయి యీ బ్రదుకు
కుదువవెట్టితి నే గురి గానక
వెదకి కామునికి విషయములకు నే
అదివో నావయసెల్ల నాహివెట్టితిని ॥ఎవ్వ॥

ఇప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యీడేర్చి నామనసు
కప్పినగురుఁడు నీకు క్రయమిచ్చెను
వొప్పించిరిందరు బలువుఁడు చేపట్టెననుచు
అప్పులెల్లఁబాసి నీ సొమ్మైతినేనయ్యా ॥ఎవ్వ॥ 142

దేసాళం

వాసుదేవ నీవు నెలవరివి మగుడనేల
యీసరి నీవద్దనుండే యె (నె?) ట్టైనఁ జేయవయ్యా ॥పల్లవి॥

మాయదెచ్చి నాబదుకు మనుజలోకాన వేసె
కాయము సంసారవార్ధిగడ్డపై వేసె
పాయపు నాత్మమకము భామలవలల వేసె
చాయ నేనుండి వచ్చినజాడెఱఁగనయ్యా ॥వాసు॥

ఘనమైనయింద్రియాలు కర్మములవాత వేసె
మనసు సంపదయామనిలో వేసె
పనులెల్ల లంపటాలపెయిఁ బక్కలా వేసె
కొనకెక్క నేనె నాగురుతు గాననయ్యా ॥వాసు॥

అంచెల నాదినములు ఆఁకటిబారి వేసె
ముంచిన నాగుణములు మోహముల వేసె
యెంచఁగ శ్రీవేంకటేశ యెందెం దున్నాఁడనో
పొంచి నీకు శరణంటి బోధించవయ్యా ॥వాసు॥ 143

° 'పయిాఁ బక్కలా' రేకు

బౌళి

నమో నమో దశరథనందన రామ
కమనియ్యయాగభాగకర్త రామ ॥పల్లవి॥

కాకుత్థ్సకుల రామ కౌసల్యాసుత రామ
శ్రీకరగుణోన్నత శ్రీరామ
కాకాసురవైరి రామ కౌశికవత్సల రామ
భీకరతాటకాంతకబిరుద రామ ॥నమో॥

వారిధిబంధన రామ వాలిహరణ రామ
చారుహరకోదండభంజన రామ
ధారుణీజపతి రామ దశకంఠహర రామ
సారవిభీషణాభిషేచన రామ ॥నమో॥

అమరపాలిత రామ అయోధ్యాపతి రామ
సమరకోవిద రామ సర్వజ్ఞ రామ
విమల రామ శ్రీవేంకటగిరి రామ
రమణ శరణాగతరక్షక రామ ॥నమో॥ 144

సాళంగనాట

హరికి లంకిణీహంత కంతర మిట్టున్నది
కరుణ నింత మన్నించె కమలావిభుఁడు ॥పల్లవి॥

విశ్వరూపు చూపినాఁడు విష్ణుఁడు దొల్లి; యట్టె
విశ్వరూపాంజనేయుఁడు వీఁడె చూపెను
శాశ్వతుఁడై యున్నవాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు వీఁడె
శాశ్వతుఁడై యున్నాఁడు జగములో నీతఁడు ॥హరి॥

ప్రాణవాయుసంబంధి పరమాత్ముఁడు; అట్టె
ప్రాణవాయుసుతుఁడు పవనజుఁడు
రాణింప రవివంశుఁడు రామచంద్రుఁడు; తాను
నాణెపురవిసుతునినమ్మినప్రధాని ॥హరి॥

దేవహితార్థము సేసెఁ ద్రివిక్రముఁడు; అట్టె
దేవహితార్థమే జలధిలంఘనుఁడు
శ్రీవేంకటేశుఁడు చిన్మయమూర్తి; తాను
కోవిదుఁడు జ్ఞానమూర్తి గొప్పహనుమంతుఁడు ॥హరి॥ 145

పాడి

సుగ్రీవనారసింహునిఁ జూడరో వాఁడె
అగ్రపూజ గొన్నవాఁడు ఆది[౧]సింహము ॥పల్లవి॥

దేవతలు జయవెట్టి దివినుండి పొగడఁగ
దేవులతోఁ గూడున్నాఁడు దివ్యసింహము
భావింప నెట్టనెదుట ప్రహ్లాదుఁ డుండఁగాను
వేవేలు నవ్వులు నవ్వీ విజయసింహము ॥సుగ్రీ॥

అసురలను గెలిచి అదె సింహాసనముపై
వెసఁ గొలువున్నాఁడు వీరసింహము
పసిఁడివర్ణముతోడ బహుదివ్యాయుధాలతో
దెసల వెలుఁగొందీని ధీరసింహము ॥సుగ్రీ॥

నానాభరణాలు వెట్టి నమ్మినదాసులనెల్ల
ఆనుకొని రక్షించీఁ బ్రత్యక్షసింహము
పూని శ్రీవేంకటాద్రిని బుధులెల్లాఁ గొలువఁగా
నానావరము లొసఁగీ మానవసింహము ॥సుగ్రీ॥ 146

[౧] 'సింహ్వాము' రేకు

శ్రీరాగం

రామచంద్రుఁడితఁడు రఘువీరుఁడు
కామితఫలములియ్యఁ గలిగె నిందరికి ॥పల్లవి॥

గౌతముభార్యపాలిటి కామధేనువితఁడు
ఘాతలఁ గౌశికుపాలికల్పవృక్షము
సీతాదేవిపాలిటిచింతామ ణీతఁడు
యీతఁడు దాసులపాలియిహపరదైవము ॥రామ॥

పరగ సుగ్రీవుపాలిపరమబంధుఁ డీతఁడు
సరి హనుమంతుపాలిసామ్రాజ్యము
నిరతి విభీషణునిపాలినిధానము
గరిమ జనకుపాలిఘనపారిజాతము ॥రామ॥

తలఁప శబరిపాలితత్త్వపురహస్యము
అలరి గుహునిపాలిఆదిమూలము
కలఁడన్నవారిపాలికన్ను లెదుటిమూరితి
వెలయ శ్రీవేంకటాద్రివిభుఁ డీతఁడు ॥రామ॥ 147

326 - రేకు గుండుక్రియ

కైకొంటే కాక కమలనాభునియాజ్ఞ
పైకొని ఇన్నిటాను బాసివుండ ఇనేది ॥పల్లవి॥

హరినిర్మితములే అఖిలప్రపంచము
తొరలి యేమిటి నిందు దూషించేది
ధరణీధరునికి దాసులే జీవులెల్లా
గరిమ నెవ్వరి నిందుఁ గాదనేది ॥కైకొ॥

వాసుదేవుకల్పితమే వరసంసారబంధము
దోసమంటా యెందెందు దొలఁగేది
శ్రీసతీశురచనలే చేకొన్న రుచులెల్ల
యీసుతోడ నిందుమీఁద నెట్టురోసేది ॥కైకొ॥

గోవిందుమాయలే కూడినట్టిపనులెల్ల
వేవేలై యిందునెట్టు వేసరేది
శ్రీవేంకటేశుఁడే చిత్తములో ధ్యానమెల్లా
పావనమైతిమి యిఁకఁ బరచింత యేది ॥కైకొ॥ 148

లలిత

విష్ణుదేవుపాదములే విద్యాబుద్ధీ మాకు
వైష్ణవులమైతి మింక వదలవో కర్మమా ॥పల్లవి॥

గోవిందునిపాదములే కోరి యిహపరములు
శ్రీవిభునిపాదములే చేరువేదశాస్త్రములు
దేవదేవుపాదములే దిక్కును దెసయు మాకు
భావములోనిలిపితిఁ బాయరో పాపములు ॥విష్ణు॥

హరిపాదములే మాకు నన్నపానభోగములు
పరమాత్ముపాదములే పాఁడీఁ బంటా మాకు
మురహరుపాదములే ముందర వెనకా మాకు
శరణంటి మెందైనాఁ జనరో దుఃఖములు ॥విష్ణు॥

అనంతునిపాదములే ఆయుష్య[○]భౌష్యములు
దనుజారిపాదములే ధనధాన్యధర్మములు
యెనలేని శ్రీవేంకటేశుఁ డితనిపాదాలే
మనసునఁ గొలిచితి మానరో భవములు ॥విష్ణు॥ 149

[○] 'భవిష్యము' కావచ్చు

దేశాక్షి

ఇందుకేది వుపాయ మోయీశ్వర నీకే తెలుసు
మందలించ నశక్తుఁడ మరి నీదాసుఁడను ॥పల్లవి॥

ధీరుఁడనై ధరలోన దేహము నే మోచితి
కోరి పుణ్యపాపాలకు గురియు నైతి
వూరట యేమిటా లేదు వోపనని మానరాదు
తీరదు భోగించక దినదినకర్మము ॥ఇందు॥

గరిమ సంసారినైతి కంటిఁ బెక్కుసుతులను
యిరవుగఁ గట్టుకొంటి నీలంపటాలు
వెర వేమీ నెరఁగను విడువ వెంతైనాను
హరిహరి రాచినా సమయపు బలుకాంక్షలు ॥ఇందు॥

అట్టె గురుముఖమైతి నాతుమలో నినుఁ గంటి
జట్టిగొని నీపాదాలే శరణంటిని
గట్టిగా నలమేల్మంగకాంతుఁడ శ్రీవేంకటేశ
యిట్టె నిన్నెరఁగలేని దిన్నాళ్ళు నానేరమి ॥ఇందు ॥ 150

ధన్నాసి

దేవుదేవుఁ డితఁడే దివ్యమూరితి
యేవలఁ జూచినఁ దానే యీరూపై వున్నాఁడు ॥పల్లవి॥

వేంకటాచలముమీఁదివిశ్వరూపవిశేషము
అంకెల ననంతావతారాలైనవిశేషము
లంకె సింగారాది సర్వాలంకారవిశేషము
యింకనిమహిమలతో నీరూపై వున్నాఁడు ॥దేవ॥

అందరిలో నంతర్యామియైనవిశేషము
కందర్పుఁబుట్టించిన ఘనవిశేషము
ముందు జగముసృష్టించి మూలమైనవిశేషము
యిందరితోఁ గూడుకొని యీరూపై వున్నాఁడు ॥దేవ॥

పరము(మ?)యోగీంద్రులెల్ల భావించినవిశేషము
అరుదైన వేదవేదాంతార్థవిశేషము
పరగ నలమేల్మంగపతియై శ్రీవేంకటేశుఁ-
డిరవై దాసులఁ గావ నీరూపై వున్నాఁడు ॥దేవ॥ 15

వరాళి

మఱి తనుభోగములు మాయావిలాసములు
యెఱిఁగినట్ల నుండు మఱపించుఁ దలఁపు ॥పల్లవి॥

అనిశము నీకొలువు అది యొకటే నిజము
నినుఁదలఁచుటొకటే నిజము
పనివడి నీదాసుఁడై బ్రదుకుటొకటే నిజ-
మొనర నిన్ను నుతించేదొక్కటే నిజము ॥మఱి॥

పరగ నీమీదఁ జేయు భక్తియే నిలిచినది
నిరతపువైరాగ్యమే నిలిచినది
శరణని నీకుమొక్కేజ్ఞానమే నిలిచినది
అరసి నిన్నుఁబూజించినదే నిలిచినది ॥మఱి॥

చదివి నిన్ను వెదకి సాధించుటే ఫలము
అదన నీకృపాపాత్రుఁడౌటే ఫలము
యెదుట నలమేల్మంగనేలిన శ్రీవేంకటేశ
యెదలోన నీధ్యాన మిన్నిటికి ఫలము ॥మఱి॥ 152

సామంతం

ఏది మాకు గతి యిఁక నీశ్వరేశ్వరా
యీదెస మముఁ గరుణ నీడేర్చవయ్యా ॥పల్లవి॥

పొంచి మున్ను భోగించిన భోగములు దలఁచి
అంచెల నాలుబిడ్డల నటు దలఁచి
కంచపుటాహారములు కన్నవెల్లాను దలఁచి
యెంచి నిన్నుఁ దలఁచక యిట్లున్నారమయ్యా ॥ఏది॥

కన్నులఁ జూచినందెల్లా కడు నాసలఁ దగిలి
విన్నవినుకులకెల్లా వేడ్కఁ దగిలి
పన్నినసుఖములకుఁ బైకొని వెనుతగిలి
వున్నతి నిన్నుఁ దగులకున్నారమయ్యా ॥ఏది॥

చెంది గృహారామక్షేత్రములు మరిగి
పొందగు సంసారమిప్పుడు మరిగి
అందపు శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
కందువ మరిగీ మరుగకున్నారమయ్యా ॥ఏది॥ 153

327 - రేకు **దేశాక్షి**

ఇన్నిటికి మూలము యెప్పుడు నీవే
పన్ని మామీఁద నేరాలు పచరించకువయ్యా ॥పల్లవి॥

కోటానఁగోటులు మదిఁ గోరికలు
చీటికి మాటికి నివే చిగిరించీని
వాటమై యెవ్వరికిని వసముగావు
పాటించి వీటిని వొప్పనగొనవయ్యా ॥ఇన్ని॥

లక్షోపలక్షలు కర్మలంపటములు
అక్షయపుతీగెలై అల్లుకొనీని
వీక్షించ నెన్నేఁ గలవు వింతవింతలు
రక్షించ నిన్నిటికి భారము నీదేయయ్యా ॥ఇన్ని॥

నానాముఖములు పుణ్యములెల్లాను
తానక భోగములై తగిలించీని
మానుపరా దలమేలుమంగపతివి
శ్రీనాథ శ్రీవేంకటేశ చిత్తగించవయ్యా ॥ఇన్ని॥ 154

మాళవి

అందరికి నెక్కుడైన హనుమంతుఁడు
అందుకొనె సూర్య ఫలమని హనుమంతుఁడు ॥పల్లవి॥

బల్లిదుఁడై లంక చొచ్చి బలురాకాసులఁ గొట్టి౦
హల్లకల్లోలము చేసె హనుమంతుఁడు
వొల్లనె రాములముద్దుటుంగరము సీత కిచ్చె
అల్లదె నిలుచున్నాఁడు హనుమంతుఁడు ॥అంద॥

దాకొని యాకెముందర తనగుఱు తెరుఁగించి
ఆకారమటు చూపె హనుమంతుఁడు
చేకొని శిరోమణి చేతఁబట్టి జలనిధి
ఆకసాన దాఁటివచ్చె హనుమంతుఁడు ॥అంద॥

కొంక కిట్టె సంజీవికొండ దెచ్చి రిపులకు
నంకకాఁడై నిలిచెను హనుమంతుఁడు
తెంకినే శ్రీవేంకటాద్రి దేవుని మెప్పించినాఁడు
అంకెఁ గలశాపురపుహనుమంతుఁడు ॥అంద॥ 155

౦ పాదముచివరి గీత లేదు.

పాడి

రామా దశరథరామా నిజసత్య-
కామా నమో నమో ° కాకుత్థ్సరామ ॥పల్లవి॥

కరుణానిధి రామ కౌసల్యానందన రామ
పరమపురుష సీతాపతి రామ
శరధిబంధన రామ సవనరక్షక రామ
గురుతరరవివంశ కోదండరామ ॥రామా॥

దనుజహరణ రామ దశరథసుత రామ
విను(న?)తామరస్తోత్ర విజయరామ
మనుజావతార రామ మహనియ్యగుణ రామ
అనిలజప్రియ రామ అయోధ్యారామ ॥రామా॥

సులలితయశ రామ సుగ్రీవవరద రామ
కలుషరావణభయంకర రామ
విలసితరఘురామ వేదగోచర రామ
కలితప్రతాప శ్రీవేంకటగిరిరామ ॥రామా॥ 156

ముఖారి

సేవించరో జనులాల చిత్తజగురుఁ డీతఁడు
కేవలదయానిధి సుగ్రీవనారసింహుఁడు ॥పల్లవి॥

వేయిచేతులతోడ వెన్నెలనవ్వులతోడ
చాయలు దేరేటి శంఖచక్రాలతోడ
ఆయితమై వున్నవాఁడు అదె సింహాసనముపై
శ్రీయుతుఁడై యెదుట సుగ్రీవనారసింహుఁడు ॥సేవిం॥

° 'కాకుస్థ' రేకు

కుంకుమగోళ్ల తోడ కోరదాడలతోడ
అంకెలరవిచంద్రనయనములతో
తెంకి నసురలఁ గొట్టి దేవతలకందరికి
కింకలెల్లాఁ బాపెను సుగ్రీవనారసింహుఁడు ॥సేవిం॥

బిరుదు పెండేలతోడ పీతాంబరముతోడ
సరిఁ గిరీటాదిభూషణములతో
సిరులకెల్లా నెలవై చెలఁగి శ్రీవేంకటాద్రి-
గిరిమీఁద వెలసెను సుగ్రీవనారసింహుఁడు ॥సేవిం॥ 157

నాట

ఎక్కుడు బ్రహ్మపట్టాన కిదె కాచుకున్నవాఁడు
పిక్కటిల్లి సంతోసానఁ బెద్దహనుమంతుఁడు ॥పల్లవి॥

తూరుపుఁ బడుమరాను దొడ్డగా జంగ చాఁచి
సారెకుఁ నర్కునివద్దఁ జదివీ వాఁడే
ధీరతతోఁ దనమేను దిక్కులెల్లాఁ బిక్కటిల్ల
బీరముచూపీ వాఁడె పెద్దహనుమంతుఁడు ॥ఎక్కు॥

మిన్ను నేల నేకముగా మించినవాల మెత్తి
సన్నుతిగా వలకేలు చాఁచినవాఁడు
పన్నుగడై రాఘవునిబంట్లలోపలనెల్లా
పెన్నిధియై యున్నవాఁడు పెద్దహనుమంతుఁడు ॥ఎక్కు॥

మరిగి రేయుఁబగలు మతంగపర్వతమాడ
బిరుదులతోడను బెరసీ వాఁడే
యిరవై శ్రీవేంకటేశుహితుఁడై యెప్పుడుఁ బెచ్చు-
పెరుగుచు నున్నవాఁడు పెద్దహనుమంతుఁడు ॥ఎక్కు॥ 15

బౌళి

ఇతఁడు తారకబ్రహ్మ మీతఁడు సర్వేశ్వరుఁడు
రతికెక్కఁ గొలిచిన రక్షించు నితఁడు ॥పల్లవి॥

తరణివంశజుఁడై తాటకను హరియించి
అరుదుగ విశ్వామిత్రుయాగము గాచి
హరునివిల్లు విరిచి యట్టె సీతఁ బెండ్లియాడి
పరశురాముని నిజబలిమి చేకొనెను ॥ఇత॥

మునులకభయమిచ్చి మొగి నసురలఁ ° ద్రుంచి
ఘనమైన మాయామృగముఁ జంపి
కినిసి వాలిఁ గొట్టి సుగ్రీవునిఁ బట్టముగట్టి
వనధి బంధించి లంక వడిఁ జుట్టుముట్టెను ॥ఇత॥

బలురావణునిఁ జంపి పుష్పకముపైఁ దాఁ జేకొని
లలి విభీషణునకు లంక ఇచ్చి
చెలఁగి యయోధ్య యేలి శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద
వెలయ రాముఁడు దానై విశ్వమెల్లా నేలెను ॥ఇత॥ 159

328 - రేకు రామక్రియ

అదర శ్రావణబహుళాష్టమి నేఁ డితఁడు
నడురేయి జనియించినాఁడు చూడఁగదరే ॥పల్లవి॥

గొంతిదేవిమేనల్లుఁడు గోపసతులమగఁడు
పంతపుపాండవులకు బావమరఁది
వంతుతో వసుదేవదేవకులకుమారుఁడు
ఇంతటికృష్ణుఁడు జనియించినాఁడుగదరే ॥అద॥

° 'దృంచి' రేకు

బలరామునితమ్ముఁడు పంచసాయకునితండ్రి
మలసి మేటైనయభిమన్యునిమామ
లలి సాత్యకిసుభద్రలకుఁ దోఁబుట్టినయన్న
ఇలపైఁ గృష్ణుఁడు జనియించినాఁడుగదరే ॥అడ॥

[1] సూరసేనుమనుమఁ డచ్చుగ ననిరుద్ధుతాత
పౌరవయాదవలోకబాంధవుఁడు
ఆరయ శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగకుఁ బతి
యీరీతిఁ గృష్ణుఁడు జనియించినాఁడుగదరే ॥అడ॥ 160

లలిత

చూడవమ్మ కృష్ణుఁడు నీసుతుఁ డోయమ్మ
ఆడీ వీధులవెంట యశోదమ్మా ॥పల్లవి॥

కోలలు చాఁచి వుట్లు గొట్టఁగా బాలుఁబెరుగు
కాలువలుగట్టి పారెఁగదవమ్మా
మేలములాడీ వద్దంటే మిక్కిలి గొల్లెతలతో
ఆలకించి వినవమ్మ యశోదమ్మా ॥చూడ॥

చక్కిలాలకుండలెల్లా చలాన దొండ్లు వొడిచి
దిక్కన దోఁటికోలలఁ దీసీనమ్మా
చిక్కని తేనె చాడె చివ్వన రాతవేసితే
అక్కడ జోరునఁ గారె యశోదమ్మా ॥చూడ॥

అల్లంతనుండి తనకందరానితెంకాయలు
వల్లెతాళ్లు వేసి వంచీనమ్మా
బల్లిదుఁడలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడు
అల్లిబిల్లై యున్నాఁడమ్మ యశోదమ్మా ॥చూడ॥ 161

---

[1] శూర! కావచ్చు.

గౌళ

ఎంచి చూచితే నితని కెవ్వ రెదురు
కొంచఁ డేమిటికి వీఁడె ఘోరనార°సింహుఁడు ॥పల్లవి॥

గక్కన నహోబలాన కంబములోన వెడలి
వుక్కుమీరి హిరణ్యుని నొడిసిపట్టి
చెక్కలువార గోళ్లఁ జించి చెండాడినయట్టి-
వెక్కసీఁడు వీఁడివో వీరనారసింహుఁడు ॥ఎంచి॥

భవనాసియేటిదండఁ బాదుకొని కూచుండి
జవళి దైత్యుపేగులు జందేలు వేసి
భువియుదివియు నొక్కపొడవుతో నిండుకొని
తివురుచున్నాఁడు వీఁడె దివ్యనారసింహుఁడు ॥ఎంచి॥

కదిసి శ్రీసతిఁ గూడి గద్దెమీఁదఁ గూచుండి
యెదుటఁ ²ప్రహ్లాదుఁడు చేయెత్తి మొక్కఁగా
అదన శ్రీవేంకటాద్రి నందరికి వరాలిచ్చి
సదరమైనాఁడు వీఁడె శాంతనారసింహుఁడు ॥ఎంచి॥ 162

సామంతం

కొలువై తా నల్లవాఁడె కూచున్నాఁడు గద్దెమీఁద
బలవంతుఁ డితఁడు ప్రహ్లాదవరదుఁడు ॥పల్లవి॥

చిడుముడిగోళ్లతోడ సింహపుమోముతోడ
తొడమీఁదఁగూచున్న తొయ్యలితోడ
కడలేనినవ్వుతోడ కడురాజసముతోడ
అడరించీఁ బంతము ప్రహ్లాదవరదుఁడు ॥కొలు॥

° 'సింహ్వుఁడు' రేకు ² 'బ్రంహ్లాదుఁడు' రేకు

సంకుఁజక్రములతోడ చాయలమేనితోడ
సంకెదేర్పేయభయహస్తముతోడ
బింకపుమీసాలతోడ పెనువదనముతోడ
అంకె వరములిచ్చీఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు ॥కొలు॥

వనితకౌఁగిటతోడ వామకరముతోడ
ననుపైన [1] తమలోనానందముతోడ
యెనయుచు శ్రీవేంకటేశుఁడై యీడా నాడా
అనిశము వెలసెఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు ॥కొలు॥ 163

దేసాళం

జూటుఁదనాలవాఁడవు సుగ్రీవనారసింహా
పాటించి నిన్ను నేము పంగించేవారమా ॥పల్లవి॥

మొగము సింహపురూపు మొగి మై మానిసిరూపు
జిగిఁ దొడమీఁదట శ్రీమహాలక్ష్మి
తగు నీకు నిటువంటితగవులెల్లాఁ జెల్లు
యెగసక్కేలాడ మాకు నేలయ్య నిన్నును ॥జూటుఁ॥

కట్టినది పైఁడికాశ కంబములోన వునికి
నెట్టుకొన్ననవ్వులు [2] నీలోనివే
యిట్టివల్లా నీకమరు యెన్నిలేవు నీచేఁతలు
అట్టిట్టని నిన్ను మాకు నడుగనేమిటికి ॥జూటుఁ॥

అమరుల కేలికవు అసురలకు వైరివి
రమణఁ బ్రహ్లాదునకు రక్షకుఁడవు
కొమరై శ్రీవేంకటాద్రిఁ గొత్తలు నీగుణములు
సముకానఁ బలుమారు సంతోసించే మీఁకను ॥జూటుఁ॥ 164

---

[1] 'తమలోని+ఆనందము'. [2] 'నీలోనివే' కావచ్చు

లలిత

మతంగపర్వతము మాల్యవంతము నడుమ
సతమై శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడున్నవాఁడు ॥పల్లవి॥

కొలిచినవారికెల్లా కోరినవరములిచ్చి
తలఁచినవారినెల్లా ధన్యులఁజేసి
పొలుపుమిగుల మంచిపువ్వులతోఁటలనీడ
విలసిల్లీనదివో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు ॥మతం॥

శరణన్నవారికి చనవిచ్చి రక్షించి
గరిమఁ బూజించువారిఁ గరుణఁ జూచి
పరిపూర్ణమగు తుంగభద్రాతటమునందు
విరివిగొన్నాఁడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు ॥మతం॥

తను నమ్మినవారికి తగినసంపదలిచ్చి
కని నుతించేవారికిఁ గామధేనువై
కనకమయములైనఘనమైనమేడలలో
వినుతికెక్కెను శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు ॥మతం॥ 165

329 - రేకు రామక్రియ

లెండో లెండో మాటాలించరో మీరు
కొండలరాయనినే పేర్కొన్న దిదె జాలి ॥పల్లవి॥

మితిమీరెఁ జీఁకట్లు మేటితలవరులాల
జతనము జతనము జాలో జాలి
యితవరులాల వాయించే వాద్యాలకంటె-
నతిఘోషములతోడ ననరో జాలి ॥లెండో॥

గాములువారెడిపొద్దు కావలికాండ్లాల
జాము జాము దిరుగరో జాలో జాలి
దీమసపుపారివార దీవెపంజులు చేఁబట్టి
యేమరక మీలో మీరు యియ్యరో జాలి ॥లెండో॥

కారుకమ్మె నడురేయి గడచెఁ గట్టికవార
సారెసారెఁ బలుకరో జాలో జాలి
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె మేలుకొన్నాఁడు
గారవాన నిఁక మానఁ గదరో జాలి ॥లెండో॥ 166

వరాళి

పదియారు°వన్నెలబంగారుకాంతులతోడ
పొదలిన కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥పల్లవి॥

యెడమచేతఁ బట్టె నిదివో పండ్లగొల
కుడిచేత రాకాసిగుంపుల గొట్టె
తొడిఁబడ నూరుపులతోఁ దూరుపుమొగమైనాఁడు
పొడవైన కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥పది॥

తొక్కి యక్షకుమారునిఁ దుంచి యడగాళ(పెడగాళ్ళ?) సంది
నిక్కించెను తోఁక యెత్తి నింగి మోవను
చుక్కలు మోవఁ బెరిగి సుతు (సూర్యు?) వద్ద వేదాలు
పుక్కిటఁ బెట్టెఁ గలశాపురహనుమంతుఁడు ॥పది॥

గట్టి దివ్యాంబరముతో కవచకుండలాలతో
పట్టపు శ్రీవేంకటేశుబంటు తానాయ
అట్టె వాయువుకును అంజనిదేవికిని
పుట్టినాఁడు కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥పది॥ 167

° 'వన్నెల' రేకు

శ్రీరాగం

నల్లఁబల్లి చెన్నుఁడు నాపాలిటి వెన్నుఁడు
యెల్ల జీవులకు మరి యిన్నిటాఁ బ్రసన్నుఁడు ॥పల్లవి॥

కమలావరుడు శ్రీకరమదనగురుఁడు
సమరదానవకులసంహారుఁడు
విమలగుణాకరుఁడు విజయచక్రధరుఁడు
కమనియ్యభక్తజనకరుణాకరుఁడు ॥నల్లఁ॥

వేదాంతవేద్యుఁడు విశ్వహితాపాద్యుఁడు
ఆదియునంత్యములేని యనవద్యుఁడు
సాదితయోగిహృద్యుఁడు శమితోగ్రచైద్యుఁడు
సోదించి చూచితేను సురలకు నాద్యుఁడు ॥నల్లఁ॥

కామితఫలశక్తుఁడు ఘనమహిమయుక్తుఁడు
ఆముకొన్న లోకరక్షణసక్తుఁడు
నేమాన శ్రీవేంకటాద్రి నిలిచి మమ్మేలినాఁడు
కోమలుఁడు వీఁడిగో గోపికాస(ను?)రక్తుఁడు ॥నల్లఁ॥ 168

పాడి

రాముఁడు రాఘవుఁడు రవికులుఁ డితఁడు
భూమిజకుఁ బతియైన పురుషనిధానము ॥పల్లవి॥

అరయఁ బుత్రకామేష్టియందుఁ బరమాన్నమున
పరగ జనించిన పరబ్రహ్మము
సురల రక్షింపఁగ నసురల ○ శిక్షింపఁగ
తిరమై యుదయించినదివ్యతేజము ॥రాముఁ॥

○ 'సిక్షింపఁగ' రేకు

చింతించేయోగీంద్రులచిత్తసరోజములలో
సంతతమునిలిచినసాకారము
వింతలుగా మనులెల్ల వెదకి కనేయట్టి-
కాంతులఁ జెన్నుమీరినకైవల్యపదము ॥రాము॥

వేదవేదాంతములందు విజ్ఞానశాస్త్రములందు
పాదుకొనఁ బలికేటి పరమార్థము
పోదితో శ్రీవేంకటాద్రిఁ బొంచి విజనగరాన
ఆదికి సనాదియైనఅర్చావతారము ॥రాము॥ 169

కన్నడగౌళ

శరణు శరణు దేవ సర్వపోషక
కరుణానిలయ రామ కౌసల్యానందన ॥పల్లవి॥

వారిధిబంధన రావణ[1]శిరశ్ఛేదక
మారీచసుబాహుబలమర్దన
దారుణ కుంభకర్ణ దనుజసంహారక
వీరప్రతాప రామ విజయాభిరామ ॥శర॥

సవనరక్షక మునిజనకుల నిర్వాహక
దివిజవంద్య కపిసేనానాయక
వివిధసప్తతాలవిధ్వంసనచతుర
భువనేశ సాకేతపురవాస రామ ॥శర॥

హరచాపహర అహల్యాశాపవిమోచక
ఖరశరవాలినిగ్రహబిరుద
నిరతి శ్రీవేంకటేశ నిజభక్తరక్షక
ధరణిజాసమేత దశరథరామా ॥శర॥ 170

---

[1] 'శిరచేదక' రేకు.

శంకరాభరణం

(1)వినోదకాఁడవౌదువు విఠలేశ్వరా
వినుతించ నెట్టువచ్చు విఠలేశ్వరా ॥పల్లవి॥

పసులఁగావఁగానె బ్రహ్మ నిన్ను నుతించే
వెస నీమహిమ (2) యెంత విఠలేశ్వరా
పసిబాలవయసున బండిఁదన్ని విరిచితి
వెసగె నీమాయలెల్లా యివె విఠలేశ్వరా ॥వినో॥

వెన్న నీవు దొంగిలఁగ వేదాలు వొగడీని
విన్న కన్న సుద్ది గాదు విఠలేశ్వరా
చన్ను దాగి రాకాసిపీఁచము హరించితివి
యెన్నికకెక్కె నీబిరు దిటు విఠలేశ్వరా ॥వినో॥

గొల్లెతలఁగూడి చేకొంటివి బ్రహ్మచర్యము
వెల్లవిరాయఁ బనులు విఠలేశ్వరా
బల్లిదపు శ్రీవేంకటపతివై పాండురంగాన
చల్లఁగా నెలకొంటివి జయ విఠలేశ్వరా ॥వినో॥ 171

330 - రేకు దేవక్రియ

విచ్చనవిడినీ యాడీ వీఁడె కృష్ణుఁడు
వొచ్చములేనివాఁడు వుద్దగిరికృష్ణుఁడు ॥పల్లవి॥

గల్లుగల్లుమనఁగాను గజ్జలు నందెలతోడ
బిల్లఁగోట్లాడీని పిన్నకృష్ణుఁడు
కెల్లురేఁగి వీధులనుఁ గేరి పుట్టచెండులాడీ
బల్లిదుఁడు గదవమ్మ బాలకృష్ణుఁడు ॥విచ్చ॥

---

(1) అంతటా 'విఠ్ఠల' గా వుండే రేకువ్రాత ,ఈ పాటలో 'విఠల'గా నున్నది (2) 'యంత' రేకు.

తమితోడ గోపాలులు తానుఁ గూడి ముంగిటను
సముద్రబిల్లలాడీ [1]సాధుకృష్ణుఁడు
చెమటలుగార సిరిసింగనవత్తి యాడీ
గుమితాన వీఁడే యమ్మా గోపాలకృష్ణుఁడు ॥విచ్చ॥

వుదుటునఁ బారి పారి వుడ్డగచ్చకాయలాడీ
ముదముదొలఁకఁగాను [2] ముద్దుకృష్ణుఁడు
అదివో శ్రీవేంకటేశుఁ డాటలెల్లాఁ దానే యాడీ
పదివేలు చందాల శ్రీపతియైన కృష్ణుఁడు ॥విచ్చ॥ 172

మేఘరంజి

వట్టిజాలిఁ బడవలదిఁకను
గట్టి విచారముగలవారికిని ॥పల్లవి॥

దేవుఁడు సులభుఁడు తెలియఁగనేర్చిన
వేవేలు లాభము విరతి
భావించు జ్ఞానమె పాదైన సౌఖ్యము
తావగు శాంతమె ధనధాన్యములు ॥వట్టి॥

గురుఁడె సాధనము కోరి వెదకినను
పరగు నాచారమె బ్రదుకెల్లా
శరణాగతియె సామ్రాజ్యపదవి
ధర జితేంద్రియత్వమె వైభవము ॥వట్టి॥

తననిజభక్తియె దండయు దాపును
మనసు నిలుపుటే మరి శుభము
యెనయఁగ శ్రీవేంకటేశుమహిమ లివి
కని మని యండుటె ఘనవివేకము ॥వట్టి॥ 173

---

[1] 'సాధుఁగృష్ణుఁడు' రేకు [2] 'ముద్దుఁ గృష్ణుఁడు'

కురంజి

చేపట్టఁగుంచము శ్రీవిభుఁడు
వై పెరిఁగి పొగడవలెఁ గాక ॥పల్లవి॥

మనసులోనిహరి మరవక తలఁచిన
యెనయ నిహపరము లేమరుదు
పెనగొన నాతనిపేరు నుడిగినను
తనకు మహానందము లేమరుదు ॥చేప॥

పుట్టించినాతని పొసఁగఁగ గొలిచిన
యిట్టె వివేకం బేమరుదు
చుట్టి యతనిదాసులకుమొక్కినను
పుట్టుగు గెలుచుట భువి నేమరుదు ॥చేప॥

శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ జేరి భజించిన
యేవేళ సాత్త్విక మేమరుదు
భావించి యాతనిపై భక్తి నిలిపినను
కైవశముగఁ దనుఁ గను టేమరుదు ॥చేప॥ 174

బౌళిరామక్రియ

ఎంత పరాక్రమము యీసింహము
చెంతనే దివిజాలు సేవించేరు ॥పల్లవి॥

కొండమీఁదఁ గూచుండి దైత్యుమై
చెండివేసె నీ సింహము
నిండునగవుతో నెలఁత దనతొడపై
నుండఁగ నెరసీ నుదుటుఁదనమున ॥ఎంత॥

తటుకనఁ బ్రహ్లాదుఘటనచేఁ గంభము
చిటిలి వెడలె నీ సింహాము
చటులకరంబులఁ గుటిలదానవుని
బటుగతిఁ బట్టెను పశుబంధముగా ॥ఎంత॥

పగయెల్ల నడఁచి జగములేలుచును
○ జిగిమించిన నరసింహాము
నిగిడి శ్రీవేంకటనిధి యహోబలము
తగు నివాసముగఁ దనరీ నిదివో ॥ఎంత॥ 175

నాదరామక్రియ

కొసరనేల నాగుణము లివి
రసికత నీవిన్నిటా రక్షించుకొనుమీ ॥పల్లవి॥

నేరమి నాది నేరుపు నీదే
దూరు నాది బంధుఁడవు నీవు
కోరుదు నేను కొమ్మని యిత్తువు
కారుణ్యాత్మక గతి నీవు సుమీ ॥కొస॥

నేను యాచకుఁడ నీవేదాతవు
దీనుఁడ నేఁ బరదేవుఁడవు
జ్ఞానరహితుఁడను సర్వజ్ఞనిధివి
శ్రీనిధి యిఁక నన్నుఁ జేరి కావుమీ ॥కొస॥

అరయ నే జీవుఁడ నంతర్యామివి
యిరవుగ దాసుఁడ నేలికవు
చిరజీవిని నే శ్రీవేంకటపతివి
వరదుఁడ నన్నుఁ జేవదలకుమీ ॥కొస॥ 176

○ 'జిగిమించి నరసింహ్వాము' రేకు

హిందోళవసంతం

ఎన్నిమహిమలవాఁడె యీదేవుఁడు
కన్నులపండువులెల్లాఁ గదిసినట్టుండెను ॥పల్లవి॥

పోలింప కర్పూరకాపు పురుషోత్తమునికి
యేలీల నుండెనని యెంచి చూచితే
పాలజలనిధిలోనఁ బవళింపఁగా మేన
మేలిమిమీఁగఁడంటిన మెలుపుతో నుండెను ॥ఎన్ని॥

తట్టుపునుఁగుకాపు దైవశిఖామణికి
యెట్టుండెనని [1]మరి నెంచి చూచితే
చిట్టకాన రేపల్లెలో చీఁకటితప్పు సేయఁగా
అట్టె రాత్రులు మేననంటినట్టుండెను ॥ఎన్ని॥

అలమేలుమంగతోడ నట్టె సొమ్ము ధరించఁగ
యెలమి శ్రీవేంకటేశునెంచి చూచితే
కలిమిగలయీకాంతకాఁగిటఁ బెనఁగఁగాను
నిలువెల్లా సిరులై నిండినట్టుండెను ॥ఎన్ని॥ 177

331 - రేకు ఆందోళి

కన్నులపండుగలాయఁ గన్నవారి కిందరికి
వెన్నుఁడేఁగీ నిల్లిదివో [2]వీధుల వీధులను ॥పల్లవి॥

అదె యెక్కెఁ దిరుతేరు అసురలు బెదరఁగ
త్రిదశులు చెలఁగఁగ దేవదేవుఁడు
కదలె బండికండ్లు ఘనమైన మ్రోఁతతోడ
వెదచల్లుఁ గాంతులతో వీధుల వీధులను ॥కన్ను॥

---

[1] 'మరియున్'లోని యువర్ణము లోపించిన రూపము కావచ్చు. [2] ఈపదము పూర్వముద్రణమున జారిపోయినది.

తోలి యాడీఁ దిరుతేరు దుష్టులెల్ల నణఁగఁగ
చాలుకొని శిష్టులెల్ల జయవెట్టఁగ
గాలికిఁ బడగలెల్లాఁ గడు నల్లాడఁగఁ జొచ్చె
వేలేటి పువుదండలతో వీధుల వీధులను ॥కన్ను॥

తావు చేరెఁ దిరుతేరు ధర్మములు నిలువఁగ
యీవల నలమేల్మంగ ఇచ్చగించఁగా
శ్రీ వేంకటేశ్వరుఁడు శింగారాలు మెరసెను
వేవేలు విధముల వీధుల వీధులను ॥కన్ను॥ 178

భల్లాటి

జగతిలో మనకెల్ల జయంతి నేఁడు
పగటున నందరికి పండుగ నేఁడు ॥పల్లవి॥

అదివో శ్రావణ[1]బహుళాష్టమి నేఁడు
పొదిగొన్న రోహిణి సంపూర్ణము నేఁడు
కదిసి యద్దమరేత్రికాడ నేఁడు
ఉదయించెఁ గృష్ణుఁడు చంద్రోదయాన నేఁడు ॥జగ॥

వసుదేవదేవకుల వరము నేఁడు
పసగా ఫలియించె రేపల్లెలో నేఁడు
కొసరి యశోదనందగోపుఁడు నేఁడు -యీ
[2]సిసువును సుతుఁడంటాఁ జెలఁగిరి నేఁడు ॥జగ॥

హరిమాయ కంసుమద మడఁచె నేఁడు
పొరుగిరుగులవా రుప్పొంగిరి నేఁడు
[3]సిరి నలమేల్మంగతో శ్రీవేంకటేశుఁడై నిల్చె
అరుదుగా గొల్లెతలు ఆడుకొనేరు నేఁడు ॥జగ॥ 179

---

[1] 'బహుళష్టమి' రేకు. [2] ప్రాసకోసము వెంపర్లాట [3] 'శిరి' రేకు

ఆహిరి

కొలిచితే రక్షించే గోవిందుఁ డితఁడు
యిలకు లక్ష్మికి మగఁ డీగోవిందుఁ డితఁడు ॥పల్లవి॥

గోవర్ధనమెత్తినట్టిగోవిందుఁ డితఁడు
వేవేలుగొల్లెతలగోవిందుఁ డితఁడు
కోవిదుఁడై ఆలఁగాచేగోవిందుఁ డితఁడు
ఆవలఁగంసుఁజంపిన ఆగోవిందుఁ డితఁడు ॥కొలి॥

[○] క్రూరకాళింగమర్దనగోవిందుఁ డితఁడు
వీరచక్రాయుధపుగోవిందుఁ డితఁడు
కోరి సముద్రాలు దాఁటేగోవిందుఁ డితఁడు
ఆరీతి బాలురఁ దెచ్చేయాగోవిందుఁ డితఁడు ॥కొలి॥

కుందనపుకాశతోడిగోవిందుఁ డితఁడు
విందుల రేపల్లెగోవిందుఁ డితఁడు
పొంది శ్రీవేంకటాద్రిపై పొసఁగఁ దిరుపతిలో
అందమై పవ్వళించిన ఆ గోవిందుఁ డితఁడు ॥కొలి॥ 180

కాంబోది

కొండంతపొడవుతోడ కోనేటిరాయఁడు వీఁడె
నిండుకొని రథమెక్కి నిలుచున్నవాఁడు ॥పల్లవి॥

పాతాళవాసులైనబలురక్కసులమీఁద
యేతులఁ బరపెఁ దేరు యిదె దేవుఁడు
ఆతల జలధిచొచ్చినట్టిదానవులమీఁద
ఘాతతోడఁ దోలె నదె కడు రభసమున ॥కొండ॥

[○] 'క్రూర' రేకు

ఆకాశముదూరినట్టియదటుదైత్యులమీఁద
దాకతో నడపించెఁ బంతాన దేవుఁడు
దీకొని యష్టదిక్కులఁ దిరిగి యసురలపై
భీకరముగా మోగించె బిరుదులు మెరసి ॥కొండ॥

ధరమీఁదఁ గలిగిన దనుజకోట్ల నెల్ల
సొరిది శ్రీవేంకటేశుఁడు పొరఁదోలెను
గరిమ నలమేల్మంగ నురమునఁ బెట్టుకొని
తిరముకొలిపెఁ దేరు దిక్కులెల్ల గెలిచి ॥కొండ॥ 181

వరాళి

నవమూర్తులైనట్టి నర¹సింహము వీఁడె
నవమైన శ్రీకదిరి నరసింహము ॥పల్లవి॥

నగరిలో గద్దెమీఁది నరసింహము వీఁడె
నగుచున్న జ్వాలానరసింహము
నగముపై యోగానందనరసింహము వీఁడె
మిగుల వేదాద్రి లక్ష్మీనారసింహము ॥నవ॥

నాఁటుకొన్న భార్గవూటునరసింహము వీఁడె
నాఁటకపు మట్టెమళ్లనరసింహము
నాఁటి యీ కానుగమానినరసింహము వీఁడె
మేఁటి వరాహపులక్ష్మీనారసింహము ॥నవ॥

పొలసి యహోబలాన బొమ్మిరెడ్డిచెర్లలోన
నలిరేఁగిన ²ప్రహ్లాదనరసింహము
చెలఁగి కదిరిలోన శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద
మెలఁగేటి చక్కని లక్ష్మీనారసింహము ॥నవ॥ 182

¹ 'సింహ్వము' రేకు. ² 'ప్రంహ్లాద' రేకు

శంకరాభరణం

కొలువుఁడు వలసితేఁ గొలువక మానుఁడు
తెలియ నీతఁడే సుండీ దేవదేవోత్తముఁడు ॥పల్లవి॥

పుడిమికాధారము పురుషోత్తముఁడె
కుడిచి కట్టెడివారు కోటానఁగోటి
విడువుఁ డేఁటికిఁ బారవేసినగుంటికినెల్ల
వొడయుఁ డీతఁడే సుండీ వున్నతోన్నతుఁడు ॥కొలు॥

అమృతమిచ్చినవాఁడు ఆదినారాయణుఁడే
సములై జీవించువారు సతానసంఖ్య(?)
భ్రమయకుఁ డెండమావిబయళ్లు చెరువులంటా
అమర నీతఁడే సుండీ హరి వాసుదేవుఁడు ॥కొలు॥

చెలువుఁ డీతఁడె సుండీ శ్రీవేంకటేశుఁడె
పలుకుఁ బంతాలవారు పదివేగురు
తలఁచకుఁ డీదోమ దంతితోను సరిగా
జలజనాభుఁడే సుండీ సకలలోకేశుఁడు ॥కొలు॥ 183

332 - రేకు వసంతం

[1] రంటదెప్పరపురచన మా బదుకు
జంటల శ్రీపతిశరణమే నిజము ॥పల్లవి॥

కన్నులయెదుటను గలిగిన జగమే
మిన్నక మనసున మెరసేది
తిన్నఁగ రేయి నిద్రించినవాఁడనే
యెన్నఁగ రేపే యెరిఁగినవాఁడ ॥రంట॥

[1] 'రెంట'కు రూపాంతరము 'రెండు', 'రండు', 'రెడ్డి', 'రడ్డి' గా ప్రయోగములు కలవు.

బాయట నూరక పారెటిగాలే
కాయములోపలఁ గలిగేది
పోయిన జన్మపుఁబొరుగులవాఁడనే
యీయెడ నిటు జనియించితిఁగాని ॥రంట॥

పుడమివెలుపలను బుట్టినరుచులే
కడుపులోపలను గరఁగేది
కడఁగి శ్రీవేంకటపతి నాలోననే
యెడయఁడు యతనినే యిటు గొలిచితిని ॥రంట॥ 184

సాళంగనాట

వైష్ణవులసొమ్ము నేను వారు నీసొమ్ములింతే
విష్ణుఁడ నీవెట్టైన వివరించుకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

నెఱి నీబంటనా హరి నీకంటె బలువులైన-
తఱి నీదాసులకే నే దాసుఁడగాక
గుఱుతెరుఁగుదునా నేఁ గోరి యింతకతొల్లి
గుఱుతు చూపిన మాగురువునేకాక ॥వైష్ణ॥

ముంచి నీకు మొక్కేఁగాక ముందే నీశరణులు
పెంచి పాదాలు నా నెత్తిఁబెట్టిరయ్య
పొంచి నీవేడ నేనేడ బుజముల ముద్రవెట్టి
సంచితమై సేసినట్టిసంబంధమేకాక ॥వైష్ణ॥

శ్రీవేంకటేశ నీసేవే సేసేఁగాక [౦]నే డీ-
సేవకుఁ దెచ్చెను వారిసేవేకాదా
భావమొక్కటిగా నాకుఁ బట్టిచ్చిరి నిన్ను వారు
ఆవలీవలికిఁ బరమార్థమేకాక ॥వైష్ణ॥ 185

---

[౦] రేకులో 'నేడు'లో అరసున్నలోపించుటప్రామాదికము.

రామక్రియ

విత్తొకటి వెట్టఁగాను వేరొకటి [1] మొలచీనా
హత్తి దేహగుణములు ఆతుమకయ్యీనా ॥పల్లవి॥

చెంది చేఁదుదిన్ననోరు చేఁదేయయివుండుఁగాక
దిందుపడి కొంతైనాఁ దియ్యనుండీనా
బందెల సంసారికి బలు లంపటాలేకాక
అందు హరిఁజేరి సుఖ మందఁ దీరీనా ॥విత్తొ॥

యెంగిలిఁ బుట్టినమేను హేయమే వెదకుఁగాక
చెంగలించి పావనము సేసుకోనీనా
ముంగిటిదేహికిఁ గర్మములు ముంచుకొనుఁగాక
[2]రంగుగ శ్రీపతిఁ గొలిచి రతికెక్కీనా ॥విత్తొ॥

చేతికి వచ్చినసొమ్ము చేరిదాఁచుకొనుఁగాక
యేతులఁ దా నొల్లనంటా యీసడించీనా
యీతల శ్రీవేంకటేశుఁ డిచ్చిన విజ్ఞానము
ఆతుమ సంతసించుఁ గాకందు వెలితున్నదా ॥విత్తొ॥ 186

మలహరి

అందుకు హరికథ యనుతీర్థంబున
నింద వాసె [3] నిఁక నిర్మలమైతి ॥పల్లవి॥

కంతునిముట్టంటు గలసె మదిలో
యెంతట శుద్ధౌనో యెరఁగమిఁక
సంతతసంసారజలధుల మునిఁగెద
పొంతగర్మము పోదింకాను ॥అందు॥

---

[1] 'మొలచిన' రేకు. [2] యతిభంగము. [3] 'నిక' రేకు

మాయపుటాసల మాలు గలసె మది
యేయెడ శుద్ధానో యెరఁగమిఁక
ఆయపుభవములయనలము చొచ్చితి
పోయినఁగర్మము పోదింకాను ॥అందు॥

చక్కఁగఁ గలిదోసము గలసెను మది
నెక్కడ వోయెనో యెరఁగమిఁక
దక్కి శ్రీవేంకటదైవముఁ గొలిచితి
పుక్కట గర్వము పోదింకాను ॥అందు॥ 187

దేశాక్షి

కర్మమూలము జగము గాదనివిడువక
మర్మపుమోక్షము లేదు మానలేరో గర్వము ॥పల్లవి॥

సకలకర్మాలు మాని సన్యాసి యైతేను
వొకట వెలితిలేనివున్నతుఁడట
ముకెమై వుభయకర్మములు బంధహేతువని
ప్రకటించి వేదాంతపఠనమే యెక్కుడు ॥కర్మ॥

బహురూపములు మరచి బ్రహ్మా[○] నిష్ఠుఁడైనయోగి
యిహపరముల కతఁడెక్కుడట
విహితకర్మము దక్క వీరఘోరకర్మములు
సహజపాతకమనేశాస్త్రాలే యెక్కుడు ॥కర్మ॥

సంతతకర్మములెల్ల సంసారమూలములు
అంతట నిస్సంగుఁడైతే నధికుఁడట
చింతించి చింతించి శ్రీవేంకటేశ్వరు
వంతుకుఁజెప్పినహరివాక్యమే యెక్కుడు ॥కర్మ॥ 188

[○] 'నిష్ఠుఁడై' రేకు

దేవగాంధారి

పుట్టించినవాఁడు దానే బుద్ధిచెప్పేవాఁడు దానే
యిట్టె శ్రీహరి నన్నె ట్టీడేరించీనో ॥పల్లవి॥

యెంచుకొందు నొకవేళ నేఁటి సంసారమిదని
యించుకవడిలోనే మోహింతు నందుకు
కంచువంటి దీమనసు కటకటా యేది వాటి
చంచలుఁడ హరి నన్నేసంగతి సేసీనో ॥పుట్టిం॥

తలఁతు నేనొకవేళ దైవము గనేనని
కలిమి నంతటిలోనె కడు మరతు
చలపట్టె నిదివో నాజన్మములకేది వాటి
కలుషచిత్తుఁడ నన్నేకందువఁ బెట్టీనో ॥పుట్టిం॥

జ్ఞానినౌదు నొకవేళ సరిఁ గర్మినౌదును
మానువంటిదీగుణము మరేది వాటి
కోనల శ్రీవేంకటేశుఁ గొలిచి నే శరణంటి
మానిసి నింతే యెట్టు మన్నించీనో ॥పుట్టిం॥ 189

333 - రేకు గుండక్రియ

అన్నియు నాలో నుండఁగ నవ్వల నేమి చూచేము
యెన్నఁడు గాననిమాయ యెరఁగవో మనసా ॥పల్లవి॥

యీడనే సంసార మిదె యింద్రజాలమై యుండఁగ
యేడకైనాఁ జూడఁ బోయే మింద్రజాలము
పాడితో నా పుట్టుగులే బహురూపాలై యుండఁగ
వేడుకయ్యీ బహురూపవిద్యలు చూడఁగను ॥అన్ని॥

ఘటన దినదినము నాటకమై యుండఁగాను
నటవట నాటకాలు సారెఁ జూచేము
ఘటన మాయలెదుటఁ గనుకట్టై వుండఁగాను
అటమటపువిద్యలు అన్నియుఁ జూచేము ॥అన్ని॥

పాపపుణ్యములు రెండు బారివిద్య లుండఁగాను
కోపుల నాటలవారిఁ గోరి చూచేము
యేపున శ్రీవేంకటేశుఁ డిటు మమ్ము భ్రమపాపె
నాపనులు నేనే చూచి నవ్వులు నవ్వేను ॥అన్ని॥ 19

గుజ్జరి

ఇతరోపాయములెల్ల యీసందివే
అతిశయపదమైతే హరిదాస్యఫలమే ॥పల్లవి॥

కర్మము [౧]సేయ నేరరా కడఁగి సన్యాసులు
కర్మము విడిచి మోక్షముఁ బొందిరి
ధర్మమెరఁగనివారా తత్వపుయోగీంద్రులు సర్వ-
ధర్మము విడిచి హరిఁ దమలోనే కనిరి ॥ఇత॥

దానాలు [౨]సేయనేరరా తగిలి యోగీంద్రు లన్ని
మాని హరిజపమే నెమ్మదిఁ జేసిరి
నానావిధు లెరఁగరా నాఁడు విభీషణాదులు
శ్రీనాథు శరణని చిరదేహులైరి ॥ఇత॥

సతతసంగములెల్ల జన్మబంధహేతువని
మతిమంతులైనవారు మానిరిగాక
హితవైనశ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణని
బ్రతుకరా యిందు నందుఁబ్రపన్నులెల్లను ॥ఇత॥ 19

౧, ౨ 'శాయ' రేకు.

సౌరాష్ట్రం

[1] హరియవతారమె ఆతఁడితఁడు
పరమ సంకీర్తనఫలములో నిలిపె ॥పల్లవి॥

వున్నాఁడు వైకుంఠమున నున్నాఁడు యాచార్యునొద్ద
వున్నతోన్నతమహిమ నన్నమయ్య
వున్నవి సంకీర్తనాలు వొట్టుక లోకములందు
పన్నిన నారదాదులు పైపైఁ బాడఁగను ॥హరి॥

చరియించు నొకవేళ సనకాదిమునులలో
హరిఁ బాడుఁ దాళ్ళపాకఅన్నమయ్య
తిరమై యాళువారల తేజము దానైయుండు
[2]గరుడానంతముఖ్య ఘనులసంగడిని ॥హరి॥

శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద శ్రీపతికొలువునందు
ఆవహించెఁ దాళ్ళపాక అన్నమయ్య
దేవతలు మునులును దేవుఁడని జయవెట్టఁ
గోవిదుఁడై తిరిగాడీఁ గోనేటిదండను ॥హరి॥ 192

రామక్రియ

ఉండినట్టే వుండును వుండకున్న మానును
అండనే శ్రీహరిమాయ నమరినలోకము ॥పల్లవి॥

యేదైనా మంచిదే యెట్టయినా మంచిదే
సేద దేరినట్టి పూర్ణచిత్తునకును
కాదు గూడదనరాదు కలస్వభావమునకు
ఆదినుండి హరిమాయ నత్తినది లోకము ॥ఉండి॥

---

[1] ఈ పాట పెదతిరుమలయ్యదో, చినతిరుమలయ్యదో కావచ్చును. [2] 'గురుడనంత' రేకు

యెండైనా మంచిదే యెంతనీడైనా మంచిదే
పండినజ్ఞానభక్తులప్రసన్నులకు
నిండె నిండదనరాదు నిచ్చనిచ్చఁబ్రకృతికి
కొండవంటిహరిమాయ గురియైనలోకము ॥ఉండి॥

పాపమైన మంచిదే బలుపుణ్యమైన మంచిదే
శ్రీపతిని శరణన్నజీవునికిని
వోప నోపేన రాదు వొద్దిక శ్రీవేంకటేశు
చేపట్టినమాయలోనఁ [○] జిక్కినది లోకము ॥ఉండి॥ 193

శంకరాభరణం

నీకే నే శరణు నీవు నన్నుఁ గరుణించు
యీకడ నాకడ దిక్కు యెవ్వరున్నా రిఁకను ॥పల్లవి॥

కన్నులఁ జంద్రసూర్యులుగలవేలుపవు నీవు
పన్నినలక్ష్మిభూమిపతివి నీవు
అన్నిటా బ్రహ్మకుఁ దండ్రియైన యాదివేలుపవు
యెన్నఁగ నీకంటే ఘన మెవ్వరున్నా రిఁకను ॥నీకే॥

దేవతలందరు నీ తిరుమేనైనమూర్తి
ఆవలఁ బాదాన లోక మణఁచితివి
నీవొక్కఁడవే నిలిచిన దేవుఁడవు
యేవేళ నీకంటే నెక్కుడెవ్వరున్నా రిఁకను ॥నీకే॥

అరసి జీవులకెల్ల నంతరాత్మవైన హరి
సిరుల వరములిచ్చేశ్రీవేంకటేశ
పురుషోత్తముఁడవు భువనరక్షకుఁడవు
యిరవైననీవేకాక యెవ్వరున్నా రిఁకను ॥నీకే॥ 194

[○] 'జిక్కినది' రేకు యతిభంగము.

శుద్ధవసంతం

కటకటా యీ ప్రాణి గతిగనుట యెన్నఁడో
అటు నావశము గాదు హరి నీచేఁ గాని ॥పల్లవి॥

పాపము నెరుఁగుదు బంధము నెరుఁగుదు
మాపుదాఁకా నివి నేను మానలేఁగాని
కోపము దుర్గుణమని కొంత గొంత యెరుఁగుదు
తీపుల యాసలఁ బడి తిప్పలేఁగాని ॥కట॥

చూతును దుఃఖాలవారిఁ జూతును బుట్టేవారి
యీతల నాకు వెరపు యించుక లేదు
గాతల నామనసెల్లఁ గల్పించినట్లవును
° చేతనైనా చెప్పినట్టు సేయలేఁగాని ॥కట॥

నావంకఁ గడమ గాఁక నా గురుఁడు తొల్లె నన్ను
శ్రీవేంకటేశుఁడ నీచేతికిచ్చెను
దైవమొక్కఁడవే నీ దాసానుదాసుఁడనైతి
యేవిధులు నే నెరఁగ నిటు నిన్నేకాని ॥కట॥ 195

334- రేకు సామంతం

ఊరకే వెదకనేల వున్నవి చదువనేల
చేరువనె వున్నదిదె చెప్పరాని ఫలము ॥పల్లవి॥

కోపము విడిచితేనె పాపము దానే పోవు
దీపింప సుజ్ఞానముతెరు విదివో
లోపల మనిలుఁడై లోకముమెచ్చుకొరకు
పైపైఁగడిగితేను పావనుఁడౌనా ॥ఊర॥

° 'చేతనేనా' రేకు.

[1] ముందరికోరిక వోతే ముంచిన బంధాలు వీడు
కందువ నాస మానితే కైవల్యము
బొందిలోన నొకటియు భూమిలోన నొకటియు
చిందు వందు చిత్తమైతే చేరునా వైకుంఠము ॥ఊర॥

కాంతలపొం దొల్లకుంటే ఘనదుఃఖమే లేదు
అంతరాత్మ శ్రీవేంకటాద్రీశుఁడు
అంతట మాటలె యాడి హరి శరణనకుంటే
దొంతినున్నభవములు తొలఁగునా వివేకికి ॥ఊర॥ 196

లలిత

ఎప్పుడూను నడచేవె యేకాలమైనాను
కప్పి నిష్ఠూరమేల కట్టేరయ్యా ॥పల్లవి॥

శ్రీపతి యాణాజ్ఞచేతఁ జిక్కనది జగము
యేపున మా యాణాజ్ఞ లేఁటివయ్యా
కోపగించుకొనుటింతే కొంకక లోకాలు నేము
మాపుదాఁకా మానుమంటే మానఁ బొయ్యీనా ॥ఎప్పు॥

నరహరిరక్షణమే నడచీని లోకము
యిరవై నేము రక్షించే దేఁటిదయ్యా
పొరలే గర్వ మింతె బూతులసంసారము
మరలి నేమూరకుంటే మానఁబొయ్యీనా ॥ఎప్పు॥

[2] సృష్టికిఁ గర్తైనవాఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డింతే
యిష్టానిష్టము మాకు నేఁటిదయ్యా
నష్టి లేదు నడచేది నడవక మానరాదు
తష్టి గట్టుకొంటిఁ(?)గాక తా మానఁబొయ్యీనా ॥ఎప్పు॥ 197

---

[1] 'ముందర' కావచ్చు. [2] స్రిష్టి రేకు

బౌళి

ఇంత లేకుంటే నది యెక్కడి సుజ్ఞానము
దొంతుల తనజన్మము తొల్లిటిదే కాదా ॥పల్లవి॥

యెదిటివా రెరిఁగితే యేమీ ననక మరి
చెదరకుండుటే పో శ్రీవైష్ణవం
కదిసినకాంతలను కనకము వొడగంటే
పదరకుండుటే పో పరమసాత్త్వికము ॥ఇంత॥

క్రియయెరఁగనివారు కీడు సేసితేఁ దాను
దయఁ జూచుటే హరిదాస్యఫలము
[1] రయమునఁ దామసము రాజసము గలిగితే
భయపడి తొలఁగుటే ప్రపన్నగుణము ॥ఇంత॥

వొరసి [2] యెవ్వఁడు దను నుబ్బించి పొగడిన
నిరతితో వీఁగనిదే నిచ్చ(శ్చ?)లబుద్ధి
యిరవై శ్రీవేంకటేశ్వరుదాసులఁ గని
శరణని మొక్కుటే సర్వజ్ఞగుణము ॥ఇంత॥ 198

మలహరి

పరమోపకారులు ప్రత్యక్షదైవములు
హరిదాసు లిత్తురు బ్రహ్మానందసుఖము ॥పల్లవి॥

పాపుదురు లోకములో పాపపంకమెల్లాను
దీపించ శ్రీపాదతీర్థమున
వోపుదురు హీనుల వున్నతులఁగాఁ జేయ
చేపట్టి కన్నులెదుటిసేవామాత్రమున ॥పర॥

---

[1] 'రయమున్నఁ' రేకు. [2] 'యవ్వఁడు' రేకు.

చెఱుతు రజ్ఞానమెల్లా జనులు తమ్ముఁజేరిన
మఱియుఁ దమప్రసాదమహిమవల్ల
[1]తెఱచిత్తురు మోక్షము తెరువు ప్రాణులకెల్లా
మొఱఁగి మూలనుండి మొక్కినమాత్రమున ॥పర॥

చెల్లఁబెట్టుదు రెండైనా చిల్లరకులమువారి
తెల్లమిగా మంత్రోపదేశమున
యిల్లిదె శ్రీ వేంకటేశ యెక్కుడుసేసిరి మమ్ము
సల్లాపనల తమసహవాసములను ॥పర॥

ధన్నాసి

నాకుఁ గలపని యిదె నారాయణుఁడ నీవు
శ్రీకాంతుఁడవు నాకు సిద్ధించుకొరకు ॥పల్లవి॥

జలధివంటిదిసుమీ [2]చంచలపు నామనసు
కల వింద్రియముల నేటిజలచరములు
వొలసి భక్తెనెడి వోడ యెక్కితి నేను
జలశాయి నీవ నేటిసరకు దెచ్చుటకు ॥నాకుఁ॥

కొండవంటిదిసుమీ కొనకెక్కు నామనసు
వుండుఁ గామాదులను వురుమృగములు
వుండి నీశరణమనువూఁత గొని యెక్కితిని
కొండలప్ప నీవనేటికొనఫలముకొరకు ॥నాకుఁ॥

టీ(ఠీ?)వులను ధరణివంటిదిసుమీ నామనసు
నీవె శ్రీవేంకటేశ నిక్షేపము
వావాత నీవనేటి వసిదవ్వి కైకొంటి
భూవిభుఁడ నీవనేటి పురుషార్థము ॥నాకుఁ॥

---

[1] తెఱచి+ఇత్తురు. [2] 'చెంచల' రేకు యతిభంగము.

కాంభోది

అంతటనే వచ్చి కాచు [1] నాపద్బంధుఁడు హరి
వంతుకు వాసికి నతనివాఁడనంటేఁ జాలు ॥పల్లవి॥

బంతిఁగట్టినురిపేటిపసురము లెడ నెడఁ
బొంత నొక్కొక్క గవుక వుచ్చుకొన్నట్టు
చెంతల సంసారముసేయునరుఁ డందులోనె
కొంత గొంత హరి నాత్మఁ గొలుచుటే చాలు ॥అంత॥

వరుసఁ జేఁదుదినేవాడు యెడ నెడఁ గొంత
సరవితోడుతఁ దీపు చవిగొన్నట్టు
దురితవిధులు సేసి దుఃఖించుమానవుఁడు
తరవాత హరిపేరు దలఁచుటే చాలు ॥అంత॥

కడుఁ బేదైనవాఁడు కాలకర్మవశమున
అడుగులోనే నిధాన మటు గన్నట్టు
యెడసి శ్రీవేంకటేశు నెరఁగక గురునాజ్ఞ
పొడగన్నవానిభక్తి పొడముటే చాలు ॥అంత॥ 201

335 - రేకు నాగవరాళి

దైవమా నీవే దయాధర్మము దలఁచు టింతే
వావిరి నొఁగాదన నవ్వల నిఁక నెవ్వరో ॥పల్లవి॥

యెంచఁగ నీదేహమిది యింద్రియాదులకుఁ [2] జర(ఁజెఱ?)
వంచనతో విడిపించువారలెవ్వరో
పంచభూతాలకుఁ జర బ్రదికేటి బ్రదుకెల్ల
యించుకంత దయఁజూడ నిఁక నెవ్వరో ॥దైవ॥

---

[1] 'నాపద్బంధుఁడు' రేకు [2] ఇట్టులే, అన్ని పాదములందు.

పోరచి నామన సిది పుణ్యాపాపాలకుఁ జర
మారుకొని విడిపించ మరి [౧] యెవ్వరో
తీరనినాజన్మ మిది దినభోగాలకుఁ జర
యీరీతి విడిపించ నిఁక నెవ్వరో ॥దైవ॥

ఆతుమ యనాదినుండి హరి నీభక్తికిఁ జర
ఆతల నెవ్వరికైనా నరుహమౌనా
యీతల శ్రీవేంకటేశ యిటు నీవే కాతుగాక
ఘాతల నీదాసులకు గతి [౨] యెవ్వరో ॥దైవ॥ 202

నారాయణి

ఏలికవు నీవట యింకా దైన్యమేల
తాలిమి నీచేఁతలకుఁ దగవు గాదనరా ॥పల్లవి॥

ఘనకర్మానుభవమే కావలె నొండె నాకు
వనజాక్ష నీసేవే వలె నొండె
కినుకఁ బూఁటయు సంకెలయు రెండు నేల
ననిచి యిందుకు నిన్ను నవ్వేరుసుమ్మీ ॥ఏలి॥

పైకొని నేఁ జేసినపాపమె కావలె నొండె
తూకొని నీనామముచేఁ దుంచుట యొండె
సాకిరి చంకదుడ్డు శరణార్తి రెండు నేల
మేకొని యీమాట వింటే మెత్తురా నిన్నును ॥ఏలి॥

యిరవుగా మరపొండె యెరుక గావలె నొండె
సరస రెండును నైన సంగతౌనా
గరిమ శ్రీవేంకటేశ కరుణించితివి నన్ను
సరిబేసి జంటమాట జరపకు మిఁకను ॥ఏలి॥ 203

[౧] 'యివ్వరో' రేకు [౨] 'యెవ్వరో' రేకు.

బలహంస

ఏమి సేతు నిందుకు మందేమైనఁ [○]బోయ రాదా
సామజగురుఁడ నీతో సంగమొల్ల దేఁటికే ॥పల్లవి॥

మాయలసంసారము మరిగిన కర్మము
ఈయెడ నిను మరుగ దేఁటికో హరి
కాయజకేలిపైఁ దమిగలిగిన మనసు
కాయజుతండ్రి నీపైఁ గలుగ దిదేఁటికే ॥ఏమి॥

నాటకపుఁగనకము నమ్మినట్టిబదుకు
యేఁటికి నీభక్తి నమ్మదేలే హరి
గూఁటఁబడే పదవులు గోరేటిజీవుఁడు
కూటువైననిజముక్తి గోరది(ఁడి?)ది యేఁటికే ॥ఏమి॥

పాపపుణ్యములకె పాలుపడ్డ నేను
యేపున నీపాలఁ జిక్క నేలకో హరి
శ్రీపతివి నాలోని శ్రీవేంకటేశుఁడ
నీపేరివాఁడ నాకు నిండుమాయ లేఁటికే ॥ఏమి॥ 204

దేసాళం

తల్లియుఁ దండ్రియు మరి దైవము నాతఁడే కాక
యెల్ల జీవులకు మరి యెవ్వరింక దిక్కు ॥పల్లవి॥

యీ సంసారమునకు యితఁడె దిక్కు నేఁ-
జేసేటిచేఁతలకెల్ల శ్రీపతే లోను
పాసిపోఁడెప్పుడు నన్ను బంధువుఁడితఁడే నాకు
దాసుఁడైనవాఁడు హరిఁ దగదు దూరఁగను ॥తల్లి॥

○ 'భోయ' రేకు

చావుఁబుట్టుగులవేళ సతము నీతఁడే
సావి భోగములకు నిచ్చకుఁడీతఁడే
భావములోపల నుండుప్రాణ మీతఁడే నాకు
దైవము దూరగనేల తనకేమి వచ్చినా ॥తల్లి॥

తలఁపులోపలికి యీదైవమే తోడు
యిలఁ గలిమిలేముల కీతఁడే తోడు
పలుకులోపల నుండుభాగ్య మీతఁడె నాకు
కొలిచి శ్రీవేంకటేశుఁ గొసరఁగనేఁటికి ॥తల్లి॥ 205

సౌరాష్ట్రం

విడువ విడువ నింక విష్ణుఁడ నీపాదములు
కడఁగి సంసారవార్ధి కడుముంచుకొనిన ॥పల్లవి॥

పరమాత్మ ౦ నీవెందో పరాకైయున్నాను
పరగ నన్నింద్రియాలు పరచినాను
ధరణిపైఁ జెలరేఁగి తనువు వేసరినాను
దురితాలు నలువంకఁ దొడికి తీసినను ॥విడు॥

పుట్టుగు లిట్టె రానీ భువి లేక మాననీ
వట్టి ముదిమైన రానీ వయసే రానీ
చుట్టుకొన్నబంధములు చూడనీ వీడనీ
నెట్టుకొన్నయంతరాత్మ నీకు నాకుఁ బోదు ॥విడు॥

యీదేహమే యయిన ఇఁక నొకటైనాను
కాదు గూడదని ముక్తి కడకేఁగినా
శ్రీదేవుఁడవైన శ్రీవేంకటేశ నీకు
సోదించి నీశరణమె చొచ్చితి నే నిఁకను ॥విడు॥ 206

౦ 'నీవేఁదో' రేకు

భంగాళం

చెప్పినంతపని నేఁ జేయఁగలవాఁడ నింతే
అప్పటి నపరాధమా ఆదరించవలదా ॥పల్లవి॥

నీయాజ్ఞ దేహము నే మోచితినింతే
యీయెడ విజ్ఞానమేల యియ్యవయ్యా
వేయి వేలై వేగుదాఁక వెట్టిసేసి యలసితి
వోయయ్య ౧ కొంతైన వూరడించవలదా ॥చెప్పి॥

నీవు సేసేకర్మము నేఁజేయువాఁడ నింతే
యీవల నానందసుఖ మియ్యవయ్యా
కోవ(వు?)రమై వెంట వెంటఁ గొలిచినబంట్లకు
తావులఁ గొంత వడైనా దప్పిదీర్చవలదా ॥చెప్పి॥

మతిలో శ్రీవేంకటేశ మనికయినవాఁడ నింతే
తతి నాపాటుకు దయదలఁచవయ్య
యితవై పనిసేసేటియింటిపసురమునకు
వెతదీరఁ బాలార్చి వెడ్డు వెట్టఁదగదా ॥చెప్పి॥ 207

336 - రేకు నాదరామక్రియ

ఏమని విన్నవించేను ౨ యెన్నెని కాచేవు నీవు
శ్రీమాధవుఁడ నీకుఁ జేతికి లోనయ్య ॥పల్లవి॥

పుట్టినదె వొకతప్పు భువిమీఁద నటమీఁద
నెట్టన సంసారినౌటే నిజము రెండోతప్పు
రట్టుకెక్కి దొరనౌటే నెట్టన మూఁడోతప్పు
యిట్టె కావు కావకుండు మిదివో నాతప్పు ॥ఏమ॥

---

౧ 'కోఁతైన' రేకు. ౨ 'ఎన్ని+అని' ఇట్టి సంధులీవాఙ్మయమున కోకొల్లలు

అన్నపానములు గోరినదియే మొదలి బందె
యెన్నఁగఁ గాంతలఁగూడుటిదివో రాతిటిబందె
కన్నవారి వేఁడేది కడతొడుకుబందె
కొన్నిట నేమి గొనేవు కొనవయ్య బందె ॥ఏమ॥

కొనఁ బుణ్యపాపాలే గొడియకట్లు రెండు
కొనిరి నీదాసులే కోరినతప్పుదండము
వినవయ్య యిదివో శ్రీ వేంకటేశ నామనవి
మనుఁగాఁపుఁ జేసితివి మన్నించవయ్య ॥ఏమ॥ 2

కేదారగౌళ

ఇందిరానాథుఁడవు యిందరికి నేలికవు
చిందరవందరలైన చింతలు మరేలా ॥పల్లవి॥

వుండుమంటే నుండవీ(డినవి?) వూరకే బ్రహ్మాండాలు
నిండుమంటే నిండినవి నీరధులెల్లా
మెండగుప్రతాపమిదె మించి నీ వినోదమిదె
వొండుదైవాలఁ గొలువ నూరకే మరేలా ॥ఇంది॥

పుట్టుమంటేఁ బుట్టిరి పూఁచినదేవతలెల్ల
అట్టే యణఁగిరిగా అసురలెల్ల
పట్టిన నీచల మిదె బహళస్వతంత్ర మిదె
వెట్టిదైవాలపనులు వేరే మరేలా ॥ఇంది॥

కమ్మంటే నాయను కైవల్యపదవులు
రమ్మంటే వచ్చె వేదరాసులెల్లను
కమ్మిన శ్రీవేంకటాద్రి కడపరాయఁడ నీకు
యిమ్ముల నీమహి మిదె యితరములేలా ॥ఇంది॥ 2

బౌళిరామక్రియ

పలికేటివేదమె ప్రమాణము
తలఁచిన వారికి తత్త్వము సుండీ ॥పల్లవి॥

నరహరి యజాండనాయకుడు
సురలితనినే సంస్తుతించిరి
పురుషోత్తముఁ డిదె భూమికి -యీ
హరిఁ గొలువనివా రసురలు సుండీ ॥పలి॥

కమలారమణుఁడె ఘనుఁడు
అమరులె మ్రొక్కుదు రాతనికి
విమతులఁ దునిమె విష్ణుఁడు
తమిఁ బూజించక తగు గతి లేదు ॥పలి॥

భావజజనకుఁడు బ్రహ్మము
సోవగఁ గొలిచిరి శుకాదులు
శ్రీవేంకటపతిచెలువుఁడు
దైవశిఖామణిఁ దలఁచరో బుధులు ॥పలి॥ 210

పళవంజరం

ఒక్కమాఁటలోనివే వొగి బంధమోక్షాలు
చిక్కినందాఁకా దేహి చింతఁ బొందీఁగాని ॥పల్లవి॥

హరి యని నుడిగి రెండక్షరాలఁ బాపేటి-
దురితాలు భువిలోనఁ దొల్లె లేవు
పురిగొని యందుమీఁద పొంచి విశ్వాసములేక
పెరుగఁగఁ బెరుగఁగ పెచ్చు రేఁగీఁగాని ॥ఒక్క॥

మతిలో గోవింద యన్న మాత్రమున నంటేటి-
అతిపుణ్యాలిలమీఁద నన్ని గలవా
కతగా నట్టె మహిమగానలేక వుండఁగాను
బతిమాలఁగానే యింత బయలాయఁగాని ॥ఒక్క॥

శ్రీవేంకటేశ నిన్ను సేవించితే నిచ్చేటి-
యేవల వరాలు లెక్క నెంచవసమా
భావించి తెలిసి చేపట్టెడి యరుదింత
దైవము నా కియ్యఁగాను దక్కె నింతేకాని ॥ఒక్క॥ 211

కన్నడగౌళ

తలరో లోకాంత(ర) పరులు తడవము పుణ్యాపాపమును
వలె నని శ్రీవైష్ణవులకు వందనమే సేసెడివాఁడ ॥పల్లవి॥

తపసిఁ గాను ధర్మిఁ గాను
కృపగలశ్రీపతికింకరుఁడ
జపితఁ గాను [1] శాస్త్రిఁగాను
వుపదేశపు గురువూళిగకాఁడ ॥తల॥

[2] భయము లేదు భక్తి లేదు
జయభాగవతుల దయవాఁడ
ప్రియము న్నెరఁగను పెరిమ న్నెరఁగను
ద్వయాధికారముఁ దగిలినవాఁడ ॥తల॥

జ్ఞానము లేదు మోనము లేదు
పూని శ్రీవేంకటపురుషుఁడిదె
నానాటఁ దెలిపి నను మన్నించెను
పొనఁదేరి తన శరణమువాఁడ ॥తల॥ 212

[1] 'శాస్త్రియున్' లోని యు లోపించగా సిద్ధించిన రూపము. [2] 'భయముల్లేదు' రేకు

సామంతం

చలువకు వేఁడికి సరికి సరి
కలదిఁక హరి నీ కరుణే మాకు ॥పల్లవి॥

కాయము గలిగినఁ గలుగుఁ దోడనే
పాయపుమదములు పైపైనే
రోయదు తనుఁ గని రుచులే వెదకును
యేయెడ హరి నిను నెరుఁగుట యెపుడో ॥చలు॥

కడుపు నిండితే ఘనమై నిండును
బడిఁ [౧]బంచేంద్రియపదిలములు (?)
విడువ వాసలును వెలయు బంధములు
కడగని మోక్షము గైకొనుటెపుడో ॥చలు॥

పెక్కులు చదివిన పెనఁగుఁ దోడనే
తెక్కుల పలు సందేహములు
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ నీవె మా-
నిక్కపు వేల్పవు నీచిత్త మిఁకను ॥చలు॥ 213

337 - రేకు హిందోళవసంతం

దైవమొకఁడే మాతలఁపు నొకటే
పావనమైతిమి పదరేమా ॥పల్లవి॥

హరి యెటు దలఁచిన నటయీ(ట్టయ్యీ?)ని
పరుగుఁగోరికలపనులేలా
ధర నభయమొసఁగుదైవముబంట్లము
మరలి యితరులకు మఱి వెరచేమా ॥దైవ॥

---

[౧] పంచేంద్రియపదిలములు = 'పంచేంద్రియముల యొక్క నిర్భయమైన పనులు' కావచ్చు. ఇట్టి విరుద్ధసమాసములు ఈ వాఙ్మయమున కలంకారములు.

పురుషోత్తమానతిఁ బుట్టినవారము
అరిదిసిరులకై యలపేలా
సరి లక్ష్మీపతిశరణాగతులము
అరయఁగ నితరుల నడిగేమా ॥దైవ॥

శ్రీవేంకటపతిచేఁత జీవులము
దావతి నితరము తగులేలా
వావిరిని కరివరదునివారము
తావున బందాలఁ దగిలేమా ॥దైవ॥ 21

నాగవరాళి

చాలుఁ జాలు నీసటలఁ బొరలితిమి
వాలి కొంత వెరవకుమనలేవు ॥పల్లవి॥

కలవు లోకముల ఘనమంత్రంబులు
అలరి ముక్తి యియ్యఁగలేవు
సులభానఁ గలరు సొరిది దేవతలు
వలగొను పాపము వారించలేరు ॥చాలుఁ॥

వున్నవి పుణ్యము లూరకె యివిగో
పన్నిన హరిఁ జూపఁగలేవు
సన్నితి(ధి?) నున్నవి సకళశాస్త్రములు
కొన్నైన భవములకొన గన నీవు ॥చాలుఁ॥

ధరలో ° సేనలు ధనధాన్యంబులు
పరమజ్ఞానవిభవ మీదు(వు?)
అరుదుగ శ్రీవేంకటాధిపుఁడే మము
యిరవై కావఁగ యీడేరితిమి ॥చాలుఁ॥

° 'శానలు' రేకు.

శోకవరాళి

విడువుము మనసా వీరిడిచేఁతలు
తడయక శ్రీహరిఁ దలఁచవో యిఁకను ॥పల్లవి॥

నానాఁడే యెనఁబదినాలుగులక్షలు
యోనుల వెడలితి నొక్కఁడనే
ఆనిన భోగములందరిలివే పో
కానము యిఁకనేమి గడియించేము ॥విడు॥

నలుగడ నటు పదునాల్గు లోకములు
వెలయఁ జొచ్చితిని వెడలితిని
కలిగినదేదో కలుగనిదేదో
తెలియ దేమిటికిఁ దిరిగేమో ॥విడు॥

భువిలోఁ జేసితి పుణ్యముఁ బాపము
కవిసి యాఫలము గైకొంటిని
యివల శ్రీవేంకటేశుఁడింతలో
తవిలి యేలఁగా ధన్యుఁడనైతి ॥విడు॥ 216

గుండక్రియ

ఇరవుగా నిన్నెరిఁగిరి యిదివో నీదాసులు
పరదైవములమీఁద నొల వేయనేల పనిలేవు నీమాయలు కరుణానిధీ ॥పల్లవి॥

ముంచెను నీపాదములు మూఁడులోకములయందును
యెంచెను నీ వేయినామాలు యిలలో వేదవ్యాసుఁడు
చంచులఁ దలఁచిరి నిన్ను మున్నే సనకాదియోగీంద్రులు
పొంచి యింకా నీకు దాఁగఁ జోటు లేదు యిందు బొడచూపవే
యింకవెడమాయలేలా ॥ఇర॥

కొనెను నీపాదతీర్థము బ్రహ్మ కోరి నీపాదము గడిగి
వినుతించె నీమహిమ తొల్లె వేయినోళ్లగలశేషుఁడు
అనిరి నిన్నెక్కుడనుచు మొదల శుకాదిమునీంద్రులెల్లా
పొనిగి నీవు మాయ[1]సేయఁ జోటు లేదు మమ్ము పొసఁగి యేలుకోవె
పురుషోత్తముఁడా ॥ఇర॥

యెక్కెను ధ్రువుఁడు పట్టము యిదివో నిన్నుఁ గొలిచి
చిక్కెను నీశరణాగతి నేఁడు శ్రీవైష్ణవులచేతను
గక్కన శ్రీవేంకటేశుఁడా యిట్టె కాచితివి మాటకే మమ్ము
యిక్కడ నీమాయ [2]సేయఁ జోటు లేదు నిన్ను నెరిఁగిరి నీదాసు
లిందిరారమణా ॥ఇర॥ 217

హిజ్జిజ్జి

పాపముఁ బుణ్యము పరగ నొకట నదె
వోపినవారలు వొడిఁగట్టెడిది ॥పల్లవి॥

నాలుకతుదనే నానారుచులును
నాలుకవే(దే?) హరినామమును
పోలింప నొక్కటి భోగమూలము
మూల నొకటది మోక్షమూలము ॥పాప॥

మనసున నదివో మగువలమోహము
అనుగుమనసుననె హరిచింత
పనివడి యొక్కటె ప్రపంచమార్గము
కొన నొకటే వైకుంఠమార్గము ॥పాప॥

వెలుఁగుఁ జీఁకటియు వెస నొకనాఁడే
కలిగె నట్ల నివి కలిగినవి

---

[1] , [2] 'శాయ' రేకు

యిలలో శ్రీవేంకటేశు మా యొకటి
తలఁప నొక టతనిదాసులసుగతి ॥పాప॥ 218

సౌరాష్ట్రం

హరిదాసులే మాకు నడ్డమై కాతురుగాక
శరణంటి వారికి నే సకలోపాయములు ॥పల్లవి॥

పెరుగఁబెరుఁగఁగానే పెద్దలాయ నింద్రియాలు
యిరవైనమాబుద్ధు లిందుగొల్చినా
తిరిగితిరిగి మాకు ద్రిష్టమాయ జన్మములు
దురితాలుఁ బుణ్యాలుఁ దోసేమా యిఁకను ॥హరి॥

కూడఁగూడ నానాఁటఁ గొనకెక్కెఁ గోరికలు
వీడనిబంధము లన్నీ విడిచీనా
పాడితో నీడా నాడఁ బ్రాణములుఁ దీపులాయ
యేడనున్ననేము నేమే యెరిఁగేమా యిఁకను ॥హరి॥

చింతించఁ జింతించఁ జేతికి వచ్చె మనసు
అంతలో శ్రీవేంకటేశుఁ డంది కాచెను
దొంతులై తిరుమంత్రము తోడనే నాలుక నంటె
మంతనాన గురుసేవ మరచేమా యిఁకను ॥హరి॥ 219

338 - రేకు బౌళిరామక్రియ

కైకొన్నకొలఁది కర్మము
వాకుచ్చి తనతోనే వగవఁగనేలా ॥పల్లవి॥

తలఁచినకొలఁదేదైవము తన-
కలపుకోలుకొలఁదే కడనరులు
బలువుకొలఁదియే పంతము
తొలఁగర(క?) యితరుల దూరఁగనేలా ॥కైకొ॥

మచ్చిక నొడివినంతే మంత్రము
అచ్చుపుభక్తి కొలఁదే యాచార్యుఁడు
నిచ్చలుఁ గోరినయంతే నిజమైనలోకము
పచ్చివెచ్చిచదువుల భ్రమయఁగనేలా ॥కైకొ॥

నెమ్మది[1] జాతెంతే నియమము
సమ్మతించినంతే సంతోసము
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశుఁడిచ్చినంతే యిహపర-
మెమ్మెల కిది మరచి యేమరఁగనేలో ॥కైకొ॥ 220

వరాళి

ఇన్నిజన్మము లెత్తిన యిం(దిం?)దుకా నేము
పన్నిన సంసారములబంధమే మిగిలెను ॥పల్లవి॥

తీరెఁ దీరె అన్నములు దినదినకోరికలు
కోరఁబోతే యాసలెల్ల కోటానఁగోటి
సారెఁ గొన్నరుచులెల్ల చవితో మేనిలో లేవు
ఆరితేరిబతుకఁగా నాసలే మిగిలెను ॥ఇన్ని॥

పోయఁబోయ స్వర్గాదిభోగములు వెనకకే
సేయఁబోతే పుణ్యములు సేనాసేన
ఆయమంటి వెతకితే నాతుమలోనా లేవు
కాయముతో వెంట వెంట కర్మమే మిగిలెను ॥ఇన్ని॥

అందెనందె మోక్షము హరిదాసులవల్లను
ముందు వెనకెంచితేను మూలమే హరి
గొందిఁ జిక్కె నరకాలు కోపముఁ బాపముఁబాసె
యిందు నందు శ్రీవేంకటేశుఁడే మిగిలెను ॥ఇన్ని॥ 221

---

[1] జాతి+అంతే

బౌళి

ఏమిటికిఁక నితరపుణ్యములు
తాము దామె హరి దాసుఁడ నేను ॥పల్లవి॥

దురితములు హరి తొల్లే తను
శరణన్నపుడె చాలించినాఁడు
నరకములు మరినాఁడే (తన)
తిరుమంత్రముచేఁ దీరిచినాఁడు ॥ఏమి॥

పుట్టుగులు హరి భువి మునుపే
గట్టిముద్రలనే కడపినవాఁడు
నట్టుకొనుఅజ్ఞానము వెనకకే
పట్టి గురునిచేఁ బాపినవాఁడు ॥ఏమి॥

యిహపరము లివియును నపుడే
సహజధర్మమున జరపినవాఁడు
విహితముగా శ్రీవేంకటపతి నను
బహుదాసులలోఁ బాలించినాఁడు ॥ఏమి॥ 222

ఆహిరి

ఆపదలులేనిసుఖ మదియెపో విరతి
వోపితేనే కైకొంట వొల్లకుంటే మానుట ॥పల్లవి॥

అలిగించు ములిగించు నంతలోనే భ్రమయించు
కొలఁది సంసారపుగుణ మిది
మలసి రాలుదింటా మలిగండ్లననేల
వొలిసితేఁ గైకొంట వొల్లకుంటే మానుట ॥ఆప॥

ఆసపెట్టు మోసపెట్టు నంతలోనే వాసిపెట్టు
గాసిల నీసిరులకు గల దిది
వేసరి చానిపిఁ జవి వెదక నదిఁకనేల
వూసివాసిఁ గైకొంట వొల్లకుంటే మానుట ॥ఆస॥

మరపించుఁ దలపించు మరి యేమైనాఁ జేసు
మరియును దనకర్మమహిమిది
గురిగా శ్రీవేంకటేశుఁ గొలిచినవారి కిది
వుఱకై(వై?)నఁ గైకొంట వొల్లకుంటే మానుట ॥ఆస॥ 223

సాళంగనాట

నీటముంచు పాలముంచు నీచిత్త మింకను
చాటితి నీకృప గురి సంసారమునకు ॥పల్లవి॥

హరి నీవే గురి నాయాతుమలోపలికి
అరిది శంఖచక్రాలే యంగపుగురి
పరమపదమే గురి పట్టినవ్రతమునకు
తిరుమంత్రమే గురి దిష్టపునాలికకు ॥నీట॥

గోవింద నీపాదపూజే గురి నాదాస్యమునకు
తావుల నాభక్తికి నీదాసులే గురి
ఆవల నాకర్మమున కాచార్యుఁడే గురి
దేవ నీశరణు గురి దిష్టపు జన్మానకు ॥నీట॥

నగుశ్రీపతి గురి నన్ను రక్షించుటకును
తగుసంకీర్తన గురి తపమునకు
తెగనిజ్ఞానమునకు తిరుమణులే గురి
మిగుల శ్రీవేంకటేశ మించి నీవే గురి ॥నీట॥ 224

లలిత

బంటుకు బంటవుదురా పాపముగాక నీ-
బంటుకు బంట్లమై బదికేము నేము ॥పల్లవి॥

పాతాళముననున్నబలివాకిలి గాచేవు
దూతవై పాండవులపొందున నుంటివి
యీతల యేలిక బంటు యీవరుస దప్పె నిఁక
చేతనే నిన్నుఁగొలువఁ జింతయ్యీ నిందుకే ॥బంటు॥

పాండవులదూతవై పనిసేసితివి వారు
అండ నీదూతలయ్యేది అమరుఁగాక
నిండి గురు దైవమనే నియమము దప్పె నిదే
మెండునీదాసులకెల్ల మేర మితి యేదయ్యీ ॥బంటు॥

పరగ నాలే నీవు భక్తవత్సలుండ వౌదు
తిరమై [1] యెరఁగకాడితిమి యిందాఁకాను
అరుదైన శ్రీవేంకటాద్రీశుఁడవు నీకు
సిరులనే శరణంటిఁ జేసినట్టు [2] సేయవే ॥బంటు॥ 225

339 - రేకు మాళవశ్రీ

వేగిరించనేల విష్ణుఁడే యింతకుఁ గర్త
బాగుగా నాతనియిచ్చఁ బరగుటేకాక ॥పల్లవి॥

తలపోఁతలేల దైవము గలుగఁగాను
చెలఁగి యాతఁడే యిన్నీఁ జేసీఁగాక
యిల నేఁడె పుట్టైనా యింకాఁ గలది గాదా
పలులోకాలు నడప భారము దేవునిదే ॥వేగి॥

[1] 'యరఁగ' రేకు. [2] 'శాయవే' రేకు

చింత లింకనేలా శ్రీపతి గలుగఁగాను
మఱతుకుఁ బుట్టించి తానే మనుపుఁగాక
వింతా యీ దేహము వేరా యీ యింద్రియాలు
యింతట బ్రహ్మాండనాథుఁ డిందరికి నొకఁడే ॥వేగి॥

సిలుఁగు గోరికలేల శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
కలఁ డాతఁడే మనలఁ గాచీఁగాక
వెలసి యాతనిమాయే విశ్వమింతా నిండినది
తెలిపి రక్షించుటకు దిక్కు దెస యితఁడే ॥వేగి॥ 226

వరాళి

అటు [1] గొన్నాళ్లందాఁక యిటు [2] గొన్నాళ్లిందాఁక
కటకటా శునకపుగతియాయఁ గావవే ॥పల్లవి॥

పసిమిఁ బాపమనేటి బందెలు మేసితిని
కసరి దేహపు కట్టుగాడి నుంటిని
కొసరి కర్మపుమెడగుదియ మోఁచితిని
పసురమువంటివాఁడఁ బాలించవే ॥అటు॥

పంచేంద్రియములనేబాడిగె మోఁచితిని
లంచపుసంసారమనే లాడిఁబడితి
పంచల నాసలచేత బందమ(ము?) వెట్టించుకొంటి
ముంచినగుఱ్ఱమువంటి మూఢుఁడఁ గావవే ॥అటు॥

మరిగి 'యజ్ఞాన'మనేమద మెత్తి తిరిగితి
'మరుఁ'డనేమావటీనిమాయఁ జిక్కితి
గరిమ శ్రీవేంకటేశ కరిఁ గాచితివిగాన
కరి నైతి నన్ను నీవు కరుణించవే ॥అటు॥ 227

[1] 'గొన్నాళ్లఁదాఁక' రేకు. [2] 'గొన్నాళ్లిఁదాఁక' రేకు.

దేసి

లోకమింతా నిండె లోచూపు వెలిచూపు
శ్రీకాంతుఁడై తోఁచె చిక్కినవి యాలా ॥పల్లవి॥

సకలజీవులలోన సర్వేశ్వరుఁడు వాఁడె
వొకరి నొఁగాదన నోపను నేను
అకట యాతనిచేఁతే అందరునుఁ జేసేవారే
వికటాలెందుకు నాడ వెరపయ్యీ నాకు ॥లోక॥

భువియందు దీని (దివి?) యందు పురుషోత్తముఁడు వాఁడె
వివరించ మేలు గీడు వెదక నే నోప
చెవి విన్న మాటలెల్ల శ్రీపతియై తోఁచీని
ఇవల కల్లనిజాలు యెంచఁజాల నేను ॥లోక॥

పగటందు రేయందు పరమాత్ముఁడు వీఁడె
తగిలి పాసే నన్ను తలఁపునోప
జిగి మించ నాలోన శ్రీవేంకటేశుఁడే
బగివాయఁ డెన్నఁడును బదుకవో మనసా ॥లోక॥ 228

లలిత

వర్ణాశ్రమములాల వడిఁ జిత్రగుప్తులాల
వర్ణించి మమ్మిఁకఁ దడవకురో మీరు ॥పల్లవి॥

చదువులు దెచ్చినట్టి సర్వేశుఁ గొలిచితి
చదువు నామారతఁడు చదివీఁ బోరో
అదన యోగీంద్రవంద్యుఁడైనకృష్ణుఁ గొలిచితి
చదల నాయోగములు సాదించు నతఁడే ॥వర్ణా॥

కూరిమి యజ్ఞకర్తైనగోవిందుఁ దలఁచితి
చేరి నామారతఁ డవి సేసీఁ బోరో
ఆరయ విజ్ఞానమూర్తియైనహరి శరణంటి
వూరకె నాకాతఁ డవి వుత్తరువిచ్చీని ॥వర్ణ॥

దేవతాశిఖామణియైనదేవునిఁ బూజించితిని
దేవఋషిఋణములు తీరిచీఁబోరో
శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చిత్తములో నున్నవాఁడు
చేవఁ బాపాలెల్లఁ బాసె సెలవిచ్చెఁ జేఁతలు ॥వర్ణ॥ 229

దేశాక్షి

ఊరకే నోరుమూసుక వొంటి నీకు మొక్కేమయ్యా
చేరి నారాయణ నీవు చేసినట్టు [1] సేయవే ॥పల్లవి॥

హరినామముఁ దలఁచి అణఁచేనంటేనయ్యా
సరి నా పాతకములు చాల వందుకు
నరహరినామ మెంచి నాకుఁ గూడపెట్టేనంటే
అరుదైన పుణ్యములు అన్నిలేవు భూమిని ॥ఊర॥

రామనామము నొడిగి రవ్వలఁ బోఁ [2] జోఁపే నంటే
తామసపునరకాలు దగ్గరవందు
వామననామమెంచి వరస్వర్గ మెక్కేనంటే
యేమిటా నాకడ వారికెడచా దదియు ॥ఊర॥

గోవిందనామముచేతఁ గుదించే భవములంటే
పావనమాయను నీభక్తివల్లను
శ్రీవేంకటేశ నేను చేకొని నీశరణంటి
యేవిధులు నెరఁగను యిదివో నీచిత్తము ॥ఊర॥ 230

[1] 'శాయవే' రేకు. [2] '.జోఁటే' రేకు

బౌళిరామక్రియ

జ్ఞానంబొకటే జగమున కధికం మరి
నానావిధములు నటనలు ॥పల్లవి॥

బహుదానఫలము పడయుటకంటే
యిహమున వైరాగ్య మెక్కుడు
సహజకర్మములు శతములకంటే
అహిశయముని [1] భక్తధికము ॥జ్ఞానం॥

ధరఁ దపములనంతంబులకంటే
గరిమల శాంతము ఘనము
విరసాచారము వేవేలకంటే
హరినామపఠన మధికము ॥జ్ఞానం॥

ఆవల వ్రతములు అన్నిటికంటే
శ్రీవైష్ణవమే శేఖరము
శ్రీవేంకటేశ్వరుచేఁతలె యివిగన
సేవ యిదొకటే చింతింప ఘనము ॥జ్ఞానం॥ 231

340 - రేకు మంగళకౌశిక

మమ్ముఁజూడనేల నీమహిమే చూతువుగాక
వుమ్మడిఁ బరుస [2]మంటే దొక్కమాఁటేకాదా ॥పల్లవి॥

పెక్కుమారులు నిన్నుఁ బేరుకొని జపించఁగ
మక్కళించి నీకుఁ గొంత మహిమెక్కీనా
వొక్కమారు జపించి నే నూరకుండినంతలోనే
తక్కక నీమహిమలోఁ దరగి పోయీనా ॥మమ్ము॥

[1] భక్తి+అధికము. [2] 'మంటే ఒక్క' రేకు

తగిలి నేఁ గాలమెల్ల ధ్యానము [1] సేయఁగ నీకు
జిగి నీమేనికిఁ గొంత చేవ యెక్కీనా
అగపడి యొకవేళ నటు దలఁచి మానితే
చిగురై యంతటిలోనె చిక్కి వాడీనా ॥మమ్ము॥

యిన్ని యాల శ్రీవేంకటేశ మాయింటిలోననే
వున్నతి నీవారమని వుంటేఁ జాలు
సన్నము దొడ్డెంచనేల సరివలసీచోట
అన్నియు నిత్యమింతే యలమట కోపము ॥మమ్ము॥ 2

మాళవి

ఇదిగో రూపై తోఁచీ యిందరియెదుట నివి
మదిఁ జేపట్టేదిలేక మానెఁగాని ॥పల్లవి॥

కోపమై పొడచూపుఁ గొంత పాపము
దీ(ద్దీ?)పమై పొడచూపు [2] దేహ పాపము
మాపులు నిద్దురై చూపు [3] మరికొంత పాపము
కైపుగాఁ బరుల నింద కడమ పాపము ॥ఇది॥

శాంతమే పుణ్యము సత్యదయే పుణ్యము
అంతటాను హరిభక్తి యది పుణ్యము
చింతించ వైరాగ్యమే చేతిలోని పుణ్యము
మంతనపుజ్ఞానమే మహిఁగల పుణ్యము ॥ఇది॥

హరినామమే ముక్తి యరసి కైకొంటేను
ధర నాతనిదాస్యమే తగిన ముక్తి
సొరిది శ్రీవేంకటేశుఁడే పరతత్త్వము
యిరవై కొలుచుటే యిహ నిత్యముక్తి ॥ఇది॥ 233

[1] 'శాయఁగ' రేకు. [2] 'గొంతపాపము' పూ.ము.పా. [3] 'దేహపాపము' పూ.ము.పా. ఈ రెండింటిఁ
యతిభంగము

పాడి

అనుచుఁ బొగడఁ జొచ్చేరదె బ్రహ్మాదులు మింట
మొనసి యీ బాలునికే మొక్కేము నేము ॥పల్లవి॥

వున్నతపు లోకములు వుదరాన నున్నవాఁడు
అన్నువ నీ దేవకిగర్భమందు వుట్టెను
మన్నించి యోగీంద్రులమదిలోనుండెడువాఁడు
పన్నిన పొత్తులలోన బాలుఁడై వున్నాఁడు ॥అను॥

పాలజలధిలోన పాయనిగోవిందుఁడు
పాలు వెన్న లారగించె పైఁడికోరను
వోలిఁ దన విష్ణుమాయ నోలలాడినట్టివాఁడు
చాలి మంత్రసానులచే జలకమాడీని ॥అను॥

ముగురువేల్పులకు మూలమైన యట్టివాఁడు
తగుబలభద్రునికి తమ్ముఁడాయను
నిగిడి వైకుంఠమున నిలిచి రేపల్లెనుండి
యెగువ శ్రీవేంకటాద్రి నిరవాయ వీఁడే ॥అను॥ 234

శుద్ధవసంతం

హరిపూజే బ్రహ్మాండ మవ్వలి కవ్వలగాని
యెరవెల్లా నాసందికీసందివే ॥పల్లవి॥

తపములు జపములు దానధర్మములెల్ల
యెపుడును బ్రహ్మలోక మీసందివే
విపరీతభోగాలు వెలలేనిపుణ్యాలు
కపురులు స్వర్గలోకముకాడివే ॥హరి॥

వట్టి సటరాజసాలు వర్ణాశ్రమములును
పుట్టుగులిన్నియును యీభూమిమీఁదివే
చుట్టపు [1]సంబంధాలు జోలి వావివర్తనలు
దిట్టతనములెల్ల యీదేహముతోడివే ॥హరి॥

పూఁటపూఁటకోరికలు పొరలేవుపాయాలు
మాఁటలుఁదేటలునెల్ల మతిలోనివే
గాఁటపు శ్రీవేంకటేశుగని కొలిచినఁజాలు
నాఁటకపుమతములు నవ్వులలోనివే ॥హరి॥ 235

హిందోళం

ఉన్న సుద్దులేల మాకు వూర విచారములెల్ల
వెన్నునికి మొక్కుటే వేవేలు మాకు ॥పల్లవి॥

నగధర నందగోప నరసింహ వామన
జగదేకపతియనేజపము మాది
తగు హరిడింగరీఁడ దాసుఁడ బంటననేటి-
మిగులఁబెద్దతనము మించేది మాకు ॥ఉన్న॥

హరి పుండరీకాక్ష ఆదినారాయణయనేటి-
ధర నామమంత్రములే ధనము మాకు
సరుస శంఖచక్రాలు సర్వేశుదాసుల[2]సేవె(వ?)
మరిగినదె మామతమును మనికె(కి?) ॥ఉన్న॥

శ్రీవేంకటేశయని శేషగిరివేదాద్రి
భావించి కొలుచుటే మాబ్రదుకెల్లను
కైవల్యమిదియె కంటి మిట్టి మంచిత్రోవ
పావనమైతిమి మమ్ముఁ బాలించె నితఁడు ॥ఉన్న॥ 236

---

[1] 'సమ్మందాలు' రేకు. [2] 'సేవే' రేకు

శంకరాభరణం

ఏఁటి బిడ్డఁ గంటివమ్మ యెశోదమ్మ
గాఁటపుదేవతలెల్లఁ గాచుకున్నా రితని ॥పల్లవి॥

చెక్కుమీఁటి పాలువోయ చేరి నోరు దెరచితే
పక్కనను బొడచూపె బ్రహ్మాండాలు
అక్కున నలముకొంటే నంగజతాపము మోఁచె
మక్కువకు వెరతుము మాయపు బాలునికి ॥ఏఁటి॥

పొత్తులలో నుండఁగానె భుజాలు నాలుగుదోఁచె
యిత్తల బాలునికేవి యిటువంటివి
యెత్తుకొన్న వేకమై యెవ్వరికి వసగాఁడు
హత్తిచూడ వెరతు మీ యారడిబాలునికి ॥ఏఁటి॥

తేటి వీసితోడిముద్దు దేవలోకము పనులు
మీటి యేవి చూచినాను మితిలేనివి
ఆటడిగొల్లెతలము అట్టె కూడి యాడితిమి
వేటు[1]సేయ వెరతు(ము?) శ్రీవేంకటాద్రిబాలుని ॥ఏఁటి॥ 237

341 - రేకు భూపాళం

కన్నవారివద్ద నెల్లఁగావంగ నేమిగద్దు
యిన్నిటికి నియ్యఁగొన నీతఁడే స్వతంత్రుఁడు ॥పల్లవి॥

పరమేష్ఠిఁ గన్నతండ్రిఁ బాటించి కొలువరో
అరుదై లోకాలకెల్ల నతఁడే తండ్రి
సిరిమగఁడైనవానిఁ జేపట్టి తలఁచరో
సిరులిచ్చేమేఁటిదాత [2]సృష్టికెల్ల నతఁడే ॥కన్న॥

---

[1] 'శాయ' రేకు. [2] 'స్రిష్టి' రేకు

అంబరీషుఁ గావఁ జక్రమంపినవానిఁ జేరరో
అంబుజభవాండాన కతఁడే రక్ష
పంబిన భూకాంతపతిఁ బాయక సేవించరో
వుంబళ్లు వూళ్లు నిచ్చేవున్నతుఁడు నతఁడే ॥కన్న॥

మూలమంటేఁ గరిఁగాచేముఖ్యునికి మొక్కరో
మూలధనమైయుండీ ముందర నిట్టె
యీలీలఁ జిత్తజుతండ్రి నెదలోనఁ గొలువరో
పాలించ శ్రీవేంకటాద్రిపతియాయ నితఁడే ॥కన్న॥ 238

లలిత

తొల్లి యేరుపరచిరి దొడ్డవాఁడు హరియని
యెల్లసందేహాలు బాసె నిఁకనేల చింత ॥పల్లవి॥

నారదుఁడు సోదించి నారాయణు నెరిఁగె
సారెకు శివుఁ డెరిఁగి చాటె రాముని
చేరి సోదించెఁ బార్వతి శ్రీరామచంద్రుని
యేరీతుల సోదించేము యింతకంటె నేము ॥తొల్లి॥

వేదవ్యాసులు దెలిసే వెదకి విష్ణునిఁ జెప్పె
[○] సాదించి(రి)తని యోగిసనకాదులు
యీదెస శుకాదులెల్ల నెరిఁగిరి మాధవుని
కాదని వీరికంటె గతి గానఁగలమా ॥తొల్లి॥

పెక్కుగాలము చదివి పెక్కేండ్లుబదికి
పెక్కు రుషులిందునెనె పెద్దలైరి
దక్కఁగ శ్రీవేంకటేశు ధనముగాఁ జూపి రిదె
తక్కక కొలిచితిమి దైవమని కంటిమి ॥తొల్లి॥239

[○] 'సాదించింతని' రేకు

కౌశి

నీవంటిదైవాలు వేరీ నిఖిలలోకములందు
యీవల నావల నెందు నెంచి చూడ మాకును ॥పల్లవి॥

తగిలి నీమోముచక్కఁదన మెంచి చూచితిమా
తగిన మరునిఁగన్న తండ్రివి నీవు
అగపడ్డనీగుణము లవి యెంచిచూచితిమా
నిగిడి కల్యాణగుణనిధివనీ ౧ శ్రుతులు ॥నీవం॥

గుట్టు నీపెద్దతనము కులమెంచిచూచితిమా
అట్టె బ్రహ్మకులము నీయందుఁ బుట్టెను
దట్టపు నీపనులవర్తన మెంచి చూచితిమా
ముట్టి సర్వరక్షకత్వమున వెలసితివి ॥నీవం॥

బెడిదమైననీబిరు దెంచిచూచితిమా
వడి శరణాగతవత్సలుఁడవు
కడఁగి శ్రీవేంకటేశ కంటిమి నీమహిమలు
బడి నిన్నే సేవించి బ్రదికితి మిదివో ॥నీవం॥ 240

మంగళకౌశి(క)

నీవనేనమ్మినయట్టినీవారము
వేవేలువిధాలఁ జేసే విన్నపమిదయ్యా ॥పల్లవి॥

పండెనుమాకర్మములు పాలు గోరు గొనవయ్య
అండనె నామతిలోనిఅంతర్యామి
నిండెనునాకోరికలు నినుపువారిధులై
వెండిబంగారాలతోడ ౨ విఱవీఁగవయ్యా ॥నీవ॥

---

౧ 'శృతులు' రేకు. ౨ "విఱ్ఱవీఁగ" కావచ్చు.

మలసె మాపుట్టుగులు మారుమూలసరకులై
కలసుంకము దీరుచు కరుణాకర
వెలసె సంసారాలు వెక్కసపుఁ బౌఁజులై
తొలఁగక యిటు నీవు తోడుచూడవయ్యా ॥నీవ॥

కూడెను మానుతులనే గోకులపుఁ గదుపులు
యీడుగాఁ బుల్లరి గొని యేలవయ్యా
వోడక శ్రీవేంకటేశ వొప్పగించితిమి నీకు
వేడుకలు దైవార విహరించవయ్యా ॥నీవ॥ 241

నాగవరాళి

వెగ్గల మింతా [1]వృథా వృథా
తగ్గి పరులతో దైన్యములేలా ॥పల్లవి॥

పెంచఁగఁబెంచఁగఁ బెరగీ నాసలు
తుంచఁగఁదుంచఁగఁ దొలఁగు నవి
కంచముకూడును కట్టినకోకయు
వంచనమేనికి వలసినదింతే ॥వెగ్గ॥

తడవఁగఁదడవఁగఁ దగిలీబంధము
విడువఁగఁ విడువఁగ వీడునవి (ది?)
గుడిశలోన నొకకుక్కిమంచమున
వొడలు సగమునను వుండెడిదింతే ॥వెగ్గ॥

మరవఁగమరవేఁగ మాయలే యింతా
మురహరుఁదలచితే మోక్షము
నిరతి శ్రీవేంకటనిలయుఁడే కాయపు-
గరిమెల నిలిచిన కాణా చింతే ॥వెగ్గ॥ 242

---

[1] 'వ్రితా, వ్రితా' రేకు

శుద్ధవసంతం

హరి నీవు లేవా అన్నిచోట్లను తొల్లి
అరయ నీదాసులే యరు దింతేకాక ॥పల్లవి॥

కంటిమినీదాసులను కన్నులపండుగగాను
కొంటిమి పాదతీర్థము కొల్లలుగాను
వింటిమి నీనామములను వీనులపండుగగాను
అంటిన మోక్షముత్రోవ అడుగనేమిటికి ॥హరి॥

నుతించి మాటాడితిమి నోరార నీదాసులను
మతిఁజొక్కితిమి దాస్యమహిమచేత
మతిగంటిమి వారిసంగతి కూటములవల్ల
వెతకి విజ్ఞానము వేఁడనేమిటికి ॥హరి॥

మొక్కితిఁ జాగిల నీమోహపుదాసులకును
యెక్కితిఁ బరమపదమిహమందునే
తక్కక మన్నించిరి నీదాసులె నన్నన్నిటాను
గక్కన శ్రీవేంకటేశ కడమ లేమిటికి ॥హరి॥ 243

342 - రేకు సాళంగం

హరివల్ల కడమలే దంతనంత నున్నవాఁడు
గరిమఁ గాననివారికల్ల యింతే సుండీ ॥పల్లవి॥

లోనఁ హరిఁ దలఁచితే లోపలందె పొడచూపు
పూని వెలిఁ దలఁచితే భూమినల్లాఁ బొడచూపు
తానే యిందరిలోన దైవమయి వున్నవాఁడు
కానకవుండినవారికల్ల యింతే సుండీ ॥హరి॥

పట్టి విచారించుకొంటేఁ బ్రాణముతోఁ బొడచూపు
జట్టిఁదనదండనల్లా సంసారమై చూపు
పట్టపగలై వున్నాఁడు బాయట నెందు చూచిన
గట్టిగాఁ గాననివారికల్ల యింతే సుండీ ॥హరి॥

శరణముచొచ్చితేనె చేతిలోనే వున్నవాఁడు
పరమభాగవతులపలుకులో నున్నవాఁడు
యిరవుగ శ్రీవేంకటేశుఁడెదుటనే వున్నాఁ డతని-
కరుణ గాననివారికల్ల యింతే సుండీ ॥హరి॥ 244

ఆహిరి

మాకు నేమిఁ బనిగాదు మరి యేమిగలిగినా
శ్రీకాంతు నడుగరో చిత్రగుప్తులాల ॥పల్లవి॥

ధరణీశుపసులకుఁ దగు బందె లేదట
హరిదాసులకుఁ బాపమంటునా మరి
సరిఁ జక్రపుడాగు లిచ్చుటఁ జూచుకోరో మీరు
అరసి మీఁదటిమాట లాతని నడుగరో ॥మాకు॥

లావరిమన్ననపాత్రులకు వెట్టి లేదట
కావింప వైష్ణవులకుఁ గర్మమున్నదా
దేవునిలాంచన మిదె తిరుమణి చూచుకోరో
ఆవల నేమిగల్లాను ఆతని నడుగరో ॥మాకు॥

సతి రాణివాసమైతే జాతికులమెంచరట
హితశరణాగతులకేది జాతి
తతి శ్రీవేంకటపతిదాస్య మిది చూచుకోరో
యితవై మరేమిగల్లా నీతని నడుగరో ॥మాకు॥245

లలిత

ఎంచి చూచితే మాకు నిందే నిత్యసుఖము
కొంచి యనుమానమైతే కొనదాఁకా లేదు ॥పల్లవి॥

హరి నీగర్భములోన నంగమయి వున్నారము
యిరవై వేరేమోక్ష మెంచ నున్నదా
నిరతిఁ జూచినవెల్లా నీరూపులే మాకు
ధరలోన నింతకంటె ధ్యానమున్నదా ॥ఎంచి॥

అంతరాత్మవైన నిన్నే యాతుమకు నిచ్చితిని
యింతకంటె నే నడిగేది యిఁకనున్నదా
పొంతనే భూకాంత పుట్టిన నెలవు మాకు
యింతకంటె తల్లిదండ్రు లిఁకనున్నారా ॥ఎంచి॥

పొరి నెరుకే జ్ఞానము పొంచి మరపే సమాధి
సొరిది నేఁడింతకంటే సుఖమున్నదా
గరిమ శ్రీవేంకటేశ కల్పితమింతా నీదె
శరణంటే యింకా విచారమున్నదా ॥ఎంచి॥ 246

శుద్ధవసంతం

దైవమా నీచేఁతలు తప్పదు మా రోఁతలు
యేవలఁ జూచినఁ బాయ దేమందమయ్యా ॥పల్లవి॥

కాయములో హేయమదె కమ్మఁబూఁత మీఁద నదె
రోయదు చిత్తమునకు రుచియే తోఁచీ
మాయలనే పొరలేది మాఁటలనే విసిగేది
యేయెడఁ ° గనీ గాన మేమందమయ్యా ॥దైవ॥

° 'గనీ గానమే యేమందమయ్యా' రేకు

పుట్టుగది యెంగిలి పూఁచిన దాచారము
గుట్టు చెడదందునాను గుణమే తోఁచీ
వట్టియాసఁ బొరలేది వంతఁ[1] బడి తిరిగేది
యెట్టు వేగించఁగవచ్చు నేమందమయ్యా ॥దైవ॥

నిక్కిచూచితే నెరుక నిద్దిరించితే మరపు
మక్కళించినబదుకు మంచిదై తోఁచీ
మిక్కిలి శ్రీవేంకటేశ మీకు నేను శరణంటే
యెక్కువాయ నాపదవి యేమందమయ్యా ॥దైవ॥ 247

శ్రీరాగం

అటమీఁదిపనులకు హరి నీవే కలవు
సటలైనా నిజమైనా జరపేముగాక ॥పల్లవి॥

పరమాత్మ నీమాయఁ బాయఁగ నే నెంతవాఁడ
దొరయైతే[2] రాజాజ్ఞ దోయవచ్చునా
తొరలిన యింద్రియాలఁ దోసిపోవ నెట్టువచ్చు
సిరుల నేలికపంపు సేయు టింతేకాక ॥అట॥

శ్రీపతి యీసంసారము సేయకుండ నెంతవాఁడ
మాపుదాఁకా రాచవెట్టి మానవచ్చునా
పాపపుణ్యము లొల్లక పరగ నాకెట్టు వచ్చు
తేపఁ దల్లి వుగ్గువెట్టఁ దినకుండవచ్చునా ॥అట॥

దేవ నీవిచ్చినమేను తెగి రోయ నెంతవాఁడ
కావించి రాచయీవికిఁ గడమున్నదా
శ్రీవేంకటేశ నీచిత్తములోవాఁడ నింతే
యేవిధిఁ బెట్టినా నేనియ్యకొంటగాక ॥అట॥ 248

---

[1] 'బది' రేకు. [2] 'రాచాజ్ఞ' రేకు. ఈ వాఙ్మయమున ఈ ప్రయోగము పలుతావుల గలదు.

భైరవి

అనుచు మునులు ఋషు లంతనింత నాడఁగాను
వినియు విననియట్టె వీడె యాడీఁగాని ॥పల్లవి॥

ముకుందుఁ డితఁడు మురహరుఁ డితఁడు
అకటా నందునికొడుకాయఁగాని
శకుంతగమనుఁ డితఁడు సర్వేశుఁ డితఁడు
వెకలి రేపల్లెవీధి విహరించీఁగాని ॥అను॥

వేదమూరితి ఇతఁడు విష్ణుదేవుఁ డితఁడు
కాదనలేక పసులఁ గాచీఁగాని
ఆదిమూల మితఁడు యమరవంద్యుఁ డితఁడు
గాదిలిచేఁతల రోలఁ గట్టువడెఁగాని ॥అను॥

పరమాత్ముఁ డితఁడే బాలుఁడై వున్నాఁడుగాని
హరి యీతఁడే వెన్నముచ్చాయఁగాని
పరగ శ్రీవేంకటాద్రిపతియును నీతఁడె
తిరమై గొల్లెతలచేఁ దిట్టువడీఁగాని ॥అను॥ 249

343 - రేకు మలహరి

మానరో వో లోకులాల మాకు మీకు నేమి దోడు
నాఁటికిఁక మీకు నవ్వఁబాటు నేము ॥పల్లవి॥

యిరవై నానోటికి యెన్నెన్ని చదివిన
హరియనేయంతరుచి అందు లేదు
గరిమ నెన్నిరూపులు కన్నుల నేఁ జూచినాను
పురుషోత్తముఁ జూచినపూర్తి యందు లేదు ॥మాన॥

యెచ్చోట నుండినాను యిందిరేశుమందిరము
చొచ్చి యుండేసుఖ మంత చొప్పడ దందు
కచ్చుపెట్టి పీనులకుఁ గతలెన్ని విన్నాను
[1]అచ్చుతుకీర్తన వినేయందు సరి రాదు ॥మాన॥

కైపుగాఁగ కన్నవారికాళ్ళకు మొక్కినాను
శ్రీపతికిమొక్కినంత సెలవు గాదు
యేపున శ్రీవేంకటేశు నిటులఁ బూజించినట్టు
మాపుదాఁకా నితరుల మనసురాదు ॥మాన॥ 250

దేవగాన్ధారి

పట్టిన ముట్టనుండరు పదరుదు రంతలోనే
యెట్టనె(యే?)దుటిమిమ్ము నెరిఁగీ నెరఁగరు ॥పల్లవి॥

గుక్కక మూఁడులోకాలు [2]గొలిచితివని నీకు
మొక్కుదురు; పరులకు మొక్కకుండరు
అక్కరదీర శ్రీపతివని నిన్ను వేఁడుదురు
వెక్కసపుఁ దైవాల వేఁడుకోక మానరు ॥పట్టి॥

కందువ బ్రహ్మగన్నట్టి ఘనుఁడవు నీవార-
మందురు; పరులవారమనకుండరు
అంది వేదాలు దెచ్చేయాతఁడవు నీవే యని
యెందు నెంచి, పరులను యెంచకుండరు ॥పట్టి॥

యిత్తల నారదాదుల కేలికని నీమరఁగు
చొత్తురు; పరులమాఁటు చొర[3]కుండరు
అత్తిన శ్రీవేంకటేశ యన్నియు నీమాయలింతే
యెత్తిన[4]వెట్టులు లోకులిట్టే భ్రమతురు ॥పట్టి॥ 251

[1] 'అచ్యుతు' రేకు. ప్రాసభంగము. [2] 'గొలచితి' రేకు. [3] 'కుండదు' రేకు. [4] 'వేఱు' రేకు.

లలిత

ఇంక నేమిసేసేము యిన్నిటాఁ దనిసితిమి
సంకెలెల్లాఁ దీరెఁ దీరె చాలుఁజాలుఁ గర్మము ॥పల్లవి॥

కోరి పుణ్యము లేమైనాఁ గొన్ని సేసేమంటిమా
కోరికలిచ్చేటి హరి కూడి మాలోనున్నాఁడు
చేరఁ జోటువెదకి ప్రాఁచి తిరిగేమంటిమా
చేరేటివైకుంఠపతి చేతిలో నున్నాఁడు ॥ఇంక॥

భవహరముగ వేదపఠన సేసేమంటే
భవహరమగుహరిపాటలు నోట నున్నవి
తవిలి సంపదలకై దానమిచ్చేమంటిమా
భువిలోన శ్రీపతి మాపుజలో నున్నాఁడు ॥ఇంక॥

యిహసుఖములకుఁగా యిందరి వేఁడేమంటే
యిహమిచ్చేశ్రీవేంకటేశుఁ డెదుట నున్నాఁడు
సహజమయినయట్టిసర్వేశఁ డీతడే
మహిమలన్నియుఁ దానె మాకు నిచ్చినాఁడు ॥ఇంక॥ 252

ధన్నాసి

నీవే దయసేసి నేఁడు మమ్ముఁ గాతుగాక
శ్రీవల్లభుఁడ నీకు సేవ సేసే°వారమా ॥పల్లవి॥

యిదిపుణ్య మిది పాప మెట్టని తెలిసేమయ్య
అదన నన్నపు నామే యన్నువట్టెను
యిదెదైవ మిదెగురుఁ డెట్టని యెరిఁగేమయ్య
మొదల నానాయోనిముట్టంటువారము ॥నీవె॥

° 'వారము' రేకు

ఆచారమేది యిఁక ననాచారమేదయ్యా
కాచినయాఁకటికరిగాపులము
యేచినబంద మిది మోక్ష మిది యనలేమయ్యా
పూచినపంచేంద్రియాలపొరుగైతి మిదివో ॥నీవె॥

ముంద రిది వెన కిది ముట్టి యేమనెంచేమయ్యా
కందువసంసారపుగర్వ మెక్కెను
అందపుశ్రీవేంకటేశ యన్నియు నీమాయ లివి
పొంది నీకొప్పనసేసి భోగించేమయ్యా ॥నీవె॥ 253

పళవంజరం

హరినే యడుగరో ఆమాఁట
సరుగ నిందరికి సర్వేశ్వరుఁడు ॥పల్లవి॥

కామముఁ గ్రోధము కాయపు గుణములు
నేమపుటాత్మకు నిందేది
గామిడి మాయే కర్త యిందుకును
సోమరి మమ్మంటఁ జోటేది ॥హరి॥

పాపముఁ బుణ్యము భావవికారము
పైపై నాత్మకుఁ బవిలేదు
శ్రీపతి పంపిటు సేసితి మింతే
తాపి మమ్ముఁ దగులఁ దగవేది ॥హరి॥

కాయముఁ బ్రాయము కర్మపు గుణములు
సేయని యాత్మకు సెలవేది
యేయెడ శ్రీవేంకటేశునాజ్ఞలివి
చాయల నితనికి శరణంటిమి ॥హరి॥ 254

నాదరామక్రియ

కలఁడా యింతటి దాత కమలనాభుఁడేకాక
కలఁడన్న వారిపాలఁ గలిగిన దైవము ॥పల్లవి॥

యిచ్చెను సంపద లితఁ డింద్రాదులకునెల్ల
యిచ్చెను శుకాదుల కిహపరాలు
యిచ్చెను వాయుజునికి యిటమీఁదిబ్రహ్మపట్ట-
మిచ్చల ఘంటాకర్ణుని కిచ్చెఁ గుబేరత్వము ॥కల॥

కట్టెను ధ్రువపట్టము కమలజుకంటే మీఁద
కట్టె విభీషణుకు లంకారాజ్యము
కట్టియిచ్చె నజునికి గతచన్నవేదాలు
కట్టెను శ్రీసతిచేతఁ గంకణసూత్రములు ॥కల॥

పెట్టెను దేవతలకు పేరినమృతపువిందు
వెట్టెను భక్తవత్సలబిరు దితఁడు
యిట్టె శ్రీవేంకటాద్రి నిందరికిఁ బొడచూపి
పెట్టెఁ దనప్రసాదము పృథివి జీవులకు ॥కల॥ 255

344 - రేకు దేసాళం

ఎదురేది యింక మాకు యెందు చూచినను నీ-
షదము లివి రెండు సంపదలు సౌఖ్యములు ॥పల్లవి॥

గోపికానాథ గోవర్ధనధరా
శ్రీపుండరీకాక్ష జితమన్మథా
పాపహర సర్వేశ పరమపురుషాచ్యుతా
నీపాదములే మాకు నిధినిధానములు ॥ఎదు॥

పురుషోత్తమా హరీ భువనపరిపాలకా
కరిరాజవరద శ్రీకాంతాధిప
మురహరా సురవరా ముచుకుందరక్షకా
ధరణి నీపాదములె తల్లియును దండ్రి ॥ఎదు॥

దేవకీనందనా దేవేంద్రవందితా
కైవల్యనిలయ సంకర్షణాఖ్య
శ్రీవేంకటేశ్వరా జీవాంతరాత్మకా
కావ నీపాదములె గతి యిహముఁ బరము ॥ఎదు॥ 256

గౌళ

బాపురే నీమాయ భ్రమయించీ జీవులకు
దాపున నున్నదేకాని దవ్వులకుఁ జొరదు ॥పల్లవి॥

మోక్షమురుచి గానదు ముందర నుండఁగాను
సాక్షియై జగమిది చవి చూపఁగా
దీక్షకుఁ జొరదు మరి దేవ నీపై భక్తి లేదు
దక్షులై యాలుబిడ్డలు దండనుండఁగాను ॥బాపు॥

జ్ఞానమితవు గాదు సంగడి నుండదుగాన
నానాయోనులమేను ననిచుండఁగా
ఆనకమై వైరాగ్యమంట దలవాటులేక
కానఁబడ కర్మములు గాసిఁ బెట్టఁగాను ॥బాపు॥

మంచిదని నీ తిరుమంత్రము దలఁచుకోదు
పంచేంద్రియములాత్మ బలిశుండఁగా
యెంచుకొని శ్రీవేంకటేశ నీకే శరణని
అంచల నీదాసులైతే నన్నిటా గెలిచిరి ॥బాపు॥ 257

పళవంజరం

వెఱపించఁబోయి తానె వెఱచెఁ దల్లి యశోద
మఱచి యీబాలు నెట్టు [1] మానిసెంటా నుండెనో ॥పల్లవి॥

వెంట రాకుమని కృష్ణు వెరపించి యశోద
వొంటి మందలో గొంగ వున్నాఁడనె
అంటి గొంగ యెంఁదునున్నాఁడని నోరు దెరచితే
పెంటలై బ్రహ్మాండాలు పెక్కు గానవచ్చెను ॥వెఱ॥

చందమామఁ బాడి తల్లి సరిఁ బొత్తుకు రమ్మంటే
చందురుఁ జూచి కృష్ణుఁడు సన్నసేసెను
ముందరఁ జంద్రుఁడు వచ్చి మొక్కితే యశోద చూచి
[2] ముందేలా యంటినో యని ముంచి వెరగందెను ॥వెఱ॥

[3] పాలార్చి తొట్టెలలోఁ బండఁబెట్టి యశోద
నీలవర్ణుఁ దొంగిచూచె నిద్దురో యని
వోలి శంఖచక్రాలతో నురము శ్రీసతితోడ
యీలీల శ్రీవేంకటేశుఁడై యున్నాఁడు ॥వెఱ॥ 258

గుజ్జరి

ఏమన వచ్చును చెల్లుచున్నవివె యీశ్వర నీమాయలు గొన్ని
శ్రీమాధవ నీ చిత్తము కొలఁదిఁక చెప్పెడిదేఁటికి జీవులకు ॥పల్లవి॥

కలిదోషనిరుహరణ కైవల్యాకర హరి
తలఁచినవారిది నేరుపు మిముఁ దలఁచనివారిది నేరమి
కలుషమెడలి సూర్యోదయమైనా కానవు కొన్ని జంతువులు
తెలిసినవారలు కందురు యీ తెరఁగ(గు?)లు రెంటికి దినమొకటే॥ఏమ॥

---

[1] 'మానిశెంటా' రేకు. 'మానిసి+అంటా'. [2] ముందు+ఏలా. [3] పాలు+ఆడించిరి

శరణాగతరక్షణచతుర సర్వాంతరాత్మక యచ్యుత
సరి నిన్నుఁ గొలిచినవారిది పుణ్యము చలమున మానుటే పాపము
సరుగనఁ గాచేటి చల్లని చంద్రుఁడు జారచోరులకుఁ గడు వేఁడి
అరయఁగఁ గలువలకును హితుఁడు అందుకు నిందుకు గురి యితఁడే॥ఏ॥

శ్రీవేంకటగిరినిలయా శ్రీసతీశ పురుషోత్తమ
మీవొద్దనుండితే వైకుంఠము మిమ్ము నెడసితే నరకము
భావములోపల నీవే వుండఁగ భక్తి లేదు కొందరికైతే
శ్రీవైష్ణవులకు నిత్యము యీ చింతలు రెంటికి నీ మహిమే ॥ఏమ॥ 259

దేసి

అజ్ఞానులకివి యరుహము లింతే
సుజ్ఞానులకివి చొరనేలయ్యా ॥పల్లవి॥

దైవమునమ్మినదాసులకు
కావింపఁగ మరి కర్మము లేదు
దావతిజలనిధిదాఁటినవారికి
వోవల మరియును వోడేలయ్య ॥అజ్ఞా॥

గురుకృపగలిగినగుణనిధికి
అరయఁ బాపపుణ్యము మరి లేదు
[○] విరసపుఁ జీఁకటివెడలినవారికి
పరగ మరియు దీపంబేలయ్య ॥అజ్ఞా॥

జగములెరుఁగు వైష్ణవులకును
తగిలెటి యపరాధంబులు లేవు
అగపడి శ్రీవేంకటాధిపుఁ గొలిచితే
యెగువ దిగువ మాకెదురేదయ్య ॥అజ్ఞా॥ 260

[○] 'విరసపుఁ' రేకు

బౌళి

హరి సర్వాత్మకుఁ డాదిమపురుషుఁడు
పొరి నెరుఁగువారి పుణ్యముగాన ॥పల్లవి॥

నాలుకకొననే నారాయణుఁడిదె
వైళము దలఁచనివారిదె పాపము
నేలయు మిన్నును నిజవైకుంఠము
పోలించి చూడని పురుషుల వెలితి ॥హరి॥

మనసులోననే మాధవుఁడున్నాఁడు
కనుఁగొననివారికడ మింతే
తనువే విష్ణుని తత్త్వసాధనము
వొనరఁగ శ్రీపతి యున్నాఁడుగాన ॥హరి॥

చేరువ నిదివో శ్రీవేంకటపతి
ధారుణిఁ గొలిచేటి దాసులభాగ్యము
కారణ మితఁడే కలిగినదైవము
కోరినవారల కొంగులపసిఁడి ॥హరి॥ 261

345 - రేకు మేఘరంజి

అని బ్రహ్మాదులెంచేరు హరిబాలలీలలు
వెనక శుకాదులచే వింటిమి నేమిదివో ॥పల్లవి॥

పొత్తులలోఁ బవ్వళించె పురుషోత్తముఁడు దొల్లి
హత్తి ° మఱ్ఱాకుపైఁ బండినటువలెనె
వొత్తగిలి బోరగిలి వుండఁజొచ్చెఁ గృష్ణుఁడు
తత్తరానఁ గూర్మావతారమైన గతిని ॥అని॥

° 'మఱేకుపై' రేకు

తప్పటడుగులు వెట్టి తగఁ ద్రివిక్రముఁడై
గొప్పపాదాలను భూమి గొలచినట్టు
అప్పుడే కొదలు మాఁటలాడఁజొచ్చెఁ గృష్ణుఁడు
తప్ప నసురసతులఁ దగఁ బోధించినట్లు ॥అని॥

అచ్చపు రేపల్లెలోన నాడఁజొచ్చెఁ గృష్ణుఁడు
మెచ్చుల వైకుంఠాన మెరసినట్లు
నిచ్చలు శ్రీవేంకటాద్రినిలయుఁడై యున్నవాఁడు
అచ్చుగ జీవులలోన నాతుమైనయట్లు ॥అని॥ 262

గుండక్రియ

[1] నర(వ?)రూప [2] ప్రహ్లాదనరసింహా
అవిరళతేజ ప్రహ్లాదనరసింహా ॥పల్లవి॥

పగరపై కోపము బంటుఁజూచి మరచితి
నగుమొగము ప్రహ్లాదనరసింహా
యెగువ నీకోపమున కితఁడె మాఁటుమందు
అగపడె మాకును ప్రహ్లాదనరసింహా ॥నర॥

అంటముట్టరానికోప మంగనఁ జూచిమానితి
నఁటుచెల్లుఁ బ్రహ్లాదనరసింహా
జంట నీ[3]బుద్ధి తిప్ప సతియె యంకుశము
అంటు వాయమిఁకను ప్రహ్లాదనరసింహా ॥నర॥

ధర మొరవెట్ట దేవతలే మొక్కితే మానితి
గరుడాద్రిఁ బ్రహ్లాదనరసింహా
యిరవై శ్రీవేంకటాద్రి నిందు నందు నీదె సుద్ది
అరసితి మిదివో ప్రహ్లాదనరసింహా ॥నర॥ 263

---

[1] ప్రాసభంగము. [2] 'ప్రంహ్లాదనరసింహ్వా' రేకు. [3] 'బుద్దిదిప్ప' రేకు. 'బుద్దిఁదిప్ప'కావచ్చు.

లలిత

ఏదాయ నేమి హరి యిచ్చినజన్మమే చాలు
ఆదినారాయణుఁ డీయఖిలరక్షకుఁడు ॥పల్లవి॥

శునకముబతుకును సుఖమయ్యే తోఁచుఁగాని
తన కది హీనమని తలఁచుకోదు
మనసొడఁబడితేను మంచిదేమి కానిదేమి
తనువులో నంతరాత్మ దైవమౌట దప్పదు ॥ఏదా॥

పురువుకుండేనెలవు భువనేశ్వరమై తోఁచు
పెరచోటి గుంతయైన ప్రియమైయుండు
యిరవై వుండితేఁజాలు యెగువేమి దిగువేమి
వరుస లోకములు "సర్వం విష్ణుమయ"ము ॥ఏదా॥

అచ్చమైన జ్ఞానికి నంతా వైకుంఠమే
చెచ్చెరఁ దనతిమ్మటే జీవన్ముక్తి
కచ్చుపెట్టి శ్రీవేంకటపతిదాసుఁడైతే
హెచ్చుకుం దేమిలేదు యేలినవాఁ డితఁడే ॥ఏదా॥ 264

ఆహిరి

ఎందరి వెంటల నేఁగేము
చందపు హరి నీ శరణనియెదము ॥పల్లవి॥

పెంచినఁబెరుఁగును పెక్కుబంధములు
తుంచినఁదునుఁగును దు:ఖములు
యెంచఁగనేటికి యింద్రియమహిమలు
చంచుల హరి నీ సూత్రములివియే ॥ఎంద॥

పఱపినఁ బారును బహాళపుటాసలు
తఱపినఁ దరగును తన మదము
వెఱవఁగనేఁటికి వెడకర్మములకు
కఱకులహరి నీ కల్పితమివియే ॥ఎంద॥

చేసినఁ జెలఁగును జిగి సంసారము
మూసిన ముణుఁగును మోహములు
యీసుల శ్రీవేంకటేశ్వర యివి నీ-
దాసులఁ దడవవు తగు నీమహిమ ॥ఎంద॥ 265

పాడి

కలదొక్కటే గురి కమలాక్ష నీ కరుణ
యిల నేనెట్టుండినాను యెంచకుమీ నేరమి ॥పల్లవి॥

మనసులోనికి గురి మాధవ నీ పాదాలు
తనువుపై గురి నీ సుదర్శనము
కనుచూపులకు గురి కమలాక్ష నీ రూపు
పను లెన్నిగలిగినఁ బట్టకు నా నేరమి ॥కల॥

చేతులు రెంటికి గురి సేసేటి నీ పూజలు
నీతి నా నాలికగురి నీ నామము
కాతరపునుదుటికిఁ గలతిరుమణి గురి
పాతకపునావలనఁ బట్టకుమీ నేరము ॥కల॥

యిహపరాలకు గురి యీ నీ శరణాగతి
సహజ మాత్మకు గురి సంతతభక్తి
మహిలో శ్రీవేంకటేశ మన్నించి నన్నేలితివి
బహువిధముల నింకఁ బట్టకుమీ నేరమి ॥కల॥ 266

నాదరామక్రియ

దైవము దూరఁగనేల తమనేర్పు నేర మింతే
యీవలఁ దమకర్మము లెంచరు మనుజులు ॥పల్లవి॥

మొల్లమి గాలియొకటే ముంచి తూరుపెత్తుచోట
పొల్లకట్టు కడఁబడె పోగువడె గట్టివెల్లా
వుల్లములో శ్రీహరి ఒకఁడై వుండునతని-
నొల్లరైరి యసురలు వొలిసిరి సురలు ॥దైవ॥

మించిన జల్లి యొకటె మీఁదనుండు దొడ్డవెల్ల
చంచుల సన్నములెల్లా సందులఁ గారు
యెంచఁగ హరి యొకఁడే యెరఁగక కొందరైతే
కొంచమై రీతనిఁ గొల్చి కొందరై తె(రి?) ఘనులు ॥దైవ॥

ఆఁకలిదీరదు యటు నానాఁటికి
కాఁకలు మానవు కాంత లేక
మాఁకువంటి జన్మము గలకాలము
చీఁకటిదేహపుచిత్తపుగుణము ॥అల॥

నీవు వొసఁగినదె నిర్మలదేహము
నీవె నా నేర్పునేరములు
శ్రీవేంకటేశుఁడ జిగి నీ శరణని
దీవెనఁ బొందితి దేహపుగుణము ॥అల॥ 268

కేదారగౌళ

మీ మతము పరిభాష మీవల్లనే పుట్టెఁగాక
యేమునులైనాఁ దొల్లి యెంచిరా యీమాఁట ॥పల్లవి॥

ముడిగి నాలుగు సూత్రములె మీ వివరణము
కడమ వ్యాససూత్రాలు కల్లలా యేమి
కడు ముఖ్యము మహావాక్యమే చాలుననెను(నేరు?)
అడరి వసిష్ఠాదు లాడిరా యీమాఁట ॥మీమ॥

తానె బ్రహ్మమనంటె తగ జీవన్ముక్తనేరు
పూని లోకులెల్లా ముక్తిఁ బొందవలెఁగా
పాని కర్మానుభవాలు బాధితానువృత్తనేరు[౧]
వీనుల సర్వపురాణాల వింటిమా యీమాఁట ॥మీమ॥

పైకొని బ్రహ్మజ్ఞానము భక్తిరూపము గాదని
చేకొని కొల్చెదరట్టె శ్రీవేంకటేశు
దీకొనుచుఁ జేసేరు దేవపూజాది యజ్ఞాలు
యేకాత్మవాదులాల యితవా యీమాట- ॥మీమ॥ 269

---

[౧] 'ప్రిత్తన్నేరు' రేకు.

శంకరాభరణం

చెప్పఁబోతే యీ యర్థము చిత్తము వొడఁబడదు
తప్పులు వెదకకురో తత్వజ్ఞులాల ॥పల్లవి॥

చెలఁగి మిథ్య యంటాఁ జేసేయజ్ఞాలు ఫలించునా
యిల శూన్యోపాసకుల కేడ దేవుఁడు
లలి మాయా శబళితులకు మోక్ష మెక్కడిది
నలి నభేదవాది కానందానుభవ మేది ॥చెప్ప॥

హరి శరణుచొరనియట్టివారికి దిక్కేది
గురుఁడు వేరే లేఁడట కోరి వుపదేశమేది
వెరసి శిఖాసూత్రాలు విడిచితే ప్రణవమేది
పరగ భక్తి లేదట భవమేట్టు గడచె ॥చెప్ప॥

శ్రీవేంకటేశుముద్ర ధరించక వైకుంఠమేది
యీ విభుపేరు జపించకెట్టు పాపా లుత్తరించు
వేవేగ దాసుఁడుగాక వెట్టికేల కరుణించు
సేవించినఁగాక సర్వచింతలేల యుడుగు ॥చెప్ప॥ 270

శ్రీరాగం

అహోబలేశ్వరుఁ డఖిలవందితుఁడు
మహి నితనిఁ గొలిచి మనుఁ డిఁక జనులు ॥పల్లవి॥

మూఁడుమూర్తులకు మూలం బీతఁడు
వేఁడిప్రతాపపు విభుఁ డీతఁడు
వాఁడిచక్రాయుధవరధుఁ డీతఁడు
పోఁడిమిఁ బురాణపురుషుఁ డీతఁడు ॥అహో॥

అసురలకెల్లఁ గాలాంతకుఁ డీతఁడు
వసుధ దివ్యసింహం బితఁడు
విసువని యేకాంగవీరుఁ డీతఁడు
దెసలఁ బరాత్పరతేజం బితఁడు ॥అహో॥

నిగిడి శ్రీవేంకటనిలయుఁ డీతఁడు
బగివాయని శ్రీపతి యితఁడు
సొగిసి దాసులకు సులభుఁ డీతఁడు
తగు నిహపరములదాతయు నీతఁడు ॥అహో॥ 271

మాళవి

అంజినీదేవికొడుకు హనుమంతుఁడు
సంజీవినిదెచ్చినాఁడు సారె హనుమంతుఁడు ॥పల్లవి॥

కలశాపురముకాడ కదలీవనాల నీడ
అలవాఁడె వున్నవాఁడు హనుమంతుఁడు
అలరుఁ గొండలకోనలందలిగుహలలోన
కొలువు సేయించుకొనీఁ గోరి హనుమంతుఁడు ॥అంజి॥

పసలుగా జంగవెట్టి పండ్లగుత్తి చేతఁబట్టి
అసురలనెల్లఁ గొట్టీ హనుమంతుఁడు
వసుధఁ బ్రతాపించి వడిఁ దోఁక గదలించి
దెసలెల్లాఁ బాలించీ దివ్యహనుమంతుఁడు ॥అంజి॥

వుద్దవిడి లంకచొచ్చి వుంగరము సీతకిచ్చి
అద్దివో రాము మెప్పించె హనుమంతుఁడు
అద్దుక శ్రీవేంకటేశు ౧ కటుబంటై వరమిచ్చి
కొద్ది మీర సంతోసాలే గుప్పీ హనుమంతుఁడు ॥అంజి॥ 272

౧ ఈ 'కటు' పూ.ము.పా. న జారిపోయినది. దానివలన యతిభంగము

వరాళి

పంతగాఁడు మిక్కిలి నీపవనజుఁడు
రంతుకెక్కె మతంగపర్వతపవనజుఁడు ॥పల్లవి॥

వాలాయమై యెంతభాగ్యవంతుఁడో దేవతలచే
బాలుఁడై వరములందెఁ బవనజుఁడు
పాలజలనిధి దాఁటి పరగ సంజీవి దెచ్చి
యేలికముందరఁ బెట్టె యీ పవనుజుఁడు ॥పంత॥

పొంటులు సోదించితెచ్చి సుగ్రీవు రాఘవునికి
బంటుగాఁగఁ బొందుసేసెఁ బవనజుఁడు
వొంటినే రాముని ముద్ర వొసఁగి సీతముందర
మింటిపొడవై పెరిగె మేఁటి పవనజుఁడు ॥పంత॥

కిట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరుకృపచే ముందరిబ్రహ్మ-
పట్ట మేలనున్నవాఁడు పవనజుఁడు
చుట్టి చుట్టి తనకు దాసులయినవారికి
గట్టి వరములిచ్చె నీ ఘనపవనజుఁడు ॥పంత॥ 273

347 - రేకు శ్రీరాగం

ఏడకేడ నీచెరిత లేమని పొగడవచ్చు
యీడులేనిమహిమలయినవంశరామా ॥పల్లవి॥

పరమాన్నములోఁబుట్టి పక్కనఁ దాటకిఁ జంపి
సరుస విశ్వామిత్రుయజ్ఞము గాచి
హరునివిల్లు విరిచి యట్టె సీతఁ బెండ్లాడి
పరశురామునిచేత బలము చేకొంటివి ॥ఏడ॥

వైపుగాఁ సుగ్రీవుఁ గూడి వాలి నొక్కకోల నేసి
యేపున జలధి గట్టి యెసగితివి
దీపించు రావణుఁ జంపి దివిజులను మన్నించి
యేపుగా విభీషణుని రాజ్య మేలించితివి ॥ఏడ॥

సీతతోఁ బుష్పకమెక్కి జిగి నయోధ్యకు వచ్చి
గాతల రాజ్యపట్టము గట్టుకొంటివి
యీతల శ్రీవేంకటాద్రి నిటు విజనగరాన
నీతితో నెలవుకొని నెగడితివి ॥ఏడ॥ 274

ఆహిరి

సులభుఁ డీతఁ డిదివో సుగ్రీవనారసింహుడు
చెలఁగి మొక్కులు మొక్కి సేవించరో ॥పల్లవి॥

నవ్వులమోమువాఁడు నానామహిమలవాఁడు
రవ్వలుగా దేవతల రక్షించేవాఁడు
వువ్విళ్ళూర కంభములో నుదయించినవాఁడు
నివ్వటిల్లు ప్రతాపాన నెగడినవాఁడు ॥సుల॥

హేమపుచాయలవాఁడు యెదుటఁ గొల్వున్నవాఁడు
కోమలిఁ దొడపై నిడుకొన్నవాఁడు
కోమలపుమేనివాఁడు గొప్పకిరీటమువాఁడు
చేముంచి హిరణ్యదైత్యుఁ జించినవాఁడు ॥సుల॥

వాలుకగోళ్ళవాఁడు వాఁడికోరలవాఁడు
మేలిమికరుణతోడ మించినవాఁడు
వోలిఁ దుంగభద్రకాడనుండి శ్రీవేంకటాద్రిని
లీలతోఁ బ్రహ్లాదుని కేలికైయైనవాఁడు ॥సుల॥275

చాయ

శరణు శరణు నీకు జగదేకవందిత
కరుణతో మమ్ము నేలు కౌసల్యానందన ॥పల్లవి॥

ఘనరణరంగవిక్రమ దశరథపుత్ర
వినుతామన(ర?)స్తోమ వీరరాఘవ
మునులును రుషులును ముదమునొందిరి నీవు
జననమందినందుకు [౧] జానకీరమణ ॥శర॥

సులభ లక్ష్మణాగ్రజ సూర్యవంశతిలక
జలధిబంధన విభీషణవరద
తలఁకి యసురలు పాతాళము చొచ్చిరి నీవు
విలువిద్య నేర్చితేనే విజయరామ ॥శర॥

రావణాంతక సర్వరక్షక నిర్మలభక్త-
పావన దివ్యసాకేతపట్టణవాస
వేవేలుగ నుతించిరి వెస హనుమంతాదులు
సేవించిరి నినుఁ జూచి శ్రీవేంకటేశ ॥శర॥ 276

నాట

రాముఁడు లోకాభిరాముఁ డందరికి రక్షకుఁ డీతనిఁ దెలిసి కొలువరో
కామితఫలదుఁడు చరాచరములకుఁ గర్తయైనసర్వేశ్వరుఁడితఁడు ॥పల్లవి॥

తలఁప దశరథునితనయుఁడట తానె తారకబ్రహ్మమట
వెలయ మానుషపు వేషమట వెగటుగ హరువిల్లు విరిచెనట
అలరఁగ తానొక రాజట పాదాన నహల్యాశాపము మాన్పెనట
సొలవక దైవికమానుషలీలలు చూపుచు మెరసీఁ జూఁడరో యితఁడు ॥రాముఁ॥

---

[౧] 'జానరీ' రేకు

జగతి వసిష్ఠునిశిష్యుఁడట జటాయువుకు మోక్ష మిచ్చెనట
అగచరులే తనసేనలట అంబుధి కొండలఁగట్టెనట
మగువకొరకుఁగానట కమలాసను మనుమనిఁ రావణుఁ జంపెనట
తగ లౌకికి [1] వైదికములునొక్కట తానొనరించీఁ జూడరో యితఁడు ॥౽

వెస నమరుల వరమడిగెనట [2] విభీషణపట్టము గట్టెనట
యెసగ నయోధ్యకు నేలికట యింద్రాదులకుఁ గొలువిచ్చెనట
పొసగ శ్రీవేంకటగిరి నివాసమట భువనము లుదరంబున ధరించెనట
సుసరపుసూక్ష్మాధికములు తనందుఁ జూపుచున్నాఁడు చూడరో
యితఁడు ॥రాము॥

గౌళ

అఱిముఱి హనుమంతుఁ డట్టిబంటు
వెఱపు లేని రఘువీరునికి బంటు ॥పల్లవి॥

యేలికను దైవముఁగా నెంచి కొల్చేవాఁడే బంటు
తాలిమిగలిగినయాతఁడే బంటు
పాలుమాలక యేపొద్దు పనిసేయువాఁడే బంటు
వేళ గాచుకవుండేటి వెరవరే బంటు ॥అఱి॥

తను మనోవంచనలెంతటా లేనివాఁడే బంటు
ధనముపట్టున శుద్ధాత్ముకుఁడే బంటు
అనిశము నెదురు మాటాడనివాఁడే బంటు
అనిమొనఁ దిరుగనియతఁడే బంటు ॥అఱి॥

చెప్పినట్లనే నడచినయాతఁడే బంటు
తప్పులేక హితుఁడైనాతఁడే బంటు
మెప్పించుక విశ్వాసాన మెలఁగువాఁడే బంటు
యెప్పుడును ద్రోహిగానిహితుఁడే బంటు ॥అఱి॥

---

[1] 'వైదుక' రేకు. [2] 'విభీషణు' కావచ్చు

అక్కర గలిగి కడు నాప్తుఁడైనవాఁడే బంటు
యెక్కడా విడిచిపోనియిష్టుఁడే బంటు
తక్కక [1] రహస్యములు దాఁచినవాఁడే బంటు
కక్కసీఁడుగాక బత్తిగలవాఁడే బంటు ॥అకె॥

కానిపనులకు లోనుగానివాఁడే బంటు
ఆనాజ్ఞ మీరనియాతఁడే బంటు
నానాగతి శ్రీవేంకటోన్నతుఁడైనయతనికి
తా నిన్నిటా దాసుఁడైనధన్యుఁడే బంటు ॥అకె॥ 278

348 - రేకు దేవక్రియ

ఏమి చెప్పేది ప్రతాప మెట్టి విలుకాఁ డితఁడు
రాముఁడు వీఁడే మొక్కుఁడు రణరంగధీరుఁడు ॥పల్లవి॥

విడిసెఁ గపిబలము వెస సముద్రము దరి
నడచె లంకపైఁ బౌఁజు నానాగతుల
తొడిగె రాముఁడు వింట దొనలోని బ్రహ్మాస్త్రము
పడె రావణుతలలు పంక్తులై ధరణిని ॥ఏమి॥

చొచ్చిరి లంకలోను సుగ్రీవాంగదాదులు
తెచ్చిరి రాకాసి చెర తెప్పలుగాను
యిచ్చిరి జయధ్వనులు యింద్రాదిదేవతలు
[2] మెచ్చిరందరు సీతాసమేతుఁడాయ నితఁడు ॥ఏమి॥

మగుడెఁ బుష్పకముపై మహిమ నీతనిదండు
తగఁ బట్టము తా నేలె తమ్ములతోను
అగపడి శ్రీవేంకటాద్రిపై నిల్చె నితఁడు
జగదేకమూర్తి కౌసల్యాసుతుఁ డిపుడు ॥ఏమి॥ 279

---

[1] 'రహస్య' రేకు. [2] 'మెచ్చిరిందరు' రేకు

మేఘరంజి

ఇందులోనే కానవచ్చె నిన్నిటా నీ మహిమలు
చెంది నీవే దిక్కు మాకు సీతాపతిరామా ॥పల్లవి॥

దేవ నీకు వలసితే తృణము బ్రహ్మాస్త్రమాయ
భావించితే రాతికిఁ బ్రాణము వచ్చె
కావలసి యేసితే నాకాశముకట్లు దెగె
దైవమవంటే నీవే దశరథరామా ॥ఇందు॥

కూరుచుక యేలితేను కోఁతులు రాజ్యముసేసె
కోరితేనే నీటిపైఁ గొండలు దేలె
సారెఁ గదలివచ్చె నీ సన్నల సంజీవికొండ
° యేరీతి నీసరి వేరీ యినకులరామా ॥ఇందు॥

సూటి నీవు దలఁచితే సురలు పంపుసేసిరి
చాటితేనే నీపేరు జపమాయను
ఆటల నీకతలెల్లా నాచంద్రార్కమై నిలిచె
గాటపు సిరుల శ్రీవేంకటగిరిరామా ॥ఇందు॥

దేసి

ఏమని చెప్పఁగవచ్చు నిదివో నీ ప్రతాపము
రామ రామభద్ర సీతారమణ సర్వేశ ॥పల్లవి॥

వెరవున హరువిల్లు విరుఁగఁ దీసిననాఁడే
అరయ విరిగె వీపు లసురలకు
వరుస వనవాసపువ్రతము వట్టినపుడె
పరులమతుల భీతి వట్టె రఘురామ ॥ఏమ॥

° 'యేలితి' రేకు. ప్రాసభంగము

వచ్చి నీవు దండకావనము చొచ్చిననాఁడే
చొచ్చిరి పాతాళ మసురలెల్లాను
ముచ్చటాడి చుప్పనాతిముక్కు గోసిననాఁడే
కొచ్చి దైత్యు లాసదెగఁగోసిరి శ్రీరామ ॥ఏమ॥

అదరి మారీచుపై నమ్ము విడిచిననాఁడే
విడిచిరి దానవులు వేడుకలెల్లాను
బడి విభీషణునిఁ జేపట్టితే రక్కసులెల్లా
చిడిసి మల్లెవట్టిరి శ్రీవేంకటరామ ॥ఏమ॥ 281

ముఖారి

కొలువరో మొక్కరో కోరి తలఁచరో
చెలఁగి మనల రక్షించీని వీఁడె ॥పల్లవి॥

పాయపువాఁడు నల్లఁబల్లిచెన్నుఁడు
వేయినామములవెన్నుఁడు
పాయకకొల్చినభక్తప్రసన్నుఁడు
యీయెడనే వరములు యిచ్చీని వీఁడే ॥కొలు॥

పరిపూర్ణుఁడు మహానుభావుఁడు
తిరమగు దేవాధిదేవుఁడు
పరమానందస్వభావుఁడు
గరిమెఁ గరుణతోఁ గాచీని వీఁడె ॥కొలు॥

తెలియుఁ డీతఁడె దేవాగ్రగణ్యుఁడు
వలనుగ యోగీంద్రవరేణ్యుఁడు
అలరఁగ శ్రీవేంకటాచలేశపుణ్యుఁడు
నలిఁ బ్రసన్నుఁడై నవ్వీని వీఁడె ॥కొలు॥ 282

సామంతం

రామునికి శరణంటె రక్షించీ బ్రదుకరో
యేమిటికి విచారాలు యిఁక దైత్యులాల ॥పల్లవి॥

చలమునఁ దాటికిఁ జదిపినబాణము
లలి మారీచసుబాహులపైబాణము
మెలఁగి పరశురాము మేట్లేసినబాణము
తళతళ మెరసీని తలరో యసురలు ॥రాము॥

మాయామృగముమీఁద మరి వేసినబాణము
చేయి చాఁచి వాలి నేసినబాణము
తోయధిమీఁద నటు తొడిగినబాణము
చాయలు దేరుచున్నది చనరో దైతేయులు ॥రాము॥

తగఁ గుంభకర్ణునితల ద్రుంచినబాణము
జిగి రావణుఁ బరిమార్చినబాణము
మిగుల శ్రీవేంకటేశు మేఁటిపాద(ది?)లో నున్నది
పగ సాధించీ నిఁకఁ బారరో రాకాసులు ॥రాము॥ 28

నాదరామక్రియ

అప్పటి సుఖమేకాని యటమీఁదెంచుకొనఁడు
ఉప్పతిల్లు జీవుని వుద్యోగా లిట్టివి ॥పల్లవి॥

తనుభోగపురతులు దలపోయుచుండుఁగాని
తన నరకకూపాలు దలపోయఁడు
కనకభూషణములు గని వెరగందుఁగాని
ఘనకర్మబంధాలకుఁ గడు వెరగందఁడు ॥అప్ప॥

యీకడాకడఁ దాఁ జేసేటియెమ్మెలే యెంచుఁగాని
పైకొని కూడేటిపాపము లెంచఁడు
దీకొని జగములోనిద్రిష్టములే చూచుఁగాని
భీకరపు జన్మముల పిరివీకు చూడఁడు ॥అప్పు॥

వింతవింతమాటలవేడుకలే వినుఁగాని
అంతటఁ దాఁ బడేపాట్లవి వినఁడు
ఇంతటా శ్రీవేంకటేశుఁడేలఁగా నెరిఁగెఁగాని
యెంతచెప్పినాను బుద్ధి యిన్నాళ్లు నెరఁగఁడు ॥అప్పు॥ 284

349 - రేకు గుండక్రియ

జగతి వైశాఖశుద్ధచతుర్దశి మందవార-
మగణితముగఁ గూడె నదె స్వాతియోగము ॥పల్లవి॥

పక్కన నుక్కుఁగంభము పగిలించుక వెడలి
తొక్కి హిరణ్యకసిపుఁ దొడికిపట్టి
చక్కఁగాఁ గడపమీఁద సంధ్యాకాలమున
వక్కలు సేసె నురవడి నరసింహుఁడు ॥జగ॥

పిప్పిగాఁగఁ జప్పరించి పేగులు ౧ జందేలు వేసి
తొప్పఁదోఁగుచు నెత్తురు దోసిటఁ జల్లె
రొప్పుచుఁ గోపముతోఁ గేరుచుఁ బకపకనవ్వి
తప్పక చూచె వాని నుదగ్రనరసింహుఁడు ॥జగ॥

యెదుటఁ బ్రహ్లాదుఁ జూచి యిందిరఁ దొడపై నుంచె
అదన నందరికి నభయమిచ్చె
కదసి శ్రీవేంకటాద్రిగద్దెమీఁదఁ గూచుండె
వెదచల్లెఁ గృపయెల్ల వీరనరసింహుఁడు ॥జగ॥ 285

౧ 'జందలు' రేకు

సౌరాష్ట్రం

వీధులవీధుల విభుఁడేఁగీ నిదె
మోదముతోడుత మొక్కరో జనులు ॥పల్లవి॥

గరుడధ్వజ మదె కనకరథం బదె
అరదముపై హరి [1]యలవాఁడె
యిరుదెసల నున్నారు యిందిరయు భువియు
పరఁగ బగ్గములు పట్టరో జనులు ॥వీధు॥

ఆడే రదివో యచ్చరలెల్లను
పాడేరు గంధర్వపతులెల్లా
వేడుకతో వీఁడె విష్వక్సేనుఁడు
[2]కూడి యిందరునుఁ జూడరో జనులు ॥వీధు॥

శ్రీవేంకటపతిశిఖరముచాయదె
భావింప బహువైభవము లవే
గోవిందనామపుఘోషణ లిడుచును
దైవం బితఁడని తలఁచరో జనులు ॥వీధు॥ 286

మాళవశ్రీ

శ్రావణబహుళాష్టమి సవరేత్రికాడను
శ్రీవిభుఁడుదయించెఁ జెలులాల వినరే ॥పల్లవి॥

అసురలశిక్షించ నమరులరక్షించ
వసుధభారమెల్లా నివారింపను
వసుదేవునికిని దేవకీదేవికిని
అసదృశమగు కృష్ణుఁ డవతారమందెను ॥శ్రావ॥

---

[1] 'యల్లవాఁడె' కావచ్చు. [2] 'కూడిరిందరునుఁ' కావచ్చు

గోపికలమన్నించ గొల్లలనెల్లాఁ గావఁగ
దాపై మునులనెల్లా దయసేయను
దీపించ నందునికి దేవియైనయశోదకు
యేపున సుతుఁడై కృష్ణుఁ డిన్నిటాఁ బెరిగెను ॥శ్రావ॥

పాండవుల మనుపఁగ పదారువేలఁ బెండ్లాడఁగ
నిండి శ్రీవేంకటాద్రిపై నిలుచుండఁగా
అండ నలమేల్మంగ నక్కునఁ గాఁగలించఁగ
దండియైయుండఁ గృష్ణుఁడు తగ నుతికెక్కెను ॥శ్రావ॥ 287

వసంతం

కోలలెత్తుకొని గోపాలులునుఁ దాను
యీలీల సోదించె యీతఁడే కదవే ॥పల్లవి॥

జన్నెవట్టి వుట్టిఁ జక్కఁగఁ బెట్టిన
వెన్నదిన్నవాఁడు వీఁడు గదె
పన్నారుదొంతులపాలుఁబెరుగులు
యిన్ని నారగించె యీతఁడు గదవె ॥కోల॥

మెఱసి యట్టుగమీఁదిచక్కిలాలు
వెఱఁజి కైకొనె వీఁడే కదె
కఱమి కటిమి నమలు గంపల నురుగులు
యెటిఁగి దొంగిలె యీతఁడే కదవె ॥కోల॥

శ్రీవేంకటాద్రి దాఁచిన తేనెలెల్లా
వేవేగ సాధించె వీఁడే కదె
° కావించెల ^ మేలుమంగపతెయి మమ్మేలె
యేవంకఁ జూచినా యీతఁడే కదవే ॥కోల॥ 288

° కావించి+అలమేలుమంగ. ^ అలమేలుమంగపతి+అయి

శుద్ధవసంతం

ఈడ నిందరికి నేలికై వున్నాఁడు
వాడలరేపల్లెవాఁడా వీఁడు ॥పల్లవి॥

భారపువుట్ల పాలుఁబెరుగులు
వారలు వట్టినవాఁడా వీఁడు
^○^ కోరి గొల్లెతల కొలనిలోపల
చీరలుదీసిన శిశువా వీఁడు ॥ఈడ॥

ఆవులఁ బేయల నందరియిండ్ల
వావిరిఁ గాచినవాఁడా వీఁడు
వావు లొక్కటిగా వనితలఁ గూడి
వేవేలునేర్చినవిటుఁడా వీఁడు ॥ఈడ॥

అరుదై శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదనుండి
వరములిచ్చేటివాఁడా వీఁడు
^ᐟ^ మరిగెలమేల్మంగతో మమ్మెలె
సరసుఁడై వుండేజాణా వీఁడు ॥ఈడ॥ 289

శంకరాభరణం

ధర్మమునకే మము దయఁ గావవే యిఁక
నిర్మలుఁడవు నిను నే మెరిఁగేమా ॥పల్లవి॥

కాయధారులము కర్మలోలులము
మాయ కగపడినమనుజులము
పాయపుమదమున భ్రమసే మా మనసు
నీయెడఁ దగులై నిలిచీనా ॥ధర్మ॥

○ 'కోరి కొలనిలోపలి గొల్లెతల చీరలు' అనుట సహజము. ᐟ మరిగి+అలమేల్మంగతో

చాపల్యగుణము జడులమన్నిటాను
పాపపుణ్యసంబద్ధులము
పైపైఁగోర్కుల ప్రబలేమాబ్రదుకు
యేపనులకు నీకెక్కీనా ॥ధర్మ॥

అతిప్రాకృతులము అహంకారులము
సతతంబునుఁ ౧ జంచలులము
హితవుగ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి
తతితో నీభక్తి తగ మరచేమా ॥ధర్మ॥ 290

350 - రేకు భంగాళం

భావించి తెలుసుకొంటే భాగ్యఫలము
ఆవలీవలిఫలము లంగజజనకుఁడే ॥పల్లవి॥

దానములలో ఫలము తపములలో ఫలము
మోనములలో ఫలము ముకుందుఁడే
జ్ఞానములలో ఫలము జపములలో ఫలము
నానాఫలములును నారాయణుఁడే ॥భావిం॥

వినుతులలో ఫలము వేదములలో ఫలము
మనసులోని ఫలము మాధవుఁడే
దినములలో ఫలము తీర్థయాత్రల ఫలము
ఘనపుణ్యముల ఫలము కరుణాకరుఁడే ॥భావిం॥

సతతయోగ ఫలము చదువులలో ఫలము
అతిశయోన్నత ఫలము యచ్యుతుఁడే
౨ యతులలోని ఫలము జితకామిత ఫలము
క్షితి మోక్షము ఫలము శ్రీవేంకటేశుఁడే ॥భావిం॥ 291

---

౧ జెంచెలులము. రేకు యతిభంగము ౨ 'యెతులు' రేకు

మధ్యమావతి

చిత్తజగురుఁడ వో శ్రీ నరసింహా
బత్తిసేసేరు మునులు పరికించవయ్యా ॥పల్లవి॥

సకలదేవతలును జయవెట్టుచున్నారు
చకితులై దానవులు సమసి రదె
అకలంకయగు లక్ష్మి యటు నీ తొడపై నెక్కె
ప్రకటమైన నీ కోపము మానవయ్యా ॥చిత్త॥

తుంబురునారదాదులు దొరకొని పాడేరు
అంబుజాసనుఁ డభయమడిగీ నదె
అంబరవీధి నాడేరు యచ్చరలందరుఁ గూడి
శంబరరిపుజనక శాంతము చూపవయ్యా ॥చిత్త॥

హత్తి కొలిచే రదె యక్షులును గంధర్వులు
చిత్తగించు పొగడేరు సిద్ధసాధ్యులు
సత్తుగా నీ దాసులము శరణు చొచ్చితి మిదె
యిత్తల శ్రీవేంకటేశ యేలుకొనవయ్యా ॥చిత్త॥ 292

నారాయణి

హరి హరి నీ మాయామహిమ
సరవి దెలియ నను గరుణించఁగదే ॥పల్లవి॥

తలఁతును నా పాలిదైవమవని నిను
తలఁతును తల్లివిఁ దండ్రివని
మలసి యంతలో మఱతును తెలుతును
కలవలె నున్నది కడ గనరాదు ॥హరి॥

మొక్కుదు నొకపరి మొగి నేలికవని
మొక్కుదు నీ వాదిమూలమని
వుక్కున గర్వించి యుబ్బుదు సగ్గుదు
కక్కసమైనది కడ గనరాదు ॥హరి॥

చూతును నీమూర్తి సులభుఁడవనుచును
చూతు జగములకు సోద్యమని
యీతల శ్రీవేంకటేశ నన్నేలితివి
కౌతుకమొదవెను కడ గనరాదు ॥హరి॥ 293

నాగవరాళి

దైవము నెరఁగము తత్వముఁ దలఁచము
చేవై హరి రక్షించీ నిదివో ॥పల్లవి॥

పాపముఁ బుణ్యముఁ బైకొను దేహము
కోపము శాంతపుగుణములది
వోపికవోపము లుదుటు చూపెడిది(వి?)
చేపట్టుక యిటు చెలఁగే మిదివో ॥దైవ॥

వెలికిని లోనికి విడిసేటిప్రాణము
చలువలు వేండ్లు చల్లెడిది
తెలివికి నిదురకుఁ దేపై యున్నది
బలిమిఁ జేపట్టుక బ్రదికే మిదివో ॥దైవ॥

పరమును నిహమునుఁ బట్టినజీవుఁడ
పొరుగుకు నింటికిఁ బొత్తైతి
గరిమల శ్రీవేంకటపతి శరణని
నిరతపు మహిమల నెగడే మిదివో ॥దైవ॥ 294

* శోకవరాళి

ఓవో రాకాసులాల వొద్దు సుండి వైరము
దేవుని శరణనరో తెలుసుకోరో ॥పల్లవి॥

జగములో రాముఁడై జనియించె విష్ణుఁడదె
అగపడి లక్ష్మి సీతయై పుట్టెను
తగు శేష చక్ర శంఖ దైవసాధనములెల్ల
జిగి లక్ష్మణభరతాంచితశత్రుఘ్ను లైరి ॥ఓవో॥

సురలు వానరులైరి సూర్యుఁడు సుగ్రీవుఁడు
మరిగిఁ రుద్రుఁడే హనుమంతుఁడాయను
సరుస బ్రహ్మదేవుఁడు జాంబవంతుఁడైనాఁడు
వెరవరి నలుఁడే విశ్వకర్మ సుండి ॥ఓవో॥

కట్టిరి సేతువపుడె ఘనులెల్ల దాఁటిరి
ముట్టిరి లంకానగరము నీదళము
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడై రావణుఁ జంపె
వొట్టుక వరము లిచ్చీ నొనర దాసులకు ॥ఓవో॥ 295

బౌళి

జీవుఁడూ నొక్కటే చిత్తమూ నొక్కటే
వేవేలు మాయలచే వెలయుఁ గొన్నాళ్ల ॥పల్లవి॥

వొక్కటే దేహము వూరకే బాల్యావస్థ
యెక్కడౌతా నెరఁగడు యిటు గొన్నాళ్ల
చక్కఁగ నంతటిలోనె జవ్వనపాయమునాఁడు
మిక్కిలి పోకలఁ బోయి మెరయుఁ గొన్నాళ్ల ॥జీవుఁ॥

ఈ సంకీర్తనమే గౌళరాగమున స్వల్పపాఠభేదములతో ౨ -వ సంపుటమున ౧౪౬ వ పాటగా ముద్రితము. ఈ పునరుక్తి రేకులలోనిదే.

ఆఁకలీ నొక్కటె యటు జనించిననాఁడు
వోఁకరెన్నఁడో (?) దాఁగి వుండుఁ గొన్నాళ్లు
కాఁకల నంతటిలోనె కమ్మరఁ బుట్టినప్పుడే
వేఁకమై పలురుచులు వెదకుఁ గొన్నాళ్లు ॥జీవు॥

దేవుఁడూ నొక్కఁడే తెలియుదాఁకాఁ బెక్కు-
దేవతలై భ్రమయించు దేహము గొన్నాళ్లు
చేవమీర నంతలోనె ⁰శ్రీవేంకటేశుఁడై
సేవ గొని సుజ్ఞానిఁ జేసుఁ గొన్నాళ్లు ॥జీవు॥

రేకు 351 శ్రీరాగం

చేరి కొల్వరో యాతఁడు శ్రీదేవుఁడు
యీరీతి శ్రీవేంకటాద్రి నిరవైన దేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥

అలమేలుమంగ నురమందిడుకొన్నదేవుఁడు
చెలఁగి శంఖచక్రాలచేతిదేవుఁడు
కలవరదహస్తముఁ గటిహస్తపుదేవుఁడు
మలసీ శ్రీవత్సవనమాలికలదేవుఁడు ॥ చేరి ॥

ఘనమకరకుండలకర్ణములదేవుఁడు
కనకపీతాంబర⁰శృంగారదేవుఁడు
ననిచి బ్రహ్మాదుల నాభిఁగన్నదేవుఁడు
జనించెఁ బాదాల గంగ సంగతైనదేవుఁడు ॥ చేరి ॥

కోటిమన్మథాకారసంకులమైనదేవుఁడు
జూటపుఁగిరీటపుమించులదేవుఁడు
వాటపుసొమ్ములతోడి వసుధాపతిదేవుఁడు
యీటులేని శ్రీవేంకటేశుఁడైనదేవుఁడు ॥ చేరి ॥ 297

⁰ 'శ్రీ వేంకటేశుఁడి' రేకు

పళవంజరం

ఇతఁడొకఁడే సర్వేశ్వరుఁడు
సితకమలాక్షుఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ పల్లవి ॥

పరమయోగులకు భావనిధానము
అరయనింద్రాదుల కైశ్వర్యము
గరిమ గొల్లెతలకాఁగిటిసౌఖ్యము
సిరులొసఁగేటియీ శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ ఇత ॥

కలిగి యశోదకు కన్నమాణికము
తలఁచినకరికిని తగుదిక్కు
అలద్రౌపదికిని యాపద్బంధుఁడు
చెలరేఁగినయీ శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ ఇత ॥

తగిలినమునులకు తపములసత్ఫలము
ముగురువేలుపులకు మూలము
వొగి నలమేల్మంగకొనరిన౧పతితఁడు
జిగిమించినయీ శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ ఇత ॥ 298

వసంతం

నిండెను లోకములెల్ల నెరి నితనికరుణ
పండి రాసులాయఁ గీర్తిప్రతాపములెల్లను ॥ పల్లవి ॥

గరుడవేగమునఁ గదలె విజయరథ-
మిరవై యందు దేవుడేఁగుచుండఁగా
సొరిదిఁ బట్టుకుచ్చులు చుక్కలతో సందడించ
గరిమఁ బైఁడికుండలు గగనముదాఁకను ॥ నిండె ॥

---

౧. పతి + ఇతఁడు. ఇట్టివన్నీ వింతసంధులు. అన్నమయ్య స్వాతంత్ర్యానికి గుర్తులు.

అనిలవేగమున నదెవెడలె రథము
ఆనిమిషులు పగ్గములందుకొనఁగా
తనుఁదానె ఘనశంఖధ్వనులు దిక్కులనిండ
నునిసి చక్రము దనుజుల సాధింపఁగను ॥ నిండె ॥

వెలయ మనోవేగాన వేంచేసీ మగిడి రథ -
మెలమిఁ దమదాసులు యేచి పొగడ
అలమేలుమంగ దనకటు విడెమియ్యఁగాను
బలిమి శ్రీవేంకటాద్రిపతి మించీనిందును ॥ నిండె ॥ 299

బౌళిరామక్రియ

దేవతలఁగాచిన దేవుఁ డితఁడు
వేవులుప్రతాపములవీరరాముఁ డితఁడు ॥ పల్లవి ॥

రావణుఁజంపి పుష్పకరథ మెక్కి సీతతోడ
ఠావుగా నయోధ్యను పట్టముగట్టుక
వావిరి సుగ్రీవాదివానరకోట్లు గొలువ
చేవమీరి పొగడొందుశ్రీరాముఁ డితఁడు ॥ దేవత ॥

వసుధ యింతయునేలి వసిష్ఠాదులు వొగడ
యెసగ నశ్వమేధాలెల్లాఁ జేసి
పొసఁగఁ గుశలవుల పుత్రులుగా నటుగాంచి
రసికత మించు దశరథరాముఁ డితఁడు ॥ దేవత ॥

అలర రుద్రునెదుటనటు విశ్వరూపు చూపి
లలి బ్రహ్మవట్ట మనిలజుని కిచ్చి
యిల శ్రీవేంకటాద్రినిరవై నిలిచినాఁడు
చలము సాధించిన జయరాముఁ డితఁడు ॥ దేవత ॥ 300

మాళవశ్రీ

నమో నమో దశరథనందన మమ్ముఁరక్షించు
కమనీయ శరణాగతవజ్రపంజరా ॥ పల్లవి ॥

కోదండదీక్షాగరుఁడ రామచంద్ర
ఆదిత్యకుల దివ్యాస్త్రవేది
సోదించుమారీచునితలగుండుగండ
ఆదినారాయణ యసురభంజనా ॥ నమో ॥

ఖరదూషణశిరఃఖండనప్రతాప
శరధిబంధన విభీషణవరదా
అరయ విశ్వామిత్రయాగసంరక్షణ
ధరలోన రావణదర్పాపహరణ ॥ నమో ॥

పొలుపొంద నయోధ్యపురవరాధీశ్వర
[౧]గెలుపుమీరిన జానకీరమణ
అలఘుసుగ్రీవాంగదాదికపిసేవిత
సలలిత శ్రీవేంకటశైలనివాసా ॥ నమో ॥ 301

కేదారగౌళ

నిలచినవాఁడవు నీవేకాక దైవమా
నెలవై ప్రకృతి నేను నీలోనిసొమ్ములము ॥ పల్లవి ॥

తటి [౨]నిరువదేను తత్త్వములుండఁగాను
యెఱఁగని యజ్ఞానానకెవ్వరు గురి
నెటిఁ జైతన్యమెల్లా నీసొమ్మై వుండఁగాను
యెఱుకవొక్కటేకాక యెవ్వరున్నారీడను ॥ నిలి ॥

---

౧. 'గెలుపుమీరిన' పూర్వముద్రణమున 'గెలుపొందిన'గా మారినది. ౨. 'నిరువదేను' రేకు.

దినలెక్క లూరుపులు తెచ్చి తెచ్చి వొప్పించఁగ
యెనలేని జన్మములకెవ్వరు గురి
వునికై బ్రహ్మాండము వొళ్ళునీకై వుండఁగాను
యెనసే ఆనందమేకా కెవ్వరున్నారీడను ॥ నిలి ॥

అచ్చపుసుముద్రవంటాత్మ లణువైయుండగా
యిచ్చఁ గామక్రోధాల కెవ్వరు గురి
నిచ్చలు శ్రీవేంకటేశ నీవేలికవై యుండఁగా
హేచ్చేటిదాస్యమేకాక యెవ్వరున్నారీడను ॥ నిలి ॥ 302

రేకు 352 భూపాళం

తెలియఁడుగాక ద్రిష్టము జీవుఁడు
సులభమిదివో యిచ్చోటనే పరము ॥ పల్లవి ॥

మనసునఁ దలచిన మర్మములు గరఁగి
చొనుపుచు నింద్రియసుఖ మిచ్చు
అనువుగ నిటువలె హరిఁదలపోసిన
తనకు బ్రహ్మానందము సమకొనదా ॥ తెలి ॥

మాటలాడినను మరిగి మానవులు
యీటున మెచ్చిత్తురేమైనను
నాఁట నిట్ల హరినామము నొడివిన
గాఁటపువరములు కలుగునె కాదా ॥ తెలి ॥

చేసినపుణ్యము చేతఁజుట్టుకొని
రాసి వెనుతగిలి రక్షించు
వేసర కిటు శ్రీవేంకటేశ్వరుని
ఆసల కైంకర్యము ఫలించును ॥ తెలి ॥ 303

వసంతం

తల్లియాపె కృష్ణునికిఁ దండ్రి యీతఁడు
చల్లఁగా లోకములెల్లా సంతోసమందెను ॥ పల్లవి ॥

అరుదై శ్రావణబహుళాష్టమినాఁటిరాత్రి
తిరువవతారమందెను కృష్ణుఁడు
యిరవై దేవకిదేవి యెత్తుకొని వసుదేవు -
కరములందుఁ బెట్టితే కడుసంతోసించెను ॥ తల్లి ॥

తక్కక యమునానది దాఁటతఁడు రేపల్లెలో
పక్కన యశోదాదేవిపక్కఁ బెట్టెను
యెక్కువనాపె కృష్ణునినెత్తుక నందగోపుని
గక్కన వినిపించితే కడుసంతోసించెను ॥ తల్లి ॥

మరిగి పెద్దై కృష్ణుఁడు మధురలోఁ గంసుఁజంపి
బెరసి యలమేల్మంగఁ బెండ్లాడి
తిరమై శ్రీవేంకటాద్రిని దేవకీదేవియు
ఇరవై తే వసుదేవుఁ డేఁచి సంతోసించెను ॥ తల్లి ॥ 304

హిందోళం

కరుణానిధివి గట్టుకో యేపుణ్యమైన
శరణాగత వజ్రపంజరుఁడవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

మన్నించేనంటే నిన్ను మానిపేవా రెవ్వరు
పన్ని కోపగించితే నీపట్టుకెదు రెవ్వరు
చెన్నుమీర నీపెట్టుఁజెట్లే జీవులెల్లాను
వన్నెగా నీసొమ్ము నీవువలసినట్టు సేయి ॥ కరు ॥

కాచేనంటే నిన్నుఁ గాదనేవా రెవ్వరు
ఏచి యాజ్ఞవెట్టేనంటే యిదేలనేవా రెవ్వరు
లాచి పెంపుడుఁగుట్టలు లలినీజీవులెల్లాను
చేచేత నీదాసులను సేసినట్టుసేయి ॥ కరు ॥

పరమిచ్చేనంటే నడ్డపడేవా రెవ్వరు
సరి నిహమిచ్చేనంటే సాధించేవా రెవ్వరు
సిరుల శ్రీవేంకటేశ చేతిలోవారము నీకు
హరి నీపాఁతవారమెట్టైనా దయసేయి ॥ కరు ॥ 305

భైరవి

[1]ఈతఁడు విష్ణుఁడు రిపు లెక్కడ చొచ్చేరు మీరు
చేత చక్రమెత్తినాఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ పల్లవి ॥

జలధులు చొచ్చిచొచ్చి సారెఁ బ్రతాపించినాఁడు
చలమునఁ బాతాళము సాధించినాఁడు
బలుభూమిదూరి వొక్కకొలికికిఁ దెచ్చినాఁడు
నిలిచి యంతరిక్షమునిండి భేదించినాఁడు ॥ ఈతఁ ॥

చేరి బ్రహ్మాండము తూఁటుసేసి చూచినాఁడు
వీరుఁడై రాచమూఁకల వెదకినాఁడు
ఘోరపుత్రికూటాదికొండలు జయించినాఁడు
వారించి చక్రవాళపర్వతము దాఁటినాడు ॥ ఈతఁ ॥

మట్టి దైత్యపురాల మర్మాలు విదళించినాఁడు
చుట్టువేడెమున యింతా సోదించినాఁడు
యిట్టె శ్రీవేంకటాద్రినిరవై యెక్కినవాఁడు
రట్టుగాఁ దనదాసులనిట్టె [2]రక్షించినాఁడు ॥ ఈతఁ ॥ 306

---

౧. ఇందు దశావతార సమన్వయము కలదు. ౨. 'అట్టుగాఁ దనదాసులనిట్టె అక్షించినాఁడు' రేకు.
3. ఇటువంటి సమాసములు ఈ భాష కలంకారములు.

వరాళి

జీవుఁ డించుకంత చేఁత సముద్రమంత
చేవెక్కి పలుమారుఁ జిగిరించీ మాయ ॥ పల్లవి ॥

కోపములైతేను కోటానఁగోట్లు
దీపనములైతేను [3]దినకొత్తలు
చాపలబుద్ధులు సమయని రాసులు
రాపాడీఁ గడవఁగరాదు వోమాయ ॥ జీవుఁ ॥

కోరికలైతేను కొండలపొడవులు
తీరనిమోహాలు తెందేపలు
వూరేటిచెలమలు వుడివోనిపంటలు
యీరీతినే యెలయించీని మాయ ॥ జీవుఁ ॥

మునుకొన్నమదములు మోపులకొలఁదులు
పెనఁగినలోభాలు పెనువాములు
నినుపై శ్రీవేంకటేశ నీదాసులనంటదు
యెనసి పరులనైతే యీఁదించీ మాయ ॥ జీవుఁ ॥ 307

కాంబోధి

ఎన్నఁడొకో నే నీచెరఁ దగులక
అన్నిటా శ్రీపతికాధీనమౌట ॥ పల్లవి ॥

దేహాధీనము తిరిగేటి జీవులు
దేహము యర్థాధీనము
మోహాధీనము ముంచినయర్థము
ఆహా యిది పుణ్యాధీనము ॥ ఎన్నఁ ॥

సతతముఁ బురుషుఁడు సతులయాధీనము
అతివలు వయసుకు నధీనము
గతియగు వయసులు కాలాధీనము
అతిశయమిది మాయాధీనము ॥ ఎన్నఁ ॥

దైవాధీనము తగినజగ మిది
దేవుఁడు మోక్షాధీనము
చేవల మోక్షము శ్రీవేంకటపతి -
సేవాధీనము సిలుగే లేదు ॥ ఎన్నఁ ॥ 308

రేకు 353 భల్లాటి

పెదయౌబళపుఁగొండఁ బెరిగీనిదే
వదలకకొలిచితే వరములిచ్చీని ॥ పల్లవి ॥

పదివేలశిరసులబలునరసింహము
గుదిగొన్నచేతుల గురుతైనది
ఎదుటఁ బాదాలుఁ గన్నులెన్నైనఁ గలిగినది
యిది బ్రహ్మాండపుగుహ నిరవైనది ॥ పెద ॥

ఘనశంఖచక్రాదుల కైదువలతోనున్నది
మొనసి రాకాసిమెకములఁ గొట్టేది
కనకపుదైత్యుని కడుపుచించినది
తనునమ్మిన ప్రహ్లాదుదాపున దండైనది ॥ పెద ॥

శ్రీవనితఁ దొడమీఁదఁ జేకొని నిలిపినది
దేవతలు గొలువ గద్దెపై నున్నది
శ్రీవేంకటాద్రియందుఁ జెలఁగి భోగించేది
భావించి చూచితేను పరబ్రహ్మమైనది ॥ పెద ॥ 309

ముఖారి

నరులార నేఁడువో నారసింహజయంతి
సురలకు నానందమై శుభములొసఁగెను ॥ పల్లవి ॥

సందించి వైశాఖశుద్ధచతుర్దశి శనివార -
మందు సంధ్యాకాలమున నౌభళేశుఁడు
పొందుగాఁ గంభములోనఁ బొడమి కడపమీఁద
కందువ గోళ్ళఁ జించెఁ గనకకశిపుని ॥ నరు ॥

నరమృగరూపము నానాహస్తముల
అరిది శంఖచక్రాది ఆయుధాలతో
గరిమఁ బ్రహ్లాదునిఁ గాచిరక్షించి నిలిచె
గురుతరబ్రహ్మాండ గుహాలోనను ॥ నరు ॥

కాంచనపుగద్దెమీఁద గక్కనఁ గొలువైయుండి
మించుగ నిందిరఁ దొడమీఁదఁ బెట్టుక
అంచె శ్రీవేంకటగిరి నాదిమపురుషుండై
వంచనసేయక మంచివరాలిచ్చీనదివో ॥ నరు ॥ 310

సామంతం

దైవమొక్కఁడే సంతత [1]భజనీయుఁడు
భావము సమబుద్ధిఁ బాయఁగఁదగదు ॥ పల్లవి ॥

హరియే సకలాంతరాత్మకుఁ డటుగాన
తిరమై యొకరి నిందింపఁదగదు
అరయఁగ లోకములనిత్య మటుగాన
మరిగి కొందరిమీఁదిమమతయు వలదు ॥ దైవ ॥

---

౧. 'నియ్యుఁడు' రేకు

బహుకల్పితములెల్లఁ బ్రకృతిమూలమే కాన
గహనపుఁదనవుద్యోగము వలదు
సహజవిహారుఁడు సర్వేశ్వరుఁడుగాన
వహిఁ దానేవచ్చినవి వలదనఁదగదు ॥ దైవ ॥

తపములు జపములు దాస్యమూలమె కాన
వుపమల సందేహమొగి వలదు
యెపుడును శ్రీవేంకటేశ్వరు సేవించి
[1]చపలచిత్తమువారి సంగమిఁక వలదు ॥ దైవ ॥ 311

లలిత

ఏగతి నుద్ధరించేవో యింతటిమీఁదట మమ్ము
భోగపుఁగోరికలచేఁ బొలిసెఁ[2]బో ప(గ?)తులు ॥ పల్లవి ॥

పరగి నాలుకసొంపు పరసిపోయ
పరులనే నుతియించి పలుమారును
విరసపుఁబాపములవినికిచే వీనులెల్లాఁ
గొరమాలె మాకు నేఁటి కులాచారము ॥ ఏగతి ॥

మొక్కలాన పరధనమునకుఁ జాఁచిచాఁచి
ఎక్కువఁజేతులమహి మెందో పోయ
తక్కక పరస్త్రీలఁ దలఁచి మనసు బుద్ధి
ముక్కపోయ మాకు నేఁటి ముందటిపుణ్యాలు ॥ ఏగతి ॥

యెప్పుడు నీచులయిండ్లకెడతాఁకి పాదములు
తప్పనితపములెల్లఁ దలఁగిపోయె
యిప్పుడె శ్రీవేంకటేశ యిటునిన్నుఁ గొలువఁగా
నెప్పున నేఁజేసినట్టి నేరమెల్లా నణఁగె ॥ ఏగతి ॥ 312

---

౧. 'చెపల' రేకు యతిభంగము.-౨. 'బోపములు' రేకు.

సాళంగనాట

*ఆయమేవ అయమేవ ఆదిపురుష
జయకరం తమహం శరణంభజామి ॥ పల్లవి ॥

అయమేవ ఖలుపురా అవనీధరస్తు సో౽
ప్యయమేవ వటదళాగ్రావిశయన
అయమేవ దశవిట్టరవతారరూపైచ్య
నయమార్గ భువిరక్షణం కరోతి ॥ ఆయ ॥

అయమవే సతతం శ్రియఃపతి దేవేషు
అయమేవ దుష్టదైత్యాంతకస్తు
అయమేవ సకళ భూతాంతరేష్టుక్రమ్య
ప్రియభక్తపోషణం పిదృత్పనోతు ॥ ఆయ ॥

అయమేవ శ్రీవేంకటాద్రి విరాజితే
అయమేవ వరదోప్యాచకానాం
అయమేవ వేదవేదాంతశ్చ సూచితో
అయమేవ వైకుంఠాధీశ్వరస్తు ॥ ఆయ ॥ 313

సామంతం

ఇన్నిటా నింతటా నిరవొకటే
వెన్నునినామమే వేదంబాయ ॥ పల్లవి ॥

నలినదళాక్షునినామకీర్తనము
కలిగి లోకమునఁ గలదొకటే
యిల నిదియే భజియింపఁగఁబుణ్యులు
చెలఁగి తలఁప సంజీవని యాయ ॥ ఇన్ని ॥

కోరిక నచ్యుత గోవిందాయని
ధీరులు దలఁపఁగఁ దెరువొకటే
ఘోరదురితహర గోవర్ధనధర
నారాయణ యని నమ్మఁగఁగలిగె ॥ ఇన్ని ॥

తిరువేంకటగిరిదేవునినామము
ధరఁదలపగ నాధారమిదే
గరుడధ్వజునిసుఖప్రదనామము
నరులకెల్లఁ బ్రాణము దానాయ ॥ ఇన్ని ॥ 314

ఈ కీర్తనను ఈక్రింది విధముగా సవరించి పఠింపఁ దగును :

అయమేవ అయమేవ ఆదిపురుషో
జయకరం తమహం శరణం భజామి ॥ పల్లవి ॥
అయమేవ ఖలు పురా అవనీధరస్తు సో
ప్యయమేవ వటదళాగ్రాధిశయనః
అయమేవ దశవిధైరవతారరూపైశ్చ
నయమార్గభువి రక్షణం కరోతి ॥అయ॥
అయమేవ సతతం శ్రియఃపతిర్దేవేషు
అయమేవ దుష్టదైత్యాంతకస్తు
అయమేవ సకలభూతాంతరేష్వాక్రమ్య
ప్రియభక్తపోషణం ప్రీత్యా తోతి ॥అయ॥
అయమేవ శ్రీవెంకటాద్రౌ విరాజతే
అయమేవ వరదోపి యాచకానాం
అయమేవ వేదావేదాంతైశ్చ సూచితో
ప్యయమేవ వైకుంఠాధీశ్వరస్తు ॥అయ॥

రేకు 354 **రామక్రియ**

ఎందరు సతులో [1]యెందరు సుతులో
యిందునందు నెట్లెరిఁగే నేను ॥ పల్లవి ॥

మలయుచు నాయభిమానములని నే
కెలననిపుడు వెదకేనంటే
పలుయోనులలో పలుమా(మ?) రుఁబొడమిన -
చలమరి నాతొలుజన్మంబులను. ॥ ఎంద ॥

గరిమెలఁ బాణిగ్రహణము నేసిన
సిరులచెలులఁ గలసేనంటే
తరుణులగురుతులు తలఁపున మరచితి
పరగిన బహుకల్పంబులయందు ॥ ఎంద ॥

శ్రీ వేంకటగిరిచెలువునియాజ్ఞల
[2]భావించియె కరిఁ బైకొంటి
తావులఁజూడగ తగిలికోర్కుల
భావరతుల[2]బెంబడి మనసందు (?) ॥ ఎంద ॥ 3

గుండక్రియ

కటకట హరిమాయాకల్పనెట్టిదో
తటుకునఁ బారవేసేతలఁపెందు లేదు ॥ పల్లవి ॥

అనంతకోటియుగాదులనుండియు
తనివోక విషయాలఁ దగిలుండినా
దినమొక్కొక్కరుచియై తీపులైఁ పండీఁగాని
వెనుకొన్న యాత్మకు వెగ టెందు లేదు ॥ కటకటా ॥

---

౧. 'యందరు' రేకు యతిభంగము. ౨ భావించి యేఁకరి పైకొంటి కావచ్చు.

కడలేక నాలుకకుఁ గన్నయాహారములెల్ల
వోడలిలోఁ బూఁటవూఁట వొట్టుకొనినా
సడిఁ బైపై వింతవింతచవులే వెదకుఁగాని
విడువని యాత్మకు వెగ టెందు లేదు ॥ కటకటా ॥

కలకాలముననుండి కాపురపు లంపటాలె
కలిమితో [1]మెడఁగుచ్చి కట్టుకొనినా
యెలమితో శ్రీవేంకటేశ్వరునాజ్ఞల -
నలవాటైన యాత్మకలపే లేదు ॥ కటకటా ॥316

లలిత

నటనల భ్రమయకు నామనసా
ఘటియించుహరియే కలవాఁడు ॥ పల్లవి ॥

ముంచిన జగమిది మోహినీగజము
పొంచినయాస పుట్టించే దిది
వంచనల నిజమువలెనే వుండును
మంచులు మాయలే మారునాఁడు ॥ నటన ॥

సరిసంసారము సంతలకూటమి
సొరిదిఁ బచారము చూపే దిది
గరిమ నెప్పుడుఁ గలకలమనుచుండును
మరులగువిధమే మాపటికి ॥ నటన ॥

కందువదేహము గానిముదియదిది
అందినబహురూప మాడేదిది
యెందును శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడుండును
డిందుపడఁగనిదె తెరమరఁగు ॥ నటన ॥ 317

---

[1]'తొడ' పూ.ము.పా.

గుండక్రియ

"నిశ్చింతం పరమం సుఖ" మనుమాటే నిజము నిజము తెలియరుగా
ఆశ్చర్యంబిది పరమయోగులకు ననుభవులకు దృష్టాంతముసుండీ ॥ప॥

కరచరణాదులుగలచైతన్యము గక్కునఁ బానుపుపై నుండి
సరుగన సడిలిన నిద్రామందము సమకూడీ నరులకటువలెనే
పరమాత్మునిపై సకలోద్యోగ వు (గో?) పాయంబులు దా దిగవిడిచి
ధరఁ దానుండిన బ్రహ్మానందము తనుఁదానే పైకొనుఁజుండీ ॥ నిశ్చి

వున్నతిఁ దానొక దేశములోపలనుండి క్రితముచూచిన నవియెల్లా
అన్ని దేశములు నటుదలపోసిన యంతకుగోచరమైనట్లు
యెన్నగఁబూర్వజ్ఞానంబున సర్వేశ్వరుఁడగు హరిఁదలఁచినను
సన్నిధియగు సుజ్ఞానానందము సత్యము సత్యంబదిసుండీ ॥నిశ్చిం॥

ననిచిన ప్రపంచకత్ప (ల్ప?) ములలో నానావిధముల జంతువులు
తనుఁదాఁజూడఁగరానిరూపు లద్దములోపలఁ గన్నట్లు
ఘనుఁడగు శ్రీవేంకటపతిరూపము గక్కన నెదుటనె సేవించి
అనయము తనుఁదా సంతసించుటే యాత్మానందంబిదిసుండీ ॥నిశ్చిం

సాళంగనాట

ఒసఁగితివిన్నియు నొకమాఁటే
వెస నీఁకఁ జేసేవిన్నపమేది ॥ పల్లవి ॥

నారాయణ నీనామము దలఁచిన -
నీరానివరములిచ్చితివి
చేరి నిన్ను నిటు సేవించిననీఁకఁ
గోరి పడయ నీఁకఁ గోరికలేవి ॥ ఒసఁ ॥

హరి నీకొకమరి యటు శరణంటే
గరిమల నన్నిటు గాచితివి
నిరతముగా నిఁక నిను నుతియింపుచు
అరగొరతనివి నిను నడిగేదేదో ॥ ఒసఁ ॥

శ్రీవేంకటేశ్వర చేయెత్తిమొక్కిన
భావమే నీవై పరగితివి
యీవరుసల నీవింతటిదాతవు
ఆవలనినుఁ గొనియాడెడిదేమి. ॥ ఒసఁ ॥ 319

భౌళి

దేవదేవోత్తముని తిరుతేరు
దేవతలు గొలువఁగా తిరుతేరు ॥ పల్లవి ॥

తిరువీధులేగీని తిరుతేరు
తిరుపుగొన్నట్లాను తిరుతేరు
తెరలించె దనుజులఁ దిరుతేరు
తిరిగె దిక్కులనెల్ల తిరుతేరు ॥ దేవ ॥

ధిక్కిరించీ మోతలఁ దిరుతేరు
దిక్కరికుంభా లదరఁ దిరుతేరు
తిక్కుముత్తేలకుచ్చుల తిరుతేరు
తెక్కులఁబ్రతాపించీఁ దిరుతేరు ॥ దేవ ॥

తీరిచెఁ గలకలెల్లఁ దిరుతేరు
ధీర గరుడవాహపుఁ దిరుతేరు
చేరి యలమేలుమంగతో శ్రీవేంకటేశ్వరుని -

తీరున నెలకొన్నట్టి తిరుతేరు ॥ దేవ ॥ 3

రేకు 355 సాళంగం

మాధవ భూధవ మదనజనక
సాధురక్షణచతుర శరణు శరణు ॥ పల్లవి ॥

నారాయణాచ్యుతానంత గోవింద శ్రీ -
నారసింహా కృష్ణ నాగశయన
వారాహ వామన వాసుదేవ మురారి
శౌరి జయజయతు (?) శరణు శరణు ॥ మాధ ॥

పుండరీకేక్షణ భువనపూర్ణగుణ
అండజగమన నిత్య హరి ముకుంద
పండరిరమణ రామ బలరామ పరమపురుష
చండభార్గవరామ శరణు శరణు ॥ మాధ ॥

దేవ దేవోత్తమ దివ్యావతార నిజ -
భావ భావనాతీత పద్మనాభ
శ్రీవేంకటాచల శృంగారమూర్తి నవ
సావయవసారూప్య శరణు శరణు ॥ మాధ ॥

లలిత

దొరకినయప్పుడే తుదగాక
మరుగకుమెన్నఁడు మరి మనసా ॥ పల్లవి ॥

తనుభోగంబులఁ దనిపినపిమ్మట
వెనుకొని హరిఁ దడవేనంటే
దినమునుఁ దను నింద్రియములచల మిది
తనియుట [౧]యెన్నఁడు దగుమనసా ॥ దొర ॥

---

౧. 'యన్నడు' రేకు

తిరమగునాసల దీరినపిమ్మట
తెరలి విరతిఁ బొందే నంటే
మరలని యాశామయమీచిత్తము
విరతి యెన్నఁడిఁక వెడమనసా ॥ దొర ॥

ముదిసినపిమ్మట మొగి శ్రీవేంకట -
పదయుఁ గొలుతు నిచ్చలునంటే
హృదయము శ్రీవేంకటేశునినెల విది
యిదిగనుటెన్నఁడు యీమహి మనసా ॥ దొర ॥ 322

లలిత

తెలిసియుఁ దెలియదు దేరినచిత్తము
నలినాక్ష గోవింద ననుఁగావవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యేఁకట నినుగొలిచి యితరుల వేఁడనేల
వేఁకపుటాసల నాలోవెలితిగాక
చీఁకటివాసినమీఁద చీఁదరగొనఁగనేల
మాఁకువంటివెడబుద్ధి మాన దిదేమయ్యా ॥ తెలిసి ॥

పొంచి నీదాసుఁడనై యల్పుల వేఁడఁబోనేల
చంచలగుణములనాజాలిగాక
అంచలఁ దెరువుకని యడవిఁబడఁగనేలా
యించుకంత యేవపుట్ట దేమిపాపమయ్యా ॥ తెలిసి ॥

మతిలో నీవుండఁగాను మాయలఁ బొరలనేలా
వెతకి తెలియని నావేఁదురుగాక
గతియై శ్రీవేంకటేశ కరుణించితివి నన్ను
తతి నాతపమునేఁడు దరిచేరెనయ్యా ॥ తెలిసి ॥ 323

గుండక్రియ

తెలియనివారికిఁ దెరమరుఁగు
తెలిసినవారికి దిష్టంబిదియే ॥ పల్లవి ॥

కన్నులయెదుటనుఁ గాంచినజగ మిది
పన్నిన ప్రకృతియు బ్రహ్మమునే
యిన్నిట నుండఁగ నిదిగాదని హరిఁ
గన్న చోట వెదకఁగఁబోనేలా ॥ తెలి ॥

అగపడి యిరువదియైదై జీవునిఁ
దగిలినవెల్లాఁ దత్త్వములే
నగవుల నిదియును నమ్మగఁ జాలక
పగటునఁ దమలో భ్రమయఁగ నేలా ॥ తెలి ॥

అంతరంగుఁడును నర్చావతారము
నింతయు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడే
చెంతల నీతనిసేవకులకు మరి
దొంతికర్మములతొడ సికనేలా ॥ తెలి ॥ 32

గుండక్రియ

ఏలొకో కర్మమా యిందుకుఁ బాలైతిని
పొలుపడిన యీ జలభ్రమణమువలెను ॥ పల్లవి ॥

ధరలోఁ బుట్టినప్పుడే తలఁచ నీ యాత్మ
మరుగఁడు పరమైతే మరచీఁగాని
అరిది దుర్భాషల నలవడ్డనాలికె
హరినామములయందు నలవడదు ॥ ఏలొ ॥

జవకట్టి పూర్వవాసనల సంసారమే

చవియే తాఁగాని ముక్తి చవిగాదు
భువిఁగల విషయాలఁ బుంగుడయ్యాఁగాని మతి
వివరించి దైవమును వెదకలేదు ॥ ఏలో ॥

శ్రీవేంకటేశుకృపచేత నింతేకాని
వావాత నివి గైవశము గావు
[1]భావమిప్పుడితని పాదాలు చేరికాని
యేవుపమలనుఁ గాన మిన్నాళ్లును ॥ ఏలో ॥ 325

ముఖారి

చవి నోరి కేడఁ దెత్తు సంప దేడఁదెత్తు వీని
సవరించుటే నాసంప దిదిగాదా ॥ పల్లవి ॥

పచ్చడా లెక్కడఁదెత్తు పట్టుచీర లేడఁదెత్తు
వెచ్చనిం డ్లేడఁదెత్తు వెంట వెంటను
తెచ్చిన యీపచ్చడము దేహమిది వెంటవెంట
వచ్చీఁగాక తన్నుఁదానె వద్దనఁగవచ్చునా ॥ చవి ॥

దొరతన మేడఁదెత్తు దొడ్డసొమ్ము లేడఁదెత్తు
యెరవులసిరుల నేనేడఁదెత్తు
వెరవున నేనెవ్వరిని వేసరించఁజాలక
దరిచేరుటే దొరతనమిదిగాదా ॥ చవి ॥

తోడఁబుట్టువుల నేడఁ దోడితెత్తుఁ జుట్టాల -
నేడఁ దెత్తు సుతులపాం దేడఁదెత్తును
వేడుకైనపొందు శ్రీవేంకటేశుఁ దలఁచుటే
ఈడులేనిబంధుకోటి ఈతఁడెకాఁడా ॥ చవి ॥ 326

---

౧. 'జీవ' పూ.ము.పా; యతిభంగము

రేకు 356 శ్రీరాగం

ఓ పవనాత్మజ వో ఘనుఁడ
బాపుబాపనఁగఁ బరగితిగా. ॥ పల్లవి ॥

వో హనుమంతుడ వుదయాచలని -
ర్వాహక నిజసర్వ ప్రబల -
దేహము మోఁచిన తెగువకు నిటువలె (?)
సాహసమిటువలెఁ జూటితిగా ॥ ఓ పవ ॥

వో రవిగ్రహణ వో దనుజాంతక
మారులేక మతి మలసితిగా
దారుణపువినతాతనయాదులు
గారవింప నిటు గలిగితిగా ॥ ఓ పవ ॥

వో దశముఖహర వో వేంకటపతి -
పాదసరోరుహపాలకుఁడా
[1]యీ దేహముతో నిన్నిలోకములు
నీదేహమెక్క నిలిచితిగా ॥ ఓ పవ ॥ 32?

ముఖారి

దిక్కులేనివారు నీవే దిక్కని కొలువఁగా
అక్కరకితఁడు దైవమందురువో నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

పాలుపడి నిన్నుఁజేరి పట్టి కొలిచినవారి
జాలిపాటు తొలఁగించి జడనువాపి
మూలఁబడనీక తెచ్చి ముద్దుసేసికావఁగాను
మేలెరుఁగుబుధులెల్ల మెత్తురువో నిన్నును ॥ దిక్కు ॥

---

౧. ఇక్కడ నుండి అన్వయము కుదురుటలేదు. పైన 'నిటువలె' అను పాదమునకు కీ.శే. రాళ్లపల్లివారే ప్రశ్నార్థకముతో పరిష్కరించిరి.

కొండలుఁగోట్లునైనకోరికలుగలవారి -
యండనే కోరికలిచ్చి యాదరించఁగా
నిండినదాసులకెల్ల నీవే దైవ మవని
కొండమీఁదనుండినఁ బైకొందురువో నిన్నును. ॥ దిక్కు ॥

యేకమైనమనసుతో నెవ్వరు దలఁచినాను
చేకొని కరుణఁ గృపసేయఁగాను
యేకాలము శ్రీవేంకటేశుఁడు మాదైవమని
లోకమెల్లఁ దామే కొలుతురువో నిన్నును ॥ దిక్కు ॥ 328

వరాళి

ఏదియుఁగానఁడు (గాననందు?) నేది గాదందు
ఆదిపురుష నీదాస్యమే చాలనాకు ॥ పల్లవి ॥

గరిమఁ గొందరికి సాకారమై నిలిచితి
గురునిరాకారమై కొందరికి
సరుసఁ గొందరికెల్లా సగుణుఁడవట నీవు
ధర నిర్గుణమవట తగిలి కొందరికి ॥ ఏదియు ॥

వొకటఁ గళాపూర్తి నొనరియుందువట
వొకట నిష్కళుఁడవై వుడివోవట
వొకచో జీవుల (కు) నీకొరయ భేదమట
వొకచో నె (న?) భేదమట వున్నారట నీకు ॥ ఏదియు ॥

అదన నిందరిలోన నంతరాత్ముఁడవట
యెదుట శ్రీవేంకటేశుఁడవట
యిదియది యననేల యింతయును నీ మహిమ
కదిసి నీ పాదాలే కనుఁగొంటగాక ॥ఏదియు॥ 329

లలిత

మాధవ కేశవ మధుసూదన విష్ణు
శ్రీధరా పదనభం (ఖం?) చింతయామియూయం (మోవయం?)॥పల్లవి॥

వామన గోవింద వాసుదేవ ప్రద్యుమ్నా
రామ రామ కృష్ణ నారాయణాచ్యుత
దామోదరానిరుద్ధ దైవపుండరీకాక్ష
నామత్రయాధీశ నమో నమో ॥ మాధవ ॥

పురుషోత్తమ పుండరీకాక్ష దివ్య
హరి సంకర్షణ యధోక్షజ
నరసింహ హృషీ కేశ నగధర త్రివిక్రమ
శరణాగతరక్ష జయజయ సేవే ॥ మాధవ ॥

మహితజనార్దన [౧]మత్స్య కూర్మ వరాహ
సహజభార్గవ బుద్ధ జయతురగ (గ) కల్కి
విహితవిజ్ఞాన శ్రీవేంకటేశ శుభకరం
అహమీ తహతద (అహమిహ తవపద?) దాస్యమనిశం భజామి॥మాధవ॥330

గుండక్రియ

అందిచూడఁగ నీకు నవతారమొకటే
యెందువాఁడవై తివి యేఁటిదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నవనీతచోరా నాగపర్యంకా
సవనరక్షక హరీ చక్రాయుధా
అవల దేవకిపట్టివని యశోదకు నిన్ను
నివలఁ గొడుకవనేదిది యేఁటిదయ్యా ॥ అంది ॥

---

౧. 'మచ్య' రేకు

పట్టపు శ్రీరమణా భవరోగవైద్య
జట్టిమాయలతోడిశౌరి కృష్ణ
పుట్టినచో టొకటి పొదలెడిచో టొకటి
[1]యెట్టని నమ్మవచ్చు నిదియేఁటిదయ్యా ॥ అంది ॥

వేదాంతనిలయా వివిధాచరణా
ఆదిదేవ శ్రీవేంకటాచలేశ
సోదించి తలఁచినచోట నీ వుండుదువట
యేదెస నీ మహిమే యిదేఁటిదయ్యా ॥ అంది ॥ 331

గుండక్రియ

తలపోఁత చిత్తమునఁ దరిగానక బుద్ధి
గలఁగెఁ గావనో మమ్ముఁ గర్మమా ॥ పల్లవి ॥

పాపజాతిమేనితోడఁ బడ్డపాటే చాలదా
ఆపదలకేల లోనాయ నిప్పుడు
దీపమైనహరిభక్తి దెలిసియింతటనైనఁ
గాపాడి పరమీవో కర్మమా ॥ తల ॥

చెప్పరానిసుఖములు చెప్పి చెప్పి కని కని
చప్పుడుగా లోకమునఁ జాటి చాటి
దెప్పరపుభవములఁ దిప్పుదీర్చైతి మిదె
కప్పుకొని కావఁగదో కర్మమా ॥ తల ॥

వేడుకలిన్నియు శ్రీవేంకటాద్రిరాయఁడే
కూడిన మాదైవమని కొనియాడి
యేడఁజూచిననుఁ బుణ్య మెక్కుడాయనని నమ్మి
గాడలెల్లాఁ బాసితిమి కర్మమా ॥ తల ॥ 332

[1] 'యెట్టను' రేకు

రేకు 357 సామంతం

సర్వేశ్వరుఁడే శరణ్యము
నిర్వాహకుఁ డిన్నిటఁగాన ॥ పల్లవి ॥

బలుదేవతలకు బ్రహ్మాదులకును
జలజనాభుఁడే శరణ్యము
అలరిన బ్రహ్మాండ మవిసిననాఁడును
నిలిపె నాతఁడిన్నిటిఁగాన ॥ సర్వే ॥

అనేకవిధముల నిఖిలజీవులకు
జనార్దనుఁడే శరణ్యము
అనాథనాథుఁ డంతరాత్మకుఁడు
అనాదిపతి యితఁ డటుగాన ॥ సర్వే ॥

తగునిశ్చలులగుతనదాసులకును
జగదేకపతే శరణ్యము
చిగురుఁజేవయగుశ్రీవేంకటేశుఁడు
అగువరములొసఁగు నటుగాన ॥ సర్వే ॥ 3:

లలిత

సోదించిరిదియె సురలును మునులును
ఆదికి ననాది హరినామం ॥ పల్లవి ॥

అరిది వేదశాస్త్రార్థసంగ్రహము
అరయఁగ నొకటే హరినామం
దురితహరము భవదుఃఖనాశనము
అరిభయంకరము హరినామం ॥ సోదించి ॥

సకలపుణ్యఫలసారవిహారము
అకలంకము శ్రీహరినామం
ప్రకటము సులభము పరమపావనము
అకుటిలమిది (శ్రీ?) హరినామం ॥ సోదించి ॥

కందువ సదరము కైవల్యపదము
అందరికిదియే హరినామం
యెందును శ్రీవేంకటేశ్వరు కరుణకు -
నందుకోలైన హరినామం ॥ సోదించి ॥334

సాళంగనాట

ఇన్నిటికి నోపునా యీ మనసు నన్ను
మన్నించి నీమనసు మరిగించుమనసు ॥ పల్లవి ॥

పొలఁతులకాఁకనే పుటమెక్కె మనసు
చలివేఁడిజవ్వనమునందిఁ జిక్కె మనసు
వలరాజుతూపునంజు వడినెక్కె మనసు
మలసి రతిసుఖాలమరపాయ మనసు ॥ ఇన్ని ॥

పచ్చనికనకముపై భ్రమఁబడె మనసు
చిచ్చువంటివిషయాల శివమెత్తె మనసు
వొచ్చెపుఁ బాపాలకెల్లా నొడిగట్టె మనసు
బచ్చన చెంచెలములఁ బాటిచెడె మనసు ॥ ఇన్ని

కోరి యంతలో గురుఁడు గూఁటవేసె మనసు
వోరుపుతో నీపాలి కొప్పగించె మనసు
ఈరీతి శ్రీవేంకటేశుఁడ నామనసు
తొరపు విజ్ఞానము తుదకెక్కె మనసు. ॥ ఇన్ని ॥ 335

రామక్రియ

నమ్మితే నితఁడే మన్ననఁ గాచు
యిమ్ముల [1]ధ్రువునిఁ బట్టమేలించినట్లు ॥ పల్లవి

తీరని కర్మములైన దీరుఁబో శ్రీహరిపాద -
మేరీతిఁ గొలిచినా నెవ్వరికిని
చేరరాని యడవిలో శిలలై పడియున్న
భారపుటహల్యాశాపము దేరినట్లు ॥ నమ్మి

కలుగనిసిరులెల్లఁ గలుగుఁబో శ్రీహరిఁ
గొలిచినవారికిఁ గోరినట్లే
అలనాఁడు దరిద్రుఁడైన కుచేలుని
బలుసంపదలఁ దెచ్చి బతికించినట్లు ॥ నమ్మి

చూడఁగా మూఢులకైన సులభుఁడై నిలుచుఁబో
వేడుకతోఁ బాడితే శ్రీవేంకటేశుఁడు
యీగనే మాబోంట్లకు నిరవై కోనేటిదండ
మేడెపువరములెల్ల మెచ్చి యిచ్చినట్లు ॥ నమ్మి

లలిత

దేవునిమరవకు మంతే మాట చిత్తమా
దీవెనై కలఁడు మాకు దేవుఁడు ॥ పల్లవి

అరుదగుజీవుని బ్రహ్మాండగోళములోన
తెరఁగై పుట్టించువాఁడు దేవుఁడు
అరసి కమ్మరవచ్చి యన్నపానాదులు వెట్టి
తిరుగ రక్షించువాఁడు దేవుఁడు ॥ దేవు

౧. 'ధ్రువుని' రేకు

బలుసంసారములోన భ్రమసియుండిన మాకుఁ
దెలిపి చెప్పినవాఁడు దేవుఁడు
తెలియనికర్మములు తెగనిబంధాలు వాపి
తిలకించి కాచువాఁడు దేవుఁడు ॥ దేవుని ॥

తల్లియుఁ దండ్రియునై దాతయై కలఁడు మాకు
తెల్లమి శ్రీవేంకటాద్రిదేవుఁడు
మల్లాడి తనదాసులమతిలోఁ దా నుదయించి
తెల్లవారించేవాఁడు దేవుఁడు. ॥ దేవుని ॥337

ముఖారి

ఆలించు పాలించు ఆదిమపురుష క్షమ
[1]జాలిదీర నీకే శరణుచొచ్చితిమి ॥ పల్లవి ॥

గతి నీవే మతి నీవే కర్తవు భర్తవు నీవే
పతియు వీపె (నీవే?) యేపట్టునా మాకు
యితరము లెవ్వరున్నా రెంచిచూడ నిన్నుఁబోల
చతురుఁడ నిన్నునే శరణుచొచ్చితిమి ॥ ఆలించు ॥

జననీజనకులు శరణము నీవే
వునికి మనికి నీవే [2]వుపమ నీవే
మనసిచ్చి నీవే నన్ను మన్నించుకొంటేనే
చనవి మనవి నీకే శరణుచొచ్చితిమి ॥ ఆలించు ॥

లోకసాక్షివి నీవే లోకబంధుఁడవు నీవే
యీకడ శ్రీవేంకటేశ యిదివో నీవె
నీకంటె మరిలేరు నిఖిలమింతయుఁ గావ
సాకారరూప నీకే శరణుచొచ్చితిమి ॥ఆలించు॥338

---

౧. జాలి, బాధ ౨. ఉపమ, ఉపాయము

రేకు 358 గుండక్రియ

నాఁటకమింతా నవ్వులకే
పూఁటకుఁబూఁటకుఁ బొల్లైపోవు ॥ పల్లవి ॥

కోటివిద్యలునుఁ గూటికొఱకె పో
చాటువ మెలఁగేటి శరీరికి
తేటల నాఁకలిదీరినపిమ్మట
పాటుకుఁ బాటే బయలైపోవు ॥ నాఁట ॥

మెఱసేటిదెల్లా మెలుఁతలకొరకే
చెఱలదేహములజీవునికి
అఱమరపుల సుఖమందినపిమ్మట
మొఱఁగుకుమొఱఁగే మొయిలై పోవు ॥ నాఁట ॥

అన్ని చదువులును నాతనికొరకే
నన్నెరిఁగిన సుజ్ఞానికిని
యిన్నిట శ్రీవేంకటేశుదాసునికి
వెన్నెలమాయలు విడివడిపోవు ॥ నాఁట ॥ 339

గుండక్రియ

ఎన్నిటికెన్నిటికని యెక్కడఁ దగిలెదము
మన్నించు దేవ మాకుఁజాలు ॥ పల్లవి ॥

ముఖరమై మాఁకులకు మొదలఁబోసిననీరు
శిఖలకుఁ దనువెక్కి చిగిరించినయట్టు
నిఖిలప్రయోజనాలు నీమూలమేకాన
మఖపతి మీసేవే మాకుఁజాలు ॥ ఎన్ని ॥

వరుసలనిన్నిటా వన్నె బంగారమే
పరిపరివిధముల పలుసొమ్ములైనట్లు
నిరతిఁ గర్మఫలాలు నీమూలమేకాన
మరుగురుఁడవు నీవే మాకుఁజాలు ॥ ఎన్ని ॥

వెలయ శ్రీవేంకటేశ వివిధజంతువులకు
అలవిలేనిభూమే యధారమైనట్లు
నెలవు దేవతలకు నీవేలికవుగాన
మలసి నీశరణమే మాకుఁజాలు ॥ ఎన్ని ॥ 340

రామక్రియ

మాయలో మోహమున మరచితివిదే హరి
[1]వేయింటికి వింటే వివేకమా ॥ పల్లవి ॥

అంతటికినొడయఁడు అఖిలజీవులలోన
అంతర్యామి శ్రీహరియట
యింతటిలో నీకు హితబంధువులు వేరి
వింతవారెవ్వరు నీకు వివేకమా ॥ మాయ ॥

అరయ నక్షరవాచి యతఁడట యిలలోనఁ
బరమమంత్రాలెపో పలుకులెల్ల
నిరతపునుతి యేది నిందయేది యిందులోన
వెరవెరఁగవుగాక వివేకమా ॥ మాయ ॥

మొదలను నడుమను ముగిసినర్థములందు
యెదుటను శ్రీవేంకటేశుఁడట
యిది యది యననేల యిచ్ఛాద్వేషమేల
వెదకుము సమబుద్ధి వివేకమా ॥ మాయ ॥ 341

---

౧. 'వేయింటికే వింటి వివేకమా' అని రేకు. రేకు పాఠము, పూర్వముద్రిత పాఠము- రెండును సరిగ అర్థస్ఫోరకములు కాలేదు.

రామక్రియ

సందెకాడఁ బుట్టినట్టి/చాయలపంట యెంత -
చందమాయఁ జూడరమ్మ చందమామపంట ॥ పల్లవి ॥

మునుపఁ బాలవెల్లి మొలచి పండినపంట
నినుపై దేవతలకు నిచ్చపంట
గొనకొని హరికన్నుఁగొనచూపులపంట
వినువీధినెగడినవెన్నెలలపంట ॥ సందె ॥

వలరాజుపంపున వలపువిత్తినపంట
చలువై పున్నమనాఁటి జాజరపంట
కలిమికామినితోడ కారుకమ్మినపంట
మలయుచుఁ దమలోనిమత్తిమానిపంట. ॥ సందె ॥

విరహులగుండెలకు వెక్కసమైనపంట
పరగ చుక్కలరాసిభాగ్యముపంట
అరుదై తూరుపుఁగొండ నారఁగ బండినపంట
యిరవై శ్రీవేంకటేశునింటిలోనిపంట ॥ సందె ॥ 34

ఆహిరి

ఎన్నఁడు విజ్ఞానమిఁక నాకు
విన్నపమిదె శ్రీవేంకటనాథా ॥ పల్లవి ॥

పాసినఁ బాయవు బంధములు
ఆస దేహమున్నన్నాళ్ళు
కోసినఁ దొలఁగవు కోరికలు
గాసిలి చిత్తముగలిగిన్నాళ్ళు ॥ ఎన్న ॥

కొచ్చినఁ గొరయవు కోపములు
గచ్చులగుణములుగలనాళ్ళు
తచ్చినఁ దలఁగవు తహతహలు
రచ్చల విషయపురతులన్నాళ్ళు ॥ ఎన్న ॥

వొకటికొకటికిని వొడఁబడవు
అకట శ్రీవేంకటాధిపుఁడ
సకలము నీవే శరణంటే యిఁక
వికటములణఁగెను వేడుకనాళ్ళు ॥ ఎన్న ॥ 343

బౌళి

ఎంత వెట్టిఁ గొండదవ్వి యెలుకఁ బట్టెద నేను
పంతపు శ్రీహరి నాభ్రమ వాపవే ॥ పల్లవి ॥

పడనిపాట్లఁ బెక్కుపనులఁ దిరుగుటెల్ల
కుడిచేపట్టెఁడుగూటికొర కింతే కా
కడదాఁకాఁ జెలులతోఁ గాఁపురము సేయుటెల్ల
వొడలు మరచియుండే వొక్క నిమిషానకా ॥ ఎంత ॥

ఘనమైన గృహములు గట్టుకొనుటెల్లాను
తనువు మోచేయంతటికే కా
తనివోనిమతిలోనితలపోఁతలెల్లాను
యెనసిన బదుకు తా నెంచుటకే కా ॥ ఎంత ॥

యింతలోని పనియని యెరఁగని చేతఁలెల్లా
సంతకూటముల యీసంసారానకా
చెంతలశ్రీవేంకటేశ చేరి నీకే శరణంటే
యింతక మున్నిటినేర మేమనేవో కా ॥ ఎంత ॥ 344

రేకు 359 లలిత

నీవే కాచుటగాక నేరుపు నాయందేది
చేవల వేఁపమాను చేఁదు మానీనా ॥ పల్లవి

వొరసి దుర్గుణములనునూనిన నాచిత్తము
మరలి మంచిగుణాన మట్టుపడీనా
హరి నిన్నుఁ దలఁచక యడవిఁబడిన మరి (తి?)
దరిచేరి నిన్ను మతిఁ (రి?) దలఁచఁబోయీనా ॥ నీవే ॥

పొలుమాలి యింద్రియాలబారిఁబడ్డ పుట్టువిది
ఆలరి వైరాగ్యసుఖ మందఁబోయీనా
నీలవర్ణ నినుమాని నిత్యసంసారైన నేను
కాలమందే నిన్నెరఁగఁగలనా నేను ॥ నీవే ॥

గరిమ సుజ్ఞానము గలిగిన సాత్త్విక -
మరయ వేరొకచోట వణఁగీనా
యిరవై (మై?) శ్రీవేంకటేశుఁడ నీకరుణబ్బె
శరణాగతుఁడ నాకు స్వతంత్రమా ॥ నీవే ॥

ముఖారి

ఇందుకు విరహితములిన్నియు సజ్ఞానమని
చందమున గీతలందుఁ జాటీనిదివో ॥ పల్లవి ॥

మానావమానములు మాని డంబు విడుచుట
పూని హింసకుఁ జొరక యోరుపు గలుగుటయు
అని మతిఁ గరఁగుట యాచార్యోపాసన
తానెప్పుడు శుచియౌట తప్పని విజ్ఞానము ॥ ఇందు

[1]అంచల సుస్థిరబుద్ధి యాత్మవినిగ్రహము
అంచితవిషయనిరహంకారాలు
ముంచినజన్మదుఃఖములు దలపోయుట
కంచపుసంసారము గడుచుటే జ్ఞానము ॥ ఇందు ॥

అరిమిత్రసమబుద్ధి యనన్యభక్తియు
సరినేకాంతమును సజ్జనసంగ విముక్తి (?)
ధర నధ్యాత్మజ్ఞానతత్త్వము దెలియుట
గరిమలందుట శ్రీవేంకటపతి జ్ఞానము ॥ ఇందు 346

లలిత

ధ్రువవరదునివలె తుదకెక్కుఁగాక మరి
యివల గర్మఫలంబు లేవైన సతమా ॥ పల్లవి ॥

కరిరాజవరదునకు కడఁగి శరణంటేను
కరిఁగాచినట్లనే కాఁచుగాక
పరదైవముల కెంత భంగపడి మొక్కినా
అరసి రావణుకొసంగినట్లనేకాదా ॥ ధ్రువ ॥

శ్రీపతినే అడిగినను జిగి నజామిళువలె
చేపట్టి సిరుల రక్షించుఁగాక
ఆపోక కౌరవుఁడు హరిపరాఙ్ముఖుఁడైన
పైపైనే సంపదలు పార్థుచేఁ బడవా ॥ ధ్రువ ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడిచ్చేయీవరంబులే
వోవలను ధ్రిష్టమై యుండుఁగాక
భావించ నితరములు పరలోకములయందు
కై వశంబగునవేకథలవలెఁగాదా ॥ ధ్రువ ॥ 347

---

౧. 'అంచలను స్థిరబుద్ధి' రేకు

బౌళి

ఏమిసేయుదు నింతయు నీమాయ
సామజవరద నా చందమిది ॥ పల్లవి ॥

జలములోపలనున్నచందురునీడవలె
నలుగడలఁ గదలీ నామనసు
వెలుచు మేఘములు గప్పిన సూర్యునివలె
వెలుఁగదు నాలోని విజ్ఞానము ॥ ఏమి ॥

కడఁగి యాకసమున గాలియణఁగినట్లు
వడిఁగానరాదు నా వైరాగ్యము
ముడిగిముత్తెపుఁజిప్పముత్యమువిధంబున
జడిసీ నాలోని సాత్వికము ॥ ఏమి ॥

యిప్పుడిట్టె శ్రీవేంకటేశ నీకృపవలె
వుప్పతిల్లె నిజభక్తి యొక్కటై నీపై
కప్పిన నీసేవవలెఁ గన్న నిధానమువలె
అప్పసమై నిలిచె బ్రహ్మానందము ॥ ఏమి ॥ 348

బౌళిరామక్రియ

ఎన్నఁడు నేఁగందు నిందు నిందిరాపతి నీవే
కన్ను లెదుటనుండి కరుణింతుగాక ॥ పల్లవి ॥

పొడమినయట్టె నిన్ను పొంచికొలిచేనంటే
కడు నాకప్పుడు వివేకము చాలదు
అడరి యంతటిమీఁదనైనాఁ దెలియఁబోతే
వడి జవ్వనమదము వశమిందుగాదు ॥ ఎన్నఁడు ॥

వెనక నేఁ బ్రౌఢనై విరతిఁ బొందేనంటే
ధనవాంచ నేమియుఁ దడవనీదు
తనువు ముదిసి నీకుఁ దపముసేసేనంటే
వోనర నేమిటికి వోపికలేదు. ॥ ఎన్నఁడు ॥

శ్రీవేంకటేశ యీసిలుగులఁబెట్టనేల
కైవశమై నీవు గలిగుండఁగా
నీవే కృపసేసి నేఁడిటుగావకున్న
పావనమైన యీ పదవెందుఁగద్దు ॥ఎన్నఁడు॥ 349

సామంతం

ఇందరిగాచిన నీవు యిట్టే నీవు నాకు
కందువ నిధానమవై కలవుగా నీవు ॥ పల్లవి ॥

అరసి ధ్రువుని గాచినట్టి నీవు
కరుణతోఁ బ్రహ్లాదుఁ గాచిన నీవు
కరిరాజు శరణంటేఁ గాచిన నీవు
కరతలామలకమై కలవుగా నీవు ॥ ఇందరి ॥

గట్టిగా విభీషణుఁగాచిన నీవు
అట్టె ద్రౌపదిఁ గాచినప్పటి నీవు
చెట్టవట్టి బలిఁగాచిన నీవు నాకు
కట్టిన ముడుపవై కలవుగా నీవు ॥ ఇందరి ॥

కమ్మర సుగ్రీవునిఁ గాచిన నీవు నేఁడు
కిమ్ముల లోకములు రక్షించే నీవు
నెమ్మది శ్రీవేంకటనిలయ నీవు మాకు
కమ్మకొని దాపుదండై కలవుగా నీవు ॥ ఇందరి ॥ 350

రేకు 360 లలిత

దైవమే నేరుచుఁగాక తగిలించ విడిపించ
యీవల సంసారికి నేమిసేయ వచ్చును ॥ పల్లవి ॥

ఆస యెచ్చోట నుండు నక్కడ దైన్యము నుండు
వాసులన్నీ నెందు నుండు వన్నెలు నందుండు
వేసట యెక్కడ నుండు వీతరాగ మాడనుండు
యీసుల నీలంకెవాప నెవ్వరికిఁ దరము ॥ దైవ ॥

అతికోప మేడనుండు నజ్ఞాన మాడనుండు
మతిఁ బంత మెందుండు మత్సర మందుండు
మతకము లేడనుండు మాయలును నందు నుండు
యితరు లెవ్వరు నిందు కేమనఁగలరు ॥ దైవ ॥

తనభక్తి యెందుండు తపమును నందుండు
మనసెందు నుండు దీమసమును నందుండు
తనివి యెక్కడ నుండు తగు సుఖ మందుండు
తనర శ్రీవేంకటేశు దైవికము లివియే ॥ దైవ ॥ 35

ముఖారి

[1]వింతనా నేఁ దనకు వేసాలవాఁడు
కంతునికి గురుఁ డనఁగలిగినవాఁడు ॥ పల్లవి ॥

జడిగొని మొదలఁ దా జలసూత్రపువాఁడు
వెడమాయలుగ బారి విద్యలవాఁడు
కడుసోద్యములనే కర్మపుఁ జేఁతలవాఁడు
అడరి కంభపుసూత్ర మాడెడివాఁడు ॥ వింత ॥

---

౧. ఇందు దశావతార సమన్వయము కలదు

యిలనుండి మిన్ను ముట్టే యింద్రజాలములవాఁడు
తల ద్రుంచి బ్రదికించుతక్కులవాఁడు
తెలియఁ గొండలు నీళ్ళఁ దేలవేసినవాఁడు
కలసి పగలు రేయిగాఁ జేసేవాఁడు ॥ వింత ॥

మగువలభ్రమయించేమౌనవ్రతములవాఁడు
వెగ్గళై రాయి గంతులు వేయించేవాఁడు
చిగిరించే వరముల శ్రీ వేంకటాద్రివాఁడు
బగివాయ కిట మమ్ముఁ బాలించేవాఁడు ॥ వింత ॥ 352

ముఖారి

నగవులు నిజమని నమ్మేదా
వొగి నడియాసలు వొద్దనవే ॥ పల్లవి ॥

తొల్లిటికర్మము దొంతుల నుండఁగ
చెల్లబో యింకఁజేసేదా
యెల్లలోకములు యేలేటి దేవుఁడ
వొల్లనొల్ల నీఁక నొద్దనవే ॥ నగవు ॥

పోయినజన్మము పొరుగులనుండఁగ
చీయనక యిందుఁ జెలఁగేదా
వేయినామములవెన్నుఁడ మాయలు
వోయయ్య యిఁకనొద్దనవే ॥ నగవు ॥

నలి నీనామము నాలికనుండఁగ
తలకొని యితరముఁ దడవేదా
బలు శ్రీవేంకటపతి నిన్నుఁగొలిచి
వొలుకుఁ జెంచలములొద్దనవే ॥ నగవు ॥ 353

మంగళకౌశిక

భారకుఁ డతఁడే బంధువుఁ డతఁడే
చేరితి మతనినే చెంచెలమేలా ॥ పల్ల॥

చెనకునాయుధము చేతఁ గలిగితే
ఘననిర్భయుఁడై కడఁగీనట్ల (ట?)
అనంతాయుధుఁ డాతుమనుండఁగ
వెనుకొని యెందుకు వెఱవఁగనేలా ॥ భార॥

భువి నొకరాజును బొందుగఁ గొలిచిన
యివల నచ్చికం బెరఁగఁడట
భువనరక్షకుఁడె పొదిగొని యేలఁగ
వివరించి యొరుల వేఁడఁగనేలా ॥ భార॥

తోవ నిధానము దొరకినయప్పుడే
యేవిధములు మరి యెంచఁడట
శ్రీవేంకటపతి చేకొని కావఁగ
భావన నితరోపాయములేలా ॥ భార॥

సామంతం

తానే తానే యిందరి [౧]గురుఁడు
సానఁబట్టినభోగి జ్ఞానయోగి ॥ పల్ల॥

అపరిమితములైనయజ్ఞాలు వడిఁ జేయఁ
బ్రపన్నులకు బుద్ధి వచరించి
తపముగా ఫలపరిత్యాగము సేయించు
కపురుల గరిమల కర్మయోగి ॥ తానే॥

---

౧. 'గు గురుఁడు' రేకు.

అన్ని చేఁతలును బ్రహ్మార్పణవిధిఁ జేయ
మన్నించు బుద్ధులను మరుగఁజెప్పి
వున్నతపదమున కొనరఁగఁ గరుణించ (చు?)
పన్నగశయనుఁడే బ్రహ్మయోగి ॥ తానె ॥

తనరఁగఁ గపిలుఁడై దత్తాత్రేయుఁడై
ఘనమైనమహిమ శ్రీవేంకటరాయఁడై
వొనరఁగ సంసారయోగము గృపసేయు
అనిమిషగతుల నభ్యాసయోగి ॥ తానె ॥ 355

కన్నడగౌళ

పరమాత్మఁడవు నీవు పరంజ్యోతివి నీవే
యిరవుగఁ గంటి వింటి నిదివో నీరూపము ॥ పల్లవి ॥

పెక్కురోమకూపముల పెనుబ్రహ్మండాలు మోచే
వెక్కసపు నీకుఁ ద్రివిక్రమాకృతి యేమి
అక్కడ వేదశ్రుతి 'యత్యతిష్ఠద (ద్ద?) శాంగుల'
మెక్కువయని పొగడీ నిదివో నీరూపము ॥ పర ॥

వెదక జీవులలోనే వేవేలు రూపుల (లు?) నీకు
యెదిటి దశావతారాలేమి యరుదు
అదె 'విశ్వతోముఖ యనంతమూర్తి' వని
యిదె శ్రుతి వొగడీని యిదివో నీరూపము ॥ పర ॥

దిందుపడి సురలు నీతిరుమేనఁ బొడమఁగ
యిందరు నీవేయవుట యేమి యరుదు
యెందును శ్రీవేంకటేశ 'యేకో నారాయణ'
యిందులో శ్రుతి చాటీ నిదివో నీరూపము ॥ పర ॥ 356

రేకు 361 రామక్రియ

భళి భళి రామా పంతపు రామా నీ -
బలిమి కెదురు లేరు భయహర రామా ॥ పల్లవి ॥

విలువిద్య రామా వీరవిక్రమ రామా
తలకొన్నతాటకాంతక రామా
కొలమై (?) ఖరుని తలగుండుగండ రామా
చలమరి సమరపు జయరామ రామా ॥ భళి ॥

రవికులరామా రావణాంతక రామ
రవిసుతముఖకపిరాజ రామ
సవరఁగాఁ గొండలచే జలధిగట్టిన రామ
జవసత్త్వసంపన్న జానకీరామా ॥ భళి ॥

కౌసల్యరామా కరుణానిధిరామ
భూసురవరద సంభూతరామా
వేసాలఁ బొరలే శ్రీవేంకటాద్రిరామ
దాసులమమ్ముఁ గావఁదలకొన్న రామా ॥ భళి ॥ 357

లలిత

[౧]అన్నిటికి నిది పరమౌషధము
వెన్నునినామమే విమలౌషధము ॥ పల్లవి ॥

చిత్తశాంతికిని శ్రీపతినామమె
హత్తిననిజ దివ్యౌషధము
మొత్తపు బంధవిమోచనంబునకు
చిత్తజగురుఁడే సిద్ధౌషధము ॥ అన్నిటి ॥

౧. ఈ పాటలో విమలౌషధ, దివ్యౌషధ, నిత్యౌషదములలో తప్ప మిగతంతటా 'అవుషధము' రేకు

పరిపరివిధములభవరోగములకు
హరిపాదజలమె యౌషధము
దురితకర్మములఁ దొలఁగించుటకును
మురహరపూజే ముఖ్యౌషధము. ॥ అన్నిటి ॥

యిల నిహపరముల నిందిరావిభుని -
నలరి భజింపుటె యౌషధము
కలిగిన శ్రీవేంకటపతి శరణమే
నిలిచిన మాకిది నిత్యౌషధము ॥ అన్నిటి ॥ 358

సామంతం

ఎల్లలోకములవారి కేలిక దానే
కొల్లగావరములిచ్చేగురుతైనదైవము ॥ పల్లవి ॥

కొండల కోనలలోన కోనేటిసరిదండ
మెండైనబంగారుమేడలలోన
నిండుజవ్వనముతోడినెలఁతకౌఁగిటలోన
వుండి జగమెల్ల నేలీ నుద్దండదైవము ॥ ఎల్ల ॥

నాలుగుచేతులతోడ నవ్వులమోముతోడ
సోలి [౧]సంకుఁజక్రముల సొంపుతోడ
నేలమిన్నునొక్కటైనిలుచున్న రూపుతోడ
పొలుపడి మెరసీని ప్రత్యక్షదైవము ॥ ఎల్ల ॥

సంపదలు కడుమించి చవులతో నారగించి
జొంపపు విరులపూజ సొంపుమించి
యింపులశ్రీవేంకటాద్రి నిరవై వున్నాఁడు వీఁడె
పంపుడుదేవతలతోఁ బ్రతిలేనిదైవము ॥ ఎల్ల ॥ 359

---

౧. 'శంఖు' పూ.ము.పా

లలిత

బల్లిదులు నీకంటెఁ బరులున్నారా నన్నుఁ
దొల్లిటిబారి నింకఁ దోయకు మోయయ్య ॥ పల్లవి ॥

[1]చిక్కుల భవములఁ జెరఁజిక్కి వోపలేక
నిక్కి నీమరఁగు చొచ్చి నిలిచితిని
అక్కజమై యల్లనాఁడే అప్పులకర్మములెట్ల
ఇక్కడనె చుట్టుముట్టీ నేమిసేతునయ్యా ॥ బల్లిదు ॥

లచ్చి సంసారమునకు లగ్గమచ్చి తీరలేక
యిచ్చట నిన్నుఁగొలిచి యెక్కువై తిని
పొచ్చముల [2]నల్లనాఁటిపూఁట దీరదని కొన్ని
బచ్చునబంధాలు వచ్చెఁ బాఁపగదవయ్య ॥ బల్లిదు ॥

అంచల నింద్రియముల కరివెట్టి పెట్టలేక
ముంచి నీపాదాలకు మొరవెట్టితి
పొంచిన శ్రీవేంకటేశ భువనరక్షకుఁడవు
పంచల నున్నాఁడ నన్నుఁ బాలించవయ్యా ॥ బల్లిదు ॥ 360

పాడి

కలకాలము నిట్టేకాఁపురపు బదుకాయ
యిలదైవమా నాకెన్నఁడో నిశ్చయము ॥ పల్లవి ॥

గుట్టుతో వైరాగ్యమే కోరుదు నే నొకవేళ
అట్టున సంసారపుటాఁడి గోరుదు
ముట్టుపడి యొకచోట మ (న) సెందు నిలువదు
యిట్టె చెంచెలుఁడ నాకు నెన్నఁడో నిశ్చయము ॥ కలకాల ॥

౧. 'చిక్కుల భవములచెడ' కావచ్చు లేక 'జరఁ' కూడ కావచ్చు. ౨. 'అల్లనాఁడె' రేకు

కొంతవడి నే సత్త్వగుణమందు నెలకొందు
అంతలో రాజసగుణినై యుందును
చెంత దామసగుణము చేకొందు నొకవేళ
యింత పలువంచలు నా కెన్నఁడో నిశ్చయము. ॥ కలకాల ॥

వివరించి యొకవేళ వివేకివలె నుందు
అవల మూఢుఁడనవుదు నంతటిలోనే
తవిలి శ్రీవేంకటేశ తగ నిన్ను దలఁచంగ
యవలఁ [1]దొల్తేయాయ (?) నెన్నఁడో నిశ్చయము ॥కలకాల॥361

బౌళి

మానదు మతిమఱపునుఁ దెలివియు
యేనింక దైవమ యేమిసేయుదును ॥ పల్లవి ॥

సకలపురాణాలు శాస్త్రాలు విని విని
వొకవేళ సుజ్ఞానమొదవును
వికటమై యంతలో విషయసుఖము గని
అకట కమ్మర బుద్ధి నవే కతలు ॥ మానదు ॥

పలుదుఃఖములబాధఁబడువారిఁ బొడగని
పలికి సంసారముపై రోసును
నలవంక సిరులలో నటియించువారిఁ జూచి
తలఁచి యాసలవెంటాఁ దగులునంతటను. ॥ మానదు ॥

యెడప కలమేల్మంగ యీరీతి నిన్నునే
బడిబడి యలసి తిట్టె పైపై నింక
చిడుముడి నీమీఁద శ్రీవేంకటేశ్వర
తడవియిట్ల దయదలఁచకుండినను ॥మానదు॥362

---

౧. 'తొల్తే = జన్మములకు పూర్వావస్థయే కావచ్చు.

రేకు 362 లలిత

హరిహరి యిందరికి నబ్బురముగాని యిది
పరగ నీదాసుఁడే పరతత్త్వవేది ॥ పల్లవి ॥

పొలసి మశకమందుఁ బొడమేటి జీవుని
తలఁపు బ్రహ్మాండాలు దాఁటిపోయీనీ
నిలువెంత నీఁటెంత నీమాయ లివి భువి
బలిమిఁ దెలియువాఁడె పరతత్త్వవేది ॥ హరి ॥

తగిలి చూచిన నాత్మఁ దనుఁ గానరాదుగాని
జగమెల్ల దానైతే సరి గనీని
చిగురెంత చేగెంత శ్రీపతి యిందులో నీ -
పగటు దెలియువాఁడే పరతత్త్వవేది ॥ హరి ॥

యేవంకఁ దనబుద్ధి యెక్కడనుండునోకాని
శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁ జింతించీని
పూవెంత ఫలమెంత పురుషోత్తముఁడ నీ -
భావమెరుఁగువాఁడె పరతత్త్వవేది ॥ హరి ॥ 363

సామంతం

అల్లదెకో విజయధ్వజము జగ -
మెల్లఁ¹జేకొనియె నీతఁడు ॥ పల్లవి ॥

తొక్కనిచోట్లుదొక్కెటితురగపు
రెక్కలమీఁదటిరేవంతుఁడు
చక్కఁగ నసురల సంహరించి యిదె
దిక్కులుగెలిచెను దేవదేవుడు ॥ అల్లదె ॥

---

౧. 'జేకొనియ' రేకు

వోడక శంఖము నొగిచక్రముతో
నూడుకుఁ దిరిగేటి శూరుఁడు
యీడనుండి సురలిందరిఁ గాచెను
మేడెపుమనలక్ష్మీవిభుఁడు ॥ అల్లదె ॥

శరణనవారలఁ జయ్యనగాచిన
శరణాగతరక్షణఘనుఁడు
తిరమై యింతకు దిక్కై నిలిచెను
గరిమెల శ్రీవేంకటవిభుఁడు ॥ అల్లదె ॥ 364

రామక్రియ

ఎక్కడ నీ వుద్యోగ మెటు విచ్చేసేవయ్యా
యిక్కువ నీమహిమకు నెవ్వ రెదురయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పల్లించి గరుడనిపై నీ వుబ్బుననెక్క
అల్లనాఁడె పారిజాత మడవికెక్కె
పల్లదపురుద్రుఁడును బాణునివాకిలి దొక్కె
చుల్లరి రాక్షసమూఁక సురసుర సుక్కె ॥ ఎక్కడ ॥

గరుడినిపై నీవు కడుఁబేరెములువార
ధరజలధరుల నమృతములు దేరె
నిరతిఁ గంసాదులనెత్తురు టేరులు వారె
పరులు నీకెదిరిన పగయెల్ల దీరె ॥ ఎక్కడ ॥

బంగారుగరుడనిపై నీవు వీదులేఁగ
చెంగట శ్రీవేంకటేశ సిరులుమూఁగె
సంగతి నలమేల్మంగ సంతసాన విఱవీగె
పొంగారు దేవదుందుభులు పైపై వాఁగె ॥ ఎక్కడ ॥ 365

వరాళి

సమమతినని నీవే చాటుదువు
రమణ నేరుపునేరము లెవ్వరివి ॥ పల్లవి ॥

రావణాదులైన రాక్షససమితిలో
నీవే, దేవతలలో నీవేకావా
భావింప నసురలు పగ నీకు నేలైరి
యీవల సురులెల్ల (లేల?) హితులైరి ॥ సమ ॥

సకలజంతువులకుఁ జైతన్యుఁడవు నీవే
వొకరు నీకుపరాకమొనరించేరా
అకట కొందరిఁ బాపాత్ములఁగాఁ జేసి
వెకలిఁ గొందరిఁ బుణ్యవిధులఁ జేసితివి ॥ సమ ॥

అటుగాన ఇట్టాయ నట్టాయననేల
యిటు నీచిత్తముకొలఁ దింతేకాక
గటియించి శ్రీవేంకటపతి నీదాసు
లిటువలె ఘనులై రిదివో నీకృపను ॥ సమ ॥ 366

ఆహిరి

నే నవగుణినైన నీకుఁ బోదు భువి
లోన భక్తవత్సలుఁడ వటు గాన ॥ పల్లవి ॥

పరమపూరుషా భవరోగవైద్య
ధరణీధర మాధవ కేశవా
అరిది సంసారాన నలసితి నినుఁగను -
తెరు వేదొ వెర వేదొ తెలియ నే నిపుడు ॥ నే నవ ॥

భువనాతీతా పుండరీకేక్షణ
నవనీతప్రియ నారసింహా
యివల నాయపరాధ మెంతైనఁ గలదు నా
వివరము చింతించి వెసఁ గావరాదా ॥ నే నవ ॥

అగుణా సగుణా యాద్యంతరహితా
అగణిత శ్రీవేంకటాద్రినాథ
నిగమగోచర నేను నీయాధీనమ నింతే
నగుఁబాటు గాకుండ ననుఁగావుమిపుడు ॥ నే నవ ॥ 367

కన్నడగౌళ

తల లేదు తోఁక లేదు దైవమా నమాయలకు
తెలిసియుఁ దెలియక తిరిగేము నేము ॥ పల్లవి ॥

తను వేఁటిదో యీ తలపోఁత లేఁటివో
యెనయు సంసార సుఖ మిది యేఁటిదో
వెనక ముం దేఁటిదో వివేక మెరఁగక
దినదినమును నేమో తిరిగేము నేము ॥ తల ॥

పుట్టు గిది యెక్కడో పోయేటి దెక్కడో
ఇట్టె యీ సిరులెల్లా నెక్కడెక్కడో
మట్టులేనిహరినిర్మాణచక్రములోన
దిట్టలమై యేమేమో తిరిగేము నేము ॥ తల ॥

నేరు పేదో [౧]నేర మేదో నిలిచిన దొకటేదో
వూరకే నీదాసులమై వున్నారము
చేరి నన్నేలినయిట్టె శ్రీవేంకటేశ్వర
గారవించి కరుణించి కావఁగదవే ॥ తల ॥ 368

౧. నేరము + ఏదో

రేకు 363 **మాళవి**

ఇదియే వేదాంత మిందుకంటె లేదు
యిదియే శ్రీవేంకటేశుని మతము ॥ పల్లవి ॥

విరతియే లాభము విరతియే సౌఖ్యము
విరతియే పో విజ్ఞానము
విరతిచే ఘనులైరి వినకవారెల్ల
విరతిఁబొందకున్న వీడదు భవము ॥ ఇదియే ॥

చిత్తమే పాపము చిత్తమే పుణ్యము
చిత్తమే మోక్షసిద్ధియును
చిత్తమువలెనే శ్రీహరి నిలుచును
చిత్తశాంతిలేక చేరదు పరము ॥ ఇదియే ॥

యెంతచదివినా యెంతవెదకినా
యింతకంటె మరి యిఁకలేదు
యింతకంటె శ్రీవేంకటేశుదాసులొట
యెంతవారికైన యిదియే తెరువు ॥ ఇదియే ॥

గుండక్రియ

జీవుఁడు నిత్యుఁడు యీ చింత లెట్టు దొరకెనో
భావించ నిది యేఁటి ప్రచారమో ॥ పల్లవి ॥

తనువు మోచితినంటా తరుణులపొందులంటా
దినదినరుచులంటాఁ దిరిగేము
మొనసి సంసారమే మోహినీగజమై
వెనకఁ దలఁచ [1]మేటి వికారమో ॥ జీవుఁడు ॥

---

౧. ఇక్కడ 'ఏటి' లో ఈ వాఙ్మయములో అరసున్న లేకుండట విచార్యము.

కడుపు నిండినదంటాఁ గమ్మరనాఁకలియంటా
వెడఁగుభోగములంటా వెదకేము
వుడివోనియాసలే వుబ్బుఁగవణములై
విడువదు మతి కేటివిచారమో ॥ జీవుఁడు ॥

దివము రాతిరి యంటా తెలివంటా నిదురంటా
భువిఁ గాఁపురములంటాఁ బొరలేము
ఇవల శ్రీవేంకటేశ యింతలో నీదాసినని
వివరము గంటి నెట్టివివేకము ॥జీవుఁడు॥370

మాళవశ్రీ

ఇందుకుఁగా నా[1]యెరఁగమి నేమని దూరుదును
[2]అందియు నిను నేఁదెలియక అయ్యో నేనిపుడు ॥ పల్లవి ॥

ఆతుమలోననుండి యఖిలోపాయములు
చేతమునకు నీవే చింతించఁగాను
కాతురపడి నేను కర్తననుచుఁ బనులు
యీతలఁ జెప్పఁగఁబూనే నిస్సిరో ॥ ఇందు ॥

తను విటు నీవొసఁగి తగుభాగ్యము [3]నీవై
అనువుగ జీవుని నీయటు నీవేలఁగను
తనియక నే వొరులు దాతలనుచుఁ బోయి
కనుఁగొని వేడఁగఁ దొడఁగేఁ గటకటా ॥ ఇందు ॥

శ్రీవేంకటాద్రిపై నుండి చేరి కన్ను లెదుటను
సేవగొని యిట్టే కృపసేయఁగాను
సోవలఁ గన్నవారెల్లాఁ జుట్టములంటా నేను
జీవులతోఁ బొందుసేసేఁ జెల్లఁబో ॥ ఇందు ॥ 371

---

౧. 'యరఁగమి' రేకు ౨. ఇందు రెండు 'నేను' శబ్దములు కలవు. ఇట్టి పునరుక్తులక్కడ కూడ గలవు.
౩. 'నీపై' రేకు

సామంతం

ఇట్టిదివో హరికృప యెంచినను
గట్టిగా నాహరికృపే కలదువో మాకు ॥ పల్లవి ॥

[1]బలుహిరణ్యాక్షుఁడు (?) [2]ప్రహ్లాదునిబట్టి
జలధి వేసిన నీరుచట్టె తేలె
కలుషించి కమ్మరాను కడునగ్నిఁ దోసిన
నిలువెల్లఁ జల్లనినీరై తొలఁకె ॥ ఇట్టి ॥

దిట్టయై యేనుగులచే దీకొలిపిన [3]వాఁటి (?) -
నట్టె కొమ్ములు తమురైపోయను
పట్టియెత్తి రాలమీఁద బలుమారు వేసిన
బట్టబయలే దూదిపానుపులై నిలిచె ॥ ఇట్టి ॥

కడసారెఁ గంభములోఁ గలఁడంటేఁ గలిగి
చిడుముడి రక్కసులఁ జీరివేసె
జడియు శ్రీవేంకటాచల నారసింహుఁడై
పొడచూపి మాకు దిక్కై పొదలించె నేఁడు ॥ ఇట్టి ॥ 372

శ్రీరాగం

అది బ్రహ్మాండఁ బిది పిండాండం -
బుదుటుజీవులము వున్నార మిదివో ॥ పల్లవి ॥

వుదయాస్తమయము లొనరినవలెనే
నిదురలు మేల్కను నియమములు
కదిసి త్రిసంధ్యాకాలంబులవలె
గుదిగొను దేహికి గుణత్రయములు ॥ అది ॥

---

౧. బలుహిరణ్యాక్షుఁడు=బలువుఁడైన హిరణ్యాక్షుఁడు ౨. ప్రంహ్లాద రేకు ౩. 'వాఁడి కావచ్చు

పుడమి సస్యములు పొదలినవలెనే
వొడలిరోగము లున్న వివే
వుడుగని వెలుపటి వుద్యోగమువలె
కొడిసాగేటి మితి కోరికలు ॥ అది ॥

వెలుపలఁగలశ్రీవేంకటవిభుఁడే
కలఁ డాతుమలో ఘనుఁ డితఁడే
చలమున నీతని శరణాగతియే
ఫలమును భాగ్యము బహుసంపదలు ॥ అది ॥ 373

గుజ్జరి

ఏమిసేయవచ్చు హరియెలయించే మాయ లివి
వేమరు నాతనిఁ గొల్చి వీడుకొంటగాక ॥ పల్లవి ॥

పాయమే పరచైతేఁ బట్టఁగ నెట్లవచ్చు
రోయుదాఁకా నందులోఁ దిరుగుటగాక
కాయపువోడ తప్పుగాలి విసరినవేళ
పోయినట్టే పోనిచ్చి పొనుఁగుటగాక ॥ ఏమి ॥

మనసే మలినమైతే మఱుఁగెట్టు సేయవచ్చు
వొనర విరతిదాఁక నోర్చుటగాక
తన యంతరంగపుటద్దము మాసితే నది
మినుకు విజ్ఞానాన మెరుఁగిచ్చుటగాక ॥ ఏమి ॥

మెచ్చునాలుకదీపు మింగ కెట్టుమానవచ్చు
కొచ్చి కొచ్చి సారె రుచిగొనుటగాక
నచ్చులశ్రీవేంకటేశునామము నోరనుంటే
పచ్చి తనభాగ్యమంటా బ్రదుకుటగాక. ॥ ఏమి ॥ 374

రేకు 364 లలిత

ఆడరమ్మ పాడరమ్మ అంగనలు చూడరమ్మ
వేడుకఁ బరుషలెల్ల వీధినుండరమ్మా. ॥ పల్లవి ॥

అల్లదివో వోఁగునూఁతులౌభళేశుపెద్దకోవ
వెల్లి పలనీటిజాలు వెడలేసోన
చల్లనిమాఁకులనీడ సంగడిమేడలవాడ
యెల్లగాఁగ నరసింహుఁడేగీ నింతితోడను ॥ ఆడ ॥

సింగారపుమండపాల సింహాలమునిమంద -
లంగపుతెల్లగోపుర మదె మిన్నంద
చెంగట నాడు (ఖ?) వార్లు చేరి పన్నిద్దరుఁగొల్వ
సంగతిఁ దాఁగొలువిచ్చీ జయనరసింహాము ॥ ఆడ ॥

కందువ శ్రీవేంకటేశుకల్యాణములవేది
అందమై భూములకెల్లా నాదికి నాది
మందలపాలకొండమలకు నట్టనడుమ
విందగు దాసులతోడ [1]విహరించీ దేవుఁడు ॥ ఆడ ॥

లలిత

ఇతరమెరఁగ గతి యిదియె శరణ్యము
సతతపూర్ణునికి శరణ్యము ॥ పల్లవి ॥

సర్వలోకముల సాక్షైకాచిన -
సర్వేశ్వరునకు శరణ్యము
వుర్వికి మింటికి నొక్కటఁ బెరిగిన -
సార్వభౌమునకు శరణ్యము ॥ ఇతర ॥

---

౧. 'విహరించీ' రేకు

శ్రీకాంత నురముచెంగట నిలిపిన -
సాకారునకును శరణ్యము
పైకొని వెలిఁగేటి పరంజోతియై (యౌ?) -
సౌకుమారునకు శరణ్యము ॥ ఇతర ॥

తగనిహపరములు దాసుల కొసఁగేటి
జగదీశ్వరునకు శరణ్యము
నగు శ్రీవేంకటనాథుఁడ నీకును
సగుణమూర్తి యిదె శరణ్యము ॥ ఇతర ॥ 376

దేవగాంధారి

ఏదైన దేవుఁడు ప్రాణికియ్యక లేదు
పాదుగ నాతనిమీఁది భక్తే సాధనము ॥ పల్లవి ॥

దేహమునకు ఫలము తెగని యాలుబిడ్డలు
దేహాంతరాత్మకును దేవుఁడొకఁడే ఫలము
దేహమే బంధకము దేవుఁడింతే మోక్షము
వూహల రెంటికి మనసొక్కటే సాధనము ॥ ఏదైన ॥

పుట్టినందుకు ఫలము పొందగు భోగములే
[1]పుట్టుగే గెలుచుటకు భువి జ్ఞానమే ఫలము
పుట్టుటకుఁ గర్మము పోవుటే యకర్మము
వెట్టే యీ రెంటికిని విరతే సాధనము ॥ ఏదైన ॥

చింతించుటకు ఫలము సిరులెల్లఁ జేకొనుటె
చింత వీడుటకు ఫలము శ్రీవేంకటేశు సేవే
చింతలే దుఃఖములు నిశ్చింతములే సుఖములు
కొంత దాఁచనేల శ్రీ గురుఁడే సాధనము ॥ ఏదైన ॥ 377

---

[1] 'పుట్టదె (గు?)' పూ.ము.పా.

ధన్నాసి

శరణాగతవజ్రపంజర బిరు దది నీది
కరుణానిధివై కావవే నేఁడు ॥ పల్లవి ॥

ప్రళయకాలమునాఁడు బ్రహ్మాండకోట్లు
సొలవక నీకుక్షి చొచ్చినట్టు
చెలఁగి నీమరఁగున శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద
యిల నరలోకమెల్ల నెక్కెఁ గావవే ॥ శరణా ॥

అసురబాధకుఁగా నఖిలదేవతలును
కొసరుచు మొరవెట్టఁగూడినట్టు
ముసరి కోనేటిదండ మూఁకలు మూఁకలుగట్టి
విసిగి ప్రాణులు విన్నవించేరు గావవే ॥ శరణా ॥

జీవులఁ బుట్టించునాఁడు చేరి యా యా నెలవుల
నీవలన జనులెల్ల నిలిచినట్టు
శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁ జేరినట్టివారి నెల్ల
తావుల నిలిపి యిట్టే దయఁగావవే ॥ శరణా॥ 37

నారాయణి

కావఁగ నీకే పోదు కరుణానిధివిగాన
భావించి నీవని తుదపదమే యెక్కితిమి. ॥ పల్లవి ॥

కరిరాజవరద నీకడనున్నవారికి
కరిరాజభయము లెక్కడాఁ బొందవు
సిరుల నీయర్థమే చింతించి చింతించి
నరలోకమెల్ల నీనగమె యెక్కితిమి ॥ కావఁ ॥

కాళింగమర్దన నిన్నుఁగని మనువారికి
కాళింగభయములెక్కడా లేవు
తాలిమితో నిదియే తలపోసి తలపోసి
కేలి మనుజులము నీగిరియె యెక్కితిమి ॥ కావఁ ॥

కందువ శ్రీవేంకటకటకేశ నీవద్ద -
నెందుఁ గటకేశభయమిఁక లేదు
యిందుకే పో జగమెల్లా నిటు శరణని మూల
కందువ నీదండ శ్రీవేంకటమె యెక్కితిమి. ॥ కావఁ ॥ 379

దేశాక్షి

అతఁడే రక్షకుఁ డందరి కతఁడే
పతి యుండఁగ భయపడఁ జోటేది ॥ పల్లవి ॥

అనంతకరము లనంతాయుధము -
లనంతుఁడు [౧]ధరించెలరఁగను
కనుఁగొని శరణాగతులకు మనకును
పనివడి యిఁక భయపడఁజోటేది. ॥ అతఁడే ॥

ధరణి నభయహస్తముతో నెప్పుడు
హరి రక్షకుఁడై యలరఁగను
నరహరికరుణే నమ్మినవారికి
పరఁదున నిఁక భయపడఁజోటేది ॥ అతఁడే ॥

శ్రీ వేంకటమున జీవులఁ గాచుచు
నావల నీవల నలరఁగను
దైవశిఖామణి దాపగు మాకును
భావింపఁగ భయపడఁజోటేది ॥ అతఁడే ॥ 380

౧. 'ధరించి+అలరఁగ', 'ధరించలరఁగ' పూ.ము.పా.

రేకు 365 హిందోళం

కరుణించవే నిజగతి బోధించవే
హరి నిన్నుఁ గొలువక యలసీఁ బ్రాణి ॥ పల్లవి ॥

కలలో నింతులఁ గలసినట్లనే
వెలిఁ గాంతలతోడివేడుకలు
లలి నిందుకుఁగా లంపటములఁబడి
పలుమారు నూరక బడలీఁ బ్రాణి ॥ కరు ॥

నిన్నటి యాహారనిజరుచివలెనే
అన్నువ నిప్పటి యాహారము
యెన్న నిందుకే యిడుమలఁ బొరలుచు
కన్న గతులఁ గడుఁ గలఁగీఁ బ్రాణి ॥ కరు ॥

పరుసముసోఁకినబంగారమువలె
పరమభాగవతపట్టములు
అరయఁగ శ్రీవేంకటాధిప నీకృప
యిరవుగఁ గని తుదకెక్కీఁ బ్రాణి ॥ కరు ॥ 381

మంగళకౌశిక

ముట్టితేనే మాయైఁ బట్టితేనే పంతమయీ
ఇట్టె మమ్ముఁగావవే యిందిరారమణ. ॥ పల్లవి ॥

తీరుగాఁ బుణ్యముసేసితే [1]జన్మబంధమై (మయీ?)
తోరపు నాపాపములైతే దుఃఖమైని (మయీని?)
వూరకుంటే నీప్రపంచ ముల్లంఘించినట్టై
యేరీతి నడచువార మిందిరారమణ ॥ ముట్టి ॥

---

౧. జన్మబంధమై (మయీ) ఇట్లే ఈపాటలో అంతటను.

అంకె దయఁ దలఁచితే నన్నిటికిఁ దగులై
కొంకక కోపించితేనే క్రూరమ్మైని
మంకున నూరకవుంటే మదోన్మత్తుఁడై
యింకనేమి సేయువార మిందిరారమణ ॥ ముట్టి ॥

యిన్ని చిక్కులునేల యిట్టె శ్రీవేంకటేశ
మిన్నక నీశరణంటే మేలైని
వెన్నెల నీయర్థమే వేదశాస్త్రసమ్మతై
యెన్న నీవే సేయువాఁడ విందిరారమణ ॥ ముట్టి ॥ 382

శంకరాభరణం

ఎప్పు డేబుద్ధి వుట్టునో యెరఁగరాదు
దెప్పరపుమాబ్రదుకు దేవునికే [1]సెలవు ॥ పల్లవి ॥

యేడనుండి పుట్టితిమో యింతక తొల్లి యింక -
నేడకుఁ బోయెదమో యిటమీఁదను
వీడని మాయంతరాత్మ విష్ణుఁడు మా -
జాడ జన్మమతనికే సమర్పణము ॥ ఎప్పు ॥

గతచన్న పితరు లక్కడ నెవ్వరో
హితవై యిప్పటి పుత్రు లిదియెవ్వరో
మతి మాజీవనమెల్ల మాధవుఁడు
అతనికే మాభోగాలన్నియు సమర్పణము ॥ ఎప్పు ॥

తొడికి స్వర్గాదులు తొల్లియాడవో యీ -
నడచే ప్రపంచమునాకేడదో
కడఁగి శ్రీవేంకటేశు గతియే మాది
అడఁగు మాపుణ్యపాపా లతని కర్పణము ॥ ఎప్పు ॥ 383

---

౧. 'శలవు' రేకు

మలహరి

ఇదియే సాధనమిహపరములకును
పదిలము మాపాలి పరమపునామం ॥ పల్లవి ॥

కలిదోషహరము కైవల్యకరము
అలరిన మా శ్రీహరినామం
సులభము సౌఖ్యము శోభనతిలకము
పలుమారును శ్రీపతినామం ॥ ఇది ॥

పాపనాశనము బంధవిమోక్షము
పైపైనిది భూపతినామం
స్థాపితధన మిది సర్వరక్షకము
౧దాఁపి రమిది మాధవనామం ॥ ఇది ॥

నేమము దీమము నిత్యకర్మమిది
దోమటి గోవిందునినామం
హేమము శరణము యిన్నిట మాకును
యేమేర శ్రీ వేంకటేశ్వరునామం ॥ ఇది ॥ 38

పాడి

నమ్మిన దిదివో నాపితురార్జిత
మిమ్మహిఁ జూడరో యిది మీదిగాదు. ॥ పల్లవి ॥

నలినదళాక్షునినామాంకితమే
నిలువునఁ బాఁతిన నిధానము
కలకాలమిదే గాదెలకొలుచులు
నలుగడ నివియే నాలుకరుచులు ॥ నమ్మి ॥

౧. 'దాఁపి (పు?) ర' పూ.ము.పా. ౨. 'లివి', కావచ్చు 3. 'భవిష్యములు' కావచ్చు.

శ్రీపతిరూపమే చింతించు తలఁపే
పైపై మాయింటి భాగ్యములు
పూఁపలమిత్రులుఁ బుత్రాదు-లిది (?)
వైపగు మాకిదె వ్యవసాయములు. ॥ నమ్మి ॥

శ్రీ వేంకటపతి సేవిది యొకటే
భావించు నాయుష్యభోష్యములు
కైవల్యపదమిదె కాయజసుఖమిదె
సావధానముల సంసార మిది (దే?) ॥ నమ్మి ॥ 385

భైరవి

సందడిసొమ్ములతోడిసాకారమిదె వీఁడె
యిందరు వర్ణించరే యీరూపము ॥ పల్లవి ॥

చుక్కలతో నాకాశము సూటై నిలువఁబోలు
నిక్కి రత్నాలజలధినీటుగాఁబోలు
మిక్కిలి నానావర్ణ మేఘపంక్తిగాఁబోలు
యిక్కడనే నిలుచున్న దీరూపము ॥ సంద ॥

నించినపంచవన్నెలనీలగిరిగాఁబోలు
అంచల సంధ్యాకాల మదిగాఁబోలు
[1]చించ కాతని మెరుఁగుల చీఁక టిదిగాఁబోలు
యెంచఁగ నలవిగాదు యీ రూపము ॥ సంద ॥

పున్నమ సమాసయు పోగై నిలువఁబోలు
వున్నతి యోగీంద్రుల యూహగాఁబోలు
పన్నిన బ్రహ్మాండాలభర ణిదిగాఁబోలు
యిన్నిట శ్రీవేంకటేశు యీ రూపము ॥ సంద ॥ 386

---

౧. చించకా (?) తని పూ.ము.పా.

రేకు 366 ముఖారి

అతఁడే యెక్కుడుదైవ మందరికంటే
తతినింకాఁ జెప్పిచూప దైవాలు ౧గలవా ॥ పల్లవి ॥

జలధి దచ్చేనాఁడు సకలదేవత లుండ
యెలమి నేదేవుఁ జేరె నిందిరాదేవి
అల గజేంద్రుఁడు మూలమని మొరవెట్టునాఁడు
౧వెలయ నేదేవుఁడు విచ్చేసి కాచెను ॥ అతఁ ॥

పుడమి గొలుచునాఁడు పొడవైన దేవతలు
కెడసి యెవ్వ రడుగుకింద దాఁగిరి
కడలేనిజగములు గల్పించే బ్రహ్మదేవుఁ -
డడరి యేదేవు నాభియందుఁ బుట్టెను ॥ అతఁ ॥

యెంచి నాఁడు దేవతల నింద్రియాలఁ జొక్కించే -
పంచబాణుఁ డేదేవునిపట్టి, యిపుడు
కొంచక శ్రీవేంకటాద్రిఁ గోరిన వరము లిచ్చి
అంచల లోకములేలీ నండ నే దేవుఁడు ॥ అతఁ ॥ 387

లలిత

నారాయణ నీనామమె గతి యిఁక
కోరికలు నాకుఁ గొనసాగుటకు ॥ పల్లవి ॥

పైపై ముందట భవజలధి
దాపు వెనకఁ జింతాజలధి
చాపలము నడుమ సంసారజలధి
తేప యేది యివి తెగనీఁదుటకు ॥ నారా ॥

---

౧. 'గలరా' రేకు ౩. 'తెలియ' పూ.ము.పా యతి భంగము.

1. 'తెలియ విచ్చేపి యే దేవుఁడు కాచెను' అని పాఠమున్నచో యతి సరిపోవును.

పండె నెడమఁ బాపపురాశి
అండఁ గుడిని పుణ్యపురాశి
కొండను నడుమఁ ద్రిగుణరాశి - యివి
నిండఁ గుడుచుటకు నిలుకడ యేది. ॥ నారా ॥

కిందిలోకములు కీడునరకములు
అందేటిస్వర్గా లవె మీఁద
చెంది యంతరాత్మ శ్రీవేంకటేశ నీ -
యందె పరమపద మవల మరేది ॥ నారా ॥ 388

కాంబోది

కర్మ మెంత మర్మ మెంత కలిగినకాలమందు
ధర్మ మిది [1]యేమరక తలఁచవో మనసా ॥ పల్లవి ॥

చెలువల పొంతనుంటే చిత్తమే చెదురుఁగాని
కలుగనేర దెంతైనా ఘనవిరతి
వులుక కగ్గి పొంతనుంటేఁ గాఁకలేకాక
చలువ గలుగునా సంసారులకును ॥ కర్మ ॥

బంగారువోడ గంటేఁ బట్టనాస వుట్టుఁగాని
సంగతి విజ్ఞానపుజాడకు రాదు
వెంగలి యభిని దింటే [2]వెటి వెఱాటాడుఁగాక
అంగవించునా వివేకమప్పుడే లోకులకు ॥ కర్మ ॥

శ్రీవేంకటేశుభక్తి చేరితే సౌఖ్యముగాని
ఆవల నంటవు పాపా లతిదుఃఖాలు
చేవ నమృతముగొంటే చిరజీవియగుఁగాని
చావులేదు నోవులేదు సర్వజ్ఞులకును ॥ కర్మ ॥ 389

---

౧. 'యామరక' రేకు ౨. 'వెఱ్ఱి వెఱ్ఱాట కావచ్చు

సామంతం

ఒకరిబుద్ధులు ౧వేరొకరి పనికిరావు
అకలంకుఁ డింతటికి నంతర్యామి ॥ పల్లవి ॥

పొడమించు నాతఁడే పొదలించు నాతఁడే
నొడిగించు నాతఁడే నోరఁగొలఁది
గడియించు నాతఁడే కడలేని సిరులెల్ల
అడియాలమగులోనియంతర్యామి. ॥ ఒకరి ॥

మతి యిచ్చు నాతఁడే మరపించు నాతఁడే
గతియౌ నాతఁడే కరుణానిధి
వెతమాన్పు నాతఁడే వెలయించు నాతఁడే
అతిశయమగులోనియంతర్యామి ॥ ఒకరి ॥

యిహమిచ్చు నాతఁడే యెదురెదురనే వచ్చి
సహజపుఁ బరమిచ్చు సరి నాతఁడే
విహగగమనుఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడే
అహరహమాదరించు నంతర్యామి ॥ ఒకరి ॥ 3

రామక్రియ

కేవల ౨కృష్ణావతార కేశవా
దేవదేవ లోకనాథ దివ్యదేహ కేశవా ॥ పల్లవి ॥

కిరణార్కకోటితేజ కేశవా
హరి లక్ష్మీనాయక యాదికేశవ
గిరిరాజసుత (తా?) నుత కేశవ నమో
శరధిగంభీరశాయి జయజయ కేశవా ॥ కేవల ॥

---

౧. 'వేరొకరికి' కావచ్చు. ౨. 'క్రిష్ణ' రేకు

కేకిపింఛావతంస కేశవ
శ్రీకర గుణాభిరామ చెన్న కేశవ
[1]కేక (కి?) వాహనవరద కేశవ
పాకశాసనవంద్య భళిభళి కేశవా ॥ కేవల ॥

కింకరబ్రహ్మాదిగణ కేశవ నా -
మాంకిత శ్రీవేంకటాద్రి కేశవ
కుంకుమాంకవక్ష వెలిగోట కేశవ సర్వ -
శంకాహరణ నమో జగదేక కేశవా ॥ కేవల ॥ 391

ముఖారి

ఒలపక్షము [2]లేనొక్కదేవుఁడవు
నలినాక్ష హరీ నమో నమో ॥ పల్లవి ॥

నేరిచిన నే నేరకుండిన నీ
కారుణ్యమొక్కటే కలది
పారి ఘంటాకర్ణుభక్తికి సరిగా
చేరి శుకాదులఁ జేకొంటిగాన ॥ ఒల ॥

సాదనైన నేఁ జలమతినైనా నీ
పాదమొక్కటే నేఁ బట్టినది
పాదైనవసిష్ఠుభక్తికి సరిగా
మేదిని వాల్మీకి మెచ్చితిగాన ॥ ఒల ॥

యేమిటా శ్రీవేంకటేశ యెంతైన నీ
నామమొక్కటే నే నమ్మినది
సామజముభక్తి సరిగా నీవును
ప్రేమతోఁ బ్రహ్లాదుఁ బెంచితిగాన ॥ ఒల ॥ 392

---

౧. 'కుమార' ధారికావాస స్కందా భీష్టప్రదాయినే' అని వేంకటేశ్వరాష్టోత్తర శతనామస్తోత్రము.
౨. లేని+ఒక్క

రేకు 367 బౌళి

ఓహో [1]యెంతటివాఁడే వొద్దనున్నవాఁడే హరి
సాహసపుగుణములచతురుఁడా యితఁడు ॥ పల్లవి॥

జలధిలోఁ బవళించి జలనిధి బంధించి
జలనిధికన్యకను సరిఁ బెండ్లాడి
జలనిధిలో [2]నీఁది జలనిధి మథియించి
జలధి వెరించిన (వెరిఁజిన?) చలమరా యితఁడు ॥ ఓహో

ధరణికిఁ బతియై ధరణి గ్రుంగిన నెత్తి
ధరణికూఁతురుఁ దానె తగఁ బెండ్లాడి
ధరణిఁ బాదము మోపి ధరణిభారము దించి
ధరణీధరుఁడైన దైవమా ఇతఁడు ॥ ఓహో

కొండ గొడుగుగ నెత్తి కొండఁ దూఁటువడ నేసి
కొండకిందఁ గుదురై కూచుండి
కొండపై శ్రీవేంకటాద్రి కోనేటిరాయఁడై
కొండవంటిదేవుఁడైనకోవిదుఁడా ఇతఁడు ॥ ఓహో

శుద్ధవసంతం

ఏమని చెప్పెద నిటమీఁద హరీ
శ్రీమంతుఁడ నినుఁ జేరితి మిదివో ॥ పల్లవి॥

వినుచున్నారము వెనకటిపాట్లు
కనుచున్నారము కలఁగేటివారల
దినదినభావము తెలిసీఁ దెలియదు
మనసున భయ మిసుమంతయు లేదు ॥ ఏమ

---

౧. 'యంతటి' రేకు ౨. 'నిండి' పూ.ము.సా.

భువి నెరుఁగుదు మిదె పుట్టెడిదెసలను
తవిలి మరణములు దలఁచెద మట్లనె
వివరపుటాసలు విడిచీ విడువవు
నవమగువిరక్తి నాఁటదు వోయె (?) ॥ ఏమని ॥

చదివెద మిదివో సకలశాస్త్రములు
వెదకెద మిదె శ్రీవేంకటేశ నిను
మదిలోనుండఁగ మరచివుంటి మిదె
యెదుటఁగంటి మిఁక యేలాపనులు ॥ ఏమని ॥ 394

లలిత

ఆచారవిచారా లవియు నే నెరఁగ
వాచామగోచరపువరదుఁడ (వు) నీవు ॥ పల్లవి ॥

తపమొక్కటే నాకుఁ దగునీశరణనుట
జపమొక్కటే నిన్ను సారెకు నుతించుట
వుపమొక్కటే నీవె వున్నతుఁడవంట
విపరీతవిజ్ఞానవిధులేమి నెరఁగ ॥ ఆచా ॥

కర్మమొక్కటే నీ కైంకర్యగతి నాకు
ధర్మమొక్కటే నీ దాసానుదాస్యము
మర్మమొక్కటే నామతి నిన్నుఁ దలఁచుట
అర్మిలి నింతకంటే నవల నే నెరఁగ. ॥ ఆచా ॥

బలిమియొక్కటే నాకు భక్తి నీపైఁ గలుగుట
కలిమియొక్కటే నీవు గలవని నమ్ముట
యెలమితో శ్రీవేంకటేశ నీవు గతిదక్క
పలుబుద్ధుల నేఁబొరలు [1]భావనలేనెరఁగ ॥ ఆచా ॥ 395

---

1. 'భావనలు + ఏన్+ ఎరఁగ' 'భావనలేసె (యె?) రఁగ' పూ.ము.సా

లలిత

పనిలే దేమియు నాకు పంపుడు నీబంట నింతే
యెనపినతెడ్డు చౌ లెరుఁగునటవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మనసు నీ విచ్చితివి మాఁటలు నీ విచ్చితివి
తనువు నీ విచ్చితివి యంతర్యామీ
చెనసి నీదువల్లఁ జేసేకర్మపు (ఁ?) బంట
నినుపుఁగణఁజాల నించుకొనవయ్యా ॥ పని ॥

సత్తువ నీ విచ్చితివి చలము నీ విచ్చితివి
తత్తర మిచ్చితివి యంతర్యామి
యిత్తల నావల నీవు యెందుకైనఁ బెరరేఁచి
యెత్తుక యేమైన గడియించుకొనవయ్యా ॥ పని ॥

మాయలు నీ విచ్చితివి మదము నీ విచ్చితివి
ఆయపుశ్రీవేంకటాద్రియంతర్యామి
యేయెడ నేఁ జేసేటి [1]యిన్నెపరాధాలు
వేయయిన నీవెనక వేసుకొనవయ్యా ॥ పని ॥ 396

బౌళి

నిచ్చలూ లోకము చూచి నివ్వెరగయ్యీ నాకు
చెచ్చెర శ్రీహరి నీచిత్తము నాభాగ్యము ॥ పల్లవి ॥

జీవ మతిసూక్ష్మము చిత్తము [2]చంచలము
భావము నిరాకారము భవమెల్ల నెయ్యము
యేవిధులఁ బొరలెనో యిది నాబ్రదుకు
దేవుఁడ నీచిత్తము నాతేఁకువైన భాగ్యము ॥ నిచ్చ ॥

---

౧. ఇన్ని + అపరాధాలు. ఈ సంధులీ వాఙ్మయమున కొల్లలు. 'యిన్నపరాధాలు' పూ.ము.పా.

౨. 'చెంచెల' రేకు

వూరుపెల్ల గాలి నా వుపమెల్ల మాయ
కూరిమెల్ల మొరఁగు నా గుణము విచారము
నేరుపేదో నేరమేదో నిజము దెలియదు
శ్రీరమణుఁడవు నీ చిత్తము నా భాగ్యము ॥ నిచ్చ ॥

కాలము పొరేటిదాడి కాయము తూంట్లబొంత
ఆలరిశ్రీ వేంకటేశ యది నీచేఁత
యేలాగు లెరఁగను యిటు నీశరణనుటే
శీలము నాకు నీ చిత్తము నా భాగ్యము ॥ నిచ్చ ॥ 397

పాడి

అమ్మే దొకటియును (యని?) యసిమలోదొకటి యని
కమ్మకొని నీయందే కలిగె నీమాఁట ॥ పల్లవి ॥

సరవితో నిను నుపనిషద్వాక్యములయందు
పురుషోత్తముఁడవనుచుఁ బొగడఁగాను
అరిది నారాయణీవియై యమృత మొసఁగుచో
అరయ శ్రుతిదె విరోధంబాయ నీమాఁట ॥ అమ్మే ॥

తలపోయ ధర్మసంస్థాపనుఁడవని నిన్ను
చెలరేఁగి శాస్త్రములు చెప్పఁగాను
తలఁక కిటు గోపపరదారగమనము నీవు
యిలఁ జేయ శాస్త్రవిరహితమాయ నీమాఁట ॥ అమ్మే ॥

వైకుంఠపతివనుచు వడిఁ బురాణములెల్ల
యేకమొకటే [౧]వశియించఁగాను (?)
యీకడ శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడవైతి విదె
చేకొలఁది నిటు నీకె చెల్లు నీమాఁట ॥ అమ్మే ॥ 398

౧. 'వచియించఁగాను' కావచ్చు.

రేకు 368 **గుజ్జరి**

ఇతరములన్నియు నడుమంత్రములే యెంచిచూచినను యింతాను
హితవగుబందుగుఁ డీశ్వరుఁడొకఁడే యితని మరవకుమీ జీవాత్మా ॥ పల్లవి॥

భవకూపంబుల బడలెడినాఁడు పాయనిబంధువుఁ డితఁడొకఁడే
దివిస్వర్గంబునఁ దేలెడినాఁడు తిరుగఁబాయకె (ఁడె?) పు డితఁడొకఁడే
నవనరకంబుల నలఁగెడినాఁడు నటనలఁ బాయఁ డితఁడొకఁడే
యివలనవలహృదయేశుఁడు విష్ణుఁడు యీతని మరవకుమీ జీవాత్మా ॥ఇతర॥

పశుమృగాదుల వొడలెత్తినప్పుడు పాయనిబందుగుఁ డితఁడొకఁడే
విశదపుదుఃఖపువేళలనైనా విడువనిబంధువుఁ డితఁడొకఁడే
శిశువైనప్పుడు [1]వృద్ధైనప్పుడు చిత్తపుబందుగుఁ డితఁడొకఁడే
దశావతారపు విష్ణుఁడొకఁడే యితఁడని తలఁచుమీ జీవాత్మా ॥ఇతర॥

భావజకేలినిఁ జొక్కినప్పుడును ప్రాణబంధువుఁ డితఁడొకఁడే
యీవల నావల నిహపరములలో నిన్నిటిబంధువుఁ డితఁడొకఁడే
దైవము దానని శరణనియెడు నను దగ్గరికాచెను యితఁడొకఁడే
శ్రీవేంకటగిరి నాయకుఁ డితఁడే చేరి భజించుము జీవాత్మా ॥ ఇతర ॥ 399

తెలుఁగుఁగాంబోది

తెగఁగోయుటకు హరి దివ్యనామకీర్తనము
వెగటునాయుధ మిది విడువకుమీ మనసా ॥ పల్లవి ॥

భవపాశములచేతఁ బట్టువడ్డదేహికి
యివలఁ గర్మపాశాలు యివియుఁ గొన్నే
తవిలె నాశాపాశతతులవి యొకకొన్ని
కవగూడఁ దవిలెను కామపాశములు ॥ తెగ ॥

---

[1] 'వ్రిద్ధైన' రేకు

పమ్మి లోకపురుణానుబంధపు జీవికి
యిమ్ముల సంసారబంధా లివియుఁ గొన్నే
కమ్మరఁ బుణ్యపాపకలుషబంధాలు గొన్ని
సమ్మతించ భోగములే సకలబంధములు ॥ తెగ ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చిత్తములో నున్నవాఁడు
జీవుఁడు నాతనిలోనే చేకొని పాయఁడు వీఁడె
భావించి కొలిచిన పాయును మాయలన్ని
దేవుఁ డితనినమ్మిన తీరుఁబో దుఃఖములు ॥ తెగ ॥ 400

గుండక్రియ

హరి నీకే శరణని గెలుచుటగాక
యిరవుగ నెరఁగఁగ నెవ్వరితరము ॥ పల్లవి ॥

తనువికారములు తరవులు వెట్టిన
కొనయెరుకైనా కొరతవడు
మనసువికారము మమతలఁ దగిలిన
యెనసి యెదురుపడ నెవ్వరితరము ॥ హరి ॥

కంతువికారము కన్నులఁగప్పిన
పంతపు విరతియు బయలౌను
చింతాలహరులు చీఁదర రేఁగిన
యింతయు వీడ్కొనవె (నె?) వ్వరితరము ॥ హరి ॥

అతిగుణవికార మాసలఁ బెట్టిన
సతతయోగములు జడనుపడు
మతి శ్రీవేంకటపతి నిన్నుఁ గొలిచిన
యితరము దగ్గర నెవ్వరితరము ॥ హరి ॥ 401

మాళవిగౌళ

నారాయణ నిను నమ్మిన నాకును
మేరతో నీపాదమే గతి గలిగె ॥ పల్లవి ॥

చింతాజలధులఁ జిక్కిన దాఁటించ -
నంతట నీపాద మదె తేప
కాంతలమోహపుకట్లు దెంచఁగ
పంతపునీపాదపరశువు గలిగె ॥ నారా ॥

అతిదురితపంక మందినఁ గడుగఁగ
మితి నీపాదమే మిన్నేరు
రతిఁ గర్మజ్ఞులు (ర్మాగుమ్మలు?) రాఁజిన నార్పఁగ
వ్రతము నీపాదమే [1]వానయై నిలిచె ॥ నారా ॥

జిగినజ్ఞానపుచీఁకటి వాయఁగ
తగు నీపాదముదయపు రవి
నగు శ్రీవేంకటనాథ నన్నేలఁగ
[2]మిగులఁగ నీపాదమే శరణంబు ॥ నారా ॥ 402

మలహరి

శరణంబితఁడే సకలము నాకును
వెరవున మనసా వెతకవో యితని ॥ పల్లవి ॥

అభయం బొసఁగేటియతఁ డెవ్వఁడు మును
యిభరక్షకుఁడతఁ డెవ్వఁడు
వుభయవిభూతుల కొడయం డెవ్వఁడు
ప్రభు వతఁడే నాపాలిదేవుఁడు ॥ శరణం ॥

---

౧. 'వాననై' రేకు ౨. 'మిగలఁగ' రేకు

శరణాగతులకు సరి దా పెవ్వఁడు
యిరువుగ శ్రీపతి యెవ్వఁడు
అరిదుష్టదైత్యహంతకుఁ డెవ్వఁడు
పరమును నతఁడే నాపాలిదేవుఁడు ॥ శరణం ॥

ఆదిశంఖచక్రాయుధుఁ డెవ్వఁడు
యేదెసఁ బూర్ణు డెవ్వఁడు
వేదమయుఁడు శ్రీవేంకటపతియై
పాదాయ నిదె నాపాలిదేవుఁడు. ॥ శరణం ॥ **403**

రేకు 369 గుండక్రియ

ఎఱఁగఁడు పరసుఖ మీశ్వర నీమాయ
నెఱివిచారముల నెగడినదాఁక ॥ పల్లవి ॥

అతిహేయములో నడరు వరాహము
అతిహేయము సుఖమని తలఁచు
మతి సంసారంబే మరగినయాతుమ
[1]పతిలేని దిదే పరమని తెలియు ॥ ఎఱఁగ ॥

పొరి విషయములోనఁ బొడమిన కీటము
అరిది విషము తీపని తినును
పరగ యోనిసంభవమగుదేహాతుమ
పెరిగి యందుకే ప్రియపడును ॥ ఎఱఁగ ॥

యింతేసి నిన్నియు నెరఁగిన యీయాతుమ
అంతరాత్మ నీవని తలఁచి
యింతట శ్రీవేంకటేశ్వర నిన్నే
రంతుల శరణనె రక్షించవే ॥ ఎఱఁగ ॥ **404**

---

౧. 'ప్రతి' శబ్ద భవము ౨. 'ఈ 'నీ' పూర్వముద్రణమున తొలగి పోయినది.

భూపాళం

ఇవియే పో ప్రద్యుమ్న యిహపరసాధనము
భవజలధులతేప పరమయోగులకు ॥ పల్లవి ॥

వామన గోవింద విష్ణు వాసుదేవ హరి కృష్ణ
దామోదరాచ్యుత మాధవ శ్రీధరా
నీమహిమ గానలేము నిన్నెంచఁగలేము 'నీ -
నామజపమే చాలు నాలుక (కు) సులభము ॥ ఇవి ॥

అనిరుద్ధ పురుషోత్తమాధోక్షజ ఉపేంద్ర
జనార్దన కేశవ సంకర్షణా
నినుఁ దలఁచఁగ లేము నిన్నుఁ దెలియఁగ లేము
ననుపై నీనామమే నోటికి సులభము ॥ ఇవి ॥

నారాయణ పద్మనాభ హృషీకేశ
నారసింహా మధుసూదన త్రివిక్రమ
నీరూపు భావించలేము నిక్కపు శ్రీవేంకటేశ
ఆరయ నీనామజప మన్నిటా సులభము ॥ ఇవి ॥ 405

లలిత

కన్ను లెదుటిదే ఘనవైకుంఠము
వెన్నుని గొలిచిన విజ్ఞానికిని ॥ పల్లవి ॥

తలఁచినదెల్లాఁదత్త్వరహస్యమే
తెలిసిన యోగికి దినదినము
పలికినవెల్లా పరమమంత్రములె
ఫలియించినహరిభక్తునికి ॥ కన్ను ॥

పట్టినదెల్లా బ్రహ్మాత్మకమే
పుట్టుగుగెలిచినపుణ్యునికి
మెట్టినదెల్లా మిన్నేటినిధులే
అట్టడితెగువమెఱయువానికిని ॥ కన్ను ॥

వినినవియల్లా వేదాంతములే
ఘనుఁడగుశరణాగతునికిని
యెనసిన శ్రీవేంకటేశుఁడే యింతా
కొనకెక్కిననిజకోవిదునికిని ॥ కన్ను ॥ 406

సామంతం

బాపు బాపు దేవుఁడా పంతపు వోమనసా
వోపెఁగా యిందుకు జీవుఁ డోహో నామాయ ॥ పల్లవి ॥

నిన్నటిదినము నేఁడు నిజమో కల్లో
కన్నులఁ గన్నట్లాయఁ గానఁగరాదు
యెన్నఁగ రేపటిదిన మేమో యెట్లో
వున్నట్టు దెలియఁగరాదు వోహో నీమాయ ॥ బాపు ॥

బాలనాఁటి పుట్టుగిది భ్రమయో నిజమో
గాలినె కాలముఁ బోయ కతలాయను
యీలీల మీఁదిమరణ మేమో యెట్టో
వోలిఁ దెలియఁగరాదు వోహో నీమాయ ॥ బాపు ॥

నెక్కుఁ (క్కొ?)న మింగినకడి నిజమో కల్లో
గక్కున రుచియుఁ దోఁచె కానఁగరాదు
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ యిన్నియు నీదాసుఁడైతే
వొక్కటఁ గానఁగవచ్చు నోహో నీమాయ ॥ బాపు ॥ 407

గుండక్రియ

వెరగుతో మరచితే వెనక లేదు
కరివరదుఁడే తక్క గతియొండు లేఁడు ॥ పల్లవి ॥

ఆసవిడిచినఁగాని యధికసుఖము లేదు
యీసు విడిచినఁగాని యిహము లేదు
వాసి విడిచినఁగాని వైపగు విరతి లేదు
వాసుదేవభక్తిఁగాని వరముక్తి లేదు ॥ వెరగు ॥

చలము మానినఁగాని సాత్వికగుణము లేదు
పలుశంక వోకకాని ఫలము లేదు
సిలుగింద్రియాల గెలిచినఁగాని త్రోవ లేదు
జలజాక్షుచింతఁగాని సమబుద్ధిలేదు ॥ వెరగు ॥

దైవము కరుణనెకాని తగువిజ్ఞానము లేదు
భావించి చూచినఁగాని బలిమి లేదు
యీవల శ్రీవేంకటేశుఁ డితడె దైవ మితని
సేవించినంతఁగాని సిద్ధి మరి లేదు ॥ వెరగు ॥ 408

భైరవి

హరినామము కడు నానందకరము
మరుగవో మరుగవో మరుగవో మనసా ॥ పల్లవి ॥

నలినాక్షుని శ్రీ నామము
కలిదోషహరము కైవల్యము
ఫలసారము బహుబంధమోచనము
తలఁచవో తలఁచవో తలఁచవో మనసా ॥ హరి ॥

నగధరునామము నరకహరణము
జగదేకహితము సమ్మతము
సగుణ నిర్గుణము సాక్షాత్కారము
పొగడవో పొగడవో పొగడవో మనసా ॥ హరి ॥

కడఁగి శ్రీవేంకటపతినామము
బడిబడినే సంవత్కరము
అడియాలంబిల నతిసుఖమూలము
తడవవో తడవవో తడవవో మనసా ॥ హరి ॥ 409

రేకు 370 దేవగాంధారి

ఇందుకు ధ్రువాదు లిటు సాక్షి
చెంది నమ్మవో జీవుఁడ నీవు ॥ పల్లవి ॥

కొండలవంటివి ఘోరపాపములు
ఖండించును హరిఘననామజపము
నిండించును మతి నిత్యానందము
పండించునపుడె పరమపదంబు ॥ ఇందు ॥

జలధులవంటివి జననబంధములు
తొలఁగించును హరితూరినభక్తిది
వెలిఁగించును ఘనవిజ్ఞానంబులు
చెలఁగించును బహుసిరిసంపదలు ॥ ఇందు ॥

తోవరాని బహుదుఃఖము లణఁచును
శ్రీవేంకటపతిఁజేరినశరణము
పావనంబుగాఁ బచరించు గుణము
కైవశమగు లోకములెల్లాను ॥ ఇందు ॥ 410

భూపాళం

చిక్కవద్దు చొక్కవద్దు సిలుగుఁ బ్రపంచముల
తక్కిన భోగములెల్లా దైవమే యెరుఁగు ॥ పల్లవి ॥

అంతరంగమునఁ దాను హరిఁ దలఁచినఁ జాలు
అంతటి మీఁదటి పనులాతఁ డెరుఁగు
పంతమున నాతనిపై భారము వేసినఁ జాలు
వింత వుద్యోగములు గోవిందుఁడే యెరుఁగు ॥ చిక్క ॥

చేకొని యాతనిరూపు సేవించినఁ జాలు
ఆకడి యీకడి కర్మా లాతఁ డెరుఁగు
తేఁకువ నచ్యుతభక్తి తిరమయ్యీనఁ జాలు
దీకొని పరము చూప దేవుఁడే యెరుఁగు ॥ చిక్క ॥

సాధించి మాధవుని శరణుచొచ్చినఁ జాలు
ఆదియు నంత్యములెల్లా నాతఁ డెరుఁగు
పోదియై శ్రీవేంకటేశుఁ బూజించినఁ జాలు
పాదుకొని రక్షించఁ బరమాత్ముఁ డెరుఁగు ॥ చిక్క ॥ 411

లలిత

మఱచితిమంటే మరిలేదు
తఱితోఁ దలఁచవో దైవపు (ము?) మనసా ॥ పల్లవి ॥

పుట్టుచు నున్నది పోవుచు నున్నది
పట్టపు జీవుల ప్రపంచము
నట్టనడుమనే నరహరినామము
గుట్టునఁ దలఁచవో గొనకొని మనసా ॥ మఱ ॥

పొద్దు వొడుచునదె పొద్దు గుంకునదె
తిద్దిన జగముల దినదినము
అద్దపునీడల యంతర్యామిని
వొద్దనె తలఁచెనొనరవొ (తలఁచవొ [1]వొనరవో?) మనసా॥మఱ॥

లోపల వెలుపల లోఁగొనివున్నది
శ్రీపతి మహిమల [2]సృష్టియిదే
యేపున శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డితఁడే
దాపని నమ్ముచుఁ దలఁచవో మనసా ॥ మఱ ॥ 412

సామంతం

చెల్లె నీచేఁతలు నీకే చేరి మేడెగుడిదిన్న
నల్లదె కంటిమి నిన్ను హనుమంతరాయ ॥ పల్లవి ॥

జంగ చాఁచినట్టి నీసంగడి పాదములు
చెంగలించి యెత్తిన నీ శ్రీహస్తము
ముంగలిఁ బిడికిలించి మొలఁజేర్చినచేయి
అంగమాయ నీసొబగు హనుమంతరాయ ॥ చెల్లె ॥

పెరిగినవాలము పెద్దైన పిరుఁదును
అరిగి జలధి దాఁటే యాయితమును
సిరుల బంగారు [3]కాసె చెలఁగిన సింగారము
అరుదాయ నీవునికి హనుమంతరాయ ॥ చెల్లె ॥

స్వామికార్యపుఁజింత జానికి సేమపువార్త
దీమసాన మగుడి యేతెంచిన చేఁత
రామనామజపముతో రతి శ్రీ వేంకటపతి -
కా మేటిబంటవైతివి హనుమంతరాయ ॥ చెల్లె ॥ 413

౧.(తలఁచవో వొనరఁ(గ?) పూ.ము.పా. ౨. 'స్రిష్టి' రేకు ౩. 'కాశె' రేకు

లలిత

నేనై విడువవద్దు తానై తగులవద్దు
తానే తానై వుంటేఁ దగులెల్ల నూడు ॥ పల్లవి ॥

పొద్దు వొద్దు హరిఁ దలఁపునఁ దలపోయఁగ
వొద్దికైనపలుచేఁత లున్న వెల్లా మరచును
నిద్దిరించువానిచేతినిమ్మపంటివలెనే
బుద్ధితోఁ గర్మములు గొబ్బున జారిపోవును ॥ నేనై ॥

పలుమారు గురుసేవఁ బరగఁగా బరగఁగా
చలివాసి యాత్మవిజ్ఞానముఁ బొడచూపు
కలగన్నవాఁడు మేలుకనిన కలవలెనే
పలుసంసారములెల్ల భావనలై యుండును. ॥ నేనై ॥

పక్కన శ్రీవేంకటేశుపై భక్తి వొడమఁగా
అక్కజపు టిహపరా లరచేతివి యౌను
చొక్కపు పరుసమంటి సొంపుగానిలోహము
నిక్కఁ బైఁడైనట్టు నెరుసెల్లఁ దొలఁగును ॥ నేనై ॥ 414

శంకరాభరణం

పరగీనదివో గద్దెపై [1]సింహము వాఁడె
పరమైన యౌభళనారసింహము ॥ పల్లవి ॥

తెల్లనిమేనిసింహము దేవసింహము
మెల్లనిచిరునవ్వులమేఁటిసింహము
చల్లేటియూరుపులతో జయసింహము వాఁడె
బల్లిదుఁడై వెలసే యౌభళనారసింహము ॥ పరగీ ॥

---

1. 'సింహ్వాము' రేకు

నిలుచున్నసింహము నిత్యసింహము
అలరుఁ గొండలమీఁదియాదిసింహము
వెలుపలి కడపపై వీరసింహము
పలుకుఁ బంతము (ల) యౌభళనారసింహము ॥ పరగీ ॥

పుట్టుజడలసింహము పూర్ణసింహము
అట్టడి యార్పులయాఱడిసింహము
జట్టిగొన్నదాసులకు శాంతసింహము
పట్టపు శ్రీవేంకటయౌభళనారసింహము ॥ పరగీ ॥ 415

రేకు 371 **బౌళి**

అడియ నడియనయ్య యఖిలలోకైకనాథ
తడతాఁకులతాపత్రయము మానుపుటకు ॥ పల్లవి ॥

శరణు శరణు వోసర్వేశ్వర నీకు
మరణభయములెల్ల మానుపుటకొఱకు
మొఱయొ మొఱయొ నీకు ముకుంద మాధవ
దురితములిన్నియుఁ దొలఁగించుటకు ॥ అడియ ॥

దండము దండము నీకు దైవశిఖామణి
పండియుఁ బండని మతి పాకముసేయు కొరకు
అండనే దాస్యము దాస్యము నీకు నేనైతి
నిండు నీకరుణ నాపై నించేటి కొరకు॥ అడియ ॥

అభయ మభయము శ్రీయాదినారాయణ
వుభయకర్మము నాకు నూడుచుట కొరకు
విభుఁడ శ్రీవేంకటేశ వినుతిసేసెద నిన్ను
శుభములన్నియు మాకుఁ జూపేటి కొరకు ॥ అడియ ॥ 416

గుండక్రియ

నీచమైననావల్ల నెరవై దైవమా
చీ చీ యిన్నివిధులఁ జిక్కువడె బదుకు ॥ పల్లవి ॥

యెదుటివేమైనఁ గోరు నింతలోనే మనసు
అది సంభవించకున్న నలమటపడుఁ దాను
కదిసి చేకూరితేను ఘనమై హర్షించు
వెద నీరువంక తుంగ విధమాయ మనసు ॥ నీచ ॥

యెక్కడికైన నేఁగు నెరఁగక తనువు
అక్కడ దుర్లభమైతే నంతలో వేసారు
దక్కి యందే సుఖమైతేఁ దానే విఱ్ఱవీఁగు
గక్కున రొంపిలోని కంభమాయఁ దనువు ॥ నీచ ॥

యెందుకైన సమ్మతించు నిరవైన జీవుఁడు
చెందిన పసిఁడికి చెలులకే మత్తుఁడౌను
కందువ శ్రీవేంకటేశ కరుణించవయ్య యింక
పొంది పూటచెలమాయఁ బుట్టుగుల సివము ॥ నీచ ॥ 4

లలిత

హరి నీమయమే అంతాను
అరసి నీకు శరణనియెద [1]నేను ॥ పల్లవి ॥

యెదుట నెవ్వరిఁక నేమాటాడిన
అది నీ ఘననామాంకితమే
అదివో సకలశబ్దాఖ్యుఁడవని నిన్ను
పొదలి చదువులు పొగడీఁగాన ॥ హరి ॥

---

౧. ఈ 'నే' పూర్వముద్రణమున తప్పినది.

యెవ్వరిఁ బొడగని యెక్కడనుండిన
నివ్వటిల్ల నది నీరూపే
నెవ్వదీర నిదె నిను విశ్వరూపుఁ
డెవ్వల నని శ్రుతులెంచీఁ గాన ॥ హరి ॥

భావన యిది నీ బ్రహ్మాత్మకమే
శ్రీవేంకటేశ నాచింత యిదే
ఆవల నిను [1]సర్వాంతర్యామని
దేవ శాస్త్రములు తెలిపీఁ గాన ॥ హరి ॥ 418

బౌళిరామక్రియ

కలిగె మాకిదె కైవల్యసారము
ఫలించె నాడెదఁ బాడెద నేను ॥ పల్లవి ॥

నీపాదతీర్థము నీరజభవుని
పైపై కమండలపానీయము
చేపట్టి శంభుని చిరుజడలలో
దీపించుగంగాతీర్థరాజము ॥ కలిగె ॥

ఘన నీ నామమె గౌరినాలికపై
పనిగొన్న మంత్రపారము
అనుఁగువాణికి నాదిచదువులఁ
బెనఁచే మొదలి బీజాక్షరము ॥ కలిగె ॥

శ్రీవేంకటేశ్వర చేరి నీదాసుల
సేవ నాపాలిఁటి జీవనము
ఆవిటించి శరణాగతులకును
త్రోవయైన దిదె దోషహరము ॥ కలిగె ॥ 419

---

౧. 'సర్వాంతర్యామి+అని' ఈ సంధు లీవాఙ్మయమున కొల్లలు. 'సర్వాంతర్యామిని' పూ.ము.పా.

కన్నడగౌళ

[1]ధరలోను జనహితము నానా భక్తరక్షణము నడపఁ గదయ్యా
॥ పల్లవి

హరీ నీకు నాగపాశబంధనమది నీమహిమకు నటు వెలితా
తరవాతను రావణాది యసురల తలలు నరకుట ప్రతాపముగాదా
॥ ధర

మును నీపై నొక భూతము నడచిన మొగి నీమహిమకు నది వెలిత
ఘనహుంకారము మాత్రమున డచినందు నే కడకుఁ దరముట
ప్రతాపముగాదా ॥ ధర

కలియుగమున శ్రీవేంకటగిరిపైఁ గదిసిన నీమహిమకు వెలితా
కలిమల మథనుఁడ కల్క్యవతారము గయికొనుటచటఁ బ్రతాపము
గాదా ॥ ధర ॥ 42

దేవగాంధారి

హరి నీకే నే రుణ మత్తుఁగాక తగవైతే
వొరిమ నొకరియ్యఁగ నొకరికి దిద్దుటా ॥ పల్లవి ॥

మొలచు జననలోకమునకు నుదుట వ్రాసే
బలుఁడ నీచే నేఁ బత్రసాల మందుకొంటి
పెలుచు దేవతలకు పితరులకు రుణము
యిల నత్తునట యివి యేనాటి రుణము ॥ హరి ॥

యేయెడ నేమిసేసి యేలోకమందున్నా
పాయని నీవే నాకు ప్రాణబంధుఁడవైతి

---

౧. ఇందు పల్లవి ఒకపాదముగను చరణములు రెండు పాదములు గలవిగను గుర్తింపవలసియున్న

కాయపుఁ జుట్టరికాలు ఘన కరుణానుబంధ
మీయెడఁ గలిగెనట యేనాటి రుణము ॥ హరి ॥

శ్రీవేంకటేశ [౧]నివి చిక్కులఁబెట్టి నాకు
కావిరిఁ గర్మాలు మెడఁ గట్టితివిగా
సోవల నీశరణము చొచ్చిన నాకు నివి
యేవూరి కేవూరు యేనాఁటి రుణము ॥ హరి ॥ 421

రేకు 372 శ్రీరాగం

విన్నప మిదే నీకు వేవేలు విధముల
నన్నుఁ గావవే హరి నమో నమో ॥ పల్లవి ॥

నీగుణము నేనెరిఁగి నిన్నుఁ గొలువనేర
నాగుణము నీవెరిఁగి నన్ను నేలుకొనవయ్య
సాగరము నీవు దచ్చి సతిఁ దెచ్చుకొన్నట్టు
నాగశయనుఁడ హరి నమో నమో ॥ విన్నప ॥

నీవున్నచో టెరిఁగి నిన్నుఁ దలఁచనేర
నావున్నచో టెరుఁగుదు నన్ను నీవు దలఁచవే
కోవిదుఁడ నారఁ బేరుకొన్నవానిఁ గాచినట్టు
నావాఁడయ హరిహరి నమో నమో ॥ విన్నప ॥

మనసులో నున్న నిన్ను మరవకుండ నేర
మనసులోని నీవే నామరపు దెలుపవయ్య
పనివడి యహల్యఁ బాదమునఁ గాచినట్టు
ననిచి శ్రీవేంకటేశ నమో నమో విన్నప ॥ 422

---

౧. 'నివి (నీవె?)' పూ.ము.పా.

సామంతం

ఇన్నివిధాలు యిఁకనేల ప్ర -
పన్నుఁడై మీఁద బహువిధులేలా ॥ పల్లవి ॥

సతతభూతదయ సత్యవాక్యము గలితే
కుతిలపు ధర్మాలగొడవలేలా
ప్రతిలేనివిజ్ఞానభావశుద్ధి గలిగితే
మతకపుఁ గర్మాలు మరియేలా ॥ ఇన్ని ॥

పొందుగ నిన్నిటను సమబుద్ధి నిలిచితేను
సందడిలోఁ దీర్థాచరణలేలా
నిందమాని యాసమాని నిర్మలచిత్తులయితే
వందడైనవుపవాసవ్రతము లేలా ॥ ఇన్ని ॥

శ్రీవేంకటపతి చింతనము గలిగితే
పావనపు శాస్త్రాల పఠనలేలా
ఆవల నీతని దాసులందుఁ బ్రేమ గలిగితే
కావరపుటితర సంగతులేలా ॥ ఇన్ని ॥

లలిత

తథాకురుష్వ ముదా మామద్యేవ
అధోక్షజస్తే అనుదాసోహం ॥ పల్లవి ॥

తవాస్మి శరణం దహరాహం
భవదురితాని భంజ మమ
భువి కృతం చ యా పురా ప్రతిజ్ఞాం
జవన దదామి సర్వేభ్య ఇతి ॥ తథా ॥

వ్రజామి శరణం వరద తవాహం
త్యజితానుబంధ దర్మ మమ
భుజకృతాం పురా ప్రతిజ్ఞాం
వృజినై ర్మోక్షయిష్యామీతి ॥ తథా ॥

చింతితం మయా శ్రీవేంకటేశ
కింతు త్వం మయి ¹కృపాంకురు
తంతుహి పురాకృతం ప్రతిజ్ఞాం
అంతగతిం నయామీతి మహి. ॥ తథా ॥ ※ 424

భూపాళం

నీనామమే మాకు నిధియు నిధానము
నీనామమె యాత్మనిధానాంజనము ॥ పల్లవి ॥

నమో నమో కేశవ నమో నారాయణ
నమో నమో మాధవ నమో గోవింద
నమో నమో విష్ణు నమో మధుసూదన
నమో త్రివిక్రమ నమో వామనా ॥ నీనా ॥

నమో నమో శ్రీధర నమో హృషీకేశ
నమో పద్మనాభ నమో దామోదర
నమో సంకర్షణ నమో వాసుదేవ◆
నమో ప్రద్యుమ్నుతే నమో యనిరుద్ధా ॥ నీనా ॥

---

౧. 'క్రిపాం' రేకు

※ ఈ సంస్కృత సంకీర్తన రేకులో నున్నట్లు ఎత్తి ముద్రింపఁబడినది. కొన్నిచోట్ల సవరణ సాధ్యమైనను పలుచోట్ల అట్లు చేయ వీలు కాలేదు. అక్షరములు మాత్రము కాక పదములే అందందు లోపించినవని యూహింపవలసి యున్నది.

◆'నమో వాసుదేవ నమో సంకర్షణ' అని యుండవలయును. ఇప్పటి పాఠమున ప్రసిద్ధనామావళి క్రమము తప్పినది. మరియు ౨౩-వ 'హరి' నామమున కిందు చోటు లేదాయెను. అది 'శ్రీ వేంకటేశ' అను ముద్రానామమున అంతర్హితమైనది. లేదా 'హరి వేంకటేశ' అని పాఠము కాఁబోలును.

నమో పురుషోత్తమ నమో యధోక్షజ
నమో నారసింహ నమోస్తు యచ్యుత
నమో జనార్దన నమోస్తు ఉపేంద్ర
నమో శ్రీవేంకటేశ నమో శ్రీకృష్ణా ॥ నీనా ॥ 425

రామక్రియ

ఎంతలేదు చిత్తమా యీఁతలేల మోఁతలేల
వంతులకుఁ బారనేల వగరించనేలా ॥ పల్లవి ॥

దక్కనివి గోరనేల తట్టుముట్టు పడనేల
చిక్కినంతకే సంతసించరాదా
ఒక్కమాఁటే వుప్పుదిని వుపతాప మందనేల
చక్కజాడఁ దగినంతే చవిగొనరాదా ॥ ఎంత ॥

పారి పారి వేఁడనేల బడలిక పడనేల
మీరి దైవమిచ్చినంతే మెచ్చరాదా
వీరిడై పొడవెక్కి విరుగఁబడఁగనేల
చేరి [1]యందినంతకే చేచాఁచరాదా ॥ ఎంత ॥

జీవులఁ గొలువనేల సిలుగులఁ బడనేల
శ్రీవేంకటేశుఁ డాత్మఁ జిక్కివుండఁగా
[2]దావతి పడఁగనేల దప్పులం బొరలనేల
కైవశమైనందుకే గతిగూడరాదా ॥ ఎంత ॥ 426

వరాళి

శ్రీపతి నీ కెదురుచూచేనాకు నిట్లనే
దాపై నేఁడిపుడె ప్రత్యక్షముగావే ॥ పల్లవి ॥

---

౧. 'యుండి' ౨ 'దాపతి' రేకు పూ.ము.పా.

పదునాలుగేండ్లును బాసి నీ కెదురుచూచే
యదన గుహునికిఁ బ్రత్యక్షమైతివి
కదిసి నీశరణంటే కరిరాజునెదుటను
అదివో తొల్లియుఁ బ్రత్యక్షమైతివి ॥ శ్రీప ॥

ప్రక్కన నహల్య శాపవిమోచనముగాఁగ
అక్కరతోడుతను బ్రత్యక్షమైతివి
చక్కఁగాఁ దపముసేసేశబరియెదుట నీవు
అక్కడ నాఁ డందునుఁ బ్రత్యక్షమైతివి ॥ శ్రీప ॥

భావించినట్టు మతిఁ బరమయోగులకెల్ల
తావుకొని నిచ్చలుఁ బ్రత్యక్షమైతివి
శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁ జింతించు మాబోంట్లకు
దైవమవై యిప్పుడే ప్రత్యక్షమైతివి ॥ శ్రీప ॥ 427

రేకు 373 రామక్రియ

తతిగాని యీపాటు దైవమా విచారించవే
కతలాయఁ జెప్ప నేఁడు కలికాలమహిమ ॥ పల్లవి ॥

తుటుములై భూసురుల తుండెములు మొండెములు
యిటువలె భూతములు యెట్టు మోఁచెనో
అటు బాలులరొదలు ఆకాశమె ట్టోరిచెనో
కటకటా యిట్లాయఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

[1]అంగలాచేకామినులయంగభంగపుదోఁపు
లింగితాన మింట సూర్యుఁ డెట్టుచూచెనో
పొంగు నానాజాతిచేత భువనమెట్లానెనో
కంగి లోకమిట్లాయఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

---

౧. 'అంగలార్చే' కావచ్చు

అరుదు గోహత్యలు సేయఁగ దూడ¹లంగలావ
సరి ధర్మదేవతెట్టు సమ్మతించెనో
పరధనచూర కెట్టు పట్టాయనో లక్ష్మి
కరుణ యెందణఁగెనో కలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

దేవాలయాలు నానాదేశములెల్లాఁ జొచ్చి
దేవఁగా నెట్లుండిరో దేవతలు
తావులేలేరాజులకు దయ గొంత వుట్టదాయ
కావరమే ఘనమాయఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

నిరపరాధులఁ జంపి నెత్తురు వారించఁగాను
తెరల కెట్టుండిరో దిక్పాలులు
విరసవర్తనలుండే విపరీతకాలమున
గరువాలుఁ గపటాలే కలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

వుపమించి దంపతులు వొకరొకరినిఁ జూడ
చపల దుఃఖములతో సమయఁగాను
తపములు జపములు ధర్మము లెందణఁగెనో
కపురుఁబాపాలు నిండెఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

తలలువ ట్టీడువఁగా తల్లులు బిడ్డలవేయ
తలఁపెట్టుండెనో యంతర్యామికి
మలసి ముక్కలుగోయ మరుఁడెట్టు వోరిచెనో
కలఁకలే ఘనమాయఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

దీనత లోఁబడి గుండెదిగు లసురుసురులు
వానినెట్లు లోఁగొ (నె).నో వాయుదేవుఁడు

౧. 'లంగలార్వ' కావచ్చు.

గూను వంచి తల్లి చూడఁ గొడుకుఁ గుత్తిక గోయఁ
గానఁబడె నింతేసి కలికాలమహిమ ॥ తతి ॥

పలుమారు నమ్మించి ప్రాణములు గొనఁగాను
యిలఁ దమలోఁ బ్రాణాలెట్లుండెనో
నెలవై శ్రీవేంకటేశ నీవే యెరుఁగుదువు
కలుషమే ఘనమాయఁ గలికాలమహిమ ॥ తతి ॥ 428

లలిత

నీవు నాసొమ్మవు నేను నీసొమ్ము
యీవల నీవెపుడు మాయింటనుండఁ దగవా ॥ పల్లవి ॥

హరి నీరూపము నాకు నాచార్యుఁడు మున్నె
కెరలి నాపాల నప్పగించినాఁడు
నరహరి నిను నే నన్యాయమునఁ దెలియను
పొరఁబడి నీ కెందుఁ బోఁదగునా ॥ నీవు ॥

జనని నీదేవి లక్ష్మి జనకుఁడవు నీవె
తనువులు నాత్మబాంధవము నీవే
అనయము నేనెంత యపరాధినైనాను
పనివడి నీవు నన్నుఁ బాయఁదగునా ॥ నీవు ॥

బహువేదములు నిన్ను భక్తవత్సలుఁడవని
సహజబిరుదు భువిఁ జాటీని
యిహమునఁ శ్రీవేంకటేశ యిది దలఁచైన
విహితమై నాకడకు విచ్చేయవే ॥ నీవు ॥ 429

బౌళి

ఇందిరారమణుఁ దెచ్చి యియ్యరో మాకిటునలె
పొంది యీతనిఁ బూజించఁ బొద్దాయనిపుడు ॥ పల్లవి ॥

ధారుణి మైరావణు దండించి రాముఁదెచ్చి
నేరుపుమించిన యంజనీతనయా
ఘోరనాగపాశములఁ గొట్టివేసి యీతని
కారుణ్యమందినట్టి ఖగరాజ గరుడా ॥ ఇంది ॥

నానాదేవతలకు నరసింహుఁ గంభములో
పానిపట్టి చూపినట్టి [1]ప్రహ్లాదుఁడా
మానవుఁడై (డౌ) కృష్ణమహిమల విశ్వరూపు
పూని బండినుంచుకొన్న పోటుబంట యర్జునా ॥ ఇంది ॥

శ్రీ వల్లభునకు నశేషకైంకర్యముల
శ్రీవేంకటాద్రివైన శేషమూరితీ
కైవసమైనయట్టికార్తవీర్యార్జునుఁడా యీ
దేవుని నీవేళ నిట్టె తెచ్చి మాకు నియ్యరే ॥ ఇంది ॥

తోడి

స్వతంత్రుఁడవు నీవు సరిలేని దొరవు నే -
నతికమై యాడినట్లు ఆడఁబోయేవా ॥ పల్లవి ॥

యెంత నీమనసునను యెట్టుండె నట్లనే
అంతయుఁ జేయవయ్య మాకదే చాలు
అంతకంటే నెక్కుడు నేమంటిమివో యటవీఁదఁ
జెంతల మా చెప్పినట్టు సేయఁబోయేవా ॥ స్వతం

కమ్మి నీవు మునుప సంకల్పించినట్లనే
కిమ్ముల నారీతిఁ జిత్తగించవయ్య
అమ్మరో నేమందుకుఁ గాదనినను నీవు
సమ్మతించి మాతలఁపు సాగనిచ్చేవా ॥ స్వతం

౧. 'ప్రంహ్లాదుఁడా' రేకు

పొంచీదేహమున మమ్ముఁ బుట్టించినట్లనే
పెంచి నీపై భక్తిమాకుఁ బెనచవయ్య్య
నించిన శ్రీవేంకటేశ నేనే పదరితిఁగాక
మంచితనములు నీవు మానఁబోయేవా ॥ స్వతం ॥ 431

రేకు 374 సామంతం

వెనక ముందరికిఁ బెద్దలకెల్లను వివరపుసమ్మతి యీ వెరవు
వెనుకొని తనగురునాథుని యనుమతి వేదోక్తంబగు నీ తెరువు ॥ పల్లవి ॥

కనకాసక్తుఁడు గాకుండుట మది కైవల్యమునకు నొకతెరువు
వనితల భ్రమలను వలలఁ దగులని మది వైకుంఠమునకు నొకతెరువు
మునుకోపముఁ బెడఁబాసిన మతి మోక్షంబునకును నొకతెరువు
యెనసి యిందుపై హరిఁదలఁచిన మతి యిన్నిటి కెక్కుడు యీ తెరువు ॥వెన॥

నిరతి విషయముల నణఁచిన దృఢమతి నిశ్రేయసమున కొకతెరువు
విరతితోడ నెలవై నమతి విభవపుఁ బరమున కొకతెరువు
వెరపున నిందరిమీఁదటిసమమతి విష్ణులోకమున కొకతెరువు
యిరవెరిఁ గంతట హరి నమ్మినమతి యిన్నిటి కెక్కుడు యీ తెరువు ॥వెన॥

పన్నినకోరిక తెగఁగోసినమతి పరమపదమునకు నొకతెరువు
వున్న విచారములుడిగించినమతి వున్నతపదమున కొకతెరువు
సన్నుతి భగవద్దాసుల దాస్యమె చలమతి ముక్తికి నొకతెరువు
యిన్నిట శ్రీవేంకటపతిశరణమె హితమతి నెక్కుడు యీ తెరువు ॥వెన ॥432

గుజ్జరి

కూడుదు రూరకె వొకచో గుమి విత్తురు వేరొకచో
యేడకొ తెరువులు నడతురు యేఁటిదో హరిమాయ ॥ పల్లవి ॥

కొందరు జీవులు పురుషులు కొందరు (జీవులు) కాంతలు
కొందరు గొందరు నానాకువలయజంతువులు
యిందరుఁగూడుక భువిలో నేమోయేమో చేసెద -
రెందును నేమియుఁ గానరు యిట్టిది హరిమాయ ॥ కూడు ॥

జననంబులు మరణంబులు [1]జమునుదయాస్తమయంబులు (?)
జనులివిగనుచునె కనకము సరినార్జింపుదురు
పొనుగుచు నిలిచినదేదో పోయినదేదో కానము
యెనగొని వెరగయ్యీనిదె యిట్టిది హరిమాయ ॥ కూడు ॥

జీవులకీ బ్రహ్మాండము చీమలపుట్ట విధంబున
కావరమిటు గప్పున్నది కాలత్రయములను
తావుల శ్రీవేంకటపతి దాసులు చొరకిటు నవ్వఁగ
యీవల నావలఁ బొదిగీ నిట్టిది హరిమాయ ॥ కూడ ॥ 43

శోకవరాళి

నడవరో జడియక నవ్యమార్గ మిది
మడుఁగిది వైష్ణవమార్గ మిది ॥ పల్లవి ॥

ఘనశుకముఖ్యులు గన్న మార్గ మిది
జనకాదుల నిశ్చలమార్గ మిది
సనత్కుమారుఁడుజరపుమార్గ మిది
మనువుల వైష్ణవమార్గ మిది ॥ నడవ ॥

నలుగడవసిష్ఠు నడుచు మార్గమిది
యిల వేదవ్యాసులమార్గం బిది
బలిమిగలుగుధ్రువపట్టపుమార్గము
మలసినవైష్ణవమార్గ మిది ॥ నడవ ॥

---

1. ఈ సమాసము పై జననమరణములలో వ్యత్యస్తముగ నన్వయింపవలయును. జముని అస్తమయము జననములకు, జముని ఉదయము మరణములకు కారణములుగా భావింపవచ్చు.

పరమమార్గం బిదె ప్రపంచమార్గము
గురుమార్గం బిదె గోప్య మిదే
గరిమెల శ్రీవేంకటపతి మాకును
మరిపెను వైష్ణవమార్గ మిదే ॥ నడవ ॥ 434

ముఖారి

సమ్మతించి కనుకొండ సరుస నిశ్చలబుద్ధి
యెమ్మె నెంత బోధించినా నెక్కుడేల కలుగు. ॥ పల్లవి ॥

తలఁపులో కొలఁది దైవము, తనవల్ల
గల విరతికొలఁది ఘనసుఖము,
తెలిసిన కొలఁదే త్తేట్టల విజ్ఞాన, మందు -
నెలమి నెవ్వరికైన నెక్కుడేల కలుగు ॥ సమ్మ ॥

తపము కొలఁదియే తరువాతి ఫలమును
వుపమ కొలఁదియే యోగమును
ప్రపత్తి కొలఁదియే భాగవతభక్తియును
యెపుడు నెవ్వరికైనా నెక్కుడేల కలుగు ॥ సమ్మ ॥

చెంది చేసినకొలఁదే శ్రీవేంకటేశుసేవ
అంది పొందినకొలఁదే యానందము
కందువనీతని కృపగలకొలఁదే యింతాను
యెందును దక్కినవారి కెక్కుడేల కలుగు ॥ సమ్మ ॥ 435

బౌళి

వెదకిన నిదియే వేదాంతార్థము
మొదలు తుదలు హరిమూలంబు ॥ పల్లవి ॥

మునుకొని అవయవములు [1]యెన్నైనా
పనివడి శిరసే ప్రధానము
యెనలేని సురలు యెందరు గలిగిన
మునుపటిహరియే మూలంబు ॥ వెదకి ॥

మోవని యింద్రియములు యెన్నైనా
భావపుమనసే ప్రధానము
యీవల మతములు యెన్ని గలిగినా
మూవురలో హరి మూలంబు ॥ వెదకి ॥

యెరవగుగుణములు యెన్ని గలిగినా
పరమజ్ఞానము ప్రధానము
యిరవుగ శ్రీవేంకటేశ్వరునామమే
సరవి మంత్రముల సారంబు ॥ వెదకి ॥ 436

రేకు 375 బౌళి

ఎప్పటిజీవుఁడే యెప్పటిజగమే యెంతగాలమును నీరీతే
కప్పుకవచ్చితి వనాదినుండియు కర్మమ యింకా వేసరవా ॥ పల్లవి ॥

మఱచితివా తొలుజన్మంబుల మరణకాలముల దుఃఖపుఁబాట్లు
మఱచితివా యమకింకరులయి మర్దించిన బహుతాడనలు
మఱచితివా నరకకూపముల మాఁటికి మాఁటికిఁ బరచిన బాధలు
మఱియును సుఖమని భవమే కోరెదు మనసా ముందర గానవుగా॥ఎప్పటి

తలఁచవుగా జననకాలమునఁ దనువిదియే యిటు పుట్టిన రోఁతలు
తలఁచవుగా బాల్యంబునఁ దల్లితండ్రుల శిక్షలు వ్యాధులును
తలఁచవుగా సంసారమునకును దైన్యంబున యాచించెటి యలమట
తలఁపుననిదియే వలెనని [2]హోమెదు తనువా యింకా రోయవుగా ॥ఎప్పటి॥

---

౧. 'యెన్నైన' రేకు ౨. 'హోమెడు' రేకు

ంటివిగా మలమూత్రాదుల కడుగఁగఁ దీరని దినదినగండము
ంటివిగా కనురెప్పలనే కాలముగడచేటికడత్రోవ
ంటివిగా శ్రీవేంకటపతి కరుణచేత నీ వివేకభావము
ంటి యిటువలెనె సార్వకాలమును అంతరాత్మ నినుఁదలఁచగా ॥ఎప్పటి॥437

లలిత

అన్నిమంత్రములు నిందే యావహించెను
వెన్నతో నాకుఁ గలిగె వేంకటేశుమంత్రము. ॥ పల్లవి ॥

నారదుండు జపియించె నారాయణమంత్రము
చేరెఁ బ్రహ్లాదుఁడు నారసింహమంత్రము
కోరి విభీషణుఁడు చేకొనె రామమంత్రము
వేరె నాకుఁగలిగె వేంకటేశుమంత్రము ॥ అన్ని ॥

రంగగు వాసుదేవమంత్రము ధ్రువుఁడు జపించె
నంగవించెఁ గృష్ణమంత్ర మర్జునుఁడును
ముంగిట విష్ణుమంత్రము మొగి శుకుఁడు పఠించె
వింగడమై నాకునబ్బె వేంకటేశుమంత్రము ॥ అన్ని ॥

యిన్ని మంత్రములకెల్ల యిందిరానాథుఁడే గురి
పన్నినదిదియే పరబ్రహ్మమంత్రము
నన్నుఁ గావఁ కలిగెఁబో నాకు గురుఁడియ్యఁగాను
వెన్నెలవంటిది శ్రీవేంకటేశు మంత్రము ॥ అన్ని ॥ 438

వరాళి

హరిఁ గొలిచినఁగాని ఆపద లణఁగవని
యెరఁగక పొరలితి మిందేమి నిజము ॥ పల్లవి ॥

పుట్టిన దేహమొకటి పొందినవికారాలఁ
బట్టిన జీవుఁడొకఁడు ప్రాణములేడు (ను?)
కట్టిడిచిత్తమొకటి కరణములైతేఁ బది
యిట్టిదివో మాజన్మ మిందేదినిజము ॥ హరి ॥

మొదలి ప్రకృతొకటి ముంచినగుణాలు మూఁడు
కదియు మోహ మొకటి కర్మాలు పెక్కు
పొదలుఁగర్మ మొకటి భోగా లనంతములు
యిదివో మాజన్మ మెంచ మిందేది నిజము ॥ హరి ॥

అంతరాత్మ శ్రీవేంకటాద్రీశుఁ డొక్కఁడే
చింతించ జీవులైతే సేనాసేన
అంతలో నీతని శరణని బ్రతికితిఁగాక
యెంతలేదు మాజన్మ మిందేది నిజము ॥ హరి ॥ 439

ముఖారి

ఇదివో తెరమరఁ గిహపరములకును
వెదకి కన్నమీఁద విచారమేలా ॥ పల్లవి ॥

హరికుక్షిగతమే యఖిలలోకములెల్ల
నరకము స్వర్గమన్న నయమెంచనేలా
యిరవై యుండినచోనే యిటు హరిదాసుఁడైతే
పరమపదము నదే భ్రమయఁగనేలా ॥ ఇది ॥

అందిరిలోపల హరి యంతరాత్ముఁడై యుండ
యిందును నరసురలని యెంచఁగనేలా
అందిన మనసులో హరిభక్తి గలిగిన -
నందునే మోక్షము దప్ప దనుమానమేలా ॥ ఇది ॥

ఘటన శ్రీవేంకటేశుకల్పితమై జన్మములు
యిటు సుఖదుఃఖములు [1]యెంచుకొంటేలా
సటలేక యాతని శరణము చొచ్చితేనే
పటుజీవన్ముక్తి యదే పలుమాటలేలా. ॥ ఇది ॥ **440**

దేశి

హరి నీవే సర్వాత్మకుఁడవు
యిరవగు భావన యియ్యఁగదే ॥ పల్లవి ॥

చూడక మానవు చూచేటికన్నులు
యేడనేవైనా యితరములు
నీడల నింతా నీరూపములని
యీడువడని తెలి వియ్యఁగదే ॥ హరి ॥

పారక మానదు పాపపు మన సిది
యీరసములతో నెందైనా
నీరజాక్షయిది నీమయమేయని
యీరీతుల తలఁ పియ్యఁ గదే ॥ హరి ॥

కలుగక మానవు కాయపుసుఖములు
యిలలోపలఁగల వెన్నైనా
అలరిన శ్రీవేంకటాధిప నీకే
యిలనర్పితమను యిహ మియ్యఁగదే ॥ హరి ॥ **441**

రేకు 376 **లలిత**

అతఁడే యెరుఁగును మముఁబుట్టించినయంతరాత్మయగునీశ్వరుఁడు
అతికి[2]నతుకదు చిత్తశాంతి యిదె ఆత్మవిహారం బిఁక నేదో॥ పల్లవి ॥

---

౧. "యెచ్చుకొందే (కొద్దే?)లా" పూ.ము.పాఠము ౨. 'నదుకదు' రేకు

కనుచున్నారము సూర్యచంద్రులకు ఘనవుదయాస్తమయములు
వినుచున్నారము తొల్లిటివారలవిశ్వములోపలికథలెల్లా
మనుచున్నారము నానాఁటికి మాయలసంసారములోన
తనిసీఁదనియము తెలిసీఁదెలియము తరువాతి పనులిఁక నేవో ॥అత॥

తిరిగెద మిదివో ఆసలనాసల దిక్కుల నర్థార్జన కొరకు
పొరలెద మిదివో పుణ్యాపాపములభోగములందే మత్తులమై
పెరిగెద మిదివో [1]చచ్చెడి పుట్టెడి భీతిగలుగు దేహములోనే
విరసము లెరఁగము మరచీ మరవము వెనకటికాలము విధియేదో ॥అత॥
అట్టైనారము హరినుతిచే నాఁడి (డిఁబోవక) గురువనుమతిని
పట్టినారమిదె భక్తిమార్గమిదె (మును?) బలువగు విజ్ఞానముచేత
గట్టిగ శ్రీవేంకటపతి శరణని కంటి మిదివో మోక్షము తెరువు
ముట్టిముట్టము పట్టీపట్టము ముందటి కైంకర్యంబేదో ॥ అత॥ 442

మాళవిగౌళ

ఇతఁడే యతఁడు గాఁబో లేలిక బంటును నైరి
మితిలేని రాఘవుఁడు మేఁటి హనుమంతుఁడు. ॥ పల్లవి ॥

జలధి బంధించి దాఁటె చలపట్టి రాఘవుఁడు
అలరి వూరకే దాఁటె హనుమంతుఁడు
అలుకతో రావణుని యద టణఁచె నతఁడు
తలఁచి మైరావణుని దండించె నితఁడు ॥ ఇత ॥

కొండ వెల్లగించెఁ దొల్లి గోవర్ధనుఁ డతఁడు
కొండతో సంజీవియెత్తెఁ గోరి యితఁడు
గుండు గరఁచె నహల్యకొరకు సీతాపతి
గుండు గరఁగఁగఁ బాడె కోరి యితఁడు ॥ ఇత ॥

---

౧. "చచ్చేటి, పుట్టేటి" అని రేకు

అంజనాచలముమీఁద నతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ
డంజనీతనయుఁ డాయ ననిలజుఁడు
కంజాప్తకులరామఘనుఁడు దాను దయా -
పుంజమాయ మంగాబుధి హనుమంతుఁడు ॥ ఇత ॥ 443

సామంతం

మంగాంబుధి హనుమంతుని (తనీ?) శరణ
మంగవించితిమి హనుమంతా ॥ పల్లవి ॥

బాలార్కబింబము ఫలమనిపట్టిన
ఆలరిచేఁతలహనుమంతా
తూలనిబ్రహ్మాదులచే వరములు
వోలిఁజేకొనిన వో హనుమంతా ॥ మంగా ॥

జలధిదాఁట నీ సత్త్వము కపులకు
నలరి దెలిపితివి హనుమంతా
యిలయు నాకసము నేకముగా నటు
బలిమిఁ బెరిగితివి భళీ హనుమంతా ॥ మంగా ॥

పాతాళములోపలి మైరావణు -
నాతలఁ జంపిన హనుమంతా
చేతులు మోడ్చుక శ్రీవేంకటపతి -
నీతలఁ గొలిచే హిత హనుమంతా ॥ మంగా ॥ 444

శంకరాభరణం

కదిసి యాతఁడు మమ్ముఁగాచుఁగాక
అదె యాతనికె శరణంటే నంటి నేను ॥ పల్లవి ॥

యెవ్వని వుదరమున నిన్నిలోకములుండు
యెవ్వని పాదము మోచె నిల యలను
యెవ్వఁడు రక్షకుఁ డాయ నీ జంతుకోట్లకు
అవ్విభునికి శరణంటే నంటి నిప్పుడు ॥ కదిసి ॥

సభలో ద్రౌపదిఁగాచె సర్వేశుఁ డెవ్వఁడు
అభయహస్త మొసంఁగె నాతఁ డెవ్వఁడు
ఇభవరదుఁ డెవ్వఁడు యీతనికే వొడిగట్టి
అభినవముగ శరణంటే నంటి నిప్పుడు ॥ కదిసి ॥

శరణుచొచ్చిన విభీషణుఁ గాచె నెవ్వఁడు
అరిది యజ్ఞానితంద్రి యాతఁ డెవ్వఁడు
యిరవై శ్రీవేంకటాద్రి యెక్కి నాతఁ డితఁడే
అరసి యితనికే శరణంటే నంటి నిప్పుడు ॥ కదిసి ॥ 445

భైరవి

అనాదివిషయవిహారము గన ఆతుమ
అనేకమై పీఁగె నందుకే యీ యాతుమ ॥ పల్లవి ॥

అన్నిట కర్మపుఁబంక మంటిన దీయాతుమ
మున్ను కోపదుర్గంధములఁ బాఁగె నీ యాత్మ
పన్ని భవముల తుప్పు పట్టిన దీయాతుమ
యెన్నఁడు సుజ్ఞానమింక నెరిఁగీనో యాత్మ ॥ అనాది ॥

చెంచెలపుఁ దిప్ప పెంటఁ జివికిన దీయాత్మ
పంచలయాసల నురిఁబడిన దీయాత్మ
కంచపు భోగపుఁగాఁక గరివడీ నీయాత్మ
యెంచి విజ్ఞానమెన్నఁ డెరిఁగీనో యాత్మ ॥ అనాది ॥

యెలమితో శ్రీవేంకటేశుకృప నీయాత్మ
తెలిసి యించుకించుక తేటపడె నాత్మ
అలరి యాచార్యుని అధీనమైనాత్మ
మలసి యజ్ఞానమెట్టు మరచెనో యాత్మ ॥ అనాది ॥ 446

రేకు 377 లలిత

నిఖిలమింతయు మేలు నేనే తీలు
మఖరక్షకుఁడ నన్ను మన్నించవే ॥ పల్లవి ॥

నిండును జలనిధులైనా నెటి నేటిమొత్తములచే
నిండదు నామనసైతే నిచ్చా యాసల
పండును లోకములోని బహువృక్షతతులైనాఁ
బండదు నామనసైతే బహువిషయముల ॥ నిఖిల ॥

తనియుఁ బసురమైన ధరణిఁ గసవు మేసి
తనియదు నామనసు ధనకాంక్షల
వొనరఁ గారుచిచ్చైనా నొకవేళ శాంతిఁబొందు
పొనిగి యేపొద్దు శాంతిఁబొందదు నామనసు ॥ నిఖిల ॥

లోకములోఁ గఠినపులోహమైనాఁ గరఁగును
కైకొని నామతి గరఁగదు భ్రమసి
యీకడ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను
నీకే శరణంటి నెమ్మదిఁ గావఁగదే ॥ నిఖిల ॥ 447

గుండక్రియ

సిబ్బితిపడఁగనేల చింతలఁ బొరలనేల
గొబ్బున మొదలినీరు కొనకెక్కదా ॥ పల్లవి ॥

నెలవై తత్త్వార్థము నే నెరఁగకుండినాను
తలఁపులోపలివాఁడు తా నెరుఁగుఁగా
[1]అలసి దేహమున నే నశుచినై యుండినాను
యిల నాయంతరియామి యెప్పుడూ శుచేకా ॥ సిబ్బి ॥

తిరమై నేను దివ్యదేశముల నుండకున్న
ధర నాలోఁ బరమాత్మ తానుండుఁగా
నిరతి గుణముల నే నీచుఁడనైనాను
అరయ నాపాలిహరి యధికుఁడేకా ॥ సిబ్బి ॥

వొగి నేఁ బరతంత్రుఁడనై వుండినాను నాలోన
తగిన స్వతంత్రుఁడు తాఁ గలఁడు గా
వెగ్గలై నే నుండినా శ్రీవేంకటేశుఁ డెదుటనే
వగలెల్లఁ దీర్చి కైవశమాయఁగా ॥ సిబ్బి ॥ 4

భైరవి

ఒక్కటికొక టివి యోగములు
యిక్కడ మాబుద్ధు లెక్కడఁ గొలుపు ॥ పల్లవి ॥

పాయపు (వు?) మతిలో బలువగునాసలు
కాయము భువిలోఁ గలదాఁకా
ఆయము సంసార మందుకు మూలము
యేయుపా (య) ములు యెక్కడఁ గొలుపు ॥ ఒక్క ॥

మానదు కోపము మతి చెంచెలమును
కాని కర్మ మిది గలదాఁకా
అనినమనసే యందుకు మూలము
యే నేరుపు లిఁక నెక్కడఁ గొలుపు ॥ ఒక్క ॥

---

౧. 'అలరి' పూ.ము.పా.

అందదుమోక్షం బవ్వల నివ్వలఁ
గందువ నిను మతిఁ గనుదాఁకా
అందితి శ్రీవేంకటాధిప నీకృప
యెందలి మాయలు యెక్కడఁ గొలుపు ॥ ఒక్క ॥ 449

గుజ్జరి

హరిహరి నిను సకలాంతర్యామివి (ని?) ఆత్మఁదలఁచుటే యోగంబు
శరణాగతరక్షామణి నిన్నే శరణని[1]యెడిదే తుదిపదము ॥ పల్లవి ॥

నీయందే యీ సచరాచరమును నీవే చరాచరమందు నిత్యమును
పాయక వుండుట గని తలపోయుట పరమార్థంబుల సారంబు
కాయము జీవుఁడు నీయధీనమై కలుగఁగఁ బ్రకృతియుఁ[2]బురుషునిఁగానిటు
మాయల మునింతువు మాయకుఁ జొరవని మతిఁ దలపోయుట సుజ్ఞానంబు ॥హరి॥

తనలోఁ (పల) బరతత్త్వపు నీవును తా నీపరతత్త్వములోపలఁగా
మనసునఁ దలఁచుట వేదాంతంబులమంతనములసన్మార్గంబు
ఘనమునకును మరి ఘనమై యందే కడుసూక్ష్మమునకుఁ గడు సూక్ష్మంబై
యెనసిన పూసలలోదార మవని యెన్నుటె పరమరహస్యంబు ॥హరి॥

ఆతుమలోపల ఘనవైకుంఠము ఆతుమ నీ వైకుంఠములోపల
యీతల నాతల సరిగాఁదెలియుట యిదియే బ్రహ్మానందంబు
శ్రీతరుణీశ శ్రీవేంకటపతి సేవారతి నిను నీ భజియించెద
దాతవు దైవమవై ననుఁగావుము తలఁచెద మిదియే తత్త్వంబు ॥ హరి ॥
450

---

౧. 'శరననియడి' రేకు ౨. బురుషుడుగా పూ.ము.పా

గౌళ

వలసిన వారికి వై పులివి
చలమున మానుటే జయమర్మం ॥ పల్లవి ॥

తనలోనే పో దైవము
ఘనమే యణువై కనినది
కనవలె నీతనిఁ గనుటకు
మనసు లయమౌటే మర్మం ॥ వలసి ॥

భావములోనే పరమము
తావై తలఁపే తగిలినది
కైవశమై యిది గలుగుటకు
కేవల శాంతం [1]కృతమర్మం ॥ వలసి ॥

హృదయములోనే యింతాను
తుదిపదమై మదిఁ దోఁచీని
యెదుటనే శ్రీవేంకటేశ్వరుని
కదిసి భజించుటే ఘనమర్మం ॥ వలసి ॥ 45

బౌళి

రామ మిందీవరశ్యామం పరాత్పర -
ధామం సురసార్వభౌమం భజే ॥ పల్లవి ॥

సీతావనితా సమేతం
పీత (స్ఫీత?) వానరబల వ్రాతం
పూతకౌసల్యాసంజాతం
వీత భీత మౌని [2]విద్యోతం ॥ రామ ॥

---

౧. 'క్రిత' ౨. 'విద్యేతం' రేకు

వీరం రణరంగధీరం
సార ధర్మకులోద్ధారం
క్రూరదానవ సంహారం
శూరాధారాచార [1]సుగుణోదారం ॥ రామ ॥

పావనం భక్త సేవనం
దైవిక విహగవధావనం
రావణానుజసంజీవనం[2]
శ్రీవేంకట పరిచితభావనం ॥ రామ ॥ 452

రేకు 378 **ముఖారి**

పట్టినవ్రతము నీవే పరిపాలింతువుగాక
బట్టిబయలింతే నేను బలిమున్నదా ॥ పల్లవి ॥

దేవ నీవు మనను సోదించఁగా నే ధీరుఁడనై
ఆవలఁ జలించకుండేయంతవాఁడనా
పూవువంటిచిత్త మింతే పొల్లువంటికాయ మింతే
భావించ నిందులఁ బస వున్నదా ॥ పట్టిన ॥

అంతరాత్మవై నీవు యటు మరఁగులుసేయ -
నంతనె నిముఁ దెలిసే యంతవాఁడనా
గంతివంటిగుణ మింతే గాలివంటిప్రాణ మింతే
యింతరట్టుసేయ నిందు నెడమున్నదా ॥ పట్టిన ॥

మచ్చిక శ్రీవేంకటేశ మాట నీవై యుండఁగాను
అచ్చపునిన్ను నుతించే యంతవాఁడనా
గచ్చువంటియిహ మింతే గనివంటిపర మింతే
ముచ్చట కిందుకుఁ దుద మొదలున్నదా ॥ పట్టిన ॥ 453

---

౧. 'సుగుణాధారం' రేకు ౨. 'సంజీవనం' రేకు .

పాడి

నరసింహ రామకృష్ణ నమో శ్రీవేంకటేశ
సరుగ నాశత్రుల సంహరించవే ॥ పల్లవి ॥

బావతిట్లకు శిశుపాలునిఁ జంపిన -
యేవకోపకాఁడవు నేఁ డెందు వోతివి
నీవాఁడనని నన్ను నిందించి (చే?) శత్రువును
చావఁగొట్టి వానినిట్టే సంహరించవే ॥ నర ॥

దాసుని భంగించేటి తరిఁ గస్యఁ (పుఁ) జంపిన
యీసుకోపకాఁడ విపు డెందువోతివి
మేసుల నీలాంఛనాలు మించి నన్ను దూషించే
[1]సాసించి శత్రువును సంహరింపవే ॥ నర ॥

కల్లలాడి గూబయిల్లు గైకొన్న గద్దఁజంపిన
యెల్లగాఁగఁ గోపకాఁడ వెందువోతివి
యిల్లిదె శ్రీవేంకటేశ యీ నీమీఁదిపాటలు
జల్లన దూషించుశత్రువు సంహరింపవే ॥ నర ॥ **454**

వరాళి

ఎరిఁగీ నెరఁగదు యేమి సేతు మతి
హరిదాస్యం బదియే సుఖము ॥ పల్లవి ॥

వెతలఁబొరలేఘనవిభవముకంటే
అతిపేదరిక మది సుఖము
గతి నెరవుల సింగారముకంటెను
సతమగుతననిచ్చలమే సుఖము ॥ ఎరిగీ ॥

---

౧. 'శాసించి" కావచ్చు

పలుబాములఁబడు పగలిటికంటే
తెలిసి నిద్రించు రాతిరి సుఖము
అలమట గడించు నమృతముకంటే
కలపాటి తనకు గంజే సుఖము ॥ ఎరిగీ ॥

పరపీడలొసఁగు భవమునకంటే
ధరఁ బొడమనిచందము సుఖము
గరిమల శ్రీవేంకటపతి నీకే
శరణని[౧]యెడి నాజన్మమే సుఖము ॥ ఎరిగీ ॥ **455**

బౌళి

పుట్టఁగా బుట్టిన నాభోగపుటాస
పట్టి యేమిగట్టుకొంటి బదుకవో యాసా ॥ పల్లవి ॥

వూరు దిప్పినట్టియాస వుగముదిప్పిన యాస
చేరవచ్చి దైన్యమందించిన యాస
భారపెట్టి దేహమెల్లా బడిలించిన యాస
పారి మమ్మేఁచితి వింత బదుకవో యాసా ॥ పుట్ట ॥

నాలుకరుచుల యాస నాతులకాఁకల యాస
కాలకాసుకైన బొంకు గరపే యాస
వోలిఁ బుణ్యతపమెల్ల వొరులకమ్మించు నాస
పాలుమాలించితి వింక బదుకవో యాసా ॥పుట్ట॥

కిందుపరచేటి యాస గేలిసేయించేటి యాస
పొందియట్టే సంతసానఁ బొదిపే యాస
కందువ శ్రీవేంకటేశుఁ గని శరణంటి నేను
పందతనమొల్ల నింక బదుకవో యాసా ॥ పుట్ట ॥ **456**

---

౧. 'యడి', రేకు

సామంతం

ఆ రూపమునకే హరి నేను మొక్కెదను
చేరి విభీషణుని శరణాగతుఁడని చేకొని సరిఁ గాచితివి ॥ పల్లవి ॥

ఫాలలోచనుఁడు బ్రహ్మయు నింద్రుఁడు
[1]సోలి నగ్నియును సూర్యచంద్రులును
నీలోనుండఁగ నెరిఁ గనెఁ గిరీటి
మూలభూతివగుమూర్తివి గాన ॥ అరూ ॥

అనంతశిరసుల ననంతపదముల -
ననంతనయనము లనంతకరముల
ఘన నీరూపము గనుఁగొనెఁ గిరీటి
అనంతమూరితి వన్నిటఁ గాన ॥ ఆరూ ॥

జగము లిన్నియును సకల మున్నీంద్రులు -
నగు శ్రీవేంకటనాథుఁడ నిన్నే
పొగడఁగఁ గిరీటి పొడగనె నీరూపు
అగణితమహిముఁడ వన్నిటఁగాన ॥ ఆరూ ॥ 457

రామక్రియ

ఆంజనేయ యనిలజ హనుమంత నీ -
రంజకపుఁ జేఁతలు సురల కెంచవసమా ॥ పల్లవి ॥

తేరిమీఁద నీరూపు దెచ్చిపెట్టి యర్జునుఁడు
కౌరవుల గెలిచె నంగరభూమిని
సారెకు భీముఁడు పురుషామృగముఁ దెచ్చుచోట
నీరోమములు గావా నిఖిలకారణము ॥ ఆంజ ॥

---

౧. 'సోలి నగ్నులును' పూ.ము.పా.

నీమూలమునఁగాదె నెలవై సుగ్రీవుఁడు
రాముని గొలిచి కపిరాజాయను
రాముఁడు నీవంకనే పో రమణి సీతాదేవిఁ
బ్రేమముతో మగుడను బెండ్లాడెను ॥ ఆంజ ॥

బలుదైత్యులను దుంచ బంటతనము మించ
కలకాలమును నెంచఁగలిగితిగా
అల శ్రీవేంకటపతి యండనే మంగాఁబుధి -
నిలయపు హనుమంత నెగడితిగా ॥ ఆంజ ॥ **458**

రేకు 379 **శంకరాభరణం**

ఏలవయ్య లోకమెల్ల యిట్టె రాము దీవెనచే
నీలవర్ణ హనుమంత నీవు మాకు రక్ష ॥ పల్లవి ॥

మొదల నింద్రుఁడు నీమోమునకెల్లా రక్ష
యిదె నీశిరసునకు నినుఁడు రక్ష
కదిసి నీకన్నులకు గ్రహతారకాలు రక్ష
చెదరని (నీ) మేనికెల్ల శ్రీరామరక్ష ॥ ఏల ॥

పిరుఁదు వాలమునకు బెడిదపుశక్తి రక్ష
గరుడఁడు నీకరయుగముల రక్ష
గరిమ నీకుక్షికి కరివరదుఁడు రక్ష
సిరుల నీమహిమకు శ్రీరామరక్ష ॥ ఏల ॥

వడి నీపాదములకు వాయుదేవుఁడు రక్ష
తొడలకు వరుణుఁడు తొడగు రక్ష
విడువని మతికిని వేదరాసులే రక్ష
చెడని నీయాయువుకు శ్రీరామరక్ష ॥ ఏల ॥

నలువ నీగళ రక్ష నాలుక కుర్వర రక్ష
అలర నీసంధులకు హరుఁడు రక్ష
పలు నీరోమములకు బహుదేవతలు రక్ష
చెలఁగు నీచేఁతలకు శ్రీరామరక్ష ॥ ఏల ॥

అంగపు నీతేజమున కగ్నిదేవుఁడు రక్ష
శృంగారమున కెల్లా శ్రీసతి రక్ష
మంగాంబునిధి హనుమంత నీ కేకాలము
చెంగట శ్రీవేంకటాద్రి శ్రీరామరక్ష ॥ ఏల ॥ 459

బౌళి

ఎన్నఁడొకో సుజ్ఞానము యీ యాత్మకు
కన్ను లెదిటివి చూచి కాలము నిట్టాయను ॥ పల్లవి ॥

హేయములో సుఖము యెంగిలిలో సుఖము
కాయము నమ్మికదా కష్టపడెను
పాయములో చవులు పాపములో చవులు
మాయలు నమ్మికదా మనసూనిట్టాయను ॥ ఎన్నఁ ॥

కల్లలోనిబదుకు కాసువీసపుబదుకు
కల్లరి ప్రాణాలు నమ్మి కట్టుపడెను
యెల్లి నేఁటి తలఁపు యింద్రియాల తలఁపు
కొల్ల సంసారముఁగూడి గుణమునిట్టాయను ॥ ఎన్నఁ ॥

అంగడిఁబెట్టే సిరులు యలయింపులో సిరులు
దొంగజీవుఁడు యిట్లానే తొట్రుపడెను
అంగపు శ్రీవేంకటేశుఁ డంతలో మన్నించఁగాను
ముంగిలెల్లా మోక్షమాయ ముచ్చటే యిట్టాయెను ॥ ఎన్న ॥ 460

లలిత

ఏమిటివాఁడఁ గాను యిఁకనేను నా -
సోమపుఁ గర్మము నీకే సమర్పయామి ॥ పల్లవి ॥

తలఁపులోపలనున్న తత్త్వము (మా?) యిట్టె
వెలినుండే నాపాలి విష్ణుమూర్తీ
పలుకులోపలనుండే పరమాత్ముఁడా! నా
చలమరి మతి నీకే సమర్పయామి ॥ ఏమి ॥

పుట్టుగులిచ్చినయట్టి పురుషోత్తమా! తుద -
ముట్టించుమోక్షపుమురమర్దనా
గుట్టుతో నిహముచూపే గోవిందుఁడా! నా
జట్టి చైతన్యము నీకే సమర్పయామి ॥ ఏమి ॥

అరిదిభోగములిచ్చేయంతరాత్ముఁడా! నాకు
శరణమైనయట్టిసర్వేశ్వరా !
వెరసి నన్నేలిన శ్రీవేంకటేశుఁడా! నా
సరవులన్నియు నీకే సమర్పయామి ॥ ఏమి ॥ 461

పాడి

ఒక్కఁడే యేకాంగవీరుఁ డుర్వికి దైవమౌనా (మైనాఁడు?)
యెక్కడా హనుమంతుని కెదురా లోకము ॥ పల్లవి ॥

ముందట నేలేపట్టమునకు బ్రహ్మాయినాఁడు
అందరుదైత్యులఁ జంపి హరిపేరైనాఁడు
అంది రుద్రవీర్యము దానై హరుఁడైనాఁడు
యెందు నీ హనుమంతుని కెదురా లోకము ॥ ఒక్కఁ ॥

చుక్కలుమోవఁ బెరిగి సూర్యుఁడు దానైనాఁడు
చిక్కఁబాతాళము దూరి శేషుఁడైనాఁడు
గక్కన వాయుజుఁడై జగత్ప్రాణుఁడై నాఁడు
యెక్కువ హనుమంతుని కెదురా లోకము ॥ ఒక్కఁ ॥

జలధిఁ బుటమెగసి చంద్రుఁడు దానైనాఁడు
చెలఁగి మేరువుపొంత సింహమైనాఁడు
బలిమి శ్రీవేంకటేశుబంటై మంగాంబుధి -
నిల యీ హనుమంతుని కెదురా లోకము ॥ ఒక్కఁ॥ 462

దేశాక్షి

ఏమరక తలఁచరో యిదే చాలు
కామించినవి [౧]యెల్లఁ గక్కననే కలుగు ॥ పల్లవి ॥

దురితములెల్లఁ దీరు దుఃఖములెల్ల నణఁగు
హరియని వొకమాఁటు అన్నాఁజాలు
సురలు వూజింతురు సిరులెల్లఁ జేరును
[౨]మరుగురునామ మటు పేరుకొన్నఁ జాలు ॥ ఏమ ॥

భవములిన్నియుఁ బాయు పరము నిహముఁజేరు
అవల నారాయణయన్నాఁ జాలు
భువియెల్లాఁ దానేలు పుణ్యములిన్నియుఁజేరు
తవిలి గోవిందు నాత్మఁదలఁచినఁ జాలు ॥ ఏమ ॥

ఆనందము గలుగు నజ్ఞానమెల్లఁ బాయు
ఆనుక శ్రీవేంకటేశ యన్నాఁ జాలు
యీ నెపాన నారదాదు లిందరు నిందుకు సాక్షి
దానవారిమంత్రజపతపమే చాలు ॥ ఏమ ॥ 463

---

౧. 'యల్లాఁ' రేకు
౨. "మరుగుగురుని" పూ.ము. పాఠము.

కు 380 **బౌళి**

ఎందును బోరా దీసంసారము
కందువ నీమాయ గడవఁగవశమా ॥ పల్లవి ॥

కలిమే చిత్తవికారహేతు వది
అలర లేమి దైన్యహేతువు
పలులంపటములు బంధహేతువులు
తలఁగిన నడవదు తనుపోషణము ॥ ఎందు ॥

మదవికార మిదె మహితయౌవనము
తుద వార్ధకమే దురంతము
యిదె యర్థార్జన యాతాయాతన
అదియు మానితే నాఁకలి ఘనము ॥ ఎందు ॥

యెన్ని గడియించే వెన్నిట ముంచే -
విన్నిట శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడ
అన్నిట నంతర్యామివి నీవే
కన్ను దనియ నను: గావఁగదే ॥ ఎందు ॥ **464**

దేవగాంధారి

వారిధిశయన వో వటపత్రపరియంక
గారవాన మేలుకొని కన్నులు దెరవవే ॥ పల్లవి ॥

ఘనయోగిహృదయపుకమలాలు వికసించె
వొనర విజ్ఞానసూర్యోదయమాయ
మును జీవపరమాత్మములజక్కవలు గూసె
వనజాక్ష మేలుకొని వాకిలి దెరవవే ॥ వారిధి ॥

కలుషములనేటిచీఁకట్లెల్లఁ బెడఁబాసె
నలువంక వేదకీరనాదము మ్రోసె
అలరి యితరధర్మాలనేటిచుక్కలు మాసె
జలజాక్ష మేలుకొని సతిమోము చూడవే ॥ వారిధి ॥

కపటరాక్షసనేత్రకలుహారములు మోడ్చె
యిపుడే సుకర్మముల యెండలు గాసె
అపురూప శ్రీవేంకటాద్రీశ మేలుకొని
నిపుణుఁడ యిందిరయు నీవు మమ్ముఁ గావనవే ॥ వారధి ॥ 465

శుద్ధవసంతం

చేకొన్న భక్తులపాలిచింతామణి
సాకారమై వున్నాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు ॥ పల్లవి ॥

వాఁడిగోళ్ళచేత వడి హిరణ్యునిఁ జంపి
వేడుకనెత్తురులెల్ల వెదచల్లుచు
పోఁడిమి నరసింహుఁడై పొడచూపె నల్లవాఁడె
మూఁడుమూర్తులకును మూలమీతఁడు ॥ చేకొన్న ॥

కొండమీఁదఁ గూచుండి కోప ముపసంహరించి
అండనున్నదేవతల కభయమిచ్చి
మెండుగ సులభుఁడై మెరయుచు నున్నవాఁడు
దండిజగములకెల్ల దైవ మీతఁడు ॥ చేకొన్న ॥

వేవేలుచేతులను వెస నాయుధాలు వట్టి
చేవమీరి ప్రతాపాన సిరులు మించి
యీవల నహోబలాన నిరవై యున్నవాఁడు
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁది సిద్ధమూర్తి యీతఁడు ॥ చేకొన్న ॥466

సామంతం

కలశాపురముకాడ కందువ సేసుకొని
[1]అలరుచునున్న వాఁడు హనుమంతరాయుఁడు ॥ పల్లవి ॥

సహజాన నొకజంగ చాఁచి సముద్రము దాఁటె
మహిమమీరఁగ హనుమంతురాయఁడు
యిహమున రాముబంటై యిప్పుడూ నున్నవాఁడు
అహరహరమును దొడ్డహనుమంతరాయఁడు ॥ కల ॥

నిండునిధానపులంక నిమిషాన నీరుసేసె
మండితమూరితి హనుమంతరాయఁడు
దండితో మగిడివచ్చి తగ సీతశిరోమణి
అండ రఘుపతి కిచ్చె హనుమంతరాయఁడు ॥ కల ॥

వదలనిప్రతాపాన వాయుదేవుసుతుఁడై
మదియించినాఁడు హనుమంతరాయఁడు
చెదరక యేపొద్దు శ్రీవేంకటేశువాకిట -
నదివో కాచుకున్నాఁడు హనుమంతరాయఁడు ॥ కల ॥ 467

లలిత

[2]వేవేలచందాలవాఁడు విఠలేశుఁడు
భావించనలవిగాని పరమాత్ముఁ డితఁడు. ॥ పల్లవి ॥

సతతము రుక్మిణీసత్యభామలనడుమ
రతికెక్కినసింగారరాయఁ డితఁడు
చతురత సనకాదిసంయమీంద్రులమతి -
నతిశయిల్లేటిపరమానంద మితఁడు ॥ వేవేల ॥

---

౧. 'అలరుచున్నవాఁడు' పూ.ము.పా. ౨. 'వేవేలు' రేకు

దేవతల కెల్లాను దిక్కు దెసై వెలుఁగొంది
తావుకొన్న యట్టియాధార మీతఁడు
మూవంకగొల్లెతలు మున్ను సేసినతపము
కైవశమై ఫలించిన ఘనభాగ్య మితఁడు ॥ వేవేల ॥

వరముతో యశోద వసుదేవాదులకు
పరగిన కన్నులపండు గీతఁడు
పిరులుమించినయట్టి శ్రీవేంకటాద్రిమీఁది -
నిరతి దాసుల[1]పాలినిధాన మితఁడు ॥ వేవేల ॥ 468

తోడి

సుగ్రీవనారసింహ సులభుఁడ వందరికి -
నగ్రేసరుఁడ నీ వవధారు దేవా ॥ పల్లవి ॥

సనకాదు లొకవంక జయవెట్టుచున్నారు
యెనసి సురలు చేతులెత్తి మొక్కేరు
మును లిరుమేలానుండి మునుకొని నుతించేరు
అనుపమాలంకార అవధారు దేవా ॥ సుగ్రీ ॥

గంగాదినదులెల్లఁ గడిగీ నీపాదములు
పొంగుచు సప్తఋషులు పూజించేరు
సంగతి వాయుదేఁడు సరినాలవట్టమిడీ
అంగజకోటిరూప యవధారు దేవా ॥ సుగ్రీ ॥

పరగ నారదాదులు పాడేరు [2]నీచరితలు
పరమయోగీంద్రులు భావించేరు
సిరులుమించినయట్టి శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద -
నరుదుగ నున్నాఁడవు అవధారు దేవా ॥ సుగ్రీ ॥ 469

---

౧. 'పావి' రేకు ౨. 'చెరితలు' రేకు

ు 381 మాళవి

అరుదీ కపీంద్రుని యధికప్రతాపము
సురలకు నరుల కీసుద్దు లెందుఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥

వుదయాచలముమీఁది నొక్కజంగ చాఁచుకొని
వుదుటున నపరాద్రి నొక్కజంగ చాఁచుకొని
తుద సూర్యమండలముతోడ మోము దిప్పుకొంటా
పెదవులెత్తి చదివెఁ బెద్దహనుమంతుఁడు ॥ అరుదీ ॥

వొక్క మొలగంట చంద్రుఁ డొక్క మొలగంట రవి
చుక్కలు మొలపూసలై చూపట్టఁగా
నిక్కిన వాలాగ్రమందు నిండిన బ్రహ్మలోకము
పిక్కటిల్లఁ బెరిగెను పెద్దహనుమంతుఁడు ॥ అరుదీ ॥

పడికిలించినచేత బిరుదులపండ్లగొల
తడయక కుడిచేత దశదిక్కులు౧
జడియక శ్రీవేంకటేశ్వరునిమన్ననబంటు
బెడిదపు మహిమల పెద్దహనుమంతుఁడు ॥ అరుదీ ॥ 470

బౌళి

నమో నమో రఘుకులనాయక దివజవంద్య
నమో నమో శంకరనగజ (జా?) నుతా ॥ పల్లవి ॥

విహితధర్మపాలక వీరదశరథరామ
గహనవాసినీ తాటకామర్దన
అహల్యా శాపమోచన అసురకులభంజన
సహజవిశ్వామిత్రసవనరక్షకా ॥ నమో ॥

క్కులు' పూ.ము.పా.

హరకోదండహర సీతాంగనావల్లభ
ఖరదూషణారి వాలిగర్వాపహా
తరణితనూజాది తరుచరపాలక
శరధిలంఘనకృత సౌమిత్రిసమేతా ॥ నమో ॥

బిరుద రావణశిరోభేదక విభీషణ -
వరద సాకేతపురవాస రాఘవ
నిరుపమ శ్రీవేంకటనిలయ విజనగర
పురవరవిహార పుండరీకాక్షా ॥ నమో ॥ 471

సాళంగనాట

చిత్తా అవధారు జియ్యా పరా కెచ్చరికె
హత్తి కానుక లిచ్చేరు అదె రాజరాజులు ॥ పల్లవి ॥

రామ రఘుకులవీర రాజీవలోచన
కోమలశ్యామలవర్ణ కొలువువేళ
వామదేవాదిమునులు వారె, సుగ్రీవుఁడు వాఁడె
వేమారును వానరవీరులు మొక్కేరు. ॥ చిత్తా ॥

దేవ సీతాసమేత ధీరలోకనాయక
భావించ నవధరించు పౌఁజువేళ
పావని యల్లవాఁడె భల్లూకపతి వీఁడె
సేవించీని భరతునిఁ జేకొను శత్రుఘ్నుని ॥ చిత్తా ॥

శ్రీమదయోధ్యావిహార శ్రీవేంకటనివాస
సామజవాజిరథాలసందడివేళ
సౌమిత్రి యీవంక విభీషణుఁడు నావలివంక
నీమహిమలెల్లా మెచ్చి నీకు విన్నవించేరు ॥ చిత్తా ॥ 472

గుజ్జరి

హేయ మేమీలేదు జగమింతా రుచికరమే
మాయావికార మిది మనసెట్టి రోసును ॥ పల్లవి ॥

కాయధారణము లింపు కాంతలభోగము లింపు
[1]ఆయతమై వారివారి యాహారా లింపు
సోయగపుఁ గన్నులను చూచేటివేడుక లింపు
[illegible]యు మన సొడఁబడి సమ్మతించితేను ॥ హేయ ॥

పలుకులెల్లా నింపు భావములెల్లా నింపు
చెలరేఁగి తమతమ చేఁత లింపు
జలమల సంగతుల సహజము లవి యింపు
వొలిసి తమమనసు లొడఁబడితేను ॥ హేయ ॥

తగిన జన్మము లింపు తమచక్కఁదనా లింపు
జగతివారికి వారిజాతు లింపు
నిగిడి శ్రీవేంకటేశ నీమహిమలే యివి
వొగరులేక మనసొడఁబడి వుంటేను ॥ హేయ ॥ 473

సామంతం

ఎందలివారమో నేము యెఱఁగ వసముగాదు
సందడివిష్ణునకే శరణుచొచ్చేదము ॥ పల్లవి ॥

తెర దీసినట్టుండు తెలిసితే జ్ఞానము
మరుగక మఱచితే మరఁగై తోఁచు
వురియై తగులుఁ గర్మ మూడిచితే నూడును
యిరవైన హరిమాయ లెలఇం పుచున్నవి ॥ ఎందలి ॥

---

౧. 'ఆయతమై' రేకు

కడుఁబుణ్యవశమై కాచుకుండు స్వర్గము
నడుమఁ బాపమూలము నరకము
తడవితే నంటును దాఁటేదే నేరుపు
యెడయ కచ్యుతు మాయ లెలఇంపుచున్నవి ॥ ఎందలి ॥

పట్టితేఁ దనమనసు పరమాత్మఁ గనిపించు
చుట్టుకొంటే బంధమై సూడు సాధించు
ఒట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డోపి మమ్మునేలెఁ గాని
ఇట్టె యాదేవునిమాయ లెలఇంచును ॥ ఎందలి ॥ 474

ధన్నాసి

పరమవివేకులాల బంధువులాల
తెరదీసి మాకు నిది తెలుపరో ॥ పల్లవి ॥

యేడుజా౧నలమేనిలో నిందిరానాథుఁ డున్నాఁడు
వేడుకతో నతనిని వెదకరో
పూడిచి వున్నది మతిఁ బొందుగ వైకుంఠము
చూడరో ధ్యానముసేసి సోదించరో ॥ పరమ ॥

కొడిదెఁడుబయలిలో గోవిందునినెలవఁట
చిడిముడితో నిట్టే చేరి పట్టరో
అడఁచి దాఁచివున్నది అందే బ్రహ్మానందము
విడువరో యీ ముడియ వెలయఁ జేపట్టరో ॥ పరమ ॥

వూని నల్లెఁడు నాలికలో నుండు శ్రీవేంకటేశుఁ -
డానుకొని బత్తితోడ నటు నిల్వరో
నానఁబెట్టివున్నది నామకీర్తనములందు
తానకముగా నేపొద్దూఁ దలఁచుకోరో ॥ పరమ ॥ 475

౧. 'జానలు' రేకు

రేకు 382 సాళంగనాట

నీగురుతులు చూచుకో నీబిరుదు లెంచుకో
యీగతిని కలబంట నిఁకనన్నుఁ గావవే ॥ పల్లవి ॥

కానిలే నేనెంతకఠినచిత్తుఁడనైన
నానొసల నివే పట్టెనామములు
మేను తోలునెమ్ములతో మెరసినదైనాను
పూనితిఁ దమ్మితులసిపూసలపేరులు ॥ నీగు ॥

భ్రమసి నేఁజేసినవి పాపకర్మములైనాను
జమళిభుజాల నివే శంఖచక్రాలు
అమరఁ దఱచుగా నే నాడేవి కల్లలైనా
తమిఁ బాడీ నాలిక నీతగు సంకీర్తనలు ॥ నీగు ॥

తలఁచితే నావోజ తామసగుణమైనాను
పిలిచేది భువిలో నాపేరు తిమ్మఁడు
అలర శ్రీవేంకటేశ అన్నిట నేదుష్టనైనా
తలకొనె నాయందు దాసరితనములు ॥ నీగు ॥ 476

మాళవి

చెప్పితే నాశ్చర్యము సేసినచేఁత లితఁడు
ముప్పిరి మనుజవేషమునఁ బుట్టె నీతఁడు ॥ పల్లవి ॥

రాముఁ డుదయించె దశరథునికిఁ దమ్ములతో
గామిడైనతాటకిని ఖండించెను
ఆముక యజ్ఞముగాచె హరునివిల్లు విరిచె
ప్రేమమున సీతాదేవిఁ బెండ్లియాడెను ॥ చెప్పి ॥

మడియించె ఖరునిని మారీచుని వధియించె
కెడపె వాలిని యా సుగ్రీవునిఁ బెంచె
జడధి బంధించెను సరుగ రావణుఁగొట్టె
బడినే విభీషణునిఁ బట్టముగట్టెను ॥ చెప్పి ॥

సీతాదేవితో నయోధ్యసింహాసనంబెక్కె
పోతరించి కుశలవపుత్రులఁ గాంచె
శ్రీ తరుణితోఁగూడ శ్రీవేంకటేశుఁడై నిల్చె
కౌతుకమున జగము కరుణఁగాఁచెను ॥ చెప్పి ॥ 477

లలిత

ఏడైనా సుఖమే యిన్నిటా నీవు గలవు
కాదుగూడదని నిన్నుఁ గక్కసించనేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

యిహపరములలో నీ వెందు నన్నుఁ బెట్టినాను
నిహితమై రెంటిలోనా నీవు గలవు
వహి కెక్క నేలినవాఁడెక్కడ నుండుమన్నా
తహతహఁ గొలువుకుత్తరువే బంటుకుమ ॥ ఏడై ॥

పాపపుణ్యములలో నేపని నన్నుఁ జేయించినా
కాపాడి రెండు నీవు కల్పించినవే
యేపున మగఁడైనవా ఁడేమి సేయించినాను
దాపగుఁ బతివ్రతాధర్మమే యాలికిని ॥ ఏడై ॥

కల్లనిజములలో నొక్కటి నన్నునాడించినా
చెల్లించ రెంటికి నీవే శ్రీవేంకటేశా
తల్లిదండ్రులే బాస దగ నాడనేర్పినాను
తెల్లమిగ నాడేది తేకువే బిడ్డనికి ॥ ఏడై ॥ 478

వరాళి

శ్రీసతీశ బహుజీవ చైతన్యుఁడవు నీవు
చేసే నా చేఁతలెల్లా నీ సేవలెసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

ఆనుక జగద్రూపుఁడవని నిన్నందురుగాని (న?)
నేనిట్టే చూచినవెల్లా నీరూపులే
నానాశబ్దవాచ్యుఁడ వెన్నఁగ నీ వటుగాన
వీనుల విన్నవల్లా నీ విష్ణుకథలే ॥ శ్రీస ॥

అట్టే విశ్వభుజుఁడవైతివి తొల్లే కనక
నెట్టన నారుచులెల్లా నీప్రసాదాలే
గుట్టుతో సర్వవ్యాపకుఁడవు నీ వటుగాన
ముట్టిన నాతనుభోగములు నీకే సెలవు ॥ శ్రీస ॥

ప్రక్కన జీవులకెల్ల ప్రాణమవు నీవేకాన
ముక్కున నాయాఘ్రాణములెల్లా నీవే
నెక్కొని శ్రీవేంకటేశ నీవే లోకకుటుంబివి
తక్కక నా సంసారధర్మమెల్లా నీవే ॥ శ్రీస ॥ 479

లలిత

బడిబడి నింద్రియాలే పరువులు వెట్టుఁగాని
యెడయని చుట్టరికాలెవ్వరికీ లేవు ॥ పల్లవి ॥

వన్నె సతులరూపులు వారివద్దనే వుండఁగా
కన్నులఁజూచేవారికి కళరేఁగును
యెన్నిక వారిగుణాలు యెడమాటలాడఁగాను
విన్నవారికి నూరకే వేడుకలు పుట్టును ॥ బడి ॥

అంతా నింతాఁ గమ్మవిరు లంగళ్ళలో నుండఁగాను
సంతవార లూరకే వాసనగొందురు
బంతివారికంచాలలో పలురుచు లుండఁగాను
వింతవారలందుకుఁగా వెస నోరూరుదురు ॥ బడి ॥

వెరవిడి దేహాలు వేరేవేరే వుండఁగాను
సురతాన సోఁకితేనే చొక్కుదురు
ఇరవై శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటికి సూత్రధారి
సరి నితని దాసులు జడియ రిందుకును ॥ బడి ॥ 480

కన్నడగౌళ

వట్టిజోలి యెంత లేదు వైరాగ్యమే సుఖము
నెట్టుకొని వివేకింపనేరవలెఁగాని ॥ పల్లవి ॥

కట్టుకొంటే నెంతైనాఁ గలదు సంసారము
పట్టి చేసితేఁ గలవు పనులెన్నైనా
చుట్టుకొంటే నూరఁగలచుట్టరికముఁ గలదు
అట్టె మోక్షము గడించే దరు దింతేకాని ॥ వట్టి ॥

చేసేనంటేఁ గలవు సేనాసేన పనులు
లాసి తగిలించుకొంటే లంపటా లంటు
ఆసలు పెంచఁ జూచితే నంతకంతకుఁ బెరుగు
వేసిరి శాంతిఁబొందుటే వేడు కింతేఁకాని. ॥ వట్టి ॥

పనిగొంటేఁ బెనుగొనుఁ బంచేంద్రియంబులు
వెనుకొంటేఁ జిమ్మిరేఁచు వేడుకలు
తనిసి శ్రీవేంకటేశు దసానుదాసుఁడై
కొనకెక్కఁగ నాతనిఁ గొలువవలెఁగాని ॥ వట్టి ॥ 481

రేకు 383 రామక్రియ

ఏమని పొగడవచ్చు నీతని ప్రభావము
వేమరు నోపుణ్యులాల వినరో యీకతలు ॥ పల్లవి ॥

అనంతసూర్యతేజుఁడట కాంతి చెప్ప నెంత
దనుజాంతకుఁడట ప్రతాప మెంత
మనసిజగురుఁడట మరిచక్కఁదన మెంత
వనజజుఁగనినట్టివాఁడట ఘన తెంత ॥ ఏమ ॥

గంగాజనకుఁడట కడుఁ జెప్పే పుణ్య మెంత
చెంగట భూకాంతుఁడట సింగార మెంత
రంగగు లక్ష్మీశుఁడట రాజసము లెంచ నెంత
అంగవించు సర్వేశుఁడట సంప దెంత ॥ ఏమ ॥

మాయానాథుఁడట మహిమ వచించు టెంత
యేయెడఁ దా విష్ణుఁడట యిర వెంత
పాయక శ్రీవేంకటాద్రిపతియై వరములచ్చే
వేయిరూపులవాఁడట విస్తార మెంత ॥ ఏమ ॥ 482

గౌళ

తలఁచరో జనులు యీతని పుణ్యనామములు
సులభముననే సర్వశుభములు గలుగు ॥ పల్లవి ॥

హనుమంతుఁడు వాయుజుఁ డంజనాతనయుఁడు
వనధిలంఘనశీలవైభవుఁడు
దనుజాంతకుఁడు సంజీవనీశైలసాధకుఁడు
ఘనుఁడు కలశాపుర [1](కాంత?) హనుమంతుఁడు ॥ తలఁచ ॥

1. ఈ సూచన లేనిచో యతిభంగము. ఇది పూర్వ ముద్రణ కర్తలదే.

లంకాసాధకుఁడు లక్ష్మణప్రబోధకుఁడు
శంకలేని సుగ్రీవసచివుఁడు
పొంకపురామునిబంటు భూమిజసంతోషదూత
తెంకినే కలశాపుర దేవహనుమంతుఁడు ॥ తలఁచ ॥

చటులార్జునసఖుఁడు జాతరూపవర్ణుఁడు
ఇటమీఁద బ్రహ్మపట్టమేలేటివాఁడు
నటన శ్రీవేంకటేశు నమ్మిన సేవకుఁడు
పటు కలశాపురప్రాంత హనుమంతుఁడు ॥ తలఁచ ॥ 48

లలిత

ఇన్నిళ్ళు నెఱఁగక యిందులోనే వోలాడితి
మన్నించఁగా నీవల్లనే మరిగితి నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

ముందు నేఁజేసినకర్మములు దోలుకరాఁగాను
అంది మరఁగుఁ జొచ్చితి నందుకే నీకు
కందువఁ బంచేంద్రియాలు కదిమి పైకొనఁగాను
చందములన్నిటా నీకు శరణంటిని ॥ ఇన్ని ॥

వెనకటిసంసారము విడువక వుండఁగాను
వినయాన నీడాగు వేసుకొంటిని
ఘనమైనజన్మములు కాఁణాచియై తగులఁగ
మొనసి నీపాదాలకు మొక్కితి నేను ॥ ఇన్ని ॥

జీవులసంగాతాలు చిమ్మి రేఁచి యంటుకోఁగా
భావించి నీమీఁదటిబత్తి వట్టితి
శ్రీవేంకటేశుఁడవు నీదేవు లలమేలుమంగ
నీవు నాకు బుద్ధియ్యఁగా నిన్నే పాడితిని ॥ ఇన్ని ॥ 48

దేవగాంధారి

[౧]ఎంతని నుతియింతు రామరామ యిట్టి నీప్రతాపము రామరామ
పంతాన సముద్రము రామరామ బంధించవచ్చునా రామరామ ॥ పల్లవి ॥

బలుసంజీవనికొండ రామరామ బంటుచేఁ దెప్పించితివి రామరామ
కొలఁదిలేనివాలిని రామరామ ఒక్కకోల నేసితివట రామరామ
వెలయ నెక్కువెట్టి రామరామ హరువిల్లు విరిచితివట రామరామ
పెలుచు భూమిజను రామరామ పెండ్లాడితివట రామరామ ॥ ఎంత ॥

శరణంటే విభీషణుని రామరామ చయ్యనఁ గాచితివట రామరామ
బిరుదులరావణుని రామరామ పీఁచమడఁచితివట రామరామ
ధరలోఁ జక్రవాళము రామరామ దాఁటి వచ్చితివఁట రామరామ
సురలు నుతించిరట రామరామ నీ చొప్పు యిఁక నదియెంతో రామరామ ॥

సౌమిత్రి భరతులు రామరామ శత్రుఘ్నులుఁ(డుఁ?) దమ్ములట రామరామ
నీ మహత్త్వము రామరామ నిండె జగములెల్లా రామరామ
శ్రీమంతుఁడ వన్నిటాను రామరామ శ్రీవేంకటగిరిమీఁది రామరామ
కామితఫలదుఁడవు రామరామ కౌసల్యానందనుఁడవు రామరామ ॥ఎంత॥485

లలిత

బిరుదు బంటితఁడు పెద్ద హనుమంతుఁడు
సిరులతో రామునికి సీతాదేవికిని ॥ పల్లవి ॥

మూఁడులోకములుఁ దుదముట్టఁ బెరిగినవాఁడు
వాఁడె హనుమంతదేవరఁ జూడరో
పోఁడిమి దైత్యులగెల్చి పూఁచి చేయెత్తుకున్నాఁడు
వాఁడి ప్రతాపముతోడ వాయుజుఁడు ॥ బిరుదు ॥

---

౧. పల్లవిలో రెండవపాదము కడపట, మొదటిచరణము మొదటిపాదము కడపట, కడపటపాదము కడపట, తక్కిన చరణములందు కడపటి పాదము కడపట రామ శబ్దము దీర్ఘాంతము.

ధ్రువమండలము మోవఁ దోఁక యెత్తుకున్నవాఁడు
సవరనై పెనుజంగ చాఁచుకున్నాఁడు
భువిఁ గవచకుండలంబులతోఁ బుట్టినవాఁడు
వివరించ నేకాంత వీరుఁడైనవాఁడు ॥ బిరుదు ॥

పెనచి పండ్లగొల పిడికిలించుకున్నాఁడు
ఘనుఁ డిన్నిటా స్వామికార్యపరుఁడు
వినయపు శ్రీవేంటవిభునికి హితవరి
యెనసి మొక్కఁగదరో యెదుట నున్నాఁడు ॥ బిరుదు ॥ 486

రేకు 384 దేవగాంధారి

నమ్మితిఁజుమ్మీ వోమనసా నాకే హితవయి మెలంగుమీ
ముమ్మాటికి నేఁ జెప్పితిఁజుమ్మీ మురహరునామమే జపించుమీ ॥ పల్లవి ॥

తలఁచకుమీ యితరధర్మములు తత్వజ్ఞానము మఱవకుమీ
కలఁగకుమీ యేపనికైనను కడుశాంతంబుననుండుమీ
వలవకుమీ వనితలకెప్పుడు వైరాగ్యంబున నుండుమీ
కొలువకుమీ యితరదైవముల గోవిందునినే భజించుమీ ॥ నమ్మి ॥

కోరకుమీ దేహభోగములు గొనకొని తపమే చేకొనుమీ
మీరకుమీ గురువులయానతి మెఱయఁ బురాణములే వినుమీ
చేరకుమీ దుర్జనసంగతి జితేంద్రియుఁడవై నిలువుమీ
దూరకుమీ కర్మఫలంబును ధ్రువవరదునినే నుతించుమీ ॥ నమ్మి ॥

వెఱవకుమీ పుట్టుగులకు మరి వివేకించి ధీరుఁడవగుమీ
మఱవకుమీ యలమేల్మంగకుమగఁడగుశ్రీవేంకటపతిని
కెఱలకుమీ మాయారతులను కేవలసాత్వికుఁడవుగమ్మీ
తొఱలకుమీ నేరములను సింధురక్షకునినే సేవించుమీ ॥ నమ్మి ॥ 487

సాళంగనాట

దాసులపాలిటినిధానమై వున్నాఁ డదిగో
ఆసాబాసా నితఁడే అహోబలేశుఁడు ॥ పల్లవి ॥

నగె నదె వాఁడిగో నారసింహదేవుఁడు
పగదీర హిరణ్యాక్షుఁ బట్టి చించి
మృగరూపై గద్దెమీఁద మెఱసీవాఁ డదిగో
అగవూఁ దగవెఱిఁగి యహోబలేశుఁడు ॥ దాసు ॥

తేరిచూచీ నదిగో దేవాదిదేవుఁడు
ఘోరపు నెత్తురు గోళ్ళఁ గురియఁగాను
నేరుపుతోఁ బేగుల జన్నిదాలవాఁ డదిగో
ఆరితేరి కొలువున్నాఁ డహోబలేశుఁడు ॥ దాసు ॥

[1]కరుణించీవాఁ డదిగో కమలాపతి దేవుఁడు
సురలు గొలువఁగాను సొంపుతోడను
యిరవై లోకములెల్లా నేలుచున్నాఁ డదిగో
హరి శ్రీవేంకటాద్రియహోబలేశుఁడు ॥ దాసు ॥ 488

సామంతం

సముఖా యెచ్చరిక వో సర్వేశ్వరా
అమరె నీ కొలువు [2]ప్రహ్లాదవరదా ॥ పల్లవి ॥

తొడమీఁదఁ గూచున్నది తొయ్యలి యిందిరాదేవి
బడిఁ జెలులు సోబానఁ బాడేరు
నడుమ వీణె వాఇంచీ నారదుఁ డల్లవాఁడె
అడరి చిత్తగించు ప్రహ్లాదవరదా ॥ సము ॥

. 'కరుణించె' రేకు ౨. 'ప్రంహ్లాద' రేకు అంతటా

గరుడోరగాదు లూడిగములు నీకుఁ జేసేరు
యిరుమేలాఁ గొలిచేరు యింద్రాదులు
పరమేష్ఠి యొకవంక పనులు విన్నవించీ
అరసి చిత్తగించు ప్రహ్లాదవరదా ॥ సము ॥

పొదిగొని మిమ్మునిట్టే పూజించేరు మునులెల్లా
కదిసి పాడేరు నిన్ను గంధర్వులు
ముదమున నహోబలమునను శ్రీవేంకటాద్రి -
నదె చిత్తగించుము ప్రహ్లాదవరదా ॥ సము ॥ 489

మాళవిగౌళ

అవధారు చిత్తగించు హనుమంతుఁడు వీఁడె
భువిలోనఁ గలశాపుర హనుమంతుఁడు ॥ పల్లవి ॥

రామ నీ సేవకుఁ డిదె రణరంగధీరుఁడు
ఆముకొన్నసత్వగల హనుమంతుఁడు
దీమసాన లంక సాధించి వుంగరము దెచ్చె
కామితఫలదుఁడు యీఘనహనుమంతుఁడు ॥ అవ ॥

జానకీరమణ సప్తజలధులు లంఘించి
ఆనుక సంజీవి దెచ్చె హనుమంతుఁడు
పూని చుక్కలెల్లా మొలపూసలుఁగాఁగఁ బెరిగి
భానుకోటికాంతితోఁ జొప్పడు హనుమంతుఁడు ॥ అవ ॥

యినవంశ శ్రీవేంకటేశ నీకరుణతోడ
అనుపమజయశాలి హనుమంతుఁడు
పనిపూని ఇటమీఁది బ్రహ్మపట్టమునకు నీ -
యనుమతిఁ గాచుకున్నాఁడదె హనుమంతుఁడు ॥ అవ ॥ 490

---

౧. 'అదె' పూర్వముద్రణమున జారిపోయినది.

పాడి

దేవదేవోత్తమ తే నమో నమో
రావణదమన శ్రీ రఘురామా ॥ పల్లవి ॥

రవికులాంబుధిసోమ రామ లక్ష్మణాగ్రజ
భువి భరత శత్రుఘ్నపూర్వజ
సవనపాలక కౌసల్యానందవర్ధన
ధవళాబ్జనయన సీతారమణా ॥ దేవ ॥

దనుజసంహారక దశరథనందన
జనకభూపాలకజామాత
వినమితసుగ్రీవవిభీషణసమేత
మునిజనవినుత సుముఖ సుచరిత్రా ॥ దేవ ॥

అసిలజవరద యహల్యాశాపమోచన
సనకాదిసేవితచరణాంబుజ
ఘనతరశ్రీవేంకటగిరినివాస
అనుపమోదారవిహార గంభీరా ॥ దేవ ॥ 491[1]

రేకు 385 రామక్రియ

కొలువరో మొక్కరో కోరినవరము లిచ్చీ
సులభుఁ డిన్నిటా [2]వీఁడె సుగ్రీవనరహరి ॥ పల్లవి ॥

కంబములోనఁ బుట్టి కనకదైత్యునిఁ గొట్టి
అంబరపుదేవతల కభయ మిచ్చి
పంబి సిరిఁ దనతొడపైఁ బెట్టుక మాటలాడీ
అంబుజాక్షుఁ డైనట్టి యాదమనరహరి ॥ కొలు ॥

---

౧. 'నిండెను' పూ. ము. పా. ౨. 'ప్రహ్లాదు' రేకు

నానాభూషణము లున్నతితోడ నిడుకొని
పూనికతో బ్రహ్లాదుని బుజ్జగించి
మానవులకెల్లను మన్నన చాలా నొసఁగి
ఆనందముతో నున్నాఁడు అదిగో నరహరి ॥ కొలు ॥

మిక్కిలి ప్రతాపముతో మించిన కాంతులతోడ
అక్కజపుమహిమల నలరుచును
తక్కక శ్రీవేంకటాద్రిఁ దావుకొని వరాలిచ్చీ
చక్కఁదనములకెల్లాఁ జక్కని నరహరి ॥ కొలు ॥ 492

సాళంగనాట

ఈతని దెంతప్రతాప మీతని దెంతవుదుటు
యీతఁడు రామునిబంటు యీతని సేవించరో ॥ పల్లవి ॥

వుదయాస్తనగముల కొకజంగ చాఁచినాఁడు
చదివె రవితో సర్వశాస్త్రములు
తుద బ్రహ్మాండము మోవఁ దోఁక మీఁది కెత్తినాఁడు
పెదపెదకోరల పెనుహనుమంతుఁడు ॥ ఈతని ॥

కుడిచేత దనుజులఁ గొట్ట నూఁకించినాఁడు
యెడమచేఁ బండ్లగొల పిడికిలించె
వుడుమండలము మోవ నున్నతిఁ బెరిగినాఁడు
బెడితపుమేనితోడఁ బెనుహమనుమంతుఁడు ॥ ఈతని ॥

పుట్టుఁగవచకుండలంబులతోడ నున్నవాఁడు
గట్టి బ్రహ్మపట్టానకుఁ గాచుకున్నాఁడు
ఇట్టే శ్రీవేంకటేశునెదుటఁ బనులు సేసీ
బెట్టిదపుసంతోసానఁ బెనుహనుమంతుఁడు ॥ ఈతని ॥493

లలిత

నమో నమో జగదేకనాథ [1]తవ సర్వేశ
విమల విశ్రుత అసద్వ్యిఖ్యాతకీర్తే ॥ పల్లవి ॥

రామ రఘువర సితరాజీవలోచన
భూమిజారమణ త్రిభువనవిజయ
కోమలాంగ శ్యామ కోవిద రణరంగ
భీమవిక్రమ సత్యబిరుదప్రవీణ ॥ నమో ॥

దళితదైతేయ కోదండ దీక్షాదక్ష
జలజాప్తకుల విభీషణరక్షక
కలితదశరథతనంు కౌసల్యానంద
సులభ వానరముఖ్య సుగ్రీవవరద ॥ నమో ॥

చారులక్ష్మణ భరత శత్రఘ్నపూర్వజ
తారకబ్రహ్మనిత్యస్వరూప
ధీర శ్రీవేంకటాధిప భక్తవత్సల
భూరిగుణ సాకేతపురనివాసా ॥ నమో ॥ 494

నాట

ఎక్కడఁ జొచ్చెదరింక రక్కసులు
చిక్కి చెడుఁడు నరసింహునిచేత ॥ పల్లవి ॥

వుడుగని కోపపుటుగ్రపుఁ జూపుల
మిడుగురు లెగయఁగ మిన్నంది
పిడుగుల మ్రోఁతలఁ బెళపెళ నార్చుచు
వెడలెఁ గంభమున వీరసింహుఁడు ॥ ఎక్కడ ॥

---

౧. చతుర్థ్యంతమగు 'తే' వుంటే బాగేమో.!

కాలాగ్నికీలలుగక్కెడిచక్రము
కేలఁ బూని కులగిరు లదర
భాలలోచనము ప్రకటింపుచు లయ -
కాలుఁడై వెలసెఁ గడిఁది సింహుఁడు ॥ ఎక్కడ ॥

కుటిలనఖంబుల ఘోరాకారత
తొటతొటనెత్తురు దొరుగఁగను
చటుల దానవులఁ జదుపుచు శ్రీవేం -
కటమున నిలిచె [1]సాకారసింహుఁడు ॥ ఎక్కడ ॥ 495

గుజ్జరి

కొండవంటి దేవుఁడు నేఁ గొలిచే దేవుఁడు వీఁడే
నిండుకున్నాఁడు తలఁచు నెమ్మదినో మనసా ॥ పల్లవి ॥

నన్నుఁ బుట్టించే దేవుఁడు నాలోనున్నాఁడు దేవుఁడు
కన్నచోటులనే వుండే కాచే దేవుఁడు
వెన్నతోఁబెంచే దేవుఁడు వివేకమిచ్చే దేవుఁడు
[2]యెన్నెని పొగడవచ్చు యీతఁడే మా దేవుఁడు ॥ కొండ ॥

సిరులిచ్చిన దేవుఁడు సేవగొనేటి దేవుఁడు
గురుఁడై బోధించి చేకొన్న దేవుఁడు
మరిగించిన దేవుఁడు మాటలాడించే దేవుఁడు
ఇరవై మాయింటనున్నాఁ డీదేవుఁడు ॥ కొండ ॥

దాపుదండైన దేవుఁడు దరిచేర్చిన దేవుఁడు
రూపు చూపె నిదివో బోరున దేవుఁడు
శ్రీపతియైన దేవుఁడు శ్రీవేంకటాద్రి దేవుఁడు
చేపట్టి మమ్మేలినాఁడు చేచేతనే దేవుఁడు ॥ కొండ ॥ 496

౧. 'సాకార నరసింహుడు' పూ.ము.పా. ౨. ఎన్ని+అని

సామంతం

ఔనయ్య జాణఁడవు [1]ప్రహ్లాదవరదా
ఆనలు వెట్టకుము ప్రహ్లాదవరదా ॥ పల్లవి ॥

వేసరక శ్రీసతితో వేడుకనవ్వులు నవ్వి
ఆసలు చూపేవు ప్రహ్లాదవరదా
పేసవెట్టిన చేతుల చెఱఁగువట్టి తీసేవు
ఆ సుద్దులే చెప్పేను (వు?) ప్రహ్లాదవరదా ॥ ఔన ॥

నంటునఁ దొడమీఁదను నలినాక్షి నెక్కించుక
అంటేవు సిగ్గులు ప్రహ్లాదవరదా
గెంటక యేపొద్దును కేలుగేలుఁ గీలించుక
అంటునాయు వదివో ప్రహ్లాదవరదా ॥ ఔన ॥

కందువతోఁ గాఁగిలించి కైవసము సేసుకొంటి -
వందముగ నీకెను ప్రహ్లాదవరదా
పొంది శ్రీవేంకటమున పొంచి [2]యౌభళములోనా
అంది వరాలిచ్చేవు ప్రహ్లాదవరదా[3] ॥ ఔన ॥ 497

రేకు 386 రామక్రియ

కంటిఁ గంటి వీఁడివో కని కృతార్థుఁడనైతి
వింటి నిందరిచేతా నీ [4]విట్ఠలేశు సుద్దులు ॥ పల్లవి ॥

యీతఁడా గోవర్ధనమెత్తిన పసిబాలుఁడు
కాతరీఁ డీతఁడా గోపికావల్లభుఁడు
పూతన నీతఁడా పట్టి పొరిగొన్నయట్టివాఁడు
చేత గచ్చకాయలాడీ శ్రీవిట్ఠలేశుఁడు ॥ కంటి ॥

---

౧. 'ప్రంహ్లాద' రేకు
౨. 'యోభళము' రేకు, ౩. ఇది శృంగార సంకీర్తనలలో నుండ తగినది. ౪. 'విఠ్ఠలేశు' రేకు

యీ దేవుఁడా కుచేలుని కిష్టసంపదిచ్చినాఁడు
పోదిగొని యీ దేవుఁడా భూభార మడఁచినాఁడు
వేదమయుఁ డీదేవుఁడా విశ్వరూపు చూపినాఁడు
సేదదేరీ మహిమల శ్రీవిట్ఠలేశుఁడు ॥ కంటి ॥

యీ మూరితా పాండురంగ మిరవై వుండినవాఁడు
కామించీమూరితి శ్రీవేంకటగిరి నున్నవాఁడు
దోమటి నీమూరితే యాభ్యులపాట మెచ్చినాఁడు
క్షేమముతో వరాలిచ్చీ శ్రీవిట్ఠలేశుఁడు ॥ కంటి ॥ **498**

నాట

సరిలే రితనికి సాహసవిక్రముఁ డీతఁ -
డరయ కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥ పల్లవి ॥

వుదధి లఘించినాఁడు వుబ్బున మైనాకముచే
పొదలి నట్టనడుమఁ బూజగొన్నాఁడు
సదరాననే లంక సాధించి వచ్చినాఁడు
అదివో కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥ సరి ॥

సంజీవి దెచ్చినాఁడు సమరరంగమందు
[1]భంజించి వానరుల బదికించినాఁడు
అంజనీదేవికిఁ గొడుకైనాఁడు యేపనుల -
నంజుఁడు కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥ సరి ॥

బలురాకాసులనెల్లా పట్టి చదిపినవాఁడు
ఇల రామునికిఁ గడు హితుఁడైనాఁడు
చెలఁగి శ్రీవేంకటేశు సేవ సేయుచున్నవాఁడు
అలరి కలశాపురహనుమంతుఁడు ॥ సరి ॥ **499**

---

౧. 'భంజించిన' కావచ్చు.

సాళంగనాట

సేవించరో జనులాల చేతులెత్తి మొక్కరో
వావిరిఁ బ్రహ్లాదునికి వరదుఁడు వీఁడే ॥ పల్లవి ॥

జగన్నాథుఁడు వీఁడే సర్వరక్షకుఁడు వీఁడే
నిగమవేద్యుఁడైన నిత్యుఁడు వీఁడే
సగుణవంతుఁడు వీఁడే సర్వకాముఁడు వీఁడే
నగుమొగముసుగ్రీవనరసింహుఁడు వీఁడే ॥ సేవిం ॥

మరుజనకుఁడు వీఁడే మహిమాధికుఁడు వీఁడే
పరగ శ్రీలక్ష్మీపతి వీఁడే
సురల కేలికె వీఁడే శుభమూరితి వీఁడే
నరసఖుఁడ సుగ్రీవనరసింహుఁడు వీఁడే ॥ సేవిం ॥

భువనాధిపతి వీఁడే పురుషోత్తముఁడు వీఁడే
వివిధప్రతాపకోవిదుఁడు వీఁడే
ఇవల శ్రీవేంకటాద్రినిరవైనతఁడు వీఁడే
నవమూర్తి సుగ్రీవనరసింహుఁడు వీఁడే ॥ సేవిం ॥ 500

బౌళి

ఎంతని పొగడవచ్చు నితనిప్రతాపము
పంతములెల్లామెరసి ప్రతాపించీ వాఁడే ॥ పల్లవి ॥

చేతులనే పెరికి సంజీవికొండ దెచ్చినాఁడు
ఆతఁడువో తొల్లి పెద్దహనుమంతుఁడు
ఘాతలఁ దానొక్కఁడే లంక సాధించి వార్ధి దాఁటి
యీతలికి వచ్చినాఁడు ఇదివో వాఁడే ॥ ఎంత ॥

ముదమున బ్రహ్మలోకముదాఁకాఁ బెరిగినాఁడు
అదివో ఇప్పుడు పెద్దహనుమంతుఁడు
వదలక తోఁక చక్రవాళపర్వతము వెంటా
వుదుటునఁ జుట్టుకొని వున్నాఁడు వాఁడే ॥ ఎంత ॥

మెల్లనే జంగ చాఁచి మెడ నిక్కించుకొన్నాఁడు
అల్లదివో మించే పెద్దహనుమంతుఁడు
వెల్లవిరైనాఁడు శ్రీవేంకటేశ్వరుని బంటై
చల్లఁగా లోకములేలీ సంతతము వాఁడే ॥ ఎంత ॥ 501

పాడి

ఎంతప్రతాపమువాఁడు యెంతటినేరుపరి
యెంతని పొగడవచ్చు నీరాముని ॥ పల్లవి ॥

వాలినొక్క కోలనేసి వారిధి గట్టినవాఁడు
తాలిమితో సుగ్రీవుని లాలించినాఁడు
పాలించి విభీషణునిఁ బట్టముగట్టినవాఁడు
యేలుమని లంకకెల్లా నీరాముఁడు ॥ ఎంత ॥

కుచ్చి౧పెర (?) మొండెముగా కుంభకర్ణుఁ గొట్టినాఁడు
హెచ్చి రాకాసులఁ జంపె నీరాముఁడు
తచ్చి రావణాసురునితలలు చెండాడినాఁడు
ఇచ్చకొలఁదుల నిట్టె యీ రాముఁడు ॥ ఎంత ॥

సీతతో విమానమెక్కి చేరి యయోధ్యకు వచ్చి
యీతలఁ బట్టమేలినాఁ డీరాముఁడు
శ్రీతరుణితోఁగూడి శ్రీవేంకటేశుఁడైనాఁడు
యీతఁడే దరిసించరో యీరాముఁడు ॥ ఎంత ॥ 502

---

౧. 'పడ' కావచ్చు.

లలిత

సర్వరక్షకుఁడైన సర్వేశుఁడేకాక
వుర్విమీఁద నందరిలో నొక్కఁడా రాముఁడు ॥ పల్లవి ॥

కొండపాడవులైన ఘోరవానరబలము
గుండుగా వారిధిదండఁ గూడఁబెట్టి
నిండు జెలనిధి గట్టి నిగిడి లంక సాధించె
అండనే రాముఁడు నరుఁ డనవచ్చునా ॥ సర్వ ॥

అన్నిటా దేవతలకు నసాధ్యమైనరావణు -
నెన్నికగాఁ బుత్రమిత్రహితులతోడ
పన్నుకొని శస్త్రాస్త్రపంక్తులనే ఖండించె
సన్నుతి నిట్టే రాముని జనుఁడనవచ్చునా ॥ సర్వ ॥

చలపట్టి లంక విభీషణునికిఁ బాలించి
బలువుగ సీతఁగూడి పట్టమేలి
యిలలో శ్రీవేంకటాద్రినిరవై లోకముగాచీ
నలువంక రాముఁడు నరుఁడనవచ్చునా ॥ సర్వ ॥ 503

రేకు 387

లలిత

కంటిమి నేఁ డిదె గరుడాచలపతి
యింటివేలుపగు యీశ్వరుఁ డితఁడు ॥ పల్లవి ॥

శ్రీనరసింహుఁడు చిన్మయకాంతుఁడు
దానవాంతకుఁడు దాయనిధి
నానామహిమల నమ్మినవారిని
పూనుక కాచే పోషకుఁ డితఁడు ॥ కంటి ॥

దేవాదిదేవుఁడు దినకరతేజుఁడు
జీవాంతరంగుఁడు శ్రీ విభుఁడు
దైవశిఖామణి [1]తలఁచినవారిని
సేవలుగొని కాచేవిభుఁ డితఁడు ॥ కంటి ॥

పరమమూర్తి హరి ప్రహ్లాదవరదుఁడు
కరుణానిధి బుధకల్పకము
పరగు శ్రీవేంకటపతి తనదాసుల -
నరుదుగఁ గాచే యనంతుఁ డితఁడు ॥ కంటి ॥ 504

రామక్రియ

అల్లవాఁడే గద్దెమీఁద నౌభళపుగుహాలోన
యెల్లవారిఁ గరుణతో నేలుకొన్నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

వుక్కుఁగంభములోఁ బుట్టి వుగ్రనారసింహుఁడు
మొక్కలపు హిరణ్యుని ముందలవట్టి
గక్కనఁ గడుపు చించి ఘనమైన పేగులు
వెక్కసపు జంధ్యాలుగా వేసుకొన్నాఁడు ॥ అల్ల ॥

కోరలు దీఁడుకొంటాను ఘోరనారసింహుఁడు
సారెసారె నెత్తురులు చల్లుకొంటాను
వీరులైన దానవుల వెదకి వెదకి కొట్టి
గోరికొనఁ గండలెల్లాఁ గోయుచున్నాఁడు ॥ అల్ల ॥

విచ్చన విడిని శ్రీవేంకటనారసింహుఁడు
పచ్చిదేర నట్టే పకపక నవ్వి
కచ్చు పెట్టి దేవతలఁగాచి యభియమిచ్చి
పెచ్చు రేఁగి సంతోసానఁ బెరుగుచున్నాఁడు ॥ అల్ల ॥ 505

---

౧. 'తలఁచివారిని' రేకు

మాళవిగౌళ

ఎంతని పొగడవచ్చు నీతని సేవించరో
పొంతనిదే కలశాపుర హనుమంతుఁడు ॥ పల్లవి ॥

పిడికిటఁ బట్టినవి పెద్దపండుల గొలలు
అదరి యెత్తినది మహావాలము
గుడిగొన రాకాసులఁ గొట్టినది వలకేలు
పొడచూపీఁ గలశాపుర హనుమంతుఁడు ॥ ఎంత ॥

సందడిసమరానకు చాఁచినది పెనుజంగ
అందముగ నిక్కించినదదే వురము
కుందక వీరరసమే [1]కురిసేటిది మొగము
పొందగువాఁడు కలశాపుర హనుమంతుఁడు ॥ ఎంత ॥

వుద్ధుటున మెలఁగేవి వొద్దికైన పాదాలు
త్రిదశులమెప్పించేది దివ్యరూపము
అదె శ్రీవేంకటేశుబంటయి నిలుచున్నాఁడు
వొదలుచుఁ గళశాపుర హనుమంతుఁడు ॥ ఎంత ॥ 506

శంకరాభరణం

ఎంత భాగ్యవంతులమో యీతనిఁ బొడగంటిమి
చెంతనుండి మమ్మునేలే శ్రీ [2]విట్ఠలేశుఁడు ॥ పల్లవి ॥

తుంగభద్రాతటమున తొంటిపరబ్రహ్మము
అంగవించి సాకారమైవున్నాఁడు
సంగతితో రుక్మిణియు సత్యభామల నడుమ
చెంగలించీ మహిమల శ్రీ[3]విట్ఠలేశుఁడు ॥ ఎంత ॥

---

౧. 'కురు' రేకు ౨. 'విద్దలేశుఁడు' రేకు ౩. 'విఠ్ఠలేశుఁడు' రేకు మిగత స్థలములందును

అందపుఁ బైఁడిమేడలో నాదిమూర్తియైన దేవుఁ -
డందరికిఁ బ్రత్యక్షమై యున్నాఁడు
సందడించి గోపికాజనములతోడుత
చెంది వున్నాఁడిదివో శ్రీ విట్ఠలేశుఁడు ॥ ఎంత ॥

వెలసి వనాలలోన వేదవేద్యుఁడైన హరి
అలరి కృష్ణావతారమై యున్నాఁడు
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడే పదారువేల
చెలులతోఁ గూడినాఁడు శ్రీ విట్ఠలేశుఁడు ॥ ఎంత ॥ 507

నాట

ఇట్టి సుద్దులితనివి ఇదివో కొలువున్నాఁడు
నట్టనడుమ నీసుగ్రీవ నారసింహుఁడు ॥ పల్లవి ॥

[1]పగలూ రాతిరీఁ గాని పటుసంధ్యాకాలమందు
మొగిఁ బచ్చి వెచ్చిగానిమొనగోళ్ళచే
[2]గగనమూ నేలాఁ గానిగనమైనతొడమీఁద
నగుతా హిరణ్యుఁ గొట్టె నరసింహదేవుఁడు ॥ ఇట్టి ॥

వెలుపలాలోనాఁగానివెడఁగుగడపమీఁద
తలితండ్రిగానియట్టితావునఁ బుట్టి
మొలచి చిగిరించని ముదురుఁగోరలతోడ
నలి హిరణ్యు జంకించె నరసింహదేవుఁడు ॥ ఇట్టి ॥

మానిసీ మెకమూఁగానిమంచియాకారముతోడ
పూని యిల్లూఁ బందిలీఁ గాని గుహలో
అనుక హిరణ్యుని నడఁచీ శ్రీవేంకటాద్రి
నానాదిక్కులనేలిననరసింహదేవుఁడు ॥ ఇట్టి ॥ 508

౧. 'పగలు' రేకు ౨. 'గగనము' రేకు

బౌళి

అదె చూడరయ్యా పెద్దహనుమంతుని
గుదిగొని దేవతలు గొనియాడేరయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వుదయాస్తశైలములు వొకజంగగాఁ జాఁచె
అదివో ధ్రువమండలమందె శిరసు
చదివె సూర్యునివెంట సారె మొగము ద్రిప్పుచు
యెదుట నీతనిమహి మేమని చెప్పేమయ్యా ॥ అదె ॥

దండిగా బ్రహ్మాండముదాఁకఁ దోఁక మీఁదికెత్తె
మెండగు దిక్కులు నిండ మేను వెంచెను
గుండుగూడ రాకాసులఁ గొట్టఁగఁ జేతులు చాఁచె
అండనీతని ప్రతాప మరుదరుదయ్యా ॥ అదె ॥

దిక్కులు పిక్కటిలఁగ దేహరోమములు వెంచె
పక్కన లోకములకుఁ బ్రాణమై నిల్చె
ఇక్కడ శ్రీవేంకటేశు హితవరిబంటాయ
మిక్కిలి నీతనిలావు మేలు మేలయ్యా ॥ అదె ॥ 509

రేకు 388

రామక్రియ

నరులాల మునులాల నానాదేవతలాల
పరబ్రహ్మ మీతఁడే ప్రత్యక్షమై వున్నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

భావించి చూడరో వీఁడె ప్రహ్లాదవరదుఁడు
సేవించరో తొడమీఁది శ్రీసతిని
వావిరి నుతించరో వరశంఖచక్రా లవె
కోవిదుఁడు గద్దెమీఁదఁ గొలువై వున్నాఁడు ॥ నరు ॥

చెలఁగి మొక్కరో వీఁడె శ్రీనరసింహదేవుఁడు
తెలియరో యీతని తేజోరూపము
అలరి పూజించరో అనంతహస్తము లవె
కొలఁదిమీరి విష్ణుఁడు కొలువై వున్నాఁడు ॥ నరు ॥

యిదె శరణనరో హిరణ్యదైత్యహరుని
అదన జపించరో యీ హరినామము
యెదుట శ్రీవేంకటాద్రిని యహోబలమునందు
కొదలే కాదిమూరితి కొలువై వున్నాఁడు ॥ నరు ॥ 510

పాడి

[1]ఇంతులాల చూడరమ్మ ఇద్దరు జాణలే వీరు
చెంత రమాదేవిఁగూడె శ్రీనరసింహుఁడు ॥ పల్లవి ॥

సరిఁ గొండలెక్కుకొని సరసము లాడుకొంటా
సొరిది మోములు [2]తోఁగి చూచుకొంటాను
విరులచెండులఁగొని వేటులాడుకొంటాను
సిరితోడ విహరించీ శ్రీనరసింహుఁడు ॥ ఇంతు ॥

భవనాశిలోని నీరు పైఁ జల్లులాడుకొంటాను
నవకపుసిరులను నవ్వుకొంటాను
జవళిఁ గెమ్మోవులు సన్నలఁ జూపుకొంటాను
[3]చివన నిందిరనంటె శ్రీనరసింహుఁడు ॥ ఇంతు ॥

వేమరుఁ దొడలెక్కుక వీడుదోడు లాడుకొంటా
ప్రేమమునఁ గాఁగిళ్ళఁ బెనఁగుకొంటా
ఆముక శ్రీవేంకటాద్రి నొభళాన నిలిచిరి
శ్రీమహాలక్ష్మితోడ శ్రీనరసింహుఁడు ॥ ఇంతు ॥ 511

---

౧. ఇది ఒక విధమైన శృంగార సంకీర్తన. ౨. తొంగి పూ.ము.పా. 'తొంగి'కి బదులుగా 'తోఁగి' అనురూపము ఈ వాఙ్మయమున పలుతావులగలదు 3. 'చివ్వన'కు రూపాంతరము కావచ్చు.

బౌళి

సులభుఁడై వున్నాఁడు సుగ్రీవనారసింహుఁడు
నెలకొన్నదాసులకు నిధానము వీఁడే ॥ పల్లవి ॥

తుంగభద్రాతటమున తొడపై నిందిరతోడ
సింగారించుకొన్నవేల్పుసింహము వీఁడే
సంగతిగా దేవతలు జయవెట్టి కొలువఁగా
చెంగటనే మహిమలఁ జెలరేఁగీ వీఁడే ॥ సుల ॥

చలువబండలమీఁద చక్కనికొండలదండ
అలరీని వీరనరహరి వీఁడె
వెలయుశంఖచక్రాలవేవేలుహస్తములతో
బలవంతుఁడై వున్నాఁడు పంతముతో వీఁడే ॥ సుల ॥

పువ్వులతోఁటలనీడ భువనేశ్వరములోన
జవ్వనపు మనుజ కేసరి [౧]వీఁడె
ఇవ్వల శ్రీ వేంకటాద్రి నిరవై వరములిచ్చి
నవ్వుమోముతోడ భువనము లేలీ వీఁడే. ॥ సుల ॥ 512

నాట

వినరయ్య నరసింహవిజయము జనులాల
అనిశము సంపదలు నాయువు నొసఁగును ॥ పల్లవి ॥

మొదలఁ గొలువుకూటమున నుండి కశిపుఁడు
చదివించెఁ [౨]బ్రహ్లాదుని శాస్త్రములు
అదన నాతఁడు నారాయణుఁడే దైవమనె
అదరిపడి దైత్యుఁడు ఆతనిఁ జూపుమనె ॥ వినర ॥

---

౧. 'లీఁదె' రేకు. ఈ 'వీఁడె' పూ.ము. పాఠములో జారిపోయినది. ౨. 'బ్రంహ్లాద' రేకు అంతటా

అంతటఁ బ్రహ్లాదుఁడు 'అన్నిటానున్నాఁ'డనియె
పంతమున దానవుఁడు బాలునిఁ జూచి
యెంతయుఁ గడఁకతోడ 'ఇందులోఁ జూపు'మని
చెంతనున్న కంబము చేతఁగొని వేసె ॥ వినర ॥

అటమీఁదట బ్రహ్మాండం బదరుచు
కుటిలభయంకరఘోషముతో
చిట చిట చిటమని పెట పెట పెటమని
పటపట మనుచును బగిలెఁ గంబము ॥ వినర ॥

కులగిరు లదరెను కుంభిని వడఁకెను
తలఁకిరి దైత్యులు తల్లడిలి
కలఁగెను జగములు కంపించె జగములు
ప్రళయకాలగతిఁ బాటిల్లె నపుడు ॥ వినర ॥

ఘననారసింహుఁ డదె కంబమునందు వెడలె
కనుపట్టె నదిగో చక్రజ్వాలలు
మునుకొని వెడలెఁ గార్ముకముక్తశరములు
కనకకశిపునకుఁ గలఁగె గుండియలు ॥ వినర ॥

అదరె నద్దేవునికోపాగ్నులు బెడిదపు -
మిడుఁగురులతోడుత మిన్నులుముట్టి
పిడుగులురాలేటిభీకరనఖరములు
గడుసు రక్కసునికి గాలములై తగిలె ॥ వినర ॥

తొడికి పట్టి విష్ణుఁడు తొడమీఁద నిడుకొని
కడుపు చించెను వానిగర్వమడఁగ
వెడలెఁ జిల్లున వానివేఁడి నెత్తురు నింగికి
పొడి వొడియాయ శత్రుభూషణములెల్లను ॥ వినర ॥

నెళ నెళన విరిచె నిక్క వానియెముకలు
పెళపెళ నారిచి పెచ్చు వెరిగె హరి
జళిపించి పేగులు జంద్యాలుగా వేసుకొనె
తళుకుఁగోరలు తళతళమని మెరిచె ॥ వినర ॥

పెటలించి నరములు పెరికి కుప్పలువేసి
గుటగుటమని రొప్పె గోవిందుఁడు
చిటిలించి కండలు చెక్కలు వారఁజెండి
కుటిలదానవుఁ జూచి 'ఖో' యని యార్చెను ॥ వినర ॥

తెంచి శిరోజములు దిక్కులకు వాని -
[1]పెంచప్రాణములుగొనెఁ బరమాత్ముఁడు
అంచెల నీరీతిని ప్రహ్లాదునిపగ నీఁగె
మించి దేవతలు మితిమీఱి జయవెట్టిరి ॥ వినర ॥

అప్పు డిందిరాదేవి యంకమునఁ గూచుండె
వొప్పుగ శాంతమందె నహోబలేశుఁడు
తప్పక కోనేటిదండఁ దానై యిందును నందు
చిప్పిల వరములిచ్చీ శ్రీవేంకటేశుఁడు ॥ వినర ॥ 513

రేకు 389 **మాళవిగౌళ**

అదె లంక సాధించె నవనిభారము దించె
విదితమై ప్రతాపము వెలయించె నితఁడు ॥ పల్లవి ॥

రవివంశతిలకుఁడు రాముఁ డితఁడు
భువిఁ బుట్టె దశరథ పుత్రుఁ డితఁడు
భవుఁడెంచెఁ దారకబ్రహ్మ మీతఁడు
పవనజుకిచ్చినాఁడు బ్రహ్మపట్ట మీతఁడు ॥ అదె ॥

---

౧. 'పంచె' రేకు

బలువుఁడు సీతాపతి యితఁడు
తలకొన్న వాలిమర్దనుఁ డితఁడు
విలసిల్లె నేకాంగవీరుఁ డితఁడు
చలమరి కోదండదీక్షాగురుఁ డితఁడు ॥ అదె ॥

శరణాగత వజ్రపంజరుఁ డితఁడు
సరిలేని యసురభంజకుఁ డితఁడు
వరదుఁడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డితఁడు
అరయ విజయనగరాధీశుఁ డితఁడు ॥ అదె ॥ 51

రామక్రియ

రాముఁడు లోకాభిరాముఁడు వీఁడిగో
వేమారు మొక్కుచు సేవించరో జనులు ॥ పల్లవి ॥

చెలువపురూపమున జితకాముఁడు
మలసీ బిరుదున సమరభీముఁడు
పొలుపైనసాకేతపురధాముఁడు
యిలలోఁ బ్రజలకెల్లా హితధాముఁడు ॥ రాము ॥

ఘనకాంతుల నీలమేఘశ్యాముఁడు
అనిశము నుతుల సహస్రనాముఁడు
కనుపట్టు కపినాయకస్తోముఁడు
తనునెంచితే దేవతాసార్వభౌముఁడు ॥ రాము ॥

సిరులమించిన తులసీదాముఁడు
కరుణానిధియైనభక్తప్రేముఁడు
వురుతరమహిమల నుద్దాముఁడు
గరిమల శ్రీవేంకటగిరి గ్రాముఁడు ॥ రాము ॥ 51

సామంతం

అదిగాన నీతి శాంతాలన్నిటకిఁ గారణము
పదిలమై వివేకించి బ్రదుకఁగ వలయు ॥ పల్లవి ॥

తఱచు మాఁటలాడితే తప్పులెన్నెనాఁ దొరలు
పఱచై తిరిగితేను పాప మంటును
మెఱసి తిరిగాడితే మిక్కిలి దూరు ముట్టు
యెఱకగలవాఁ డిందు నేమఱఁ డెప్పుడును ॥ అది ॥

కన్నవెల్లాఁ జూచితే కడునాస లుప్పతిలు
కన్నెలు పెక్కుగూడితే కరఁగు మేను
సన్నలు సారెకునైతే చవుకౌ దొరతనము
యిన్నిట నేర్పరైనవాఁ డేమఱఁ డెప్పుడును ॥ అది ॥

మట్టుమీరి నవ్వితే మచ్చరా లూరకే పుట్టు
గుట్టులేక నడచితేఁ గొంచపడును
నెట్టన శ్రీవేంకటేశ నీకు శరణుచొచ్చి
యిట్టె నీదాసుఁడైనవాఁ డేమరఁ డెప్పుడును ॥ అది ॥ 516

సాళంగనాట

జయము మనది వనచరులాల
రయమున దర్మదారలు తుత్తుతూ ॥ పల్లవి ॥

రక్కసులమీఁద రాముఁడలిగె; నలు -
దిక్కుల నడవుఁడు తిడిం తిడిం
యెక్కుఁడుసేనలు యిటు మొరయింపుఁడు
ఢక్కానినదము ఢమఢమఢమం ॥ జయ ॥

కుటిలదానవులఁ గొట్టెఁడు; కోటలు
తటుకున దాఁటుఁడు ధణం ధణం
పటుగతినార్చుచు పట్టెఁడు లగ్గలు
పెటులు చూఁడఁ డదె పెట పెట పెటల్ ॥ జయ ॥

గుట్టున నుండక కూలె రావణుఁడు
పట్టెఁడు సంకులు భం భం భం
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁడు గెలిచెను
దిట్టలై యాడుఁడు ధిం ధిం ధిం ॥ జయ ॥ 517

శంకరాభరణం

వినుఁ డిదె రఘుపతి విజయములు
పనుపడి రాక్షసబాధ లుడిగెను ॥ పల్లవి ॥

కులగిరు లదరెను కుంభిని వడఁకెను
యిల రాముఁడు రథమెక్కినను
కలఁగె వారిధులు కంపించె జగములు
బలువిలునమ్ములు వట్టినను ॥ విను ॥

పిడుగులు దొరిగెను పెనుగాలి విసరె
తొడిఁబడి బాణము దొడిగినను
ముడివడె దిక్కులు మొగ్గె దిగ్గజములు
యెడపక రావణు నేసినను ॥ విను ॥

చుక్కలు డుల్లెను స్రుక్కె భూతములు
తొక్కి యసురతల దుంచినను
గక్కన శ్రీవేంకటగిరి నిలువఁగ

అక్కజమగు శుభ మందరికొదవె ॥ విను ॥ 518

బౌళిరామక్రియ

ఇతఁడే పరబ్రహ్మ మిదియే రామకథ
శతకోటివిస్తరము సర్వపుణ్యఫలము ॥ పల్లవి ॥

ధరలో రాముఁడుపుట్టె ధరణిజఁ బెండ్లాడె
అరణ్యవాసులకెల్లా నభయమిచ్చె
సొరిది ముక్కుఁ జెవులు చుప్పనాతిని గోసె
ఖరదూషణులను ఖండించి వేసె ॥ ఇతఁడే ॥

కినిసి వాలిఁ జంపి కిష్కింధ సుగ్రీవు కిచ్చె
వనధి బంధించి దాఁటె వానరులతో
కనలి రావణకుంభకర్ణాదులను జంపి
వనితఁ జేకొని మళ్ళి వచ్చె నయోధ్యకును ॥ ఇతఁడే ॥

సౌమిత్రియు భరతుఁడు శత్రుఘ్నుఁడుఁ గొలువఁగ
భూమి యేలె కుశలవపుత్రులఁ గాంచె
శ్రీమంతుఁడై నిలిచె శ్రీవేంకటాద్రిమీఁద
కామించి విభీషణ లంకకుఁబట్టము గట్టె ॥ ఇతఁడే ॥ 519

కు 390

మాళవిగౌళ

రాముఁడు లోకాభిరాముఁ డుదయించఁగాను
భూమిలో వాల్మీకికి పుణ్యామెల్లా దక్కెను ॥ పల్లవి ॥

తటుకన మారీచుతలపైఁ బోయఁ గర్మము
కుటిలశూర్పనఖ ముక్కునఁ బండెను
పటుకునఁ దెగె దైత్యభామల మెడతాళ్ళు
మటమాయదైత్యులకు మరి నూరూ నిండెను ॥ రాము ॥

తరగె రావణు పూర్వతపములయాయుష్యము
ఖరదూషణాదులకు కాలము దీరె
గరిమ లంకకు నవగ్రహములు భేదించె
సిరుల నింద్రజిత్తుకు చినిఁగె నంతటను ॥ రాము ॥

పొరిఁ గుంభకర్ణునికి పుట్టినదినము వచ్చె
మరలి గండము దాఁకె మండోదరికి
పరగె (గ?) నయోధ్యకు భాగ్యములు ఫలియించె
చిరమై శ్రీవేంకటేశుచేఁతలెల్లా దక్కెను ॥ రాము ॥ 520

సాళంగనాట

జయము జయము ఇఁక జనులాల
భయములు వాసెను బ్రదికితిమిపుడు ॥ పల్లవి ॥

ఘన నరసింహుఁడు కంభమున వెడలె
దనుజులు నమసిరి ధర వెలసె
పొనిఁగె నధర్మము భూభారమడఁగె
మునులతపము లిమ్ములు నీడేరె ॥ జయము ॥

గరిమతో విష్ణుఁడు గద్దెపై నిలిచె
హిరణ్యకశిపుని నేపడఁచె
అరసి ౧ప్రహ్లాదుని నన్నిటా మన్నించె
హరుఁడును బ్రహ్మయు నదె కొలిచేరు ॥ జయము ॥

అహోబలేశుఁడు సిరి నంకమున ధరించె
బహుగతి శుభములు పాటిల్లె
యిహపరము లొసఁగె నిందును నందును
విహరించెను శ్రీవేంకటగిరిని ॥ జయము ॥ 521

౧. 'ప్రంహ్లాదుని' రేకు

రామక్రియ

రుడాద్రి వేదాద్రి కలిమి యీపె
రులోసఁగీఁ జూడరో చింతామణి యీపె ॥ పల్లవి ॥

పాలజలధిఁ బుట్టిన పద్మాలయ యీపె
ాలిత శ్రీనరసింహులక్ష్మి యీపె
ులిమి లోకమాతయై మించిన మగువ యీపె
యూలీల లోకములేలే యిందిర యీపె ॥ గరు ॥

ునసంపదలొసఁగు కమలాకాంత యీపె
ునసిజుఁ గనిన రమాసతి యీపె
నిశమఁ బాయనిమహాహరిప్రియ యీపె
నధాన్యరూపపుశ్రీ తరుణి యీపె ॥ గరు ॥

చ్చలవెలసినట్టిరమావనిత యీపె
చ్చికగలయలమేల్మంగ యీపె
ుచ్చట వేంకటాద్రి నీ యహోబలమునందు
చ్చలూఁ దావుకొనినవిధాన మీపె ॥ గరు ॥ 522

సామంతం

మసె రావణుఁడు సమరములోపల
మరులు కడు ముదమందిరి మెరసి ॥ పల్లవి ॥

రగిరి రాముని శరముల కసురలు
రిగిరి పోట్లచురుకునను
ొరిగిరి నెత్తుటఁ దునియలు సేసిన
రిగిరి తరుమఁగ దిక్కులకు ॥ సమపె ॥

కూలిరి భల్లూకుల ఘోషములకు
వాలిరి వాయుజవాలహతి
వీలిరి యంగదు వివిధనాదముల
తూలిరి సుగ్రీవు దోర్బలమునను ॥ సమసె ॥

దాఁగిరి లక్ష్మణు దాకకు నులుకుచు
వీఁగిరి వనచర వితతికిని
పాఁగి శ్రీవేంకటపతి కృపారసమునఁ
దోఁగిరి జనులు సంతోసంబునను ॥ సమసె ॥ 523

శంకరాభరణం

ఆదిమూర్తి యీతఁడు [1]ప్రహ్లాదవరదుఁడు
యేదెసఁ జూచినాఁ దానె యీత[2]ఁడిది (?) దేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులమోముతోడ నరసింహరూపుతోడ
జవ్వనితొడమీఁదట సరసమాడ
పువ్వులదండలు యిరుబుజాలపై వేసుకొని
వువ్విళ్ళూరఁ గొలువై వున్నాఁడు దేవుఁడు ॥ ఆది ॥

సంకుఁ జక్రములతోడ జమళికోరలతోడ
అంకెలఁ గటియభయహస్తా లెత్తి
కంకణాలహారాలతో ఘనకిరీటము వెట్టి
పొంకమైన ప్రతాపానఁ బొదలీ నీ దేవుఁడు ॥ ఆది ॥

నానాదేవతలతోడ నారదాదులతోడ
గానములు వినుకొంటా గద్దెపై నుండి
ఆనుక శ్రీవేంకటాద్రి నహోబలమునందు
తానకమై వరాలిచ్చీ దాసులకు దేవుఁడు ॥ ఆది ॥ 524

---

౧. 'ప్రంహ్లాద' రేకు ౨. 'డిదె' కావచ్చు.

బౌళిరామక్రియ

వీఁడివో కలశాపుర వీరహనుమంతుఁడు
వాఁడిమిమెరసినట్టివజ్రపాణి యితఁడు ॥ పల్లవి ॥

చలపట్టి జంగచాఁచి జలధి దాఁటినవాఁడు
తలకొన్న రాముని ప్రతాపపువాఁడు
యెలమి సీతకుంగరమిచ్చి మెప్పించినవాఁడు
కలగుండు వడ లంకఁ గాలిచినవాఁడు ॥ వీఁడివో ॥

మగిడి రాఘవునకు మణి దెచ్చినట్టివాఁడు
గగనము మోచిన కాయమువాఁడు
మొగి సూర్యునిచే శాస్త్రములు చదివినవాఁడు
పగటున మీఁదిబ్రహ్మపట్టమేలేవాఁడు ॥ వీఁడివో ॥

యిప్పుడూఁ బ్రాణముతోనే యిల దేవుఁడైనవాఁడు
చెప్పఁగొత్తైనమహిమఁ జెన్నొందువాఁడు
ముప్పిరి శ్రీవేంకటేశుమూలబలమైనవాఁడు
వొప్పగు వరా లిందరి కొసగేటివాఁడు ॥ వీఁడివో ॥ 525

రేకు 391

రామక్రియ

వీఁడివో కొలువున్నాఁడు [౧]విట్ఠలేశుఁడు
మూఁడుమూర్తులతేజపుమూలమీతఁడు ॥ పల్లవి ॥

పంతముతో పాండవపక్షపాతి యీతఁడు
వింతలేని విదురునివిందు యీతఁడు
మంతుకెక్కినద్రౌపదీమానరక్షకుఁ డీతఁడు
చెంతనే వుద్ధవుపాలి చింతామణి యీతఁడు ॥ వీఁడివో ॥

---

౧. 'విఠ్ఠలేశుఁడు' రేకు

మందగొల్లెతలకెల్లా మంగళసూత్ర మీతఁడు
కందువ నక్రూరునిభాగ్యం బీతఁడు
నందగోప యశోదల నవనిధాన మీతఁడు
అందపురుక్మిణీమనోహరుఁ డీతఁడు

దేవకీవసుదేవులదివ్యపద వీతఁడు
భావింప నందరిపరబ్రహ్మ మీతఁడు
కైవశమై దాసులకు కల్పవృక్ష మీతఁడు
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదిశ్రీపతి యీతఁడు ॥ వీఁడివో ॥ 526

లలిత

ఈతని మహిమలు యెంతని చెప్పెద
చేతులమొక్కెదఁ జెలఁగుచు నేను ॥ పల్లవి ॥

శ్రీనరసింహుడు చిన్మయమూరితి
నానావిధకరనఖరుఁడు
దారుణదైత్యవిదారుఁడు విష్ణుఁడు
తానకమగు మా దైవంబితఁడు ॥ ఈతని ॥

అహోబలేశుఁడు ఆదిమపురుషుఁడు
బహుదేవతాసార్వభౌముఁడు
సహజానందుఁడు సర్వరక్షకుఁడు
యిహపరములొసఁగుయేలిక యితఁడు ॥ ఈతని ॥

కేవలుఁడగు సుగ్రీవనృసింహుఁడు
భావించ సుజనపాలకుఁడు
శ్రీవేంకటేశుఁడు చిత్తజజనకుఁడు
వేవేలకు నిలువేలుపు యితఁడు ॥ ఈతని ॥ 527

సాళంగనాట

పెరిగినాఁడు చూడరో పెద్దహనుమంతుఁడు
పరగి నానావిద్యల బలవంతుఁడు ॥ పల్లవి ॥

రక్కసులపాలికి రణరంగశూరుఁడు
వెక్కసపుయేకాంగవీరుఁడు
దిక్కులకు సంజీవిదెచ్చిన ధీరుఁడు
అక్కజమైనట్టి యాకారుఁడు ॥ పెరిగి ॥

లలిమీరినయట్టిలావుల భీముఁడు
బలుకపికులసార్వభౌముఁడు
నెలకొన్న లంకానిర్ధూమధాముఁడు
తలంపున రామునాత్మారాముఁడు ॥ పెరిగి ॥

దేవకార్యముల దిక్కు వరేణ్యుఁడు
భావింపఁగఁ దపఃఫలపుణ్యుఁడు
శ్రీవేంకటేశ్వరు సేవాగ్రగణ్యుఁడు
సావధానుఁడు సర్వశరణ్యుఁడు ॥ పెరిగి ॥ 528

దేసాక్షి

వెన్నముద్దకృష్ణుఁడు వేవేల చేఁతలవాఁడు
పిన్నవాఁడై వున్నవాఁడు బిరుదైన బాలుఁడు ॥ పల్లవి ॥

బాలెంతచన్ను గుడిచి బండివిరుగఁగఁదన్ని
గాలిరక్కసుని ములుగఁగ మోఁది
రోలఁగట్టువడి యట్టె రూఢిగా మద్దిమాఁకులఁ
గూలదొబ్బె తొల్లి వీఁడె గుట్టుతోడి బాలుఁడు ॥ వెన్న ॥

కొండ గొడుగుగఁ బట్టిగోకులమునెల్లఁ గాచి
మెండగుగొల్లెతలతో మేలమాడి
అండనే నోరుదెరచి యశోదకు లోకములు
దండిగాఁ జూపె నితఁడె దంటయైన బాలుఁడు ॥ వెన్న ॥

పరమేష్ఠికి మారొడ్డి పసిబాలకులఁ దెచ్చి
ధరఁ బదారువేలుకాంతలఁ బెండ్లాడి
ఇరవై శ్రీ వేంకటాద్రి నిందరికి వరాలిచ్చి
సిరితో వెలసె నిదే చెలువపుబాలుఁడు ॥ వెన్న ॥ 529

నాట

అదె వచ్చె రాఘవుఁ డాతని దాడి ముట్టె
యెదిరించరాదు మీకు నేది దెరు విపుడు ॥ పల్లవి ॥

భువిలోన రాముఁడై పుట్టెనట విష్ణుఁడు
అవల మీకు దిక్కేది యసురలాల
తివిరి మిమ్ము వెదకె దివ్యబాణాలాతనివి
రవళి నెందు చొచ్చేరు రాకాసులాల ॥ అదె ॥

చలపట్టి కొండలచే సముద్రము గట్టెనట
తల చూపరాదు మీకే దైత్యులాల
వలగొని దేవతలు వానరులై వచ్చిరట
నిలువరా దిఁక మీకు నిశాచరులాల ॥ అదె ॥

రావణుఁ జంపెనట రణములోఁ జిక్కించుక
దావతిఁ బారరో [౧]మీరు దానవులాల
యీవేళ శ్రీవేంకటేశుఁడితడే విభీషణుని
లావున శరణనరో లంకావాసులాల ॥ అదె ॥ 530

౧. 'మీకు' లేకు

గుజ్జరి

ఏలికె చెప్పినపని కెదురాడేనా
నీలీల లివియని నిండుకుండే నేను ॥ పల్లవి ॥

నీవు నాలోనున్నాఁడవు నే నున్నాఁడ సముఖాన
కావరపుటింద్రియాలు కాకుసేసీని
దేవర నీయప్పణో తెలియనానతీ నాకు
ఆవిధమైతేనే అపరాధము లేదు ॥ ఏలికె ॥

జగదీశుడవునీవు శరణాగతుఁడ నేను
జిగిఁ గామక్రోధాలేల చిమ్మిరేఁచీని
నగుతా నప్పగించేవో నాకది గాదనరాదు
తగునిట్లానే యైతే తప్పులేదు మాకును ॥ ఏలికె ॥

పుట్టించేవాఁడవు నీవు పుట్టుగులు నాసొమ్ము
చుట్టి సుఖదుఃఖా౧లేల సూడువట్టీని
నెట్టన శ్రీవేంకటేశ నీనటనో మంచిదాయ
యిట్టయితే మావంక నిఁక నేరమి లేదు ॥ ఏలికె ॥ 531

---

౧. ఈ 'లే' పూ.ము.పాదమున తప్పినది.

శ్రీః

శుభమస్తు

శ్రీ తాళ్ళపాక

అన్నమాచార్యుల అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు

(నిడురేకులలోని యధ్యాత్మ సంకీర్తనలు)

4-వ రేకు ❈ ఆహిరి

తొల్లియును మఱ్ఱాకు తొట్టెలనె యూఁగెఁగన
చెల్లుబడినూఁగీని శ్రీరంగశిశువు ॥ పల్లవి ॥

కలికి కావేరి తరగల బాహులతలనే
తలఁగకిటు రంగమధ్యపు తొట్టెల
పలుమారుఁ దనునూఁచి పాడఁగానూఁగీని
చిలుపాల సెలవితో శ్రీరంగశిశువు ॥ తొల్లి ॥

అదివో కమలజుని తిరువారాధనంబనఁగ
అదనఁ గమలభవాండమనుతొట్టెల
ఉదధులు తరంగములనూఁచఁగా నూఁగీని
చెదరని సిరులతోడ శ్రీరంగశిశువు ॥ తొల్లి ॥

వేదములె చేరులై వెలయంగ శేషుఁడే
పాదుకొను తొట్టెలై పరగఁగాను
శ్రీదేవితోఁగూడి శ్రీవేంకటేశుఁడై
సేదదేరెడి వాఁడె శ్రీరంగశిశువు ॥ తొల్లి ॥ 1

❈. ఈ సంకీర్తన 7-వ రేకునను గలదు.

13 రేకు శ్రీరాగం

వెరపు దెలుపు నీ వేగిరమే నీ
వెఱఁగియు నెఱఁగక యేమంటివో ॥ పల్లవి ॥

గోరపురుధిరము గురియు గోళ్ళ నీ
తోరమైన యా తొడమీఁద
గోరంటగోళ్ళ కోమలి నిలువఁగ
ఈరసమందక యేమంటివో ॥ వెరపు ॥

నెత్తురుఁ బెదవుల నీ మొకమలరఁగ
బిత్తరి వీడెపుఁ బెదవులతో
మత్తకరిగమన మాటలాడఁగా
ఎత్తిన మదమున నేమంటివో ॥ వెరపు ॥

ఆననరౌద్రము నట్టహాసమును
పూనిన నినుఁగని బొమముడితో
లేనగవుల నదలింపెడి సిరితో
హీనాధికముల నేమంటివో ॥ వెరపు ॥

పెద పెద యూర్పుల పేగుల జందెపు
టుదరముతో నీవుండుచును
చెదరిన పయ్యెద చెరఁగు జారుసతి
యెదురెదురను నీవేమంటివో ॥ వెరపు ॥

చింపి నెరుల నీ శిరసు ముడుచుకొని
కంపముడిగి వేంకటపతివై
లంపటమందుచు లక్ష్మీసతితో
ఇంపులు నెరపుచు నేమంటివో ॥ వెరపు ॥ 2

16 రేకు **రామక్రియ**

అందరి వసమా హరినెరుఁగ
కందువగ నొకఁడుగాని యెరఁగఁడు ॥ పల్లవి ॥

లలితపు పదిగోట్లనొకఁడుగాని
కలుగఁడు శ్రీహరిఁ గని మనఁగ
ఒలిసి తెలియు పుణ్యులకోట్లలో
ఇలనొకఁడుగాని యెరఁగడు హరిని ॥ అందరి ॥

శ్రుతి చదివిన భూసురకోట్లలో
గతియును హరినె యొకానొకఁడు
అతిఘనులట్టి మహాత్మకోటిలో
తతి నొకఁడుగాని తలఁచఁడు హరిని ॥ అందరి ॥

తుదకెక్కిన నిత్యుల కోట్లలో
పొదుగునొకఁడు తలఁపున హరిని
గుదిగొను హరిభక్తుల కోట్లలో
వెదకు నొకఁడు శ్రీవేంకటపతిని ॥ అందరి ॥ 3

ఆహిరి

మాయలకగపడి మతిగెడి ప్రాణులు
రోయఁ దలఁచియును రోయఁగలేరు ॥ పల్లవి ॥

మిసమిస మెరువఁగ మెల్లన చేరిరి
ముసిఁడిమాని ఫలములు చూచి
రసమని సంసారపుబాలకులిదె
విసిగి చేఁదుగని విరుగఁగలేరు ॥ మాయ ॥

బలువిషములికెడి పాముఁ బట్టుకొని
అలరుచు నలుగడనాడేరు
పొలసి యాసలూర్పులు నిగుడించఁగ
తెలిసియు నింకాఁ దెలియఁగలేరు ॥ మాయ ॥

తేనెదెచ్చి కత్తికి దారఁ బెట్టి (న)
నానావిధముల నాఁకేరు
దీనతలణఁపెడి తిరువేంకటపతి
చేనిపంటలకుఁ జెయి చాఁచలేరు ॥ మాయ ॥ 4

బౌళి

కందర్పజనక గరుడగమన
నందగోపాత్మజ నమో నమో ॥ పల్లవి ॥

వారిధిశయన వామన శ్రీధర
నారసింహ కృష్ణ నమో నమో
నీరజనాభ నిగమగోచర
నారాయణ హరి నమో నమో. ॥ కంద ॥

పరమపురుషా భవవిమోచన
వరద వసుధావధూవర
కరుణాకాంతా కాళిందీరమణ
నరసఖ శౌరీ నమో నమో ॥ కంద ॥

దానవదమన దామోదర శశి
భానునయన బలభద్రానుజ
దీనరక్షక శ్రీతిరువేంకటేశ
నానాగుణమయ నమో నమో ॥ కంద ॥ 5

18 రేకు ఆహిరి

ఏమి దిరిగేమెండైనను ఊర
కోమితిమి దేహమోహో బదుకు ॥ పల్లవి ॥

బ్రహ్మకల్పముదాఁక బ్రదికేమా, కాక
బ్రహ్మానందంబుఁ బడసేమా
బ్రహ్మ మీ దేహలంపట మనుచు పరం
బ్రహ్మంబు వదలితిమి బాపు బ్రదుకు ॥ ఏమి ॥

ఒడిలితో నిట్టనే వుండేమా, కాక
చెడని పుణ్యములెల్లఁ జేసేమా
యెడయకమరపదం బేలేమా, వృథా
చెడిపోయె దినములిస్సీ బదుకా ॥ ఏమి ॥

ఆపదలు లేని సుఖమందేమా, కాక
పాపంబు లేని మతిఁ బరగేమా
ఏపు మీరిన వేంకటేశ్వరునిఁ గొలువ
నోపకిట్లైతిమయ్యో బదుకా ॥ ఏమి ॥ 6

19 రేకు శ్రీరాగం

కప్పురమునకుఁ గప్పురమై
చిప్పిలుఁదావి మించె నితఁడు ॥ పల్లవి ॥

బంగారమునకు బంగారమై
శృంగారమమరె శ్రీహరికి
అంగమయిన మొల పీతాంబరంబున
కొంగుబంగారై కూడె నితఁడు ॥ కప్పుర ॥

❋ రేకులో ఈ పల్లవి మొదటి చరణమునకు తరువాత చెక్కబడియున్నది.

తట్టు పుణుఁగునకుఁ దట్టు పుణుఁగయి
ఘట్టిమేన మించెఁగా యితఁడు
నెట్టన నొసల నిండిన కస్తురి
బొట్టు చెమటతోఁ బొలెనిక (బొలిచెని?) తఁడు ॥ కప్పుర ॥

పన్నీట పాదాన పన్నీరే తానయి
యిన్నిట శ్రీవేంకటేశుఁడిదే
ఉన్నతి జలధి నుదయమున (నందిన?)
కన్నియకౌఁగిట ఘనుఁడితఁడు ॥ కప్పుర ॥ 7

20 రేకు **లలిత (అవతారాలు)**

అరుదైన భవదూరుఁడగు నీతఁడు
అరిది భవములందునతఁడు వో యితఁడు ॥ పల్లవి ॥

కొడుకుటెక్కెమురూపు కోరి కైకొని పెద్ద
కొడుకు కొరకుఁగా గోరపడి
కొడుకువైరి భక్తిఁ గూడిన యాతని
నడవిలోఁ జంపిన యతఁడు వో యితఁడు ॥ అరు ॥

ఆలితమ్ముని రాకకలరి మెచ్చెడిచోట
ఆలుఁ దానును నుండి యందులోన
ఆలిచంటికింద నడ్డమువడుకున్న
ఆలవాలమువంటి అతఁడు వో యితఁడు ॥ అరు ॥

సవతి తమ్ముఁడు గోవుఁ జంపఁ బట్టుక పోయి
సవతి తమ్మునియింట సడిఁబెట్టఁగా
సవతులేనిపంటఁ జప్పరించివేసి
అవల యివల సేసి నతఁడు వో యితఁడు ॥ అరు ॥

తొడ జనించిన యింతి దొరకొనాపద సేయ (?)
దొలఁ (డ?) గి తోలాడెడి దొడ్డవాని
తొడమీఁద నిడి వానికడుపులో తొడవులే
యడియాలమగు మేని యతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

పదము దానొసఁగుచుఁ బదమడుగగఁ బోయి
పదము వదము మోవఁ బరగఁ జేసి
పదముననె దివ్యపదమిచ్చి మనుమని
నదిమి కాచినయట్టి అతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

అత్తకొడుకుపేరి యాతనిఁ దనకూర్మి
యత్తయింటిలోన నధికుఁ జేసి
మత్తిల్లు తనతోడ మలసిన యాతని
నత్తలిత్తల సేసినతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

పాముతోడుతఁ బోరి పంతముగొనువాని
పాముకుఁ బ్రాణమై పరగువాని
ప్రేమపుఁ దనయుని బిరుదుగా నేలిన
ఆమాటనిజముల అతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

ఎత్తుక వురవడినేఁగెడి దనుజాని
యెత్తుకలుగు మద మిగుర మోఁది
మత్తిల్లు చదువుల మౌనిఁ జం ....
అత్తలేని యల్లుఁడతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

బిగిసి మేఁకమెడ పిసికెడి మాటలు
పగలుగాఁగ రేయివగలు సేసి
జగములోన నెల్ల జాటుచుఁ బెద్దల
అగడుసేయఁ బుట్టినతఁడు వో యితఁడు ॥ అఁ

మెట్టనిచోట్ల మెట్టుచుఁ బరువులు
పెట్టెడిరాయ...................... ❈
కట్టెడికాలము కడపట నదయుల (?)
నట్టలాడించిన అతఁడు వో యితఁడు ॥ అరు ॥

తలఁకకిన్నియుఁ జేసి తనుఁగాని యాతని
వలెనె నేఁడు వచ్చి వసుధలోన
వెలుఁగొంది వేంకటవిభుఁడై వెలసిన
యలవిగాని విభుఁడతఁడు వో యితఁడు ॥ అరు ॥ 8

22 రేకు శ్రీరాగం

చండ ప్రచండాది జయ విజయులన్
అండఁ బూజించి హరికటుగదా పూజ ॥ పల్లవి ॥

కూర్మ భూమ్యాదులను గోరికఁ బ్రతిష్ఠించి
ధర్మముఖ్యంబుల నధర్మాదులన్
కర్మగతిఁ జామర గ్రాహిణులఁ బూజించి
మర్మంబుగా హరికి మరికదా పూజ ॥ చండ ॥

గరుడసేనేశులను ఘనుని శేషుని మరియు
వరమతులఁ బాదసంవాహినులను
కరమొప్ప శంఖచక్రగదాసి శార్ఙ్గముల
అరసి పూజించి హరికిన (రిక?) పుడుగా పూజ ॥ చండ ॥

నవకిరీటమును గుండలహార కౌస్తుభము
లవిరళపుఁ బీతాంబరాదులలర
వివిధగతిఁ బూజించి వేంకటేశ్వరు పూజ
యివదఁ(ల?) దళిగలు పెట్టుఁడిదిగదా పూజ ॥ చండ ॥ 9

❈ ఈ భాగములు రేకులో చిలుము దిన్నవి.

ధన్నాసి

కాయముల కాణాచి కాఁపులము
చాయల మాసుఖము జయమేఁటిదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పంచమహాపాతకాలఁ బైరు విత్తి దేహాల
కంచపుఁ గొలుచులుగా గాదెలఁబోసి
చంచలాలు జవ్వనాలు చవులైన కూరలుగా
నించి భుజియించే మానిజమేఁటిదయ్యా ॥ కాయ ॥

ఉడివోని లంపటాన నూళ్ళుఁ బల్లెలు నెక్కి
యిడుమల మమతల నిండ్లు గట్టి
గొడవలానానసల (?) కూరిమి సంపదల
పొడవైన మామతి పొందేఁటిదయ్యా ॥ కాయ ॥

పనిలేని మమతల్ల పాపములు బందాలు
గొనకొని ధనములు గూడపెట్టి
కని నేఁడు తిరువేంకటపతి కృపతోడ
తనియని మాతోడి తగువేఁటిదయ్యా ॥ కాయ ॥ 10

లలిత

ఇటువలెనె పో యింకా మాకు
వటపత్రశాయి మమ్ము వదలీనా ॥ పల్లవి ॥

యన్నఁడు దెల్లవారెనో యాడఁ బొద్దు పొడచెనో.
యన్నట్లనుండితి మహర్నిశము
యన్నిటాఁ గడమలేక యెక్కడ నెదురులేక
పన్నగశయనుని కృపనేకాదా ॥ ఇటు ॥

ఏడ వోవువ్యాధులెటు వచ్చి నిలిచెనో
కూడిన యాలరులెల్ల కొండలవలె
నీడలే నిలువులెల్ల నెలవులై యున్నచోట
యీడులేనివివి హరి యీవులేకావా ॥ ఇటు ॥

ఎవ్వరిచేత దాఁచితిమెచ్చట నిధానములు
ఇవ్వలా మాతలఁచిన యిన్నియు నబ్బె
రవ్వగు వెంకటగిరిరాయఁడు మాతలఁపులో
పువ్వక కాచి పండిన భోగమేకాదా ॥ ఇటు ॥ 11

ముఖారి

ఎన్నటి కెవ్వరికితఁడే
అన్నిటానున్న అధికుఁడు ॥ పల్లవి ॥

ఆతుమకంతర్యామీ స్వామీ
యేతరినైనా నితఁడే
పాతకశూరుఁడపారశరీరుఁడు
పూతన ప్రాణ ఘాతకుఁడు ॥ ఎన్న ॥

అక్కర దీరచ నందాఁ జెందా
యెక్కడనైనా నితఁడే
పుక్కిటిలోకాలు పొందుగా నించి మా
దిక్కైనా పరదేవుఁడు ॥ ఎన్న ॥

నేరమి నేరుపు నించాఁ బెంచా
నేరీతినైనా నితఁడే
కారుణ్యనిధి వేంకటవిభుఁడు మా
చేరువై యున్న చెలువుఁడు ॥ ఎన్న ॥

28 రేకు **భూపాళం**

ఏమో తెలిసెఁ గాని యీజీవుఁడు
నేమపు నెరవిద్య నేరఁడాయ ॥ పల్లవి ॥

కపటాలే నేరిచెఁ గాని జీవుఁడు
ఎపుడైన నిజసుఖం బెరఁగఁడాయ
కపురులే చవిగొనెఁ గాని జీవుఁడు
అపరిమితామృత మానఁడాయ ॥ ఏమో ॥

కడలేక తిరిగీఁ గాని జీవుఁడీ
నడుమ మొదలు చూచి నడవఁడాయ
కడుపుకూటికిఁ బోయీఁ గాని జీవుఁడీ
చెడని జీతముపొంతఁ జేరఁడాయ ॥ ఏమో ॥

కనియుఁ గానక పోయెఁ గాని జీవుఁడు
దినము వేంకటపతిఁ దెలియఁడాయ
కనుమాయలకె చొక్కెఁ గాని జీవుఁడు
తనియ నిట్టేమంచి దరిఁ జేరడాయ. ॥ఏమో॥ 13

సామంతం

ఏమనవచ్చును గొందరికింపోఁ బులుసులుఁ దీపులు
సోమరితనమున నిన్నిటఁ జొరదీ నా తలఁపు ॥ పల్లవి ॥

పదిలంబుగ సర్వాత్మకభావము దలఁచినపిమ్మట
ముదమున నెవ్వరిఁ జూచిన మొక్కక పోరాదు
వదలక యిన్నిటను శ్రీవల్లభుఁడున్నాఁడుండిన
హృదయము చంచలమిన్నిట నెనయదు నామనసు ॥ ఏమన ॥

ఎక్కడఁ జూచినఁ బ్రాణులకిన్నియు నాచారములే
చిక్కక యిన్నియుఁగైకొని చేయక పోరాదు
మక్కువ నిన్నియు శ్రీహరిమతములె కానీ అయినా
ఒక్కటియేచాలును నాకొడఁబడవితరములు ॥ ఏమన ॥

ఏరీతులనటు చూచిన నిందరు బలుదైవములే
కూరిమినందరినటువలెఁ గొలువకపోరాదు
ధారుణి వేంకటపతిచేఁతలు ఇవియైనాఁగాని
కోరిక నా కితఁడే మరి కొరకొరలిన్నియును ॥ ఏమన ॥ 14

ఆహిరి

ఓపనయ్య వోపనయ్య
వోపనయ్య యీ వొప్పులే తప్పులు ॥ పల్లవి ॥

ఎక్కడికి నెక్కడ యెక్కువే యెరవు
తక్కులే యీ మొక్కులు తక్కువే దారణ (?) ॥ ఓప ॥

ఎవ్వరికి నెవ్వరో నవ్వులే నొవ్వులు
తప్పులే యీ రవ్వలు చివ్వలే సిగ్గులు ॥ ఓప ॥

బొంకులే పొందులు కింకలే గిరులు (?)
వేంకటవిభుఁడ నీజంకెలే జంపులు ॥ ఓప ॥ 15

29 రేకు సామంతం

పొడైన యెరుకతో బంధమోక్షములొక్క
గాడిఁగట్టుట తెలివిగానకేకాదా ॥ పల్లవి ॥

భావించి నినుఁ బరబ్రహ్మమని వేదములు
వేవేలు విధుల మొరవెట్టఁగాను
కేవలపు నిన్నుఁ దక్కిన దైవములఁ గూర్చి
సేవింపుటిది తప్పు సేయుటేకాదా ॥ పొడై ॥

సరిలేని నిను నుపనిషద్వాక్యములె పరా
త్పరుఁడవని నలుగడలఁ బలుకఁగాను
వరుసతోఁ బెక్కుదైవములు సంగడి నిన్ను
తొరలఁ గొలుచుట మహాద్రోహమేకాదా ॥ పొడై ॥

ఎందుఁజూచిన పురాణేతిహాసములు నీ
చందమే యధికమని చాటఁగాను
చందర్పజనక వేంకటగిరిస్వామి నీ
కందు వెఱఁగనిది యజ్ఞానమేకాదా ॥ పొడై ॥

సామంతం

కొంచపడితినొక కొన్నాళ్ళు
ఇంచుకించుకిపుడెరిఁగితి నేను ॥ పల్లవి ॥

ముట్టుపాఁతవలె మురిగిన దేహము
గుట్టున దాఁచితిఁ గొన్నాళ్ళు
ఇట్టే సుఖమని యిన్నిటి యోనుల
ఒట్టుక కాఁపురముండితి నేను ॥ కొంచ ॥

మురికి కడువలే ముంచిన హేయము
కురిసితి నేనొక కొన్నాళ్ళు
తెరపి లేక యీ దేహపురోఁతల
మొరఁగి దాఁచితిని మూలల నేను ॥ కొంచ ॥

విప్పుచు ముడుచుచు వెంట్రుకతుట్టెల
కొప్పులె పెట్టితిఁ గొన్నాళ్ళు
అప్ప వేంకటనగాధిప మీకృప
యిప్పుడు వెలసితి నిదివో నేఁడు ॥ కొంచ ॥ 17

నాట

తనకేఁటి యేతులిందరిలోన
పెనఁగుచు నూరక బిగిసీఁగాక ॥ పల్లవి ॥

మరచెనా తనపాటు మాలజీవుఁడు దొల్లి
కొరమాలి బహుయోనికూపముల
పొరలి హేయములోనె పుంగుడువడి వచ్చి
మొరఁగి తా దొరనంట మురిసీఁగాక ॥ తన ॥

పాసెనా తనపాటు పాపదేహి తా
గాసిఁ బడిన భంగములెల్ల
చేసిన తనతొంటి చేఁతలన్నియును
మాసెననుచు నిట్టె మలసీఁగాక ॥ తన ॥

విడిచెనా తన పాపవిధులు ప్రాణుఁడు మున్ను
అడరి మానుషరూపమైనంతనే
చెడక వేంకటపతి సేవించి సకలము
కడుగుకొనెడి బుద్ధి కనవలెఁగాక ॥ తన ॥ 18

రామక్రియ

అంటుకోకురో యమ్మలాలా యీ
మంటవడ్డ కోరికల మాఁటు వారము ॥ పల్లవి ॥

మాసిన యాసలనెడి మాలెత వెంట వెంటనే
పాసి వుండలేక బాధఁబడ్డవారము
బేస బెల్లి యెంగిలైన పెదవినంజూడు నోరఁ
దీసి తీసి సారె సారెఁ దిన్నవారము ॥ అంటు ॥

ఇట్టు నట్టు ముట్టరాని హేయమైన తోలుఁదోలు
కుట్టి కుట్టి సిగ్గులమ్ముకొన్నవారము
ముట్టు సేయుచోటనే మూలమూల సారె సారెఁ
బుట్టి పుట్టి యాపదలఁ బొందువారము ॥ అంటు ॥

చంపి చంపి జీవులనే చవులంటఁ జెడ్డతోలుఁ
గొంపలోనఁ దెచ్చి పెట్టుకొన్నవారము
ఇంపుల నిప్పుడు వేంకటేశుఁజేరి భవముల
చింపి యింటి హరిభక్తి చరవారము (?) ॥ అంటు ॥

30 రేకు దేవగాంధారి

ఇట్టి ముద్దులాఁడి బాలుఁడేడ వాఁడు - వాని
బట్టి తెచ్చి పొట్టనిండఁ బాలువోయరే ॥ పల్లవి ॥

గామిడై పారితెంచి కాఁగెడి వెన్నలలోన
చేమపూవుకడియాల చేయిపెట్టి
చీమగుట్టెనని తనచెక్కిటఁ గన్నీరు జార
వేమరు వాపోయేవాని వెడ్డు వెట్టరే ॥ ఇట్టి ॥

ముచ్చువలె వచ్చి తన ముంగమురువుల చేయి
తచ్చెడి పెరుగులోన తగఁ బెట్టి
నొచ్చెనని చేయిదీసి నోరనెల్ల జొల్లుగార
వొచ్చెలి వాపోవువాని నూరడించరే ॥ ఇట్టి ॥

ఎప్పుడు వచ్చెనో మాయిల్లుచొచ్చి పెట్టెలోని
చెప్పరాని వుంగరాల చేయిపెట్టి
అప్పుఁడైన వేంకటాద్రి అసవాలకుఁడు (?) గాన
తప్పకుండఁబెట్టె (బట్టి?) వాని తలకెత్తరే ॥ ఇట్టి ॥ 20

భూపాలం

❉మేలుకొనవే
భూలలనాధిప భోగిశయన ॥ పల్లవి ॥

లేదు వేదవిధి లేశమును
మేదిని భరమై మించినది
పొదుపడదు చూపరకు భువి
గాదిలిసుతుపై గనలె జనకుఁడు ॥ మేలు ॥

కనకము చవి చెడెఁ గడుఁగడును
ఘననృపబాధలు గదిమినవి
దనుజుల కతివలు దలఁకెదరు
ఎనయ బలాధికులెవ్వరు లేరు ॥ మేలు ॥

అసుర సతుల పుణ్యము ఘనము
కస (సి?) మసఁగెడి కలికాలమహిమ
పసగల వేంకటపతి యిఁకను
వసుధలోని నెవ్వగలుడుపఁగను ॥ మేలు ॥ 21

34 రేకు. సామంతం

లోకములోపల లూటిబెట్టు - ఇది
కైకొని హరి యెరఁగవుగా నీవు ॥ పల్లవి ॥

ములుగుచు వెనకయు ముందరయును నొచ్చి
పలుమారుఁగుంటెడి వసురము
నెలకొని వెదకేము నిన్నమాపటినుండి
నలిననాభుఁడ కానవుగా నీవు ॥ లోక ॥

❉ ఇది 38-వ రేకునను గలదు., 3వ చరణమున 'ఆసవాలకుడు' అని పా. ఇది 38 -వ రేకునను గలదు.

భంగించి తొల్లియుఁ బలుమారు గొనిపోయి
దొంగలు విడిచిన తురగము
ముంగిటలేదు యేమూల నొదిగినదో
అంగజపతి (పిత?) అరయవుగా నీవు ॥ లోక ॥

కొంకక యడవి మాఁకులుఁ గంపలు మేసి
బింక మెడలి పారు పెనుమృగము
వేంకటపతి దీని వెదకి కానలేము
పంకె వాయుఁ దేర్చవుగా నీవు ॥ లోక ॥

35-వ రేకు భూపాళం

అన్నివిభవముల్ల అతఁడితఁడు
కన్నులు వేవేలుగల ఘనుఁడితఁడు ॥ పల్లవి ॥

వేదాంతకోట్ల విభుఁడితఁడు
నాదబ్రహ్మపు నడుమితఁడు
ఆది నంత్యములకు నరుదితఁడు
శ్రీదేవుఁడు సరసిజనాభుఁడితఁడు ॥ అన్ని ॥

భవములణఁచు యదుపతి యితఁడు
భువనములిన్నిటికిఁ బొడవితఁడు
దివికి దివమైన తిరమితఁడు
పవనసుతు నేలినపతి యితఁడు. ॥ అన్ని ॥

గరుడని మీఁదటి ఘనుఁడితఁడు
సిరులిందరికి నిచ్చే చెలువితఁడు
తిరువేంకటనగము దేవుఁడితఁడు
పరమపదమునకుఁ బ్రభుఁడితఁడు ॥ అన్ని ॥

బౌళిరామక్రియ

అదరీ బెదరీ నంతనంత
అదవదలై మాయామృగము ॥ పల్లవి ॥

పొలసీ మలసీఁ బొదలీఁ గదలీ
నెలసీఁ బలుమారు నెలవులను
కలసీ మృగములఁ గ్రమ్మర బెదరీ
అలసీనటు మాయామృగము ॥ అదరీ ॥

దాఁగీ లోఁగీఁ దటుకన వెనుకకు
వీఁగీ నేఁగీ విసవిసనై
రేఁగీగతి వచరింపుచుఁ జూపుల
నాఁగీనదె మాయామృగము ॥ అదరీ ॥

వెంకటగిరి రఘువీర నీముందర
కొంకీఁ గొసరీఁ గొనగొనలఁ
జంకెల బాణాసన బౌణంబున
సంకెలఁ బడె మాయామృగము ॥ అదరీ ॥ 24

37-వ రేకు ## సామంతం

ధనముగని మరికదా ధనికుఁడౌట - మొదల
తనుఁ దానెఱుఁగలేని తలపేఁటి తలఁపు ॥ పల్లవి ॥

మచ్చికల నినుఁగొలిచి మరికదా సుఖులౌట
యెచ్చోట నేవేల్పులెవ్వరైన
అచ్చుపడ నటువంటి హరి నిన్నుఁ గొలిచి నీ
మెచ్చువడయఁగలేని మేలేఁటి మేలు ॥ ధనము ॥

కందువగ నినుఁ గొలువఁగనికదా ఘనులౌట
యెందునరుదగు వేల్పులెందరైన
అందముగ పరదైవమని నిన్నుఁ గనలేక
గొందిఁబడి పొరలేటి కూడేఁటి కూడు ॥ ధనః

వేసరక నినుఁగొలిచి వేంకటనగేశ నీ
దాసులై మరికదా ధన్యులౌట
వాసి వట్టముకొరకు వదలి దినములచేతఁ
బాసి పోయినవెనక పరమేడ పరము ॥ ధనః

42 రేకు **ఆహిరి**

ఇట్టె సంసారికేదియు లేదాఁయ
తట్టువడుటేకాని దరిచేరలేదు ॥ పల్లవి

ములిగి భారపుమోపు మోఁచేటివాఁడు
అలసి దించుకొను నాడాడను
అలరు సంసారికి నదియు లేదాయ
తొలఁగని భారమెందును దించలేదు ॥ ఇట్టె ॥

తడవి వేఁపచేఁదు త్రావెడివాఁడు
ఎడయెడఁ దినుఁ దీపైనను
అడరు సంసారికి నదియు లేదాయ
కడుఁ జేఁదెకాని యెక్కడఁ దీపులేదు ॥ ఇట్టె ॥

దొరకొని హేయమే తోఁడేటివాఁడు
పరితవించును మేనఁ బరిమళము
అరిది సంసారికి నదియు లేదాయ
ఇరవు వేంకటపతి నెఱుఁగలేఁడు ॥ ఇట్టె ॥ 2

46 రేకు **ఆహిరి**

చాలదా నా సంసారము
గాలియుయ్యెలలఁ దొలఁగక యూఁగవలసె ॥ పల్లవి ॥

పాపపుణ్యములనెడి బల్లిదుల వెంటనే
దీపించు బంటనై తిరిగి తిరిగి
పైపైనె దేహంపుఁ బల్లెలొసఁగిన నరక
కూపముల మడి దున్నుకొని బ్రదుకవలసె ॥ చాల ॥

చిత్తమను విభుఁజేరి చెలఁగి విషయంబులకు
కొత్తగమికాఁడనై కొలిచి కొలిచి
హత్తుకొని మోహంబులను ప్రధానుల యెదుట
గత్తంపు మొగసాలఁ గలదించవలసె (?) ॥ చాల ॥

గాటంపు దురితములకై జీతగాఁడనై
చేటైన కోరికలఁ జేరిచేరి
ఈటాడఁ దిరువేంకటేశుఁ గనకిన్నాళ్ళు
కోటకొమ్మలకెగసి గుంపించవలసె ॥ చాల ॥ 27

47-వ రేకు **శోకవరాళి**

వేంకటగిరి గోవిందుఁడా
యింకా నొకరో యిద్దరో మీరు ॥ పల్లవి ॥

పచ్చలు దాచిన బాహుపురులతో
అచ్చపుఁ గరముల అందముతో
అచ్చలు నిచ్చలు నలను (రు?) దురిదివో
నిచ్చలు (నిచ్చలు) నీవో నీవో కాని ॥ వేంక ॥

నిలుచుండుటయును నెరిఁ బవళింపుచు
నలరుటయును మీరటు నిటును
జలజాక్షులు దొడ చరచఁగ నొరపుల
వెలయఁగ నిద్రో విభవమిదో ॥ వేంక ॥

తిరువేంకటగిరి దిగువతిరుపతిని
పరమానందపు బహుసిరులు
అరుదుగఁ బొందుచు అధికములందుచు
ఉదగశయనుఁడవొ వొడయఁడవో ॥ వేంక ॥

48 రేకు సామంతం

ఏమిసేయవచ్చుఁ గర్మమిచ్చినంత కాని లేదు
తాముసేసినంత వట్టు తమకుఁ బోరాదు ॥ పల్లవి ॥

ఇట్టు నట్టు మిట్టిపడ్డ నించుకంతా లేదు - వీఁపు
పట్టగట్ట మోఁపు మోఁచి పాటువడ్డ లేదు
తట్టువడ లోకమెల్ల దవ్వుకొన్న లేదు
తెట్ట తెరువున నోరుదెరచిన లేదు ॥ ఏమి ॥

అడిగిపరుల బతుకాసపడ్డ లేదు - భీతి
విడిచి నెత్తుటఁ దోఁగి వీరుఁడైన లేదు
అడవులెల్లఁ దిరిగి అలమటించిన లేదు
ఇడుమపాటుఁజొచ్చి యియ్యకొన్న లేదు ॥ ఏమి ॥

వచ్చి వచ్చి వనితల వలపించుకొన్న లేదు
మెచ్చుల గుఱ్ఱమునెక్కి మేటియైన లేదు
ఎచ్చరకఁ దిరువేంకటేశుఁ గొలువకుంటే
ఇచ్చుటచ్చుట సుఖమించుకంత లేదు ॥ ఏమి ॥

కాంబోది

వాగె బలువు దైవపురాయా - నీ
రాగె జతనము పరాకెచ్చరికె ॥ పల్లవి ॥

మించులఁ దురగము మిన్నులు మోపఁగ
నంచలఁ గురుచల నాడఁగను
కంచు మించుగా గక్కనఁ దోలితి
పంచాస్త్రగురుఁడ పాదెచ్చరికె ॥ వాగె ॥

పెక్కువతేజిటు పేరెమువారఁగ
తొక్కనిచోట్లు దొక్కఁగను
చుక్కలు మోపఁగ సొంపుగఁ దోలితి
తొక్కుల దేవరదేవెచ్చరికె ॥ వాగె ॥

అంకవన్నె పాదాబ్జము పదిలము
వేంకటేశ తిరువీధులను
సంకెలేక శ్రీసతితోఁ జెలఁగెడి
లంకెలఁ జాఁగు భళా యెచ్చరికె ॥ వాగె ॥ 30

49 రేకు

కాంబోది

తల్లిఁ బాసి బిడ్డలెల్లఁ దల్లడించినట్టు నా
పల్లదా లెవ్వరి పాలయ్యీనో తాము ॥ పల్లవి ॥

మేదరింటి లంజవోయి మేదినీశుఁ దగులఁగ
గోదిలి కువిటులెల్లఁ గుల్లినయట్టు
ఆదిగొని నేఁబోయి హరిఁ గొలువఁగ నా
గాదిలి కర్మములేడఁ గంటివో (దీనో?) తాము ॥ తల్లి ॥

కాఁపుటూరి మంగలోజు గడిమీఁది రాజుగాఁగ
కాఁపులెల్లాఁ బనిమాసి కందినయట్టు
ఆఁపలేక నేఁబోయి హరిఁ గొలువఁగ నా
పాపము లెవ్వరి పంచపాలయ్యీనో తాము ॥ తల్లి ॥

ఒట్టిన మోఁపులు మోవనోపక వూరువిడిచి
వెట్టివాఁడు పారిపోఁగా వెదకినట్టు
ఇట్టె నేను శ్రీవేంకటేశుఁ గొలువఁగ నా
చుట్టము లిందరు నేడఁ జొచ్చేరో తాము ॥ తల్లి ॥ 31

పాడి

నారాయణతే నమో నమో
నారదసన్నుత నమో నమో ॥ పల్లవి ॥

మురహర భవహర ముకుంద మాధవ
గరుడగమన పంకజనాభ
పరమపురుష భవబంధ విమోచన
నరమృగశరీర నమో నమో ॥ నారా ॥

జలధిశయన రవిచంద్రవిలోచన
జలరుహభవనుత చరణయుగ
బలిబంధన గోపవధూవల్లభ
నలినోదర తే నమో నమో ॥ నారా ॥

ఆదిదేవ సకలాగమపూజిత
యాదవకుల మోహనరూప
వేదోద్ధర శ్రీవేంకటనాయక
నాదప్రియ తే నమో నమో ॥ నారా ॥ 32

50 రేకు శ్రీరాగం

త్వమేవ శరణం త్వమేవ శరణం
కమలోదర శ్రీ జగన్నాథా ॥ పల్లవి ॥

వాసుదేవ కృష్ణ వామన నరసింహా
శ్రీ సతీశ సరసిజనేత్ర
భూసురవల్లభ పురుషోత్తమ పీత
కౌశేయవసన జగన్నాథా ॥ త్వమే ॥

బలభద్రానుజ పరమపురుష దుగ్ధ
జలధివిహార కుంజరవరద
సులభ సుభద్రా సుముఖ సురేశ్వర
కలిదోషహరణ జగన్నాథా ॥ త్వమే ॥

వటపత్ర శయన భువనపాలన జంతు
ఘటకార కరుణ శృంగారాధిప (?)
పటుతర నిత్యవైభవరాయ తిరువేం
కటగిరినిలయ జగన్నాథా ॥ త్వమే ॥ 33

పళమంజరి

పాలజలనిధిలోఁ బాయని
నీలవర్ణుఁడవట నీవా యిపుడు ॥ పల్లవి ॥

వెదచల్లుమణుల వేయిపడగలను
చెదరని మెరుఁగుల శేషునిపై
మృదువుఁ బరపుగా మెల్లనె పొరలుచు
నిదురవోదువట నీవా యిపుడు ॥ పాల ॥

---

*. ఇది 61-వ రేకులోను గలదు.

పరమ మునీంద్రులుఁ బద్మభవాదులు
ఇరువంకల నుతియించఁగను
అరవిరిమోమున నల్లన నవ్వెడి
నిరతమూర్తివట నీవా యిపుడు ॥ పాల ॥

పగటున సిరియునుఁ బరగిన ధరణియు
బిగియుచు నడుగులు పిసుకఁగను
తగు వేంకటగిరిఁ దనరుచుఁ జెలఁగెడి
నిగమమూర్తివట నీవా యిపుడు. ॥ పాల ॥

53 రేకు **సామంతం**

*సంతత దుఃఖపు జడులాల శ్రీ
కాంతుని మరవక కనరాదా ॥ పల్లవి ॥

మలజలధులఁ బలుమరుఁ దేలుచుఁ గడు[౧]
దలఁకుచు నొరలుఁ బాతకులార
నలువున శ్రీహరి నామామృతమే
కొలఁది మీరఁ[౨] బేర్కొనరాదా ॥ సంతత

భవపంకములోపలఁ బడి ముణుఁగుచు[౩]
చవి దలఁచెడి[౪] దుర్జనులాల
భవరోగములకుఁ బండితుఁడవు మా
ధవుని నాత్మఁ జెందఁగరాదా[౫] ॥ సంతత ।

కడుఘోరపు మార్గంబున[౬] నలయుచు
వడినేఁగెడి తెరువరులాల
చెడని పదవొసఁగు శ్రీవేంకటపతిఁ
దడవి సుఖములఁ జెందఁగరాదా ॥ సంతత ॥

౧. లుచును. ౨. దినైన. ౩. పొరలుచు. ౪. వెదకెడి. ౫. నాత్మలోఁ దలఁచఁగరాదా. ౬. బుల

54 రేకు సామంతం

బొడ్డు తామెరలోన గడ్డివయసు పెద్ద
బిడ్డఁ గన్నట్టివాఁడు పిన్నవాఁడు. ॥ పల్లవి ॥

బిరుసైనదొకకొండ పెనుబాముతోఁ జుట్టి
బిరబిరనె త్రిప్పె పిన్నవాఁడు
గురుతైనదొకకొండ గొడగుగా నొకచేత
పెరికి పట్టేవాఁడు పిన్నవాఁడు. ॥ బొడ్డు ॥

బెడిదంపు శిశుపాలు పెనుమోఁతతోఁగూడ
పెడచేతనే వేసెఁ (వేసేపి?) బిన్నవాఁడు
పడవేసి చాణూరుఁ బట్టి యురము దొక్కి
పిడికిటనే చంపె పిన్నవాఁడు ॥ బొడ్డు ॥

ఎక్కడఁ జూచినఁ నింతటఁ దానై
పెక్కురూపములైన పిన్నవాఁడు
ఇక్కడఁ దిరువేంకటేశుఁడై జగమెల్ల
పిక్కిటిల్లినవాఁడు పిన్నవాఁడు ॥ బొడ్డు ॥ 36

56 రేకు నాట

ఆదిపురుషా అఖిలాంతరంగా
భూదేవతారమణ భోగీంద్రశయనా ॥ పల్లవి ॥

భవపాథోనిధి బాడబానల
భవజీమూత ప్రభంజనా
భవపర్వత ప్రళయ భయదనిర్ఘాత దు
ర్భవ కాలకూటభవ బహువిశ్వరూప ॥ ఆది ॥

భవఘోరతిమిరదుర్భవకాలమార్తాండ
భవభద్రమాతంగపంచానన
భవ కమలభవ మాధవరూప శేషాద్రి
భవన వేంకటనాథ భవరోగవైద్య ॥ 37 ॥

58-వ రేకు **సాళంగం**

నీవు తురగముమీఁద నేర్పు మెరయ
వేవేలురూపులై వెదచల్లితపుడు ॥ పల్లవి ॥

పదిలముగ నిరువంకఁ బసిఁడి పింజల యంప
పొద (దు?) ల తరకసములొరపులు నెరపఁగా
గదయు శంఖంబు చక్రము ధనుః ఖడ్గములు
పదివేలు సూర్యబింబములైనవపుడు ॥ నీవు ॥

సొరిది శేషుని పెద్దచుట్టు పెనుఁగేవడము
సిరి దొలఁక నొకచేతఁ జిత్తగించి
దురమునకుఁ దొడవైన ధూమకేతువు చేత
ఇరవైనబల్లెమై యేచెనందపుడు ॥ నీవు ॥

కరకజడతో రమాకాంత జయలక్ష్మియై
తొరలి కౌఁగిట నిన్నుఁ దొడికి పట్టి
చరచె వెను వేంకటస్వామి నిను గెలువుమని
మెరుఁగుఁగుచకుంభముల మిసిమితో నపుడు ॥ నీవు ॥ 3[illegible]

మలహరి

నిద్దిరించీఁ బాలజలనిధివలెనే
ఒద్దిక శ్రీరమణునికి నొత్తరే పాదములు ॥ పల్లవి ॥

వేఁగుదాఁకఁ జిత్తగించి విద్దెలెల్లనాదరించి
బాగుగాఁ గృపారసము పంచి పంచి
యేగతిఁ బవళించెనో యెట్ల భోగించెనో
యోగీంద్రవరదుని నూఁచరే వుయ్యాలను ॥ నిద్ది ॥

వాలుఁగన్నుల రెప్పల వడదాఁకి తను తావి
చాలుకొన నూర్పుకలు చల్లి చల్లి
నీలవర్ణపుగుణము నెరపుచు నొకయింత
కాలము కన్నులఁ దిప్పేఁ గప్పరే దోమతెర ॥ నిద్ది ॥

సరగున యోగనిద్ర చాలించి లోకమెల్ల
కరుణించఁ దలఁచి వేంకటగిరిపై
అరుదుగ సకలలోకారాధ్యుఁడాయె మించి
విరివి నాలవట్టాలు విసరరే సతులు ॥ నిద్ది ॥ 39

66 రేకు శంకరాభరణం

దురితమృత్యువట దొంగలట
సిరివరుఁడట దయసేసీనా ॥ పల్లవి ॥

మలయుచునె చేరిన మధుకైటభులను
సెల నెత్తురు వడిచినయట్ల
ఖలులఁ బిడిచి రక్తము వడిఁగ్రోలక
విలయాంతకుఁడట విడిచీనా ॥ దురి ॥

కారించి కనకకసిపుని నఖములఁ
జీరి కడుపు చించిన యతఁడు
ఈరసపసురల యెముకలు విరువక
వీరసింహుఁడట విడిచీనా ॥ దురి ॥

చెనకి దశముఖుని చేతులుఁ దలలును
చినికండలు గోసిన యతఁడు
ఘనుఁడట తిరువేంకటపతి దుష్టులు
తనువులఁ జెండక తడసీనా ॥ దురి ॥ 40

శ్రీరాగం

ఒక్కఁడవె లోకానకొడయఁడవు నీవె
దిక్కుగా నెవ్వరులేరు తిమ్మినాయఁడా ॥ పల్లవి ॥

బొడ్డుచెర్ల బొమ్మిరెడ్డి పొలమెల్లఁ జేడవెట్టి
గడ్డనుండి పైరువిత్తి కాచుకుండఁగా
దొడ్డగాఁ బండఁగఁ జూచి దోసకారి మొండిదొర
దిడ్డిఁదీసి కొంటఁబోయ తిమ్మినాయఁడా ॥ ఒక్క ॥

పాలకొల్ని చందిరెడ్డి పంటసేయఁ బొద్దులేక
గాలివీటి కాఁపురానఁ గసుగందఁగా
కోలుపుచు దినమూ నీకొండమీఁది నాయకులు
తీలుపరచేరుగదే తిమ్మినాయఁడా ॥ ఒక్క ॥

కామకొల్ని మారిరెడ్డి కనుచూపువారినెల్ల
కోమలపు చెలుపలు (?) గోరు మొత్తఁగా
ప్రేమముతోఁ గేదారి పెరిగి పండిన పంట
తేమ రేఁగి ఊటువట్టె తిమ్మినాయఁడా ॥ ఒక్క ॥

గుండుఁగంటి దేవిరెడ్డి కొలిచిన వండిపెట్టు
కుండఁ గాపరింటనింట కూడుమోయఁగా
పండిన బండ్లఁగొట్టి పంటలెల్ల నానాఁటి
తిండికొక్క కొలఁదాయ తిమ్మినాయఁడా ॥ ఒక్క ॥

వెలిగొండ కాపిరెడ్డి వేఁకపు జీవనమెల్ల
తలమోఁచి తిరిపెమై తల్లడించఁగా
తెలిసి యాతనితో నొక్కటిగాఁగ నీగుట్టు
తెలిసె వేంకటగిరి తిమ్మినాయఁడా ॥ ఒక్క ॥ 41

69 రేకు **కన్నడగౌళ**

త్వమేవ శరణం త్వామేవ మే
భ్రమణం ప్రసరతి ఫణీంద్రశయన ॥ పల్లవి ॥

కదావా తవ కరుణా మే
సదా దైన్యం సంభవతి
చిదానందం శిథిలయతి
మదాచరణం మధుమథన ॥ త్వమే ॥

మయా వా తవ మధురగతి (?)
భయాదిక (దిహ?) విభ్రాంతో2హం
తయా విమలం (?) దాతవ్యా
దయా సతతం ధరణీరమణ ॥ త్వమే ॥

ఘనం వా మమ కలుషమిదం
అనంతమహిమాయతస్యతే
జనార్దన ఇతి సంచరసి
ఘనాద్భుత వేంకటగిరిరమణ ॥ త్వమే ॥ 42

74 రేకు **లలిత**

భవములు వీడఁగఁ బాలించి
చవి మరపెను మోక్షము తెరువు ॥ పల్లవి ॥

కర్మకోట్లకు గడిచీటిచ్చెను
నిర్మలమతులకు నేఁడిపుడే

ధర్మమార్గమునఁ దడవి నడచుటకు
నర్మిలిఁ బుణ్యములందుటకు ॥ భవ ॥

ముంజేతద్దము మూలదాముగా (?)
సంజీవని సరసత నొసఁగె
గొంజ సుకృతములు కుమ్మరించి హరి
రంజించెను సర్వజనులకు ॥ భవ ॥

పట్టముగట్టెను ప్రాణులకెల్లను
గట్టిగఁ దిరువేంకటవిభుఁడు
ఒట్టిన యాపదలూడఁదోలి జను
లిట్టే నిజసుఖమిచ్చుటకు ॥ భవ ॥ 43

ఆహిరి

నన్నునింత సేయుకంటె నవ్వులున్నవా పంట
మన్నుపైఁడిముద్దగాఁగ మన్నువూసె (?) నితఁడు ॥ పల్లవి ॥

పంచమహాపాతకులఁ బరమపావనులఁగా
వించఁ బూనె నిందుకంటె విద్యలున్నవా
ఇంచుకంత హరినామమింతలోనె ముట్టు
పెంచు దెచ్చి మాణికపుబిల్ల సేసె నితఁడు ॥ నన్ను ॥

మాలవాని కష్టవిద్య మందవెట్టి బ్రహ్మవిద్య
పాలుసేసె నిందుకంటె బ్రతుకున్నదా
నాలుకందునున్న విష్ణునామమంత్రము చెప్పు
తోలుబిల్ల మాడకంటె దొడ్డసేసె నన్నును ॥ నన్ను ॥

కుక్కఁ దెచ్చి గంగిగోవు కొదమగాఁగ భూమిలోన
ఒక్కమాట యింతసేయ నోపవచ్చునా
దిక్కులందు వేంకటేశు దివ్యనామము రోఁత
కక్కుఁగూటి నమృతజలధిఁ గావించె నన్నును ॥ నన్ను ॥ **44**

భూపాళం

ముదమలర కాలముల మీరిటు మోసపోక
హృదయమలర భజింపరో మీ
రిటు ధనుర్మాసముల విధులన్ ॥ పల్లవి ॥

వేగ నాలుగు ఘడియలనఁగా
వేదవేద్యులు లేచి సరగున
నాగమోక్తవిధులను తమదేహానుగుణములుగా
వేగమున సంధ్యాదులొగిఁ గా
వించి విమలాంభోధిశయనుని
బాగుగాఁ బూజించరో యెడ
పక ధనుర్మాసముల విధులనె ఘనులు ॥ ముద ॥

❋పరగు చీనాంబరములను నతి
పరిమళమ్ముల బుష్పముల కడు
వెరవుగా వేంకటపతి (కినై?) వేద్యసంగతుల
అరుదుగా ధూపముల బహుదీ
పాదులను తాంబూల విధులను
పరగఁ బూజింపుఁడు సమస్త
ప్రభు ధనుర్మాసమున విధులఁ ఘనులు ॥ ముద ॥ **45**

❋ ఈ రెండు చరణముల నడుమ మఱొక్క చరణము వ్రాయుటకు వలసిన చోటు రేకులో డువఁబడినది. ఈ రెండు చరణములందు కడపటి పాడిగింపు తాళమితిని మీరినట్లు వింతగానున్నది.

మేచబౌళి

అచ్చపు రాల యమునలోపల
ఇచ్చగించి భుజియించితి కృష్ణ ॥ పల్లవి ॥

ఊరు(గాయలును నొద్దికచద్దులు
నారగింపుచు నందరిలో
సారె బాలుల సరసాలతోడ
కోరి చవులు గొంటివి కృష్ణా ॥ అచ్చ ॥

ఆకసంబున కాపుర ముఖ్యులు
నాకలోకపు నాందులును (?)
కైకొని యజ్ఞకర్త యాత(డని
జోక(గొనియాడ(జొక్కితి కృష్ణా ॥ అచ్చ ॥

పేయలు లేవు పిలువు(డనుచు
కోయని నోర(గూ(తలను
మాయల బ్రహ్మము మతము మెచ్చుచు
చేయని మాయలు సేసితి కృష్ణా ॥ అచ్చ ॥ *46

75 రేకు (రాగము పేరునకు చోటు విడువ(బడినది)

ఈత(డే హరు(డు యీత(డే యజు(డు
ఈతనికి నీచే(తలెంత ఘనమటుగాన ॥ పల్లవి ॥

కడు(బెక్కు బ్రహ్మాండకటకములు సుడివడిన
కడుపులో నిడుకొన్న ఘను(డు
వెడలి పూతకిచంటివిషము దా(గినయంత
వడి(దనకు నేమాయ వట్టిబూమెలు గాక ॥ ఈత ॥

---

* కడపటి చరణమున వేంకటేశ ముద్రలేదు గనుక మరికొన్ని చరణములీ సంకీర్తననుండి ఏ కారణముచేతనో రేకులో పదల(బడినవని యూహింపవలసి యున్నది.

ఎల్లజలధులు మిగిలి యేకమై పబ్బినపు
డుల్లసిల్లుచు నీతఁడుండు
మల్లాడి యొక రెండు మద్దులు విరచినట్టి
బల్లిదుఁడవని నిన్నుఁ బరిణమింతురుగాన (క?) ॥ ఈఁత ॥

తిరువేంకటేశ్వరుఁడు దేవదేవోత్తముఁడు
షరిపూర్ణుఁ డచ్యుతుఁ డభవుఁడు
శరణాగతుల రక్షసేయు (వా?)ఁడను మాఁటి (?)
గురుతుగాఁ దలపోసి కొనియాడఁగా వలసె ॥ ఈఁత ॥ 47

(రాగము పేరునకు చోటు విడువఁబడినది)

నీ కథామృతము నా నిరత సేవన నాకు
చేకొనుట సకలసుఖసేవనంబటుగాన ॥ పల్లవి ॥

ఇదియె మంత్రరాజము నాకు నేప్రొద్దు
నిదియె వేదసంహిత పాఠము
ఇదియె బహుశాస్త్రమెల్లఁ జదువుట నాకు
ఇదియె సంధ్య నాకిదియె జపమటు గాన ॥ నీక ॥

ఇదియె బ్రహ్మవిద్యోపదేశము నాకు
ఇదియె దుఃఖవిరహితమార్గము
ఇదియె బహులోకహితభేషజము నాకు
ఇదియె వుపనిషద్వాక్యపద్ధతిగాన ॥ నీక ॥

ఇదియె దానఫలమియ్యఁ జాలును నాకు
ఇదియె తపవిరహిత కర్మము (?)
ఇదియె తిరువేంకటేశ్వరుని సంస్మరణ
ఇదియె యిదియె యిన్నియును నటుగాన ॥ నీక ॥ ❋ 48

❋ ఈ సంకీర్తన కొన్ని పాదములలో యతి గానరాదు. అన్నమాచార్యుల రచనలో ఇది చాల వింత.

79 రేకు **దేశాక్షి**

ఎవ్వరుగల రెవ్వరికి
ఇవ్వల నవ్వల నితఁడేకాక ॥ పల్లవి ॥

ముద్ద సేసినటు మొదలఁ గడుపులోఁ
బెద్దగాఁ దాఁ బెరుగునాఁడు
ఒద్దనెవ్వరుండిరొకరైనా
ఒద్దికైన బంధుఁడొకఁడేకాక ॥ ఎవ్వ ॥

వరతఁ బోవునట్టి వడి సంసారపు
తెరలఁ దగిలి తాఁ దిరుగునాఁడు
వెరవకుమని భావించువారెవరు
తరితోడ నీతఁడె కాచుఁగాక ॥ ఎవ్వ ॥

ఉడుకఁ బెట్టినట్టి వుడివోయిన నరకాల
నుడుకుచుఁ దానుండునాఁడు
తడవువారెవ్వరంతటఁ దన్ను
కడవేగ వేంకటపతిగాక ॥ ఎవ్వ ॥ 49

80 రేకు **ముఖారి**

కనుఁగాక పుణ్యాలు కడఁబడెనా
తనువు లేదో చేతనము లేదో ॥ పల్లవి ॥

మోసపోతిననేల మురుగ వగవనేల
చేసుఁగాక పుణ్యాలు చీమ దుమ్మెనా
దాసుఁడుగాఁ దా లేఁడొ తలఁప శ్రీహరి లేఁడొ
వీసమంతగాలమైన విధిలేదో ॥ కను ॥

తల్లడించి పడనేల దైవము దూరనేల
చెల్లఁబో నేఁడే పండి పొల్లవోయెనా
ఉల్లములో హరి లేఁడో ఒద్దికతోఁ దా లేఁడో
కొల్లలాడఁ బుణ్యములకోరిక లేదో ॥ కను ॥

చచ్చి చచ్చి పుట్టనేల జముబారిఁ బడనేల
నొచ్చి నొచ్చి మరుచేత నొగులనేల
యిచ్చలేదొ తిరువేంకటేశుఁడొద్దనె లేఁడో
నిచ్చ నిచ్చఁ దనకింత నేరుపు లేదో ॥ కను ॥ 50

పాడి

కలుషపు చీఁకటి గలుగఁగను
వెలుఁగు లోకముల వెలసిన యట్లు ॥ పల్లవి ॥

మునుకొని పాతకములు గలుగఁగఁబో
జనులకుఁ బుణ్యము చవులాయ
ఇనుము గలుగఁగా ఇందరి యెదిటికి
కనకము ప్రమోదకరమైనట్లు ॥ కలుష ॥

జగములోపల విషముగ గలుగఁ బో
మిగులఁగ నమృతము మేలాయ
వగపు గలుఁగఁగా వడి సంతోషం
బగపడుటిందరి కబ్బురమాయ ॥ కలుష ॥

బహుదైవంబుల ప్రపంచవిదులఁ బో (?)
మహిమల శ్రీహరి మనసాయ
విహగగమనుఁడగు వేంకటేశ్వరుఁడు
ఇహమియ్యఁగఁ బరమిచ్చినట్లు ॥ కలుష ॥ 51

(రాగము పేరు లేదు)

ఓపనయ్య వోపనయ్య
ఓపనయ్య యీ యొప్పులే తప్పులు ॥ పల్ల

ఎక్కడికి నెక్కడ - యెక్కువే యెరవు
తక్కులే యీ మొక్కులు - తక్కువే దారణ ॥ ఓప

ఎవ్వరికి నెవ్వరో నవ్వులే నొవ్వులు
తవ్వలే యీరవ్వలు - చివ్వలే సిగ్గులు ॥ ఓప

బొంకులే పొందులు - కింకలే గిరులు
వేంకటవిభుఁడ నీ - జంకెలే జంపులు ॥ ఓప

82 రేకు శంకరాభరణం

అధమునికి (ఁడగు?) నను విధాయకులు విధియించరో
విధిలోనఁ గొంత దుర్విధి నెరపినాఁడ ॥ పల్లవి

పాతకుని పాపాలు పరిహరింపించరో
భూతంబులాల తోఁబుట్టులాల
యేతులకు హరిఁ దలఁచి యిటువంటి యీ మేన
బూతుఁజేఁతలనె వొరపులు నెరపినాఁడ ॥ అధ ॥

పాపకర్మునికి భృగుపతనంబు చూపరో
తాపత్రయములాల తమ్ములాల
దీపించు హరిఁ దలఁచి ధృతిలేక మరి మనో
వ్యాపారములు గొన్ని వడిఁ దలఁచినాఁడ ॥ అధ ॥

చంచలున కేది నిశ్చయవిధి విధించరో
పంచేంద్రియములాల బంధులాల
ఎంచనరుదగు వేంకటేశ్వరుఁ బొగడునోర
కాంచి యితరుల నాలికకుఁ జేర్చినాఁడ ॥ అధ ॥

లలిత

హితమిదియే కాకిఁక లేదు - మా
గతిఁ జెరి (?) నీకృపె కలదిది యెల్లా ॥ పల్లవి ॥

పాతకకోట్లం బాయునుపాయం
బేతరిఁ జూచిన నిఁక లేదు
చైతన్యాత్మక సకలేశ్వర నీ
చేతిదె ప్రాణుల జీవనమెల్లా ॥ హిత ॥

భవబంధంబులఁ బాయునుపాయం
బివల నవల మారి (కిఁ?) క లేదు
ధ్రువవరదుఁడ కౌస్తుభధర నీకృప
చవిచేతివె మాసంపదలెల్ల ॥ హిత ॥

పరమపదంబగపడు విభవము నీ
కరుణే కానిఁకఁ గడలేదు
తిరువేంకటగిరి దేవుఁడ నీకే
భరము జంతువుల పనులివి యెల్లా ॥ హిత ॥ 54

గుండక్రియ

పాయమంట ముదిమంటా బహురూపము - యిఁక
నేయెడఁ గాచెదు మము నిందిరారమణ ॥ పల్లవి ॥

అన్నలంటా తమ్ములంటా ఆండ్లంటా బిడ్డలంటా
పన్నుకొని తిరిగేరు బహురూపాలు
ఎన్నిక దినములలో నెవ్వరికి నేమేమి గల
రిన్నిటికి నీవె నాకు నిందిరారమణ ॥ పాయ ॥

చుట్టమంటా పక్కమంటా సుఖమంటా దుఃఖమంటా
పట్టులేక తెచ్చుకొన్న బహురూపము
వట్టివెతలఁ బడి వాడుదేరేము
ఎట్టు సేసినను జేయుమిందిరారమణ ॥ పాయ

తల్లులంటాఁ దండ్రులంటా తప్పులంటా నొప్పులంటా
బల్లిదులఁ జేయలేని బహురూపాలు
వెల్లిగొన్న కృపతోడి వేంకటేశుఁడ నాకు
నెల్లనాఁడు నీవే కలవిందిరారమణ ॥ పాయ

84 రేకు **దేవగాంధారి**

ఈజీవునకు నేది గడపల తనకు
నేజాతియును లేక యిట్లున్నవాఁడు ॥ పల్లవి ॥

బహుదేహకవచములఁ బారవేసినవాఁడు
బహుస్వతంత్రముల నాపదనొందినాఁడు
బహుకాలముల మింగి పరవశంబైనాఁడు
బహుయోనికూపములఁ బడి వెడలినాఁడు ॥ ఈజీ ॥

పెక్కుబాసలు నేర్చి పెంపు మిగిలినవాఁడు
పెక్కునామములచే బిలువఁబడినాఁడు
పెక్కుకాంతలతోడ పెక్కుపురుషులతోడ
పెక్కులాగులఁ బెనఁగి బెండుపడినాఁడు ॥ ఈజీ ॥

ఉండనెన్నఁడుఁ దనకు ఊరటెన్నఁడు లేక
యెండలకు నీడలకు యెడతాఁకినాఁడు
కొండ (ల) లో నెలకొన్న కోనేటిరాయని
యండ చేరెదననుచు నాసపడినాఁడు ॥ ఈజీ ॥

వరాళి

దిక్కులేకపోయే నిట్టే దినదినము
వెక్కసపు లోకమేలే విభుఁడెవ్వఁడో ॥ పల్లవి ॥

గుత్తముగ నెల్లవారు కుడిచేటి కంచము
ఎత్తుక లోఁబెట్టుకొనె నెవ్వఁడో దొంగ
కొత్తగానే యింతి గట్టుకొని బయటవేసిన
మెత్తనిదంటాఁ బట్టి మింగె నెవ్వఁడో (?) ॥ దిక్కు ॥

బంతిగాఁగ నెల్లవాఁరు పండేటిమంచము
గుంతలో విరుగఁదోసెఁ గూళఁడెవ్వఁడో
దొంతుల కడవలోన తొరలి దాఁచిన పెద్ద
పొంతకూటికుండఁ గొంటఁ బోయెనెవ్వఁడో ॥ దిక్కు ॥

సొరిది సంతలలోని సుద్దులెల్ల విని విని
విరసములెల్లఁ బాపే విభుఁడెవ్వఁడో
తిరువేంకటగిరి దేవుఁడై యిందరికిఁ
గరుణ లోకము గాచే ఘనుఁడెవ్వఁడో ॥ దిక్కు ॥ 57

దేశాక్షి

కంటి నఖిలాండ (తతి?) కర్త నధికుని గంటి
కంటి నఘములు వీడుకొంటి - నిజమూర్తిఁ గంటి ॥ పల్లవి ॥

మహనీయ ఘన ఫణామణుల శైలము గంటి
బహువిభవముల మంటపములు గంటి
సహజనవరత్న కాంచన వేదికలు గంటి
రహి వహించిన గోపురంబులవె కంటి ॥ కంటి ॥

పావనంబైన పాపవినాశనము గంటి
కైవశంబగు గగనగంగ గంటి
దైవికపుఁ బుణ్యతీర్థములెల్లఁ బొడగంటి
కోవిదులు గొనియాడు కోనేరిఁ గంటి ॥ కంటి ॥

పరమయోగీంద్రులకు భావగోచరమైన
సరిలేని పాదాంబుజములు గంటి
తిరమైన గిరిచూపు దివ్యహస్తము గంటి
తిరువేంకటాచలాధిపుఁ జూడఁగంటి ॥ కంటి ॥ 58

86-వ రేకు దేసాళం

❊ఎన్నాళ్ళున్నా నిట్టె[౧] కదా
విన్నని వెరగులె వేఁడుకలాయ ॥ పల్లవి ॥

భువి నెట్టున్నాఁ బోయేదే కా
చవులకుఁ జవియగు శరీరము
ధ్రువమని యీ సుఖదుఃఖ రోగములు
భవముల కిదియే బంధములాయ ॥ ఎన్నా ॥

ఎంత వొరలినా నిదే తాఁగద (?)
కంతల కంతల కాయమిది
బొంత దగులుచుక పొరలఁగఁ బొరలఁగ
సంతకూటములె సరసములాయ ॥ ఎన్నా ॥

కైపుసేసినా[౨] ఘనమౌనే కా
పాపముఁ బుణ్యముఁ బైపైనే
యీ పుట్టుగునకు ఈ వెంకటపతి
దీపించఁగఁ బెనుఁదెరువొకటాయ ॥ ఎన్నా ॥ 59

❊ ఈ పాట ౩౮-వ రేకునను గలదు. అందు దీని రాగము 'దేసి' ౨. ఇదే కదా ౧. సినసు.

ఆహరి

కలియుగంబునకుఁ గలదిదియే
వెలసిన పంచమవేదమె కలిగె ॥ పల్లవి ॥

బోధల హరినుతి పొడమెను శూద్ర
స్సాధని కలిదోషము మాన్ప
రాధా మాధవరచన సకలజన
సాధువేదమే జగమునఁ గలిగె ॥ కలి ॥

పరమగు వేదము బహుళము చదివియు
హరినెరిఁగినవారరుదనుచు
తిరువాముడియై దివ్యమంత్రమై
వెలసిన (?) పంచమ వేదమె కలిగె ॥ కలి ॥

బింకపు మనుజులు పెక్కులు చదివియు
సంకె దీరదెచ్చట ననుచు
సంకీర్తనమే సకలలోకముల
వేంకటేశ్వరుని వేదమె కలిగె ॥ కలి ॥ 60

87 రేకు **శ్రీరాగం**

కత్తరాలు చిమ్ముచుండెఁ గదలుచుండె
చిత్త (జ) జనకుఁడైన శ్రీ మూరితి ॥ పల్లవి ॥

కన్నులఁ జొక్కుచునుండె కంపితము మీఁటుచుండె
సన్నపు సొలపు నిగ్గు సళుపుచుండె
అన్నువ నడిమి యింతి నక్కున నొత్తుచునుండె
ఉన్నతిఁ గోనేటిదరినున్న మూరితి ॥ కత్త ॥

మేసులు ముట్టుచునుండె మేడమీఁద నిలుచుండె
కీసిన గోక గిలిగింపుచునుండె (?)
నేసకొప్పురమణికి చెక్కులు నొక్కుచునుండె
తీసిన లంఘితముల దివ్యమూరితి ॥ కత్త ॥

కిలకిల నవ్వుచుండె కిన్నెర వట్టుచునుండె
పలుమెరుఁగులు దోఁప బాడుచుండె
అలమేలుమంగమీఁద నలరి యొరగి యుండె
వెలయ వేంకటగిరి వేదమూరితి ॥ కత్త ॥

105 రేకు ముఖారి

మొక్కరో మీరు మోసపోక - మీకు
దిక్కుదెసైన ఆదిదేవునికి ॥ పల్లవి ॥

(మారుచే?) తులీయవద్దు మారుగాళ్ళీయవద్దు
బీర (రా?)న గుండెలు గోసి పెట్టవద్దు
గోరపడి చిచ్చులోన కొండాలు చొఱవద్దు
ఊరకే మీవారమని వున్నఁ జాలు ॥ మొక్క

సిడిదలలియ్యవద్దు జీవాలఁ జంపవద్దు
బడి బడి పగ్గాలఁ బారవద్దు
సిడిమీఁద బిత్తరపు బిమ్మలు చిమ్మఁగవద్దు
కడనుం..................... దారి గన్నఁ జాలు ॥ మొక్క

బగ్గన యెక్కడ డొక్కపడునో యేమరవద్దు
బగ్గివడ్డ యమబాధఁ బడవద్దు
ఎగ్గు సిగ్గులేక వేంకటేశుని దాసులఁజేరి
అగ్గలపు పాదరేణువైనఁ జాలు ॥ మొక్క

---

* ఈ పాటలో చుక్కలువేసిన చోట రేకు విరిగి పోయినది.

106 రేకు శ్రీరాగం

ఎవ్వరిఁ దలఁపఁడు ఎవ్వరి నొల్లఁడు
నవ్వుల తెరువులె నడచీఁ బ్రాణి ॥ పల్లవి ॥

కలుషముఁ బుణ్యము కర్మపుఁ జేనను
వెలయఁగ జీవుఁడు విత్తుచును
కలిగిన సుఖదుఃఖములను గాదెల
కొలుచులు నించుక కుడిచీఁ బ్రాణి ॥ ఎవ్వరి ॥

చెడని ప్రపంచము శెశెదిదిలో?
నిడుపు గురుచలుగ నేసినది
వడి దేహములను వన్నెల వన్నెల
గడనల చీరలె కట్టీఁ బ్రాణి ॥ ఎవ్వరి ॥

కూరిమిఁ గామక్రోధాదులు మతి
చూరలఁ గొనియెడి చుట్టములే
గారవముల వేంకటపతిఁ గొలువక
చేరి కాఁపురము సేసీఁ బ్రాణి ॥ ఎవ్వరి ॥ 63

108 రేకు ధన్నాసి

ఏలయ్య పరమాత్మ యేలికవు మాకునై
నాలినే పెట్టితివి నాడూను
కాలునికి మమ్ము నరిగాఁపులే కమ్మనుచు
నేలనే తిప్పేవు నేఁడూను ॥ పల్లవి ॥

భారమగు నీటిలోఁ బవళించి నీ వాది
నారాయణుఁడవైతి నాఁడూను
పైరుగా నిందరిని ప్రకృతిలోపలఁదెచ్చి
నారుగాఁ బోసితివి నాఁడూను

నారపేరిడి తండ్రి నందనుని బిలవఁ గరు
ణారసము నించితివి నాఁడూను
చేరి కడు మమ్ము రక్షింపనోపక వట్టి
నేరములె యెన్నేవు నేఁడూను ॥ ఏలయ్య ॥

దట్టముగఁ జొచ్చి యిందరిదేహములలోన
నట్టనడుమెక్కితివి నాఁడూను
అట్టలుగ బ్రహ్మాండమవియించి జంతువుల
నట్టేట ముంచితివి నాఁడూను
ఒట్టి యిందరికి సరయూ (యవు?) దరిని మోక్షంబు
నట్టు కొట్టితి గొంత నాఁడూను
పొట్ట పొరుగునఁ దెచ్చి భూతముల మెడగట్టి
నిట్టి (ట్ట?) పిడినేఁపేవు నేఁడూను ॥ ఏలయ్య ॥

పొలుపుగా మమ్మిట్లఁ బుట్టించుకొరకునే
నలిననాభుఁడవైతి నాఁడూను
పలువేలుపులకెల్ల పదవులిన్నియు నొసగి
నలుగడల మనిచితివి నాఁడూను
చలముకొని దానవులఁ జక్కాడి దేవతల
నలఁకువలు దీర్చితివి నాఁడూను
చెలఁగి యిందరిఁగావ శ్రీవేంకటాద్రిపై
నెలకొనిటు నిలిచితివి నేఁడూను. ॥ ఏలయ్య ॥ 64

సామంతం

గద్దరి జీవుఁడు కామధేనువు మాని
యెద్దుఁ బిదుకఁ జొచ్చె నేది దెరఁగు ॥ పల్లవి ॥

మటమాయములఁ దనమనసె చంచలమంది
ఇటునటుఁ దిరిగిన నేది దెరఁగు
కటకట వూరేలు కర్తే దొంగలఁగూడి
యెటువలెఁ జేసిన నేదిదెరఁగు ॥ గద్దరి ॥

కల్లలాడఁగఁ జొచ్చెఁ గలుషపుమతి సత్య
మిల్లు వెడలఁగొట్టె నేదిదెరఁగు
చెల్లఁబో నోరే చేఁదుమేయఁగఁ జొచ్చె
నెల్లవారికి నింక నేదిదెరఁగు ॥ గద్దరి ॥

తియ్యని వెంకటాధిపుఁ బాసి పరసేవ
కియ్యకొనెడిఁ జిత్తమేది దెరఁగు
అయ్యొ చక్కనిపతి నాలు విడిచిపోయి
యెయ్యెడఁ దిరిగిన నేదిదెరఁగు ॥ గద్దరి ॥ 65

భూపాళం

నందకధర నందగోపనందన
కందర్పజనక కరుణాత్మా ॥ పల్లవి ॥

ముకుంద కేశవ మురహర
సకలాధిప పరమేశ్వర దేవేశ ❋
శుకవరద సవితృ సుధాంశులోచన
ప్రకటవిభవ నమో పరమాత్మా ॥ నంద ॥

ధ్రువ పాంచాలీ స్తుతివత్సల మా
ధవ మధుసూదన ధరణీధరా
భువనత్రయపరిపోషణతత్పర
నవనీతప్రియ నాదాత్మా ॥ నంద ॥

❋. రేకులోని పాఠమిది. లయ యతులను బట్టి 'ముకుంద కేశవ - మురహర సకలా - ధిక పరమేశ్వర - దేవేశ' అని సరియైన పాఠము గావలయును.

శ్రీమతే వేంకటశిఖరనివాస మ
హామహిమతే నిఖిలాండపతే
కామితఫలభోగప్రద తే నమో
స్వామినే భూమతే సర్వాత్మనే || నంద ||

111 రేకు ముఖారి

నెరబిరుదిన్నిటాను నీ బంటు
వొరసె గగనమదివో నీ బంటు || పల్లవి ||

ముంచిన చుక్కలు మొలపూసలుగాఁ
బెంచె మేను పెళపెళనార్చి
అంచులు మోవఁగ నబ్జభవాండము
నించె నార్భటము నీ బంటు || నెర ||

గగనలోకములు గడగడ వణఁకఁగ
నెగసె హుటాహుటి నీ బంటు
మగటిమి మెరయఁగ మందులకొండకు
నిగిడి కోయనుచు నీ బంటు || నెర ||

ఇమ్ముల రఘుపతి హితుఁడై సీతకు
నెమ్మిన మలరిన నీ బంటు
కమ్మర నిదె వేంకటేశ నీచే
నిమ్మపండైన నీ బంటు || నెర || 6

116 రేకు ముఖారి

నేర్పుకంటెఁ బెన్నిధి గద్దా
ఓర్పుకంటె సుఖమొకటిఁకఁ గద్దా || పల్లవి ||

కరుణకు నెక్కుడు గతి యిఁకఁ గద్దా
సరసతకెక్కుడు సరి గద్దా
గురుమతిఁ జత్తము కూరిమి నిలిపిన
వెరవుకంటె ❋ విధమిఁకఁ గద్దా ॥ నేర్పు ॥

కలిమికంటెఁ జీఁకటి మరి కద్దా
బలిమికంటె నాపద గద్దా
గెలుపు (గఁ) దెలిసి లంకించిన మతితోఁ
జెలఁగుకంటె నిజసిరి యిఁకఁ గద్దా ॥ నేర్పు ॥

పోయముకంటె నపాయము గద్దా
కాయపు రోఁతకుఁ గడ గద్దా
పాయక వేంకటపతికృప గోరిన
యీయభిమతమున కెదుర్ఁకఁ గద్దా ॥ నేర్పు ॥ 68

సామంతం

మునుకలుగఁ బిలిచీ మూఁడులోకాలు
ధనము బందెలచేతఁ దగనందుకొనుచు ॥ పల్లవి ॥

పరుసవారిఁ బిలువ (బీలువ?) బడిబడిఁ బారితెంచి
ఒరసుదైవాల మిండఁడూళ్ళ వెంట
సిరసు పించెముపాగఁ జెరిగిన చుంగులతో
గరుసుమీరిన యీవిఁ గప్పములు గొనుచు ॥ మునుక ॥

లాట భోట కుకుర మరాట దేశాల ఘనుల
కూటువలు గూడించి కోట్లసంఖ్య
పేటలుఁ బేటలు పెనుఁగూటములుగాఁ దెచ్చి
చాటువైన వరములు చల్లువెదలాడుచు ॥ మునుక ॥

❋ ఈ చోట రెండుమాత్రల పదమొకటి లోపించినట్లున్నది.

గక్కన నెదురువచ్చి కనిపించుకొను వాఁడె
వెక్కసపు మహిమల వేంకటేశుఁడు
పక్కల వనములెల్లఁ బసిఁడిగాదెల నించి
మొక్కులు గైకొని వరములు గోకొండనుచు ॥ మునుక

శ్రీరాగం

ఇందిరకు నురముమీఁదిచ్చిన నాఁడు
విందువలె హరి యిందు విచ్చేసె నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

పరమపదమునందు బహుదివ్యవరణాలు
హరి గరిమలు పొలుపలరు నాఁడు
గరుడఁడు ననంతుఁడుఁ గదిసి సేనేశుఁడు
హరి నిత్యసేవకులై రిందు నాఁడు ॥ ఇందిర ॥

పాలజలధిలోనఁ బవళించి హరి వచ్చి
భూలోకమింతయుఁ జూచి పొగడునాఁడు
పాలించి నేలయు మిన్ను బహుదివ్యదేశాలు
గాలించి కోనేటిదరి గైకొంట నాఁడు ॥ ఇందిర ॥

నరసురోరగులెల్ల నలువంకఁ గొలువంగ
పురవైన వేడుకలఁ బొదలునాఁడు
విరజానదియుఁ దాను వేంకటపతి వచ్చి
పరమపదమిదని పాలించె నాఁడు ॥ ఇందిర ॥

దేవగాంధారి

కలిగి (న?) మతి వృథ గాకుండా
అలరుటె పుణ్యంభగు ఫలము ॥ పల్లవి ॥

ఒనరిన యీ భవమునురనకుండ
ఘనుఁడీ జీవుఁడు గలఫ (లము?)

తనువు మోచి చైతన్యాత్మని మతిఁ
గనుటె వివేకముగల ఫలము. ॥ కలిగి ॥

చేసిన పుణ్యము చెడిపోకుండ
శ్రీ సంపద మెరసిన ఫలము
ఈసుల రేసుల యితరదూషణలఁ
బాసుటె అపురూపపు ఫలము ॥ కలిగి

హరిఁ గొలిచియు మిథ్య గాకుండ
విరసముడిగి చదివిన ఫలము
తిరువేంకటగిరిదేవుని సరిగా
పరులఁ గొలువనిదె బహు ఫలము ॥ కలిగి ॥ 71

117 రేకు పాడి

పృథులహేమకౌపీనధరః
ప్రథితవటుర్మే బలం పాతు ॥ పల్లవి ॥

సూపాసక్తః శుచిస్సులభః
కోపవిదూరః కులాధికః
పాపభంజనః పరాత్పరోయం
గోపాలో మే గుణం పాతు ॥ పృథుల ॥

తరుణః ఛత్రీ దండకమండలు
ధరః పవిత్రీ దయాపరః
సురాణాం సంస్తుతిమనోహరః
స్థిరస్సుధీర్మే ధృతిం పాతు ॥ పృథుల ॥

త్రివిక్రమః శ్రీతిరువేంకటగిరి
నివాసోయం నిరంతరం

ప్రవిమల మసృణ కబళప్రియో మే
దివా నిశాయాం ధియం పాతు ॥ పృథుల ॥ 7

కేదారగౌళ

నారాయణుని శ్రీ నామమిది
కోరినవిచ్చీఁ గోహో మనసా ॥ పల్లవి ॥

శుకవరదుని సొంపుగఁ దలఁచుటె
సకలభవ విజయము
అకలంకము మహాభయహరణ
మొకటి నొకటి వోహో మనసా ॥ నారా ॥

పక్షిగమన శుభము (పదము?) దలఁచుటే
అభయభోగ విహారమ్మ
వక్షపు లక్ష్మీవరుసే (చే?) సిరులు
లక్షలు గోట్లొల్లవా మనసా ॥ నారా ॥

ఇంకా నీతలఁపులెన్ని గలిగిన
వేంకటాధిపు సేవించఁగదో
అంకెలకిన్నియునైన యీ (?)
మంకపు గాక నమ్మవో మనసా ॥ నారా ॥

శ్రీరాగం

పొల్లమెల్లఁ దిరిగిన బోడెద్దు
గరిమెలో (తో?) నెవ్వరికి దగ్గరి రాని యెద్దు ॥ పల్లవి ॥

పురములు సాధించఁ బూనినప్పుడు భూమి
భరమెత్తి నిలచిన బండెద్దు
పరివోని మందల పసులఁ బోఁదోలి శ్రీ
వరుఁడై రోలఁ గట్టువడినెద్దు ॥ పొల ॥

ఒడలెత్తి నాలుగుయుగముల బడిఁ
బడి ధర్మదేవతై పరగినెద్దు
తడవి దేవరలను దామెర (న?) లనుఁ గట్టఁ
గడఁగి మానిసిరూపు కపిలెద్దు ॥ పాల ॥

గోవైన భూదేవిఁ గూరిమిఁ జేకొని
లావైన వృషభాచలపు టెద్దు
మోపఁగ వేదాలు మొల్లమై సిరితోడ
శ్రీ వేంకటాద్రి మించిన మాయలెద్దు ॥ పాల ॥ 74

లలిత

అన్నిటాఁ దాము నతిశయులే
యెన్నఁగ నధికులె యెసఁగఁగను ॥ పల్లవి ॥

పరంపరలగు భవములఁ బొడమియు
చిరంతనులే జీవులిదే
ధురంధరులే దురిత సుకృతముల
జరామరణ విశారదులే ॥ అన్ని ॥

సదా బహుల విషయమత్తులయ్యు
మదాతురులే మనుజులిదే
ముదాసక్తులే మోహవిదూరులే !
చిదానందులే చిరయశులే ॥ అన్ని ॥

భృశం సుఖులే పుణ్యులందరు
సుశాంతాత్ములే శుభమతులే
విశారదులే వేంకటరమణుని
వశంవదులే వరిష్ఠులే ॥ అన్ని ॥ 75

రామక్రియ

ఓయమ్మ యెట్టుసేసె నొకటొకటే
మాయలెల్లఁ జేసినాఁడు మరియింకనెట్టో ॥ పల్లవి ॥

చన్నుదాగి పూతనను సగ్గడుగాఁ జప్పరించె
మిన్నుదాఁకె సుడిగాలి మెడ దొక్కెను
వెన్న ముచ్చిరిం (లిం?) చి గొల్లవెలఁదులనెల్ల మెచ్చి
పిన్ననాఁడె యింతసేసెఁ బెద్దయైన నెట్టో ॥ ఓయమ్మ॥

మద్దిమాఁకులు విరిచె మామయింటికేఁగి పెద్ద
యెద్దులఁ బీఁచమణఁచె నేమి వెప్పరు (సెప్పను?)
చద్దికూటి ముద్దలోనె జలజాసనుని మాయ
వద్దనక పతిసేసె వాఁడివో నేఁడెట్టో ॥ ఓయమ్మ

కొండవంటి పామునోరు కొచ్చి కొచ్చి చంపి చంపి
మెండుకొని వుక్కణంచె మేనమామను
కొండల వేంకటపతి కోనేటిరాయఁడు
నిండుకృప మముఁ గాచేనేరుపిఁక నెట్టో ॥ ఓయమ్మ॥

121 రేకు ఆహిరి

కటకటా మీరితివి కలికాలమా - పుణ్య
ఘటన గరవై పోయెఁ గలికాలమా ॥ పల్లవి ॥

భూసురుల కామినులు బోయల నామి (య?) కులఁ
జేసుకొని యీండ్లై చిచ్చురికిరి
యీసునను నీవలన నెక్కువకులములెల్ల
కాసు సేయకపోయెఁ గలికాలమా ॥ కట ॥

అన్నలును జెల్లెండ్లు నాండ్లు మగలునునైరి
వన్నె సెడి యతులు ధనవంతులైరి
ఇన్నియును జేసితిని యింకనైనా నీకు
కన్నీరు రాదుగా కలికాలమా ॥ కట ॥

అరుదగుఁ బతివ్రతలు అభిమానవతులు పలు
దొరలకమ్ముడు వోయి తొత్తులైరి
చిరకాల సుకృ.............త్తమునఁ గొంతైన
కరుణ మార్పితివిగా కలికాలమా ॥ కట ॥

కోవిదుల మను దొరల కులరాణి వాసములు
త్రోవలనె లంజలై తుదిమీరిరి
ఏవంకఁ జూచినా యిట్లనే ధర్మంబు
గావు వట్టితివిగా కలికాలమా ॥ కట ॥

పట్టభద్రుల నతులు పలుమారు నింద
...........రిపెంబులై దీనులైరి
ది (ఇ?) ట్టైనఁ దిరువేంకటేశుదాసులు నిన్నుఁ
గట్టవేతురుసుమీ కలికాలమా ॥ కట ॥ 77

అనుబంధము - 1

అకారాదిగ రాగ - సంకీర్తన సంఖ్యా సూచి

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
ందోళి	:	178
ఆహిరి	:	180, 223, 245, 265, 275, 343, 367.
న్నడగౌళ	:	170, 212, 356, 368, 420, 481.
ంబోధి	:	201, 308, 389
రంజి	:	174.
ంరగౌళ	:	209, 269,302.
[illegible]	:	181, 240.
ండక్రియ	:	10, 40, 53, 58, 59, 69,102, 113, 125, 148, 190, 263, 285, 316, 318, 324, 325, 331, 332, 339, 340, 370, 401, 404, 408, 417, 448.
జ్జరి	:	76, 90, 107, 191, 259, 374, 399, 333, 450, 473, 496, 531.
ళ	:	36, 44, 162, 257, 278, 451, 483
యు	:	276.
ుగుకాంబోధి	:	400
డి	:	80, 431, 469.
వక్రియ	:	172, 279.
వగాంధారి	:	26, 41, 51, 97, 105, 123, 139, 251, 377, 410, 421, 465, 485, 487.

భూపాళం	:	130, 238, 303, 405, 411, 425.
భైరవి	:	34, 249, 306, 386, 409, 446, 449.
మంగళకౌశిక	:	8, 23, 79, 232, 241, 354, 382
మధ్యమావతి	:	292.
మలహరి	:	96, 135, 187, 199, 217, 250, 384, 403.
మాళవశ్రీ	:	226, 287, 301, 371.
మాళవి	:	21, 109, 155, 233, 272, 369, 470, 477
మాళవిగౌళ	:	30, 55, 62, 402, 443, 490, 506, 514, 520.
ముఖారి	:	9, 28, 49, 64, 87, 157, 282, 310, 326, 328, 338, 346, 352, 353, 387, 392, 415, 440, 453.
మేఘరంజి	:	173, 262, 280.
రామక్రియ	:	1, 25, 66, 92, 95, 101, 140, 160, 166, 186, 193, 315, 336, 341, 342, 357, 365, 391, 426, 428, 458, 482, 492, 498, 505, 510, 515, 522, 526.
లలిత	:	6, 19, 22, 38, 43, 48, 54, 68, 78, 91, 108, 119, 126, 149, 161, 165, 197, 225, 229, 239, 246, 252, 264, 312, 317, 322, 323, 330, 334, 337, 345, 347, 351, 358, 360, 363, 375, 376, 388, 395, 396, 406, 412, 414, 418, 424, 429, 438, 442, 447, 461, 468, 478, 480, 484, 486, 494, 503, 504, 527.
వరాళి	:	24, 45, 88, 142, 152, 167, 182, 221,

అనుబంధము - 2

అకారాదిగ సంకీర్తన - రాగ సంఖ్యా సూచి

కీర్తన	రాగము	కీర్తన సంఖ్య
అంజనీదేవి కొడుకు	మాళవి	272
అంతటనే వచ్చికాచు	కాంభోది	201
అందరికి నెక్కుడైన	మాళవి	155
అందిచూడగ నీకు	గుండక్రియ	331
అందుకు హరికథ	మలహరి	187
అందుల కిదె	సామంతం	117
అందులకు నందులకు	ధన్నాసి	72
అచ్యుతుఁడనియెడి	సామంతం	104
అచ్యుతు శరణమే	శంకరాభరణం	3
అజ్ఞానులకివి	దేసి	260
అటమీఁది పనులకు	శ్రీరాగం	248
అటుగొన్నాళ్ళుందాక	వరాళి	227
అడర శ్రావణ	రామక్రియ	160
అడుకులు చక్కిలాలు	దేసాళం	27
అడ్డములేని నాలిక	బౌళి	89
అతఁడు లక్ష్మీకాంతుఁ	గుండక్రియ	59
అతఁడే పో మా యేలిక	మాళవి	109
అతఁడే యెక్కుడుదైవ	ముఖారి	387
అతఁడే యెరుఁగును	లలిత	442
అతఁడే రక్షకుఁ డందరి	దేశాక్షి	380
అతఁ డేమిసేసినా	శంకరాభరణం	13

